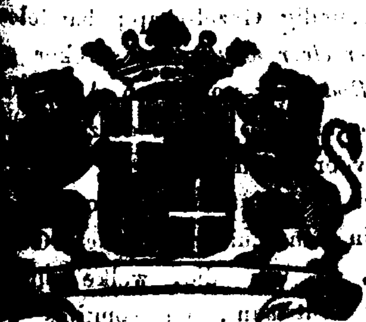
A°. 1850. MAANDAG den 30. December. N°. 156.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

ALGEMEEN ADVERTENTIEBLAD.

DE GEDEPUTEERDE STATEN der provincie Utrecht brengen zoo veel noodig in herinnering, de bekendmaking, voorkomende in de Provinciale en Stedelijke Courant van Utrecht, van 12. en 14. Augustus 1850, zoo als dezelve hier onder volgt.

Utrecht 23. December 1850.

S. VAN HEEMSTRA,
Ter ordonnantie van dezelven,
C. W. MOORREES.

DE GEDEPUTEERDE STATEN der provincie Utrecht

Brengen ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat, overeenkomstig de aankondiging, voorkomende in de Provinciale en Stedelijke Courant van Utrecht van 22. en 29. Julij ll., op Donderdag den 1. Augustus 1850, des middags te 12 uur, in het Gouvernementshuis alhier, de openbare uitloting heeft plaats gehad van één aandeel ad ƒ 1000.— in de geldleening van ƒ 30,000.— ten laste de provincie Utrecht, geaccresteerd bij Koninklijk besluit van 4. November 1839 No. 114, en dat alstoen is uitgeloot de obligatie No. 8, waarvan de aflossing, na 1. Januarij 1851, zal plaats hebben bij den Betaalmeester te Utrecht, met bijbetaling der verschuldigde renten ad 4½ pCt. van 1. Februarij tot ultimo December 1850 ad ƒ 41.25.

Utrecht den 6. Augustus 1850.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
F. VAN DE POLL.
Ter ordonnantie van dezelven,
C. W. MOORREES.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouderen der stad Utrecht verwittigen de goede Burgerij bij dezen, dat door heeren Regenten der Stads-Aalmoezeniers of Algemeene Armenkamer, *in persoon*, op Donderdag den 2. Januarij aanstaande eene *buitengewone kollekte*, ten behoeve der armen van welgemelde Kamer, zal geschieden, verzoekende een ieder, om milde gaven uit te reiken, om gedurende dezen Winter, aan de armen van gezegde Kamer, extra uitdeelingen van voeding en dekking te kunnen doen.

Utrecht, den 24. December 1850.

Burgemeester en Wethouderen voornoemd,
W. M. J. VAN DIELEN, Weth.
Ter ordonnantie van dezelven
W. G. v. DIJK, L. S.

DUITSCHLAND.

KEULEN 27 December.

Telegrafische depêches. „*Kassel* 26. *Dec.*

„Keurvorstelijke troepen, als husaren, artillerie en garde, zijn alhier aangekomen, en door het volk met gejuich ontvangen. Morgen wordt de Keurvorst verwacht. De regering schijnt er niet verder op aan te dringen, om van ieder ambtenaar eene schriftelijke erkenning der verordening van 28. Sept. te vorderen. Reeds zijn vele ambtenaren van het ministerie alhier terug gekeerd."

„*Berlijn* 27. *Dec.*

„De minister *v. Manteuffel* wordt morgen middag, met prins *Schwarzenberg*, alhier verwacht."

Volgens een berigt uit Berlijn van den 27. Dec. zal de Oostenrijksche prins *v. Schwarzenberg* eenige dagen aldaar vertoeven en zijn verblijf in het Koninklijke slot nemen. Tusschen hem (Oostenrijk) en *Manteuffel*, (Pruissen) heerscht de beste eensgezindheid.

KEULEN 28 December.

„*Berlijn* 27. *Dec.*, 's *avonds.*

De Beijersche minister *v. d. Pfordten*, verliest voor zijne politiek in Dresden en Munchen terrein. Het dualismus wint bij de conferentie veld. Oostenrijk heeft eenen commissaris voor Holstein benoemd."

„*Kassel* 27. *Dec.*

„Heden tegen 10 ure is de Keurvorst werkelijk alhier aangekomen. Van het station tot het Frederiks-plein stonden op de straten twee rijen Keurhessische troepen. Er had vervolgens parade plaats van Oostenrijksche, Pruissische, Beijersche en Keurhessische troepen, met hurrah's van de militairen voor den Keurvorst en hurrah's des volks voor de Keurhessische garde, artillerie en de Pruissen.

„Voorleden nacht trokken talrijke patrouilles door de straten wegens vechterijen met de Beijersche troepen."

FRANKFORT 26 December.

Heden avond vertrekt de Keurvorst van Hessen van hier naar Kassel. De ministers *Hassenpflug* en *v. Haynau* zullen hem vergezellen. De minister *v. Baumbach* bevindt zich te Dresden, alwaar hij den Keurvorst op de conferentien vertegenwoordigt. Een gedeelte van den hofstaat zal ook naar Kassel vertrekken.

— Het bevestigt zich, dat de Beijersche troepen van lieverlede Keurhessen zullen ontruimen.

— Uit Schaumburg (Rinteln) schrijft men van den 23. Dec.: „Heden is de diligence met buitengewoon vele passagiers uit Kassel te Rinteln aangekomen, die gedeeltelijk uit hoofde van de Beijersche inkwartiering gevlugt zijn. Ook de familie van den staatsraad *Wippermann* is hier aangekomen."

(*Deutsche Zeit.*)

ENGELAND.

LONDEN 27 December.

Gisteren heeft de Bank aangekondigd, dat de escompte van $2^1/_2$ op 3 pCt. is verhoogd. Deze maatregel wordt toegeschreven aan de toenemende vermeerdering van het goud, om naar Parijs te zenden, en aan de daling der vreemde wisselbrieven. De koers der wissels op Parijs was 24 fr. 90 c. op de Beurs.

— Gedurende den zwaren mist, die Maandag avond heerschte, zijn op den Oostelijken spoorweg twee ongelukken, door het tegen elkander stooten van treinen, gebeurd. Het eerste had tusschen Stratford en Enfield, het andere tusschen Colchester en Norwich plaats. Bij het eerste hebben veertien, en bij het tweede twaalf personen ligte kwetsuren bekomen.

— Den 19. Dec. is door de stoomboot Devonshire, te Kingstown binnengebragt het Amerikaansch schip John Bryant, kapt. *Dye*, met eene lading katoen, van Savannah naar Liverpool bestemd. Dit schip was den 13. ll., op 49 gr. 37 min. N. B. en 21 gr. 20 min. W. L., door den bliksem getroffen, die langs den grooten mast nederkwam, aan bakboordszijde door het dek in het ruim sloeg, het daar aanwezig zijnde katoen in brand stak en zich daardoor een weg baande tot aan stuurboordszijde, waar hij door de zijde van het schip weder naar buiten kwam. Het schip had aldus sedert al dien tijd (6 dagen) in eenen smeulenden brand verkeerd, en het was alleen daaraan te danken, dat alle togt afgesloten was, dat de lading niet in vlammen uitbarstte. De angst der bemanning, welke zich als het ware boven eenen vulkaan bewoog, die elke minuut hun leven bedreigde, was zeer groot geweest. Een man heeft bij het ongeluk het leven verloren en een ander is ligt gekwetst.

— Gec. 3 pCt. $96^3/_8$ à $^1/_2$; ger. 3 pCt. $97^3/_8$ à $^1/_4$ pCt. $98^7/_8$; bank $213^1/_2$ à 214; Denem. 5 pCt. $101^1/_4$; Holl. $58^3/_4$; 4 pCt. 90; Sp. $17^3/_4$; 3 pCt. $39^3/_8$ à $^7/_8$; Belg. $4^1/_2$ pCt. 87 à 89; Rusl. 109 à 111; $4^1/_2$ pCt. 97 à 98; Mex. $34^3/_4$ à $^7/_8$.

FRANKRIJK.

PARIJS 26 December.

In de zitting der wetg. vergadering van gisteren heeft de interpellatie plaats gehad van de heeren *B. Bavalière* en *Leo Dupré* aan den minister van oorlog, betreffende de leverantie van laken aan het leger. Beide afgevaardigden zijn door den minister van oorlog beantwoord. Ten slotte is de eenvoudige orde van den dag aangenomen. Heden heeft de vergadering zich enkel met de 2e lezing van de wet betreffende privilegie en hypotheek bezig gehouden.

— De zaak van den agent van politie *Allais* is afgedaan. Hij is veroordeeld tot een jaar gevangenis en 300 frs. boete, als zijnde schuldig bevonden aan lasterlijke aantijging. Voor den commissaris van politie, den heer *Yon*, is dit proces niet zeer aangenaam geweest, want hij werd noch door den advocaat van de civiele partij, noch door het openbaar ministerie gespaard. Voor hem wordt het nu een belangrijk vraagpunt of de wetg. vergadering zich zijner zal blijven aantrekken, zoowls ze tot dusverre deed.

— De Commissie tot onderzoek in zake het gouden geld is, volgens het *Bulletin de Paris*, nog tot geen besluit kunnen komen. De munt slaat dagelijks slechts voor een millioen. Zij heeft van sommige bankiers kantoren ontvangen voor 25 millioen, als 10 mill. aan Engelsche souvereins, even zoo veel aan Nederl. tienguldenstukken en 7 millioen in baren.

— De heer *Fould*, minister van financie, wil den 31. Dec. eene nieuwe aanbesteding zijner leening van 50 millioen beproeven. Hij rekent dezen keer op de heeren *Rothschild*. In dit vooruitzigt zijn de fondsen en spoorwegactiën aan het rijzen.

— De fondsen zijn heden genoteerd: 3 pCt., dingsdag 57,50, heden 57,70; 57,85; 57,70, gebleven 57,70. 5 pCt., dingsdag 95,50, heden 95,60; 95,65; 95,80, gebleven 95,65. Bankact. 2335.

PARIJS 27 December.

Dat er heden weder eenige verwijtingen in de wetg. vergadering zijn gevallen is geen nieuws, zoo dat wij daarbij niet blijven stilstaan, want dat gebeurt daar dagelijks. Meer van belang is het, dat in de zitting van heden, alhoewel niet zonder tegenkanting, het voorstel van wet betreffende de vrije invoering van handels-artikelen uit Algerie in Frankrijk is aangenomen.

Men spreekt heden veel over den heer *Yon*, in betrekking tot het proces *Allais*. In het bureau der wetg. magt is men het niet over zijn behoud als commissaris van politie der vergadering eens; echter zou de meerderheid voor genoemden heer zijn, zoo

dat tot dus verre waarschijnlijk dit struikelblok tusschen de vergadering en het Elijsée blijft bestaan.

— [illegible] zijn heden genoteerd: 3 pCt. 57[illegible] gebleven 57,40. 5 pCt. 95,50; 95[illegible] 95,30, [illegible] 95,45. Bankact. 2275 à 22[illegible] Nap. 99. Sp. $34^5/_8$; [illegible] $99^3/$[illegible] L. $76^3/_4$. Piemont 8[illegible]

BELGIE.

BRUSSEL [illegible] December.

In de zitting van de Kamer der Representanten van 24. December, was het ontwerp [illegible] ontmunting van [illegible] De heer *Anspach* [illegible] 20 frs. wel aannemen [illegible] deszelfs wettelijken koers, als dit goudstuk maar 19 frs. 80 c. waard is?

De heer *de Brouwer van Hogendorp* bestrijdt den heer *Malou*. In Engeland is het goud de muntstander. De Engelsche bank had gewoonlijk 200 millioenen goud in kas, thans heeft zij er maar 45 millioen. Van 1800 tot 1830 was de verhouding van het goud tot het zilver gelijk 1 tot 15; van 1830 tot 1840 gelijk 1 tot 5; en in 1848 gelijk 2 tot 3. In 1850 is het evenwigt geheel verbroken. De opbrengst van het goud is het dubbele van die van het zilver.

Uit deze feiten besluit de redenaar, dat al het gemunte goud sterk in waarde staat te verminderen. De daling van het goud moet niet toegeschreven worden aan de daling van den wissel, maar de daling van den wissel aan de daling van het goud. Hij concludeert tot de aanneming van het wetsontwerp door de regering aangeboden.

De heer *Frère*, minister van finantiën, zegt: „dat het goud zal dalen en België groote verliezen zal lijden; want Frankrijk zal gelijk Holland doen; het zal ontmunten en zeer korten tijd tot de uitwisseling laten. De minister van finantiën heeft tot het laatste oogenblik het geheim bewaard, uit vrees voor België. Nu, Frankrijk zal eveneens handelen.

„Aan wie is de ontmunting der tien-gulden-stukken vooral nadeelig geweest? Aan de landlieden, die de gewoonte hebben hunne goudstukken te sparen. Juist om hun nieuwe verliezen te sparen op de goudstukken van 20 frs., welke zij in hun bezit kunnen hebben, heeft de regering het onderhavige wetsontwerp aangeboden."

De algemeene beraadslaging wordt gesloten, en het 1e art. aangenomen, luidende: „De wet van 31 Maart 1847, decreterende het vervaardigen van goudstukken van 25 en 10 frs., wordt teruggenomen."

Art. 2 luidt als volgt: „De regering is gemagtigd te doen ophouden den wettelijken koers dezer stukken tot een beloop van 14,646,000 frs. vervaardigd.

„Alvorens van dit vermogen gebruik te maken, zal zij eenen uitstel bepalen, om ze in de staatskassen aan derzelver nominale waarde uit te wisselen."

De heer *Mercier* vraagt de verwerping van dit artikel, op dat het land niet zonder muntwet blijve.

De heer *Osy*: Er is geen tijd te verliezen, en ik zou de drie weken van onze vacantie op mijne verantwoordelijkheid niet willen nemen. Frankrijk bemoeit zich met zijn goud, en er zullen maatregels genomen worden. Aan België blijft eene markt open: dit is Frankrijk; wij mogen de sluiting dezer markt niet afwachten.

Het 2e art. wordt aangenomen, even als het 3e en 4e luidende: „De vreemde gouden munten houden op in België wettelijken koers te hebben."

Art. 4: „De onderhavige wet zal den dag van hare afkondiging verpligtend wezen."

Men gaat over tot nominaal appel der geheele wet; zij wordt aangenomen met 52 stemmen tegen 1[illegible]; 6 leden hebben zich onthouden.

De zitting wordt opgeheven, en verdaagd tot 14 Januarij 1851.

— De minister van oorlog is gemagtigd om in 's Rijks geschutgieterij te Luik, voor rekening der Nederlandsche regering te doen gieten elf kanons, wegende elk 5400 kilog., een-en-twintig houwitsers, wegende elk 3100 kilogrammen.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE 26 December.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van gisteren avond zijn ingekomen een adres van den heer *H. van Stralen*, en een adres van den heer *Oudijk van Putten*, daarbij verlangende benoemd te worden de eerste tot griffier, de laatste tot commies-griffier der Kamer. Van de Tweede Kamer zijn op de gebruikelijke wijze ontvangen: de wets-ontwerpen houdende hoofdstuk XI (Kolonien) en hoofdstuk XII (onvoorziene uitgaven) van de begrooting voor 1851; het wets-ontwerp tot vaststelling [illegible] voor 1851; het wets-ontwerp tot aanvulling der wet van 14. Sept. 1849, betrekkelijk provinciale belastingen in Friesland; de wets-ontwerpen tot heffing van provinciale belastingen in Noordholland, Friesland, Overijssel, Drenthe en Limburg; het wets-ontwerp tot vaststelling van de begrooting van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren. De vergadering heeft bepaald dat op Zaturdag aanstaande zal worden overgegaan tot de benoeming van een griffier der Kamer, terwijl de benoeming van een commies-griffier eerst later zal plaats hebben. Door de commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp tot afschaffing van leges in zake van in- en uitgaande regten en accijnsen is daaromtrent verslag uitgebragt.

— H. M. de Koningin-moeder, vergezeld van prins *Hendrik*, is heden middag ruim $2^1/_2$ uur, met eenen specialen trein, van Soestdijk in deze residentie aangekomen. H. M. heeft het buitenverblijf *Buitenrust*, aan den Scheveningschen weg betrokken. — Eene talrijke menigte bevond zich aan het stations-gebouw om H. M. te begroeten, die sedert geruimen tijd de hofstad niet had bezocht. Z. M. de Koning is Hoogstdeszelfs moeder, in de vestibule van het buitenverblijf, bij hare aankomst, te gemoet gegaan. Ook op den weg naar *Buitenrust*, het Alexanders-plein, verbeidde eene vrij talrijke menigte de aankomst van de vorstin.

's GRAVENHAGE 28 December.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden heeft de benoeming plaats gehad van een Griffier der Kamer, tot welke betrekking met 28 van de 35 stemmen verkozen is jhr. mr. *J. A. Singendonck*, commies van Staat bij den Raad van State, waarnemende de dienst van commies-griffier bij de Kamer, die zijne nieuwe betrekking terstond aanvaard heeft.

Daarna heeft [illegible] plaats gehad over het wets-ontwerp tot opheffing van leges in zake van in- en uitgaande regten en accijnsen, welk wets-ontwerp met 26 tegen 9 stemmen is afgestemd. De commissie van rapporteurs voor de staatsbegrooting over 1851 heeft haar verslag daaromtrent uitgebragt; de aanvang der beraadslaging is bepaald op Maandag aanstaande, des voormiddags ten tien ure. Na afloop der beraadslaging over de Staatsbegrooting zal plaats hebben de discussie:

1° Over het ontwerp van wet ter aanvulling der wet van 14 September 1849, betrekkelijk provinciale belastingen in Friesland; 2° over de wets-ontwerpen tot heffing van provinciale belastingen in Noord-Holland, Friesland, Overijssel, Drenthe en Limburg; 3° over het wets-ontwerp tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren voor 1851.

GRONINGEN 21 December.

Heden is aan deze Hoogeschool tot doctor in de beide Regten gepromoveerd de heer *L. Eyssonius Wichers*, van Appingedam, na het verdedigen van eenige *Quaestiones Juris Inaugurales*.

Gisteren en heden zijn bij onze Hoogeschool, na afgelegd examen en het verdedigen van verloskundige stellingen, tot doctors in de Vroedkunde bevorderd, de heeren *J. van der Scheer*, med. doctor te Assen, en *G. Posthumus*, med. doctor te Zuidhorn.

GRONINGEN 26 December.

In den morgen van den 25. dezer, omstreeks 10 ure, had te Hoogezand aan de branderij van de heeren *van Calcar* en *Boon* een verschrikkelijk ongeluk plaats. Juist toen zich 4 werklieden, benevens 2 spelende knaapjes in de nabijheid eens stoomketels bevonden, sprong deze in stukken. Stoom en kokend vocht ontlastten zich met geweldige kracht, waardoor al de genoemde aanmerkelijke brandwonden ontvingen, zoo zelfs, dat een der werklieden zich op dit oogenblik nog in levensgevaar bevindt, en een der kinderen, zijnde een zoontje van den heer *P. van Calcar*, een der eigenaars der branderij, reeds is overleden.

UTRECHT 27 December.

Heden avond vervulde de Heer Dr. *Krecke* de spreekbeurt in het Natuurkundig Gezelschap; handelende *over de stormen en derzelver wetten*. De spreker ging als voorbeeld den *Rod*[illegible] storm van [illegible] 1848 in alle bijzonderheden [illegible] draaijenden aard en [illegible] volgens gaf hij een [illegible] vele stormen, die in den Zuid-Indischen Oceaan waren waargenomen, en van die, welke, in de West-Indische zeeën ontstaan, en somtijds [illegible] Europa bezoeken. Ten laatste legde hij kortelijk de [illegible] tot het ontstaan dezer stormen aanleiding geven.

— In onze vorige deelden wij de benoemingen mede der bevordering van zeeofficieren. In de *Staats-Courant* van heden vinden wij dat berigt bevestigd, en tevens de namen der adelborsten der 1e klasse, die tot luitenants ter zee der 2de klasse zijn bevorderd, welke wij hier laten volgen:

de adelborsten der 1e kl. *J. W. Binkes*, *M. de Kanter*, *A. van Kerkwijk*, *P. J. Buijskes*, *A. J. Edeling*, *J. H. P. E. Kniphorst*, *A. Rietveld*, [illegible] *van Slooten*, *A. Dronkers*, jhr. *J. Pompe van Meerdervoort*, *G. W. C. Voorduin*, *J. K. L. Geij van Pittius*, jhr. *N. A. Holmberg de Beckfeldt*, en *N.* [illegible] *de Fremery*;

tot officier van gezondheid der 1e kl.: den officier van gezondheid der 2de kl. de heer *H. Slot*;

terwijl bij hooggemeld besluit de officieren van gezondheid der 1e kl. de heeren *R. Cornelissen*, *B. W. Wiggers* en *J. J. Faas*, met den laatsten dezer maand, onder toekenning van pensioen, eervol zijn ontslagen uit het vaste corps officieren van gezondheid der Nederlandsche marine.

UTRECHT 29 December.

Bij besluit van den 28. Dec. heeft Z. M. benoemd tot wethouders bij continuatie, de heeren:

Mr. *W. M. J. van Dielen*, te Utrecht.
G. Hondius, te Amersfoort.
J. C. J. Jeritsear, te Wijk bij Duurstede.
J. G. Sandbrink, te Rhenen.
H. Dijkman, te Montfoort.
B. L. G. van den Heuvel, te IJsselstein.

— Z. M. heeft benoemd tot ridder van de Eikenkroon met de Ster de heer *J. L. W.* baron *de Geer van Jutphaas*, gewezen Griffier van de Eerste Kamer.

— Z. M. heeft benoemd tot ontvanger der registratie en domeinen te Maarssen de heer *J. van Assen*, thans Ontvanger te Terborg.

— De heer *P. Gallenkamp Pels*, burgemeester van Soest, wegens verspreiding van eene brochure over de verkiezingen in het kiesdistrict Amersfoort, welke noch drukker noch schrijver noemde, naar de openbare teregtzitting van het kantongeregt te Amersfoort verwezen zijnde, heeft verdere regtsvervolging voorgekomen, door betaling der op dat feit gestelde boete.

— Van den Helder schrijft men ons van 28 Dec.: „De toestand van Z. Exc. den Heere Gouverneur Generaal *Bruce* wordt hoe langer zoo erger; zijn gewone geneesheer, Dr. *Deen*, is van Zwolle ontboden en op den 26. alhier gearriveerd.

In het *Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep van 30 Dec.* leest men ter bevestiging van het bovenstaande berigt van onzen correspondent:

„*Helder en Nieuwe Diep 28 Dec.*

„Naar wij vernemen, is de ziekte van den heer *Bruce* thans van dien aard, dat er weinig hoop meer bestaat op herstel."

HELLEVOETSLUIS 27. December.

Den 25. Dec. binnen St. George d'Elmina, kapt. *I. I. van der Eb*, van St. George d'Elmina, kust van Guinea.

— In de *Lucifer*, *Academische Courant*, leest men het volgende:

„Er wordt ons van uit 's Gravenhage het volgende berigt: In doorgaans goed onderrigte kringen fluistert men elkander in het oor, dat het denkbeeld zou geopperd zijn, om den *Hoogen Raad der Nederlanden* met al zijn op- en dependentiën van uit de Residentie naar Utrecht te verplaatsen. Dat denk-

…, zoo wij wel onderrigt zijn, moet zoo wel staatkundige als om persoonlijke redenen nog ingang vinden. Er is geen twijfel aan, of het te Utrecht met vreugde worden vernomen. Doch vreugde zal aanmerkelijk worden getemperd, men daar tevens verneemt, dat die geprojecteerde verplaatsing met de geprojecteerde opheffing van de Utrechtsche akademie in verband staat. … toch bekend, hoezeer de stad en de provincie Utrecht beiden historisch aan hare akademie gehecht … Zij willen haar tot geenen prijs missen. Daarin eene organiseerende en reorganizeerende eeuw als onze, zal men te Utrecht van de vestiging het hoogste regterlijke collegie binnen de muren die stad zich wel weinig duurzaamheid beloven. … 1815 werden van Staatswege te Harderwijk en … athenea gevestigd, die beide sedert lang … opgeheven zijn. In 1807 rigtte de regering … Hoorn en Veere bedelaarswerkhuizen op, — … Het instituut voor de Marine heeft het … land rondgereisd, van Fijenoord naar Enkhuizen, van Enkhuizen naar Delft, van Delft naar Medemblik en even … In 1… binnen de hoofdstad van elke provincie een regtshof gevestigd, waarvan de grootste helft eerlang haar doodvonnis zal hooren. Nog altijd is te … eene akademie, terwijl de Hooge Raad te … reeds sedert lang slechts in herinnering staat. Men zal in Utrecht, Gelderland, Overijssel … elders wel wakker zijn, en vereenigd zorg dragen, dat de Akademie te Utrecht, die de heerschappij van *Napoleon* overleefd heeft, ook de heerschappij van het ministerie *Thorbecke-Rosenthal* overleve."

CORRESPONDENTIE.

De brief uit Amersfoort van L. kan niet dan als advertentie geplaatst worden.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den BURGERLIJKEN STAND te Utrecht zijn van den 22. tot den 29. Dec. 1850: … Getrouwden 5 paar; Geborenen 45; Overledenen 19.

ADVERTENTIEN.

(3312) ∴ Heden beviel van eene welgeschapene DOCHTER H. VAN VIERHOUTEN, geliefde echtgenoote van

…trecht G. C. PLEMPER VAN BALEN.
…4. Dec. 1850.

(3313) ∴ Heden beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER* de Hoog WelGeboren Vrouwe A. M. G. CALKOEN, geboren Baronesse SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.
Utrecht 25. December 1850.

(3314) ∴ Mijne geliefde echtgenoote M. W. C. DE VRIJ beviel heden, door Gods goedheid, voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER*.
Utrecht 26. December 1850. B. G. A. PABST.

(3315) ∴ Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER* M. H. DE HAART, geliefde echtgenoote van C. H. DE HAART.
Utrecht 26 December 1850.

(3316) ∴ Bevallen van een' welgeschapen *ZOON* Vrouwe L. L. MARTENS, geboren …RELDSNIJDER.
Sluishoef, nabij de Bilt,
27. Dec. 1850.

(3317) ∴ Heden avond overleed, tot droefheid mijner Broeders en Zusters, de heer IZAAK …RNELIS SCHALIJ, in den ouderdom van ruim … jaren.
…haas den 26 December 1850.
M. F. SCHALIJ,
mede uit naam mijner Broeders en Zusters.

(3318) ∴ Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwdmoeder mejufvrouw C. M. VERHOEFF, weduwe van den heer J. P. TAATS, in leven Apotheker. Uit aller naam
Utrecht, 28. Dec. 1850. Dr. J. P. TAATS.
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

(3319) ∴ Heden overleed op het onverwachts, tot diepe droefheid van mij, mijne kinderen en betrekkingen, mijn waarde echtgenoot de Edel Achtbare Heer WILLEM WILLEMSE VAN ECK, in leven Griffier van het Kanton-geregt, en Schout en Gaardermeester der Polders te Vianen, in den ouderdom van 49 jaren.
Vianen A. J. LIVINGSTON,
den 28 Dec. 1850. wed. W. WILLEMSE VAN ECK.
Uithoofde der menigvuldige betrekkingen des overledenen, gelieve men deze, tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

(3320) ∴ Gevoelig voor de veelvuldige bewijzen van deelneming, mij gedurende de ziekte en na het overlijden mijns dierbaren echtgenoots, I. POHL, betoond, betuig ik dezelve bij deze mijnen opregten dank, mij bij voortduring in het aandenken mijner begunstigers aanbevelende.
Utrecht den Weduwe I. POHL,
27. December 1850. geboren WARNESKERKEN.

(3321) ∴ Voor de vele bewijzen van belangstellende deelneming, zoo hier als elders, bij het overlijden van onzen waarden hooggeachten Vader, Behuwd- en Grootvader, den Heer DIRK WOUTER ROOKMAAKER Senior, betuigen wij bij deze onzen opregten dank. Uit aller naam,
Haarlem 27. Dec. 1850. JAN ROOKMAAKER.

(3322) ∴ De ondergeteekende Curator in de onbeheerde nalatenschap van J. J. C. VAN DER HOEVEN, in leven gepensionneerd Officier van Gezondheid der tweede klasse bij het Oost-Indische leger, laatstelijk gewoond hebbende en overleden te Utrecht, verzoekt degenen, welke iets verschuldigd zijn aan of eenig regt hebben op genoemde nalatenschap, daarvan aangifte te doen ten zijne huize *Kromme Nieuwe Gracht*, wijk G. N°. 347.
Mr. E. A. SANDBRINK.

SPAARBANK TE UTRECHT.

(3323) ∴ De verschenen renten zullen worden bijgeschreven Vrijdag den 3. Januarij 1851, van des voormiddags 10 tot 1½ 's namiddags.
Namens Commissarissen,
GEERLINGS, Secretaris.

Utrechtsche Schouwburg.

(3324) ∴ Met toestemming van het Edel Achtbaar Bestuur dezer Stad, zullen de Koninklijke Zuid-Hollandsche Tooneelisten, onder directie van den Heer

A. PETERS,

op herhaald vereerend aanzoek, aanstaanden
MAANDAG den 6. Januarij
alhier ten tooneele voeren:

GYSBRECHT VAN AEMSTEL,

Treurspel in vijf bedrijven, door J. VAN VONDEL.
Gevolgd door:

DE BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE.

Aanvang ten half zeven ure.

De prijzen der plaatsen blijven als naar gewoonte. Het locaal, waar de plaatsen voortaan kunnen besproken worden, zal nader worden bekend gemaakt.

HOUTVERKOOPING IN HET BOSCH BIJ DUURSTEDE, TE WIJK BIJ DUURSTEDE.

(3325) ∴ Op Woensdag den 8. Januarij 1851, des voormiddags ten 10 ure, van ruim 450 zware Schietwilgen, Populieren en Iepen *BOOMEN*, van 25 à 50 duim over Kruis, geschikt voor Klompenmakers en Werkhout.

(3326) ∴ Op Vrijdag den 10 Januarij 1851, des voormiddags ten elf ure, zal in het Regthuis te Zuid-Polsbroek, publiek worden verkocht:

Eene kapitale HOFSTEDE, bestaande in een ruim en sterk Woon- en Bouwhuis, Schuur, twee Bergen, benevens 22 bunders, 34 roeden, 40 ellen Wei-, Hooi- en Bouwland, staande en gelegen in de gemeente Noord-Polsbroek; mitsgaders:

Zes bunders, 45 roeden, 05 ellen dito LAND, gelegen in de gemeente Zuid-Polsbroek; en 6 bunders, 17 roeden, dito Land, mede aldaar gelegen.

Te aanvaarden: de Landerijen dadelijk en de Betimmeringen den 1. Mei 1851.

Breeder bij biljetten en nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van den Notaris W. H. J. CAMBIER VAN NOOTEN, te Lopik.

(3327) ∴ Men zal op Zaturdag den 11. Januarij 1851, des namiddags ten 5 ure precies, aan het Locaal der openbare Verkoopingen te Utrecht, achter St. Pieter, veilen en verkoopen:

1. Een HUIS, ERF en GROND, staande en gelegen te Utrecht, buiten de Catharijne Barrière aan de Noordzijde van de Leijdsche Vaart, wijk L. no. 24, bestaande in twee Benedenkamers, Keuken, Kelder, Plaats en Bleekveld; voorts in twee Bovenkamers, benevens Zolder.

2. Eene HUIZING, ERF en GROND, staande en gelegen buiten gemelde Barrière, naast het voorgaande perceel, wijk L. no. 25, bestaande in drie Beneden en twee Bovenvertrekken, benevens Zolder en Kelder.

Welke percelen eerst ieder afzonderlijk en daarna in massa zullen geveild worden.

Breeder bij billetten omschreven en nader onderrigt te bekomen ten Kantore van den Notaris DE GRAAF, te Utrecht.

(3328) ∴ Op Zaturdag den 18. Januarij 1851, 's namiddags ten 5 ure, zal in het Locaal van Verkoopingen, te Utrecht, achter St. Pieter, in het openbaar worden verkocht: No. 1. Een HUIS, waarin de Koksaffaire sedert een aantal jaren met goed gevolg is uitgeoefend, en Erve, staande te Utrecht aan de Noordzijde van de Lange Janestraat, wijk G. No. 226 en 227. — Te aanvaarden 1. Mei 1851. — No. 2. Een HUIS met afzonderlijk Bovenhuis en Erve, te Utrecht, aan de Noordzijde van de Kort Ademstraat, wijk G. No. 524. — En No. 3. Twee WONINGEN, te Utrecht aan de Oostzijde van de Achterstraat, wijk C. No. 3348 en 3349. — Breeder bij billetten, en nader onderrigt ten Kantore van den Notaris H. DUKFJES, te Utrecht.

(3329) ∴ Op Zaturdag den 25. Januarij 1851, des namiddags te 5 ure, zal aan het Kantoor van Verkoopingen te Utrecht, achter St. Pieter, ten overstaan van den Notaris M. WIGMAN aldaar, worden verkocht:

N°. 1. Een HUIZINGE en ERF, met TUIN, gelegen te Utrecht, aan de Nieuwegracht, westzijde, bij de Paulusbrug, wijk A. N°. 883, voorzien van twee Beneden-kamers, benevens groote Zaal en Keuken; voorts vier Bovenkamers, Droogzolder met dienstbodenkamer en Vliering, Provisie-, Wijn- en Turfkelders. — Te aanvaarden 1 Maart 1851. — En N°. 2. Eene HUIZINGE, ERF en GROND, naast de voorgaande, wijk A. N°. 882. — Bevattende zoo Beneden- als Boven-vertrekken, Plaats, Zolder en Kelder. — Eerst ieder afzonderlijk en daarna in massa. — Breeder bij billetten en nader onderrigt te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

(3330) ∴ Te Utrecht, achter St. Pieter, F. 363, zal, op Zaturdag den 25. Januarij 1851, 's avonds ten 5 ure, worden geveild: 1. Het van ouds bekende LOGEMENT met STALLING, *DE WITTE AREND*, te Utrecht, buiten Tolsteeg, aan de westzijde van den Vaartschen Rijn, bij de Brug, wijk K. No. 213, kadastraal sectie A. No. 81. — Het Huis staande aan den Straatweg op Gorinchem en uitkomende met de Kluizen voor aan het water van den Rijn, en met de Stalling achter aan den Straatweg of Stadssingel, bevat, behalve Kluizen, Kelders, Paardenstal, Zolders en Koffij- of Gelag-Kamer, nog negen net betimmerde Vertrekken, met alle noodige gemakken.

2. Eene STALLING, uitmuntend ingerigt, voor 25 Paarden, met Pomp, Hooizolder en verdere vereischten, staande nabij de *de Witte Arend*, te Utrecht, buiten Tolsteeg aan den Straatweg of Stadssingel, wijk K, kadastraal Sectie A. No. 81.

3. De Koopen 1 en 2 tot éene Massa vereenigd.

Alles te aanvaarden, bij de betaling der kooppenningen, op den 1 Mei 1851. Meerdere inlichtingen te vragen, ten Kantore van den Notaris DE BALBIAN VAN DOORN.

Binnen Amersfoort

(3331) *** is men voornemens, om op den 4 Januarij 1851, des avonds ten 7 ure, in het Logement *de Zwaan*, te verkoopen, onder meerdere: — Eene hechte en ruime HUIZINGE, met onderscheidene Vertrekken en *Sterke Zolders*; waarin sedert verscheidene jaren eene *Tabaks- en Kruideniers-Affaire* is uitgeoefend en nog gedreven wordt; staande te *Amersfoort* aan de *Lange Straat*, het beste gedeelte der stad.

Nadere informatien zijn op *franco* brieven te bekomen ten Kantoren van de Notarissen Mr. J. DE LOUTER, te *Amersfoort*, en J. W. A. IMMINK, te *Amerongen*.

(3332) *** Door bijzondere omstandigheden wordt te Utrecht ter overneming aangeboden eene winstgevende FABRIEK, die nog voor meerdere uitbreiding vatbaar is, en waartoe een klein kapitaal vereischt wordt. Brieven franco onder de Lett. N. I. Bureau dezer Courant.

WORDT TE HUUR GEVRAAGD,

(3333) *** tegen pr. Mei aanstaande, in het midden der stad, op een goeden stand; een BURGERHUIS van minstens zes ruime Kamers en benoodigde gemakken voorzien. — Reflecteerende adresseren zich bij besloten brieven, met opgaaf van stand, localiteit en huurprijs, onder de letters V. B., bij den Boekhandelaar C. VAN DIJK, Langeviesteeg.

(3334) *** Tegen Mei aanstaande wordt *TE HUUR* verlangd, op eenen levendigen stand een WINKELHUIS, van ten minstens 7 Kamers, voor eene zindelijke Zaak, met opgaaf van prijs. Adres Bureau dezer Courant, onder Lett. O.

212e STAATS-LOTERIJ.

(3335) *** Bij den gekwalificeerden Kollecteur B. H. HAANEBRINK, te Utrecht, zijn voor gemelde Loterij heele en gedeeltens van Loten verkrijgbaar, 't plan verkrijgbaar.

De trekking der Eerste Klasse 13 Januarij 1851.

212e STAATS-LOTERIJ.

(3336) *** Ten Kantore van J. P. KIPP, Choorstraat *D.* 15, zijn voor de bovengemelde Loterij, welke den 13. Januarij aanstaande begint te trekken, weder volgens prijs-courant HEELE en GEDEELTEN van LOTEN te bekomen.

(3337) *** De ondergeteekende heeft de eer te kunnen adverteeren, ontvangen te hebben ijzeren gegoten FOURNUIZEN, dit jaar geoctreijeerd door Z. M. den Koning, in alle soorten en grootte; benevens gegoten kleine ijzeren voorwerpen en Ornamenten, uit de algemeene bekende IJzergieterij van A. STERKMAN, te 's Hage, waarvan men zich kan komen overtuigen wat van gietijzer kan gegoten worden.

Adres: J. M. HOTZ, Oude Gracht, wijk A. No. 9.

J. M. SON, CIRURGIJN DENTISTE,

genoegzaam bekend,

(3338) *** Gaat steeds voort met het vervaardigen en inzetten zijner DENOSANORES KUNSTTANDEN, zonder hegsels of veeren, op eene geheel nieuwe Methode, waarvoor hij 20 jaar schriftelijk wordt guarandeert; de prijs per Tand, van *f* 3 tot *f* 10, en geene betaling verlangende, dan 3 maanden na het inzetten zijner Kunsttanden, en men geene der minste pijn mogt gewaar worden gedurende de geheele operatie. Zet alle lossen Tanden weder vast, plombeert de hollen met zijn *Cement Osanores*, en verrigt verder alles wat tot zijn vak behoort. *Abonneert* à *f* 12 per jaar voor een geheel Huisgezin, op dat hij zorg drage hoe scheef de Tantjes bij Kinderen gegroeid zijn, bij dezelven weder gelijk doet stellen en zij in vervolg de schoonste en witste mogen verkrijgen, hetwelk het schoonste sieraad des aangezigts is.

Adres, Lange Viesteeg, nabij 't Vreeburg, No. 180, te Utrecht. *Advies Gratis.*

(3339) *** Eene fatsoenlijke DAME, van middelbaren leeftijd, wenschte gaarne geplaatst te zijn bij eene ziekelijke Dame, een bejaard Heer of stil Huisgezin, als Jufvrouw van Gezelschap, of tot hulp in 't Huishouden, voor kost en inwoning; zij is genegen zelfs geldelijke bijdragen, tot *f* 150 in het jaar, toe te geven. Men vervoege zich onder letter XT. met *franco* brieven aan 't bureau dezer Courant.

(3340) *** De ondergeteekende berigt zijne geëerde begunstigers dat hij, door het buitengewoon debiet der door hem ontvangen PUNSCH à LA WELLINGTON, zich in staat ziet gesteld, denzelven tegen den verminderden prijs van *f* 1,50 de flesch te verkoopen, zich bij voortduring in Heds. gunst aanbevelende. B. VAN DER PLUIJM.

OESTER BERIGT

(3341) *** H. KOENDERS, Vischmarkt tweede huis van de Maartensbrug, heeft heden eene lading **Zeeuwsche, Engelsche, Texelsche en Kor-Oesters** aangekregen, die buitengewoon vet en blank zijn; alsmede Bergsche Ansjovis, à 90 c. de 100, ingeleide Paling, gemarineerde Haring, Bootmans Winterharing, beste fijne Leng, Engelsche Bieren, Malgasche Citroenen, Sucade, Baars, Paling, enz., alles tot een civielen prijs, en belovende eene prompte bediening.

(3342) *** Bij L. E. BOSCH EN ZOON is van de pers gekomen:

1. DE UTRECHTSCHE VOLKS-ALMANAK voor 1851.

Versierd met het Portret van den Generaal-Majoor CHARLES Baron NEPVEU en 2 Plaatjes.

In Karton . . . . . . *f* 1.20.

Inhoud: Jaartellingen. — Gedenkdagen, Tijdkringen. — Veranderlijke Feestdagen, enz. Verduisteringen. Op- en ondergang der zon. Kalender. Verjaardagen van het Koninklijke Huis. Spoorweg. Zomer- en Winterdienst. Postwagendienst. Stoombootdienst. Vermaarde ... en ... Postkantoren ... De Hoogeschool. Provinciaal Utrechtsch Genootschap. Natuurkundig Gezelschap. Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde. Gijmnasium. Provinciale Commissie van Onderwijs. Plaatselijke School-Commissie. Provinciale Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt. Staten-Generaal. Gedeputeerde-Staten. Provinciale-Staten. Financien. Belastingen. Indirecte Belastingen. 's Rijks munt. Regering der stad Utrecht. Regterlijke Magt. Advokaten bij het Provinciaal Geregtshof. 's Rijks Veeartsenijschool. Bevolking der stad Utrecht. Staat van den Ouderdom der Overledenen te Utrecht. — Bevolking der provincie Utrecht. De provincie Utrecht verdeeld in Hoofd-Kiesdistricten en Onder-Kiesdistricten. Statistiek overzigt. Afstand van de gemeenten der provincie van de stad Utrecht.

MENGELWERK.

Geschiedenis der Verkiezingen in Utrecht in 1850, door L. E. Bosch. Bijna-Baled te Utrecht (*met twee platen*) door C. KRAMM. Eene Armeniaansche Vergadering, te Utrecht in 1626 verstoord, door Mr. A. A. T. VISSCHER. Bijlagen. Memorie van de Troublen in de Nederlanden, 1567. Vervolg van den vorigen jaargang, door BEGER. G. G. O. J. Baron van Lijnden. Klokgeschenk in de Domkerk, door C. KRAMM. Roodverjek, door L. E. BOSCH. Geschutgieterij in Utrecht, door idem. Die goede oude dagen. Utrecht, 28 Nov. 1813. Inventaris van nagelatene goederen en kleinodien van den grave van Falkenstein, ten behoeve zijner crediteuren. Belangrijke bijdragen over de kleederdragt, enz. van dien tijd. Autaar van onze lieve Vrouw in de Kraam in de Buurkerk, door BEGER. Uitmarsch der Utrechtsche gilden, 1586. Pestilentie.

2. DE MINIATUUR ALMANAK voor 1851.

15e JAARGANG. Prijs *f* 1,75.

De Uitgevers hebben, door vele Nederl. Dichters welwillend daartoe ondersteund, alle moeite in het werk gesteld om dezen Almanak zoo fraai mogelijk in het licht te geven. Zij wenschen, dat het kunminnend publiek ook thans hunne pogingen zal willen ondersteunen, door het ... als een zoo regt nationaal en weldadig ...

Het bundeltje is versierd met fraaije Staalgravures, eene liere Compositie van den heer VANGER, enz. Het is gebonden in keurige drukken linnen Band, verguld op snede ...

VERBETERING.

De advertentie, wegens aanbesteding van het bouwen der afgebrande woning te Wilnis, geplaatst in onze vorige nº. 3301, is ons abusivelijk opgegeven op Donderdag 7 Januarij 1851, hetwelk moet zijn op *Dingsdag 7 Januarij 1851*.

PRIJZEN DER NAVOLGENDE ARTIKELEN TER UTRECHTSCHE MARKT, 28. Dec. 1850.

Tarwe van *f* 6,50 tot *f* 7,50. *Rogge* van *f* 5,50 tot *f* ... *Garst* van *f* 4,25 tot *f* 4,50. *Boekweit* van *f* 6,00 tot *f* ... *Haver* van *f* 2,25 tot *f* 2,75. *Witte Boonen* van *f* 10,... tot *f* 11,25 *Groene Erwten* van *f* 10,50 tot *f* 12,25. *Grauwe idem en Cap.* van *f* 10,50 tot *f* 12,75. *Boter* van *f* 0,... tot *f* 0,84 het pond. *Kaas* van *f* 20,00 tot *f* 24,00 de ... *Aardappelen* van *f* 2,10 tot *f* 2,80 de mud. *Rundvl.* van 40 tot 45 c. *Kalfsvl.* van 35 tot ... *Schapen- of Lamsvl.* van 35 tot 40 c. *Varkensvl.* van 40 tot 45 c. het pond.

GEVEILD den 28. DECEMBER 1850.

Eene Hofstede, met 26 bunders, 19 roeden, 9 ellen Boomgaard-, Bouw-, Wei-, Hooi- en Boschlanden, gemeente Ruwiel, en 3 bunders, 77 roeden, 70 ellen Hooiland, gemeente Ruwiel. *B. Karsemeijer* *f* 12750.

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 28. Dec. Van *f* 28 tot *f* 32.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 28. Dec.

Tarwe *f* 7,80 tot *f* 8,00. Nieuwe Tarwe *f* 7,40 tot *f* 7,80. Rogge *f* 5,80 tot *f* 6,00. Nieuwe Rogge *f* 5,... tot *f* 5,60. Gerst *f* 3,80 tot *f* 4,20. Haver *f* 2,60 tot *f* 3,20. Paardeboonen *f* 4,80 tot *f* 5,00. Duivenboonen *f* 5,00 tot *f* 5,50.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Dec.	Uren.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	regen	Aanteekeningen.
				mm		mm		mm	
26	8	nw.	0	765,11	38,1	5,88	0,94	0,9	Zw. bew.; nevelig
	2	w.	0	65,89	42,3	6,75	91	0	Ligt bewolkt.
	10	zzw.	1	67,29	40,8	5,75	84	0	Betrokken.
27	8	wzw.	0-1	67,01	41,0	6,84	99	0,4	id.; vochtig
	2	wzw.	1	66,08	43,0	7,44	1,00	0,3	id. id.
	10	zw.	2	64,89	43,5	7,48	99	0,5	id.; regen
28	8	wnw.	1	66,20	38,5	5,96	94	0,3	Bijna helder.
	2	wnw.	3	65,06	43,0	6,40	86	0	Bewolkt.
	10	wnw.	4	64,26	43,5	6,42	85	0	id.; weêrlicht

PRIJZEN DER EFFECTEN.

AMSTERDAM 28 Dec. 1850.

OMSCHRIJVING.			volgens de Societ. tot nut des Obligatie-Handels. van	tot	gebl.
NEDERLAND.					
Werkel. Schuld. . . .	2½	pCt.	57	57⅛	53
dito dito	3	„	67¼	67⅜	67⁵⁄₁₆
dito dito	4	„	87⅛	88	88
Oost-Ind. Leening. .	4	„	87		
Aand. Rhijn-spoorweg	4½	„	91¼		
FRANKRIJK.					
Certificaten	3	„	54⅛	54¼	54³⁄₁₆
RUSLAND.					
bij *Hope en Comp.* . .	5	pCt.	104⅞		
dito 1828 en 1829. .	5	„	103¹³⁄₁₆	103⅞	
dito Cert. 1831 & 1833	5	„	94⅝		
dito dito 1840	4	„	87¾		
Certificaten bij *Stieglitz*	4	„	87		
Certific. van Assign. .	6	„	42		
POLEN.					
Obligatien	4	„	75⅛		
SPANJE.					
Oblig. *Ardoin.* £ 85,	5	pCt.	[illegible]	[illegible]	[illegible]
„ „ £ 510,	5	„	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Binnenl. Schuld. . . .	3	„	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Ardoin Coup.			[illegible]		
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	„	70⅛	71⅛	71
dito dito. N.	5	„	76⅜	76¾	76⅝
dito	2½	„	37⅞	[illegible]	[illegible]
BELGIE.					
Certific. bij *Rothschild*	2½	„	47		
PORTUGAL.					
te Londen	4	„	35⅛	35½	35½
dito	4	„	35¼	35¼	35½
AMERIKA.					
Ven. Obl. 6 pCt. thans 3 pCt.			32	32⅛	
Mexico Obl. 1837 £ 100	5	„	31⅛	31⅛	[illegible]

Russ. 4½ pCt. 93⅞; Bras. 1839 £ 100, 86⅛; Mexico uitg. onb. 11¾.

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Comp.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

UTRECHT 25 September.

Vervolg der zitting der Provinciale Staten van Dingsdag, den 24 Sept.

De heer *Hoytema* stemt in met het gezegde van den heer *Ackersdyck*, doch voegt er bij, dat hij, die door een vonnis zijne burgerregten heeft verloren, alleen kan gezegd worden niet in het volle genot van zijne burgerschapsregten te zijn.

De heer *Kien* vraagt of de heer *Broers* werkelijk het kiesregt niet uitoefent, zoo als beweerd wordt? Op de lijst van kiezers van de gemeente Utrecht komt hij [illegible] voor, waarom [illegible]

De heer *F. v. d. Poll* vraagt of die lijst van kiezers is opgemaakt volgens de oude, of volgens de nieuwe wet; want in het eerste geval zou het aangevoerde van den heer *Kien* niets beteekenen. Het kiesregt is een der voornaamste burgerschapsregten, en aangezien men er in het volle genot van zijn moet, kan de heer *Broers* hierop geen aanspraak maken, want hij betaalt niets.

De heer *Laan* meent, dat art. 79 der Grondwet in het voordeel van de aanneming spreekt.

De heer *v. Asch v. Wyck* voelt zich verpligt te antwoorden, dat art. 68 alles opgeeft wat vereischt wordt. Het kiesregt is één der regten, en de gekozenen moeten zijn in het volle genot van de burgerschapsregten. De Nederlander, die geen census betaalt, heeft dus [illegible] volle genot van zijne burgerschapsregten.

De heer *Ras* [illegible] moeten opmerken, dat de [illegible] welke een lid moet produceren; de wet zegt niet, dat er een extract uit het cohier moet worden voorgelegen, dus heeft de wetgever niet bedoeld, dat het lid een census behoeft te betalen. Men moet niet voorbij zien dat [illegible] van de 1e Kamer kunnen gekozen worden, die dus daartoe niet verkiesbaar is, zou dan niet het volle genot van burgerschapsregten hebben. Alleen een vonnis neemt de burgerschapsregten af. — Hij vereenigt zich ten volle met het rapport door hem voorgelezen, welk in de aanneming van den heer *Broers* geen bezwaar vindt.

De stemming beslist de aanneming met 28 tegen 9 stemmen. Tegen de HH. *v. d. Heyden*, *Dolmans*, *v. d. Bergh*, *v. Asch v. Wyck*, *Vos*, *Duuring*, *v. Veersen*, *M. v. Cleeff* en *F. v. d. Poll*.

De heer *Broers* neemt daarop zitting na voorafgaande eedsaflegging.

De heer *Hoytema* geeft de bedenking tegen den heer *Spengler* op. Hij is in 1796 te Aken geboren, en heeft in 1825 een brief van naturalisatie bekomen, welke in orde is overgelegd. De Commissie meent, dat dit stuk als zoodanig kan worden aangenomen, doch men heeft de zwarigheid geopperd, dat in 1815 den Koning het regt was toegestaan, brieven van naturalisatie gedurende een jaar uit te geven. Bestond in 1825 het regt om brieven van naturalisatie uit te geven bij den koning? . . . De Commissie meent ja. De brieven van naturalisatie [illegible] door den Souverein verleend.

De heer *v. Asch v. Wyck* verzoekt de zaak als te belangrijk voor de onderzoeking beschouwende tot morgen uit te stellen.

De stemming beslist de afdoening met 24 tegen 13. Tegen de HH. *v. der Heyden*, *Laan*, *Dolmans*, *v. d. Berg*, *Story van Blaakland*, *v. Asch v. Wyck*, *Menso*, *Vos*, *P. de Beaufort*, *v. d. Poel*, *Duuring*, *v. Veersen*, *v. Cleeff*, *F. v. d. Poll*.

Men gaat tot de stemming over van de al of niet aanneming van den heer *Spengler*. Vóór 31, tegen 7. Tegen de HH. *v. Asch v. Wyck*, *Menso*, *Vos*, *P. de Beaufort*, *van Tuijll v. Serooskerken*, *v. Veersen* en *van Cleeff*.

De heer *Spengler* neemt zitting na eedsaflegging.

Z. Exc. de Commissaris zegt, dat, ingevolge art. 84 der prov. wet een reglement van orde moet worden gemaakt, en volgens art. 10 de instructie voor de Ged. Staten. De speciale commissie, daartoe benoemd, bestaat uit de heeren *F. van de Poll*, *Kien* en *Schelius van Leusden*.

De benoeming van 6 leden voor Ged. Staten en een buitengewoon lid, volgens art. 45 en 179, en art. 97, wordt bepaald op Donderdag.

De benoeming van 2 leden voor de 1e Kamer wordt bepaald op Vrijdag den 27 dezer.

Daarna wordt de zitting tot den volgenden dag verschoven.

25 September.

In de zitting der Prov. Staten van heden, Woensdag 25 Sept., waren niet tegenwoordig de heeren *J. Schelius van Leusden* en *H. G. v. d. Bergh*. De notulen van de vorige zitting werden gelezen en goedgekeurd. Aan de vergadering wordt medegedeeld het Koninklijk besluit, waarbij de Provinciale begrooting voor 1850 is goedgekeurd. De begrooting ligt ter lezing van de leden op de Prov. griffie.

Aan de vergadering wordt mededeeling gedaan van het gewoon jaarlijksch verslag der Ged. Staten, gearresteerd den 8 Julij ll., van welk verslag een ex. aan ieder der leden bereids was uitgereikt.

Door [illegible] voorgesteld, om het afgetredene collegie van Ged. Staten den dank dezer vergadering te betuigen voor de vele en goede diensten aan de Provincie bewezen. De vergadering besluit daartoe, en de heer Voorzitter wordt verzocht, om die dankbetuiging, namens [illegible] nen geven.

Door den heer Voorzitter wordt te kennen gegeven, dat ingevolge art. 150 der Prov. wet, eene instructie voor de Ged. staten moet worden opgemaakt. ZijnEd. stelt voor den last tot het ontwerpen van zoodanige instructie op te dragen aan het te benoemen Collegie van Ged. staten, ten einde het ontwerp daarvan ter gewone vergadering der staten in Nov. aan derzelver goedkeuring te onderwerpen. Hiertoe wordt door de vergadering besloten.

Aan de vergadering wordt voorgelegen het rapport van Ged. staten van 14 Sept. 1850, No. 1, betreffende de bevordering eener kolonisatie in Suriname tot vermindering van het pauperisme hier te lande. Hetzelve wordt in handen gesteld van de Commissie, bestaande uit de heeren *van Hoytema*, *Mutelenkamp* en *van Iterson*.

Het voorstel van Ged. staten van 17 Sept. tot het vaststellen eener verordening op de rivier den IJssel van af Montfoort tot aan Gouda, in overleg met het Collegie van Ged. staten van Zuid-Holland, wordt voorgelezen en in handen gesteld van eene Commissie, bestaande uit de heeren *Strick van Linschoten*, *van Nooten* en *Weijers*.

Aan de vergadering wordt door den Heer Griffier voorgelezen het voorstel van Ged. Staten van 16 Sept. jl. tot regeling van de diensten en belooningen der ambtenaren van den Waterstaat, met opzigt tot de Prov. Waterstaatswerken. De vergadering besluit om dit voorstel in handen te stellen der commissie, te benoemen tot onderzoek der Prov. begrooting.

Het voorstel van Ged. Staten tot vaststelling eener Prov. politie verordening wegens aan den weg gelegen molens, is in handen gesteld eener Commissie, bestaande uit de Heeren *Ras*, *van Marienhoff* en *Spengler*.

Nopens het berigt, betreffende den afloop der onderhandelingen met de gemeentebesturen, wegens het onderhoud van het trek- en jaagpad van Utrecht naar Leijden, is, op voorstel van den Heer Voorzitter, besloten daarvan mededeelingen te doen aan de Stedelijke regering van Utrecht en aan Ged. Staten van Zuid-Holland.

Wordt voorgelezen eene missive van Ged. Staten van 17 Sept. jl., ten geleide van de begrooting der kosten van het Prov. bestuur, voor zooveel het Rijksbestuur is, over 1851, van welk concept gedrukte exempl. aan de Leden zijn uitgereikt. Na het besluit om deze zaak commissoriaal te maken, is het in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de Heeren *Strick van Linschoten*, *de Beaufort* en *de Louter*.

Ten opzigte van de conceptbegrooting der enkele Prov. en huishoudelijke uitgave voor 1851, waarvan de gedrukte exo. met de memorie van toelichting aan de leden is uitgereikt, is eene commissie benoemd, bestaande uit de Heeren *v. Asch v. Wijck*, *de Heust*, *Menso*, *van Berkel* en *v. d. Bergh*.

Aan de vergadering wordt mededeeling gedaan van een advies van Ged. Staten, omtrent een rekwest van bestuurders van het genootschap van Landbouw en Tuinkunde te Utrecht, ter bekoming van eene Prov. subsidie voor eene in 1851 te Utrecht te houden tentoonstelling van levend vee en werktuigen van landbouw. Besloten deze zaak aan de commissie ter hand te stellen, belast met het rapport omtrent de begrooting der enkele Prov. en huishoudelijke uitgaven.

Wordt mededeeling gedaan van eene missive van 30 Julij van het bestuur van het 5e Landh. Congres te Leijden, nopens de reglementen betrekkelijk de paardenfokkerij in onderscheidene Provinciën. Deze zaak is gesteld in handen eener commissie uit de [illegible] *van de Poll* en *Taets van Amerongen van Natewisch*.

Wordt voorgelezen eene missive van den Dijkstoel van Wageningen en Bennekom, daarin verzoekende eene Prov. subsidie voor de kosten der noodkade op den Grebbedijk. In handen gesteld van de Commissie der enkel Prov. uitgaven, op welke begrooting eene subsidie voor dat werk ad ƒ 2000 is voorgedragen.

Door den heer Griffier worden voorgelezen twee rekwesten van Veenlieden, verzoekende revisie van het reglement op de Veenderijen van 12 Feb. 1848. In handen gesteld van eene Commissie, bestaande uit de heeren *Laan*, *Broers* en *van de Poll*.

Een verzoek van het Gemeente-bestuur van Soest van 14 Sept. jl., om eene Prov. subsidie tot aanleg van een' weg van Soest naar Soesterberg, is ook in handen gesteld van de Commissie tot de begrooting van de enkel Prov. uitgaven.

Wordt voortlezing gedaan van een vernieuwd voorstel tot proefafsluiting van den IJssel aan de IJzeren sluis, ingediend door den heer *G. Duuring*. Er is eene Commissie benoemd om de zaak nader te onderzoeken, bestaande uit de heeren *Duuring*, *Strick van Linschoten*, *Ackersdijck*, *Dolmans* en *Kien*.

Door den heer *v. Hoytema*, als benoemd lid der Commissie tot onderzoek der zaak betreffende de kolonisatie in Suriname, wordt voorgesteld tot die Commissie toe te voegen den heer *Ackersdijck*, als bijzonder bevoegd om in deze zaak te oordeelen. De heer *Kien* vermeent zich hiertegen te moeten verzetten, dewijl de benoeming van Commissien aan den heer Voorzitter is voorbehouden, ofschoon erkennende, dat de heer *Ackersdijck* in deze zaak veel inlichting kan geven. De Voorzitter brengt dit vraagpunt in overweging, en is met 24 tegen 11 stemmen tot de bijvoeging van den heer *Ackersdijck* besloten.

besloten, welk lid wordt uitgenoodigd, aan de werkzaamheden dier Commissie deel te nemen. De zitting wordt door den heer Voorzitter tot den volgenden dag uitgesteld.

Utrecht [illegible] September.

Vergadering van heden Donderdag:

Tegenwoordig 37 leden. Absent de heeren *v. d. Heijden*, *Scheltus van Leusden*, *A. E. de Beaufort* en *Ram*.

Uit hoofde van de ongesteldheid van den heer *Scheltus van Leusden*, wordt voorzien in zijn lidmaatschap van de Commissie tot opmaking van een reglement van orde, door de benoeming van den heer [illegible] *van Wijck*.

De heeren *Kien*, *Dolmans*, *Broers* en *Weijers* worden daarop verzocht om het bureau van stemopneming voor de kiezing der gedeputeerde staten uit te maken.

Bij de eerste stemming verkregen de volgende heeren stemmen op zich: *J. baron van Amerongen van Natewisch* 17, Mr. *P. de Beaufort* 12, Mr. *H. A. Laan* 5, *Story van Blokland* 2 en *Beaufort* 1. Bij de 2e stemming verkregen de heeren *J. baron van Amerongen van Natewisch* 27, Mr. *P. de Beaufort* 9 en *Story van Blokland* 1 stem. De heer *J. baron van Amerongen van Natewisch* alzoo verkozen zijnde, neemt het lidmaatschap met dankbetuiging voor dit vereerend bewijs van vertrouwen aan.

Tot de benoeming van het 2e lid verkregen bij de eerste stemming de heeren Mr. *H. A. Laan* 15, Mr. *P. de Beaufort* 12, *W. G. Story van Blokland* 9 en *G. Munnicks van Cleeff* 1 stemmen. Bij de tweede de heeren Mr. *H. A. Laan* 20, Mr. *P. de Beaufort* 10 en *Story van Blokland* 7 stemmen. De heer Mr. *H. A. Laan* is alzoo verkozen en neemt het op hem uitgebragte lidmaatschap met erkentenis voor dit vereerend blijk van vertrouwen aan.

Tot de benoeming van het 3e lid verkregen stemmen de Heeren: Mr. *W. G. Story van Blokland* 15, Mr. *P. de Beaufort* 14, *G. Duuring* 3, *Cordes* 3, *G. Munnicks van Cleeff* 1 en *F. H. Spengler* 1. Bij de 2e stemming de Heeren: *W. G. Story van Blokland* 21, *P. de Beaufort* 13, *G. Duuring* 2 en Dr. [illegible]

[illegible] neemt ook met dankbetuiging die betrekking aan.

Tot de benoeming van het 4e lid overgaande, verkrijgen stemmen de heeren: Mr. *P. de Beaufort* 18, *G. Duuring* 4, *Cordes* 4, *W. R.* baron *van Tuyll van Serooskerken* 2, Mr. *F. van de Poll* 1 en *F. H. Spengler* 1. De heer Mr. *P. de Beaufort* alzoo verkozen zijnde, wordt benoemd, doch rekent zich verpligt de al of niet aanneming nog 2 dagen in beraad te moeten nemen, welke tijd hem door de wet tot berading wordt toegestaan.

Tot de benoeming van het 5e lid de Heeren: *C. H. Cordes* 12, *W. R.* baron *Tuyll van Serooskerken* 9, *G. Duuring* 8, Mr. *F. v. d. Poll* 2, *M. van Berkel* 2, *v. d. Bergh* 2, *G. Munnicks van Cleeff* 1 en *F. H. Spengler* 1 stem. Bij de tweede stemming verkregen de Heeren *C. H. Cordes* 13, *G. Duuring* 10, *W. R.* baron *van Tuyll van Serooskerken* 8, Mr. *F. v. d. Poll* 2, *v. d. Berg* 2, *M. v. Berkel* 1 en *F. H. Spengler* 1. Voor de 3e stemming mogen alzoo alleen in aanmerking komen, volgens de wet, de heeren *Cordes* en *Duuring*, waarvan de eerste 17 de tweede 19 stemmen verkrijgt, 1 blanco. Alzoo is verkozen de heer *G. Duuring*, welke verzoekt ook van de 2 dagen beraad gebruik te mogen maken.

Bij de 1e stemming voor het 6e lid verkrijgen stemmen de Heeren *C. H. Cordes* 13, baron *van Tuyll* 11, [illegible] 4, Mr. *F. v. d. Poll* 3, *v. Berkel* 3, Dr. *G. Munnicks v. Cleeff* 2 en *v. Wineheym* 1. Bij de 2e stemming de Heeren *C. H. Cordes* 17, baron *v. Tuyll* 14, [illegible] 2, Mr. *F. v. d. Poll* 1, Dr. *Munnicks v. Cleeff* 1 en *v. d. Bergh* 1. Bij de 3e stemming komen alleen in aanmerking de Heeren *C. H. Cordes* en baron *van Tuyll*. Van deze verkreeg de eerste 19, de tweede 16 stemmen, een blanco en een onleesbaar briefje, zoodat verkozen is de heer *C. H. Cordes*, welke insgelijks verzoekt van het beraad gebruik te mogen maken.

[illegible] besloten, kennisgeving van deze benoeming aan Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche zaken. De vergadering wordt [illegible] geschorst.

Bij de heropening der zitting wordt aangevangen met het verkiezen van een buitengewoon lid voor heeren Gedep. Staten, om bij staking van stemmen in dat ligchaam eene beslissende stem te kunnen uitbrengen. Bij de 1e stemming verkregen stemmen de heeren: Prof. *J. Ackersdijck* 12, Mr. *N. P. J. Kien* 9, Mr. *F. v. d. Poll* 2, Mr. *J. W. Hoijtema* 2, *W. R.* baron *van Tuijll van Serooskerken* 2, Mr. *P. A. Broers* 2, Mr. *A. H. Metelerkamp* 1 en *W. H. de Heus* 1. Bij de 2e stemming was de uitslag: de heeren Prof. *J. Ackersdijck* 23, Mr. *N. P. J. Kien* 11, Mr. *F. v. d. Poll* 2 en Mr. *J. W. Hoijtema* 1. De heer *J. Ackersdijck* alzoo verkozen zijnde, neemt deze betrekking aan. Ook van deze benoeming zal kennisgeving aan Z. Exc. den minister van binnenl. zaken worden gedaan.

De heer *Ras*, rapporteur der Commissie voor de invoering eener politie-verordening voor molenaars, enz., brengt verslag uit. Het bedoelde voorstel schijnt eerder eene uitbreiding te zijn van het bestaande reglement, dan een nieuw ontwerp. De Commissie heeft twee verbeteringen in het voorstel opgemerkt: 1°. dat de verordening niet op alle molens, staande op of in de nabijheid van 25 Ned. ellen van den weg. Deze bijvoeging van den afstand is zeer gepast; 2°. dat de aangifte niet dadelijk na het gebeurde, maar binnen 24 uren moet geschieden. Commissie concludeert tot aanneming. De stukken worden ter griffie gedeponeerd; de discussie uitgesteld tot maandag aanstaande. De vergadering wordt verdaagd tot vrijdag morgen 11 ure.

— Bij de herstemming voor leden der Prov. Staten zijn benoemd:

Gorinchem: de heeren *A. Kruit*, *E. Vonck*, mr. *J. D. v. d. Poel* en *A. Stetenmaker*.

Schiedam: de heeren *A. Hoogendijk*, *S. Rijnbende*, *P. van der Hilst* en *A. Poot*.

Doetinchem: de heeren mr. *W. C. Keijen*, *A. E. D. F.* baron *van Voorst tot Voorst en de Ploen*, *M. van Dinkelaten* en *R. W.* baron *van Lijnden*.

[illegible]: de heeren *H.* [illegible] *Udink ten Cate*.

Kampen: de heeren *W. R. A. C.* graaf *van Rechteren* en mr. *J. L. van Reede*.

Eerbeek: de heeren dr. *A. Brants*, mr. *F. S. op ten Noort*, mr. *R. W.* baron *van Lijnden*, mr. *H. Sweting*, mr. *B. A. Roelvink* en *B. Boland*.

Leeuwarden: de heeren jhr. mr. *P. J. J. van Eysinga*, mr. *B. Alberda*, mr. *H. v. d. Kooi*, *P. K. Smeding*, mr. *G. N. Muller* en mr. *C. J. v. d. Veen*.

Sittard: de heeren *Geurts*, *Corten*, *Schoen*, *Rutten*, *de Weichs de Wenne* en *Coltau*.

Venlo: de heeren *C. H. L. Bontamps*, *J. Chenaije*, *Steffens*, *H. Ekkers* en *L. de Rijk*.

Roermond: de heeren *M. Verheggen*, *J. B. Corbeij*, *S. Korsten* en jhr. mr. *H. Michiels v. Verduijnen*.

Zierikzee: de heeren jhr. *W. D. de Jonge*, *W. J. van Voorst Catshoek*, *C. van der Stolpe Mz.* en *J. van der Have Cz.*

Sneek: de heeren *J. Wouters*, *J. A. Visser*, *A. E. Tromp*, mr. *B. S. Bienema*, *J. T. v. d. Burg*, *M. Kingma*, *T. K. Tjebbes* en jhr. mr. *C. v. Eysinga*.

— Uit het verslag der Commissie, bestaande uit Heeren *Engelen*, *van Hall*, *van Dam van Isselt*, *Groen van Prinsterer*, *van der Heijde*, over het jaarlijksch regeringsverslag nopens den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen, ontleenen wij het volgende: De Regering is op den ingeslagen weg van volledigheid en uitvoerigheid in statistieke mededeelingen vooruitgegaan, en heeft op verscheidene aanmerkingen in het Verslag over Commissie des vorigen jaars acht gegeven.

Het verslag van 1850 onderscheidt zich van 't vorige: ten eerste, door de opgaven omtrent het onderwijs bij het Leger, de Koninklijke militaire Academie te Breda, het Koninklijk Instituut van de Marine te Medemblik, de militaire geneeskundige School te Utrecht, de Latijnsche scholen, 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht, en de scholen van landhuishoudkunde en zeevaart; van de 78 bladzijden zijn 34 aan deze scholen gewijd; — ten andere, door 9 bijlagen of tabellen, waarmeê de staat der scholen toegelicht wordt.

De Commissie bepaalt zich voorts bij de beknopte opgave van zoodanige beschouwingen, als haar toeschenen van eenigen nuttigen invloed te kunnen zijn voor de zamenstelling van het volgende verslag; te meer omdat het haar twijfelachtig is voorgekomen, of het wel beantwoordt aan hetgeen bij de Grondwet bedoeld wordt, en deelt hieromtrent eenige bedenkingen mede.

De Grondwet verlangt dat er jaarlijks een uitvoerig verslag van den staat der scholen zal worden gedaan.

Dat verslag moet volgens de Commissie zijn:

1. Een verslag van wege den Koning: een verslag der Regering; 2. omtrent den staat der scholen; 3. een verslag aan de Staten-Generaal.

I. De Commissie meent dat dit verslag niet is een verslag der Regering.

De Regering zegt, dat zij de rapporten gevolgd heeft, voor het hooger onderwijs, van curatoren, voor de overige instellingen, die van verschillende collegiën en personen. Zij voegt er bij, dat de curatoren zelven op hunne beurt van de faculteiten, en deze van hunne Hoogleeraren hunne bouwstoffen ontvingen, zoodat ten onregte naar een bepaald critiesch gevoelen der curatoren zou worden gezocht; dat de berigten van curatoren der gymnasiën en Latijnsche scholen eenigzins meer kunnen beschouwd worden als de uitdrukking van hun eigen oordeel. Omtrent het lager onderwijs leest men, dat de berigten der commissiën van onderwijs en der schoolopzieners over het algemeen moeten worden geacht, de zienswijze dier collegiën en personen, niet die der Regering te bevatten.

De Commissie meent hieruit het besluit te mogen trekken, dat het geen verslag is van de Regering, en dus eigenlijk geen verslag kan worden genoemd. Het is eene verzameling van extracten uit velerlei berigten en opgaven, van collegiën, ambtenaren en [illegible] het bevat de bouwstoffen [illegible] niet. Volgens het Verslag van eene Regering, hetwelk iets meer en iets anders behoort te zijn, dan de aaneenschakeling van eene menigte *détails*, waaraan alle eenheid van overzigt en redenering ontbreekt. Het kan niet van zoodanige uitvoerigheid en volledigheid zijn, die bij de Grondwet bedoeld is.

II. Het verslag moet loopen over den staat der scholen. Maar het is niet genoeg dat men met den uiterlijken en materielen toestand van het onderwijs, al ware het ook tot in de minst speciale en locale bijzonderheden, bekend zij.

De Commissie toont vervolgens, in een voorbeeld hoe gering en gebrekkig de kennis is, welke men, door de mededeelingen in het verslag te zamen gebragt, nopens den staat der scholen verkrijgt. Omtrent de Academiën hebben ook thans weder de berigten schier bij uitsluiting betrekking op den materielen toestand, op de hulpmiddelen van het onderwijs in het algemeen, of voor bepaalde vakken van studie in het bijzonder. Maar wat betreft, dat het meeste belang heeft, den inwendigen toestand van het onderwijs, daaromtrent zijn de opgaven grootendeels zeer oppervlakkig.

Meer uitgewerkt zijn de beschouwingen over het onderwijs faculteitsgewijze, vooral die van Utrecht, ook die van Groningen; die van Leyden, inzonderheid de letterkundige faculteit, het minst. Bij de vergeefs volledigheid, in den eigenlijken zin van het woord, zou worden verwacht, kan [illegible] blijken, dat er van de regtsgeleerde faculteit te Leyden, de talrijkste van het land, met geen enkel woord gewag gemaakt is.

Maakt de Commissie nog gewag van een derde vereischte: namelijk dat men daarbij inzonderheid acht geve op hetgeen voor de Staten-Generaal, tot gemeen overleg voor de wetgeving op het onderwijs geroepen, telken jare wetenswaardig kan worden geacht.

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Comp.

[illegible] stellen, doch, dat, als men vermeende dat de posten te laag waren aangegeven, men er meer voor had uitgetrokken.

De heer *Menso* zegt, volgens art. 105, ligt het niet aan ons, om over de ambtenaren te discussiëren; die ligt aan den Comm. des Konings en aan Gedep. Staten, en waarom willen wij dan meer?

Z. Exc. de Comm. des Konings vermeent zich in een zonderlinge toestand te bevinden, te meer, daar hij zoodanig is ingelicht door zijn voorganger, die meer dan anderen er over kan oordeelen. Hij heeft echter zelve de begrooting goed bevonden, en merkt bovendien aan, dat nog de ambtenaren der griffie door Gedep. Staten moeten gekozen worden. Geen traktement kan dus nog niet worden vastgesteld.

posten [illegible] van onvoorzien [illegible] nog vergeten, die van huur voor het gebouw, waar de Staten vergaderen. Volgens art. 105 komen de kosten van die huur op de rijksbegrooting.

De heer [illegible] zegt, [illegible] niet goed zullen vinden, dat hij in deze zaak spreke, dewijl ze in zoo naauw verband staat met zijne vorige betrekking; het geldt hier echter het algemeen belang van personen, die jaren achtereen hun zoo getrouw hebben bijgestaan. Hij kan verklaren, dat de meeste traktementen te laag zijn, zooals ook de heer *Kien* beweerde. Hij heeft telkens te vergeefs gereclameerd.

De heer *van Asch van Wijck* zegt, dat volgens art. 105 van de wet, de huur van het gebouw voor de prov. vergadering bij het Rijksbestuur behoort. Er is niets uitgetrokken van de huur van het gebouw. Vroeger hebben de Staten besloten hier te vergaderen, en [illegible] Deze post wilde hij bij het Rijksbestuur brengen, omdat al wat betreft huur of onderhoud van gebouwen, het Rijksbestuur aangaat.

De heer *P. van der Poll* zegt: Voor verleden jaar de vergadering het eerst opentlijk zijn moest, hebben de Staten het doelmatigste gebouw, gehuurd voor f 1700 in eens af, om ten allen tijde het gebouw in gebruik te hebben.

VERSLAG VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN

Zitting der Provinciale Staten van [illegible] October 1866.

Tegenwoordig [illegible] 34 leden, [illegible] Z. Exc. den Commissaris des Konings. Afwezig de HH. *Bosman*, *Kist*, [illegible] *Rik*, [illegible] van Gedep. Staten, [illegible]

De heer *A. K. de Beaufort* heeft [illegible] ingezonden. Die [illegible] worden gesteld in handen van eene Commissie, bestaande uit de HH. *P. Ras*, *H. A. M. van Asch van Wijck* en *de Louter*, [illegible] verslag uit te brengen.

De HH. *F. de Beaufort*, *G. Duuring* en *C. H. Cordes* hebben berigt ingezonden, dat zij de betrekking van Gedep. Staten, waartoe zij onlangs verkozen zijn, aannemen.

Ingekomen eene missive van den heer Jhr. *J. W. A. Berckman Wuytiers van Vliet*, aan de vergadering aanbiedende een door hem in 1847 opgemaakt ontwerp van kolonisatie der kolonie Suriname.

Z. Ex. de Comm. des Konings stelt voor dit stuk ter griffie te deponeren, om door de leden te kunnen worden nagezien, wanneer de Commissie, belast met het rapport van Gedep. Staten, betreffende de kolonisatie in de Overzeesche bezittingen, haar rapport zal hebben uitgebragt.

Mede ingekomen een adres van Ingelanden van den Oudegeinschen polder, om aangevoerde redenen verzoekende, dat de geprojecteerde afsluiting van den IJssel moge plaats hebben aan de Geinbrug en [illegible] in handen te geven van de Commissie, belast met het onderzoek naar een vernieuwd voorstel tot proefafsluiting van den IJssel, door den heer *G. Duuring* ingediend.

Thans is aan de orde van den dag de behandeling over het rapport van de Commissie over het voorstel van Gedep. Staten, tot invoering eener politie-verordening voor molenaars, met hunne molens langs den publieken weg gelegen.

De inhoud van dit reglement is als volgt:

Art. 1. Alle molenaars, hetzij eigenaars of bruikers, wier molens zijn staande op, of in de nabijheid van 25 ned. ellen van de wegen in deze provincie, onder welke benaming ook, zullen verpligt zijn, om bij het passeren van paarden of rijtuigen over dezelve wegen, op het verzoek der personen, die dezelve paarden of wagens geleiden, of namens dezelve gedaan, hunne molens te doen ophouden met malen, tot zoolang de gezegde paarden of rijtuigen zullen zijn voorbij gereden, en zulks op verbeurte eener geldboete van f 10, telken reize, dat door hen aan zoodanig verzoek niet mogt zijn voldaan, en zulks onverminderd de actie tot schadevergoeding welke door degenen, welke tengevolge dezer weigering mogten hebben schade geleden, tegen de genoemde molenaars zouden kunnen worden ingesteld.

Art. 2. Van zoodanige weigering of verzuim, om met malen op te houden, zal, onverwijld, immers binnen 24 uren aangifte moeten worden gedaan aan het hoofd des plaatselijken bestuurs der Gemeente, waaronder de molen is staande en gelegen.

Art. 3. De overtredingen dezer tegenwoordige verordening zullen vervolgd worden op de gewone wijze, volgens de voorschriften der wet.

De heer *Metelerkamp* meent, dat de aangifte binnen 24 uren de zaak bemoeijelijkt. De bosch- en veldwachters moeten reeds aangifte doen. Art. 2 wil hij geheel doen wegvallen, daar alles, ook zonder die bepaling, in zijn geheel kan blijven. — Betreffende art. 1 merkt hij op, dat, onder deze molenaars ook vele watermolenaars gevonden worden, die geen f 10 boete kunnen betalen. Hij wil dus achter de woorden „f 10 *boete*" gevoegd hebben: „*naar gelang van omstandigheden, met of zonder eene gevangenis van hoogstens 3 dagen.*"

De heer *Broers* zegt, dat het zelden gebeurt, dat de molenaars buiten kunnen toezien om de molens op te houden als er rijtuigen voorbij gaan, want ze hebben binnen genoeg met hunne werkzaamheden te doen. Hij wil daarom bij de verpligting van art. 1 gevoegd hebben: „ook verpligt om acht te slaan op het voorbijgaan van rijtuigen." — De schadevergoeding behoeft niet te worden opgenomen, omdat de wet daarin reeds voorziet.

De heer *Ittersum* wil bij herhaling van overtreding, vermeerdering van straf.

De heer *Menso* zegt, dat het eigenlijk eene zaak tusschen den voorbijganger en den molenaar is; en dus niet van algemeen belang.

De heer [illegible]

Hij meent, dat wanneer art. 2 werd weggelaten, hierdoor eene lacune in de verordening zou ontstaan.

De heer *Broers* wil alleen de verpligting bij den [illegible]

De voorzitter [illegible] hernieuwde voorlezing van de considerans.

De heer *Ras* meent, dat de aanmerkingen van den heer *Metelerkamp* het meest in aanmerking moeten worden genomen wat de boete betreft, en bovendien de verhooging van boete bij recidive noodzakelijk is. Men moet niet voorbijzien, dat het toeval is, dat een boschwachter juist zich op de plaats bevindt, weshalve het dus niet aan dezen kan worden overgelaten. Het is teregt aan de aangifte van den belanghebbende overgelaten. — In het reglement staat volstrekt niet, dat de molenaar acht moet slaan. Hij kan werken tot zoolang hij gewaarschuwd wordt. De bedenking, om de woorden: „onverminderd de verpligting tot schadevergoeding" uit het reglement weg te laten, komt hem niet aannemelijk voor; door de straf te ondergaan heeft men toch niet aan alle verpligtingen voldaan, want de schadevergoeding moet niet achterwege blijven.

De heer *Metelerkamp* keurt art. 2 niet af, maar heeft voorgesteld dat art. weg te laten, omdat het hem hier van geen nut blijkt te zijn. Art. 16 van het wetboek van strafvordering zegt reeds genoeg: daarin wordt de last reeds aan het plaatselijk bestuur opgedragen.

De heer *Broers* vraagt verantwoordelijkheid van den molenaar voor zijne knechts, of de straf persoonlijk te maken.

De heer *v. Asch v. Wijck* voegt hierbij ook de verantwoordelijkheid van de huisgenooten der molenaars.

De heer *Menso* zegt, dat in strafzaken de meester niet voor zijne bedienden verantwoordelijk is. De knecht moet dus voor zijne nalatigheid boeten, niet de meester.

De heer *Kien* stemt met den heer *Menso* overeen. De strafbepaling betreft echter alle molenaars, hij wilde ze alleen op graanmolenaars toepasselijk hebben.

De heer *Wiers* wil bijgevoegd hebben: „die het opzigt houdt", dan is die kwestie tusschen meester en knecht opgeheven.

De heer *Ackersdijck* zegt: het reglement vervangt een vroeger; hij wil de aanduiding hiervan in de inleiding opgenomen zien, om alle moeijelijkheid te voorkomen. Verantwoordelijkheid voor kosten en boete van den meester kan er door; aansprakelijkheid voor gevangenzetting is ongerijmd.

De heer *Hoytema* wil art. 2 niet doen wegvallen. De maatschappij heeft er belang bij, dat de overtreder gestraft worde. Hij wil de aangifte gewijzigd hebben, zoodanig, dat de algemeene politie niet worde voorbijgaan. Er kunnen onvermogenden voorkomen, met welke de molenaar gemakkelijk transigeren kan, zoodat de uitsluiting der politie der goede zaak nadeelig zou zijn.

De heer *Broers* wil de verantwoordelijkheid niet weggenomen hebben, want anders zou men de schuld immer op de knechts schuiven.

De heer *Menso* zegt: boete en gevangenis zijn beide straffen. [illegible] De straffen kunnen dus beter persoonlijk zijn.

Z. Exc. de Comm. des Konings verzoekt [illegible]

Aangenomen.

Thans is aan de orde de behandeling van het rapport der commissie over de Prov. begrooting, [illegible] het Rijksbestuur betreft.

De heer *Menso* stelt voor, [illegible]

De Commissaris des Konings merkt op, dat volgens art. 104 van de prov. wet de begrooting voor zooverre die het Rijks bestuur betreft, eerst moet worden afgedaan. [illegible] Wel kan men de behandeling verschuiven, doch men moet afdoen. Overigens wil Z. Exc. het dan de beslissing der vergadering over laten.

De heer *Menso* wil geen inbreuk maken op de orde der begrooting. Men komt echter somwijlen op gelijke punten in beide begrootingen. Meer om de specialiteiten door de wet aangeschreven zuiver te bepalen, wilde hij dus de verschuiving.

De heer *Kien* meent, dat wanneer bij de behandeling bleek dat er zich moeijelijkheden opdeden, men dan de [illegible]heid had hierop terug te komen.

In omvraag gebragt ondersteunt niemand het voorstel van den heer *Menso*.

De heer *van Asch van Wijck* zegt, dat volgens art. 105 van de wet, de huur van het gebouw voor de prov. vergadering bij het Rijksbestuur behoort. Er is niets uitgetrokken van de huur van het gebouw. Vroeger hebben de Staten besloten hier te vergaderen, en daarvoor is *f* 2000 gesteld. Deze post wilde hij bij het Rijksbestuur brengen, omdat al wat betreft huur of onderhoud van gebouwen, het Rijksbestuur aangaat.

De heer *F. van der Poll* zegt: Toen verleden jaar de vergadering het eerst opentlijk zijn moest, hebben de Staten het doelmatigste gebouw, gehuurd voor *f* 1700 in eens af, om ten allen tijde het gebouw in gebruik te hebben. Men heeft toen niet gedacht aan 2 vergaderingen in het jaar. Hij vindt er bezwaar in, dat het bestuur van het gebouw in November de zalen genoegzaam moet verwarmen voor dezelfde som.

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt niet bedoeld te hebben verhooging der som voor huur, maar enkel verplaatsing van de som van *f* 2000 van de Prov. begrooting op de Rijks begrooting.

Z. Exc. beweert de onaannemelijkheid van het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck*. Betreffende de aanhaling van den heer *v. d. Poll*, meent Z. Exc. dat men daarmede kon wachten, tot zoolang het bestuur van het gebouw zich hierover regtstreeks aanmelde.

De heer *Kien* zegt, dat men te veel heeft getracht om de som voor de begrooting op ruim *f* 36000, te behouden, en daardoor sommige posten te laag had aangegeven. Het is van groot gewigt, dat men met kennis van zaken oordeele, welke uitgaven noodig zijn. Eenmaal eene som opgegeven hebbende, kan men die moeijelijk later verhoogd krijgen. Art. 1. tractement van Gedep. Staten is in sommige provincien tot *f* 2000 gebragt, bij ons slechts op *f* 1500, dit kan echter blijven, even als het traktement van den griffier. Wat het [illegible] betreft, het traktement der ambtenaren, [illegible]

[illegible] deren minder verdienen. Het komt spreker voor, dat [illegible] in aanmerking neemt, [illegible] In Zeeland wordt daarvoor *f* 1[illegible], [illegible] slechts *f* [illegible] Het [illegible] som nog eens nazag. Art. [illegible] voor de Provinciale Staten is op *f* 1000 gebragt. Het getal Staten is vermeerderd van 36 op 41, waarvan 28 leden buiten de stad woonachtig zijn, die aanspraak hebben op vergoeding van kosten. Die som is te laag; ook zal men in moeijelijkheden komen, als men later ziet, dat de som ontoereikend is. Met de post C. van reiskosten voor Gedep. Staten is dit hetzelfde geval. De [illegible] van Gedep. Staten, griffier en ambtenaren zijn grooter geworden. Ook art. 4 is te laag. De vermeerderde vergaderingen van Gedep. Staten vorderen grootere uitgaven van vuur, licht, schrijf- en drukloonen, enz. Voor *f* 145 aan schrijfloonen kan weinig worden verrigt. Een en ander zal in de toekomst moeijelijkheden opleveren.

De som van *f* 400 voor mobilair is te weinig. Dit alles door de post van onvoorziene uitgaven aan te vullen, zal moeijelijk zijn, dewijl die post niet gemakkelijk [illegible] Regering zal worden goedgekeurd. Beter ware het dus [illegible] speciale opgaven te doen, waarop de *f* 4000 in kwestie over de verschillende

op gelijke punten in beide begrootingen. Meer om de specialiteiten door de wet aangeschreven zuiver te bepalen, wilde hij [illegible] de verschuiving.

De heer *Kien* [illegible], dat wanneer bij de behandeling bleek [illegible] zich moeijelijkheden opdeden, men dan de gevorderde had hierop terug te komen.

In omvraag [illegible] ondersteunt niemand het voorstel van den heer *Menso*.

posten [illegible] van onvoorziene [illegible] post is nog vergeten, die van huur voor het gebouw, waar de Staten vergaderen. Volgens art. 105 komen de kosten van die huur op de rijksbegrooting.

De heer *v. d. Poll* zegt, dat sommigen het wel niet goed zullen vinden, dat hij in deze zaak spreke, dewijl ze in zoo naauw verband staat met zijne vorige betrekking; het geldt hier echter het algemeen belang van personen, die jaren achtereen hem zoo getrouw hebben bijgestaan. Hij kan verklaren, dat de meeste traktementen te laag zijn, zooals ook de heer *Kien* beweerde. Hij heeft telkens te vergeefs gereclameerd. De regering antwoordde steeds, dat de bevolking ten maatstaf ligt voor de begrooting. Men sloeg echter geen regard op het aantal gemeentens van deze provincie. Utrecht is alzoo ten allen tijde te kort gedaan. De ambtenaren konden onmogelijk al hunnen tijd aan het gouvernement geven, wilden zij met hunne huisgezinnen kunnen bestaan. Het is trouwens van het hoogste belang, dat de ambtenaren ten allen tijde gereed staan, 't geen zij voor de tegenwoordige traktementen onmogelijk doen kunnen. Ten gevolge van dien brengt hij zijn dank aan de ambtenaren, die hem, in weerwil van hunne lage bezoldiging, zoo trouw hebben bijgestaan. De post van reiskosten voor den Commissaris des Konings is zijns inziens bij onvoorziene omstandigheden te gering, bij gewone omstandigheden kon het gaan. Reiskosten voor provinciale Staten slechts *f* 1500 is ondoenlijk. Ook hij is van meening, dat de regering de *f* 4000 voor onvoorziene uitgaven niet zal admitteren.

De heer *Menso* vindt de post voor reis- en verblijfkosten voor de prov. Staten niet te laag. De Commissaris des Konings bepaalt volgens de wet de [illegible] niet [illegible] Men beleedt er [illegible] wijze [illegible]

[illegible] gehalten vorderen, [illegible] volstrekt niet aan de goede trouw te kort, door zich vooreerst aan het vastgestelde te houden. *f* 2000 subsidie aan het gebouw, om als huur van het locaal te brengen, behoeft niet.

De heer *Kien* wenscht nog, de aandacht te vestigen op den archivarius. Het tractement voor dezen is niet bepaald op de Rijksbegrooting, maar op de prov. begrooting. Het komt spr. voor, dat die post bij de griffie behoort, als zijnde ten laste van het Rijk. Heeft men voor korten tijd iemand daartoe noodig, dat men de kosten daarvan op de prov. begrooting brenge. — Tot antwoord op het gezegde van den heer *Menso* zegt spr. niet op ruime wijze de tractementen te willen bepalen, of er maar in te hakken, maar dat men met kennis van zaken moet handelen. Het ligt juist in den geest des tijds om veel werkzaamheden voor te dragen, zoo wil men tegenwoordig bij elke griffie een statistiek bureau. Het is de lust, de geest des tijds, veel lijsten en staten op te maken. Men zal dus nieuwe ambtenaren, traktementen en steun noodig hebben. Deze discussie gaat echter alleen over de bezoldigingen, niet over de aanstellingen, die door Gedep. Staten op voordragt van den Comm. des Konings moeten geschieden. Men moet niet in den blinde een post aannemen, die mannen met kennis van zaken reeds als onvoldoende verklaren.

De heer *Kien* zegt, dat men op het voorstel van Gedep. Staten gezien heeft [illegible] daar te [illegible] soonlijk te maken.

De heer *v. Asch v. Wijck* voegt hierbij ook de verantwoordelijkheid van de huisgenooten der molenaars.

De heer *Menso* zegt, dat in strafzaken de meester niet voor zijne bedienden verantwoordelijk is. De knecht moet dus voor zijne nalatigheid boeten, niet de meester.

stellen, doch, dat, als men vermeende dat de posten te laag waren aangegeven, men er meer voor kon uithalen.

De heer *Menso* zegt, volgens art. 105, ligt het niet aan ons, om over de ambtenaren te discussiëren. Het ligt aan den Comm. des Konings en aan Gedep. Staten, en waarom willen wij dan meêr?

Z. Exc. de Comm. des Konings vermeent zich in een zonderlingen toestand te bevinden, te meer, daar hij zoodanig is ingelicht door zijn voorganger, die meer dan anderen er over kan oordeelen. Hij heeft echter zelve de begrooting goed bevonden, en merkt bovendien aan, dat nog de ambtenaren der griffie door Gedep. Staten moeten gekozen worden. Getal en traktement kan dus nog niet worden vastgesteld.

Z. Exc. stelt voor, daar hij volgaarne de moeijelijkheden [illegible] bij de discussie voortgebragt, die begrooting nogmaals in handen te stellen van Gedep. Staten, opdat dezen dezelve nog eens herzien zouden.

De heer *v. d. Poll* zegt dat de begrooting is gemaakt bij de vorige wet, en dat hij alleen zoo gesproken heeft in het belang der ambtenaren.

Het voorstel van den Commissaris des Konings aangenomen zijnde, wordt de vergadering voor een half uur geschorst.

Ten half drie ure wordt de vergadering hervat.

De heer *Houtema* brengt rapport uit, als rapporteur van de Commissie, belast met het rapport van Gedep. Staten, betreffende de kolonisatie in de Overzeesche bezittingen, ten einde de toenemende armoede tegen te gaan, door kolonisatie van Suriname, en daartoe bijdragen van prov. Staten goed te keuren. De Commissie meent, dat dit beter in handen zou zijn eener particuliere maatschappij, met vrijwillige bijdragen tot stand te brengen. Echter betwijfelt zij den goeden uitslag. Zij adviseert eindelijk aan den minister kennis te geven, dat voor zooverre de Provincie *Utrecht* aangaat, zwarigheid wordt gemaakt, [illegible] toe te [illegible]

De heer *Strick van Linschoten* doet verslag als rapporteur van de commissie, belast met de voordragt van Gedep. Staten tot het vaststellen eener verordening op het riviervak van den IJssel, van af Montfoort tot Gouda. — Volgens advies van den Commissaris van Zuid-Holland bestaat er uitzigt, dat de IJssel aanmerkelijk zal verbeterd worden, ten gevolge de droogmaking van het Haarl. meer. De Commissie stelt daarom voor om eerst af te wachten het rapport van de commissie van Zuid-Holland, in het voorjaar van 1851 uit te brengen.

De heer Baron *van Tuyll van Serooskerken van Zuilen* doet verslag, als rapporteur van de commissie, belast met de missieve van het 5e landhuishoudkundige congres, ten geleide van een rapport over de reglementen betreffende de paardenfokkerij in de onderscheidene provincien. De commissie is van oordeel, om, wat aangaat het eerste punt, betreffende de paardenfokkerij, die zaak aan Gedep. Staten op te dragen; over het laatste, betreffende algemeen werkende wetten voor de longziekte, de vergadering uit te noodigen, zich in gelijken zin aan Z. M. den Koning te wenden.

Deze drie rapporten worden ter griffie gedeponeerd, en zullen op de vergadering van woensdag eerstk. worden bediscussieerd.

Daarna wordt de vergadering gesloten, en verdaagd tot woensdag den 2 Oct.

[illegible]

[illegible] nen 24 uren ter griffie moeten worden gedaan aan het hoofd des plaatselijken bestuurs der Gemeente, waaronder de molen [illegible] en gelegen.

Art. 3. De overtredingen dezer tegenwoordige verordening zullen vervolgd worden op de gewone wijze, volgens de voorschriften der wet.

De heer *Metelerkamp* meent, dat de aangifte binnen 24 uren [illegible] bezwaarlijk [illegible], en

commissie er mede belast, welke eerst rapport zal uitbrengen in de Zomervergadering van 1851. De Commissaris des Konings van Z. Holland meende, dat de geheele rivier zou verdiept worden, waardoor de

In omvraag gebragt ... tegen. Deze laatste is de heer Broers.

De geheele verordening wordt thans in omvraag gebragt. Voor stemmen 30 leden, tegen 5, te weten: de HH. ... de Lusden, Broers, ...

Het reglement alzoo aangenomen zijnde, zal aan den minister van binnenl. zaken worden gezonden ter verdere goedkeuring door den Koning.

is, dat het concept gerustelijk door de vergadering onveranderd kan worden aangenomen. De commissie stelt de verandering als subsidiaire omstandigheid voor.

Z. Exc. meent deze wijze van handelen te mogen aannemen. Indien ... afgestemd, kan ... brengen alware het genigzins gewijzigd; hij blijft dus bij het denkbeeld, van artikelsgewijze behandeling.

De heer *Munnicks van Cleeff* zegt, dat er vele molens zijn, die aan polderbesturen toebehooren; de molenaars van watermolens zijn geen eigenaars, zoodat men wel attent mag zijn om de straf niet alleen

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

UTRECHT 2 October 1850.

Zitting der Prov. Staten van den 2. October.

Opening ten 11 ure. Tegenwoordig zijn 35 leden. Afwezig zijn de HH. v. d. Bergh, Hermsen, Schelius van Lusden en Wyers.

De heer *Ras* doet rapport van de bevinding der geloofsbrieven van den heer *R. R. de Beaufort*. De commissie heeft de brieven in orde bevonden en concludeert tot aanneming.

De voorzitter maakt de vergadering bekend met een ingekomen brief van den heer *Martens van Sevenhoven*, waarin deze verklaart het op hem uitgebragte lidmaatschap van de Eerste Kamer aan te nemen.

Z. Exc. geeft door den Griffier voorlezing van het stuk Kandidaten, 't welk door HH. Ged. Staten in volge de wet aan de vergadering moet worden voorgedragen, om daaruit den Griffier der Staten te kiezen. De kandidaten zijn de HH.:

Mr. *C. W. Moorrees*, sedert 1846 Griffier van HH. Ged. Staten.

Jhr. Mr. *J. E. Ram*, regter in de arrondissements-regtbank te Utrecht.

Jhr. Mr. *C. T. van der Brugghen van Lamwerck*, kantonregter te Leusden.

Z. Exc. stelt voor de verkiezing uit te stellen tot de vergadering van Maandag aanstaande.

De heer *Munnicks* wenscht, dat die keuze nog in den loop dezer vergadering geschiedde, welk verlangen door onderscheidene leden wordt ondersteund.

... stelt Z. Exc. voor, de keuze ...

Wordt gelezen eene missive van Gedeputeerde Staten, om met opzigt tot het indienen van het reglement van orde voor hunne vergadering, diligent te worden gehouden tot in de zitting van November aanstaande. Conform diligent verklaring verleend.

De commissie, belast met het reglement van orde voor de vergadering van Prov. Staten, doet verslag bij monde van den heer Mr. *F. v. d. Poll*. De commissie heeft dat reglement zoo kort doenlijk gemaakt, door de artikelen, welke in de Prov. Wet reeds zijn opgenomen achterwege te laten. Na de voorlezing van het geheele concept reglement, stelt Z. Exc. voor, dit stuk te doen drukken en aan de leden te doen toekomen, opdat Maandag, de beraadslagingen daarover kunnen aanvangen. Conform.

De heer *v. Asch v. Wyck* doet rapport, namens de commissie, op de aanvrage van het plaatselijk bestuur van Soest, om provinciale subsidie tot verbetering van den weg tusschen Soest en Soestenberg. De commissie erkent, dat sommige gemeenten wel belang bij dien weg zullen hebben, doch meent zwarigheid te vinden in het toestaan eener subsidie, aangezien deze weg van geen regtstreeksch belang voor de provincie kan beschouwd worden.

Dit rapport wordt ter griffie gedeponeerd, om op de vergadering van Maandag worden behandeld.

De heer *van Berkel*, rapporteur van de commissie, belast met het voorstel van Ged. Staten, tot definitieve regeling van den Prov. Waterstaat, in verband met het toe te leggen pensioenen aan eenige beambten in den provinciale dienst, brengt verslag uit. — De commissie meent, dat de werken het best door de beambten van den waterstaat kunnen worden afgedaan. De provincie kan zich hunne hulp tegen matig honorarium benuttigen, als zijnde zij reeds door het rijk gesalarieerd. Zij concludeert dus alleen deze beambten te bezigen wanneer zulks dienstig noodig mogten zijn. Ten opzigte van den kamerbewaarder en architect der provincie, concludeert zij geen pensioen of toelage toe te staan, aangezien hiertoe geene redenen bestaan. Anders is het gelegen met den heer *Ill*. Die man is vroeger in rijksdienst geweest, doch is later overgegaan in prov. dienst. Men heeft hem dus ontrukt aan de gelegenheid om pensioen te bekomen. De commissie stelt voor hem aan te houden tegen de helft van 's vroegere traktement, en alzoo tegen *f* ..., te meer dewijl hij nog groote diensten aan de Provincie kan aanbrengen. Verder toont de commissie aan, dat er ten opzigte van een en ander deze zaken betreffende, eene besparing van ruim *f* 1800 is, ... aan ...

Wordt ter griffie gedeponeerd, om Maandag ... te worden behandeld.

... der exonererende landen, om Provinciale subsidie tot versterking van den Grebbedijk. ... de dijk *f* 100,000 ...

... leggen eener noodkade. Aan de overzijde van de Greb is de dijk verhoogd; de Grebberdijk lijdt dus dubbel gevaar; en eene spoedige herstelling is noodzakelijk. De kosten zijn begroot op *f* 17,000, waartoe Gedeputeerde Staten eene som van *f* 8000 wenschen bij te dragen. Het zou te groot bezwaar voor de ingelanden zijn, wanneer deze die kosten alleen moesten dragen, en wij hebben te veel belang bij het behoud van dien dijk, weshalve de Commissie concludeert zich met het voorstel van Gedep. te vereenigen tot uitkeering van *f* 8000 voor genoemden dijk.

Wordt ter Griffie gedeponeerd, om aan de orde gebragt te worden, na de behandeling der voorgaande rapporten.

Namens de Commissie, belast met het advies van Gedep. Staten op het adres van het Genootschap van Landbouw en Tuinkunde, om eene provinciale subsidie van *f* 300, tot het houden eener tentoonstelling van landbouw en van levend vee in 1851, brengt de heer *van Berkel* verslag uit. De Commissie meent, dat alle dusdanige tentoonstellingen reeds veel voordeel hebben te weeg gebragt aan landbouw, veeteelt, enz. Vele liefhebbers zijn bovendien daardoor zelfs aangemoedigd, om buitenlandsche aankoopen te doen tot verbetering van het dierenras. Zij verwijst op Engeland, waar schatten worden bijeengebragt voor eene aanstaande tentoonstelling. Het Genootschap vraagt geene *schatten*, doch slechts eene subsidie van *f* 300. De Commissie adviseert tot toekenning van *f* 300 subsidie.

Ter griffie gedeponeerd. Behandeling Maandag na die der vorige rapporten.

De heer *van Asch van Wijck*, als rapporteur van de commissie belast met het onderzoek naar de missive van Ged. Staten, geleidende de ... begrooting voor 1851 met daarbij behoorende memorie van toelichting, brengt verslag uit.

Dit rapport wordt even als de vorige ter griffie gedeponeerd, om als Maandag ... gestelde stukken, in behandeling worden gebragt.

De heer *F. van de Poll*, als rapporteur van de commissie, belast met het opmaken van de instructie voor den Griffier, zegt: In aanmerking nemende het naauwe verband 't welk er bestaat tusschen HH. Ged. Staten en den Griffier, in aanmerking nemende de dagelijksche gezamentlijke werkzaamheden, oordeelt het de commissie van belang liever het Collegie van Ged. Staten met de opmaking dier instructie te belasten, en die taak dus niet in handen van eene speciale commissie te stellen. De commissie heeft tot dit voorstel te minder zwarigheid gevonden omdat art. ... der Prov. Wet de Ged. Staten niet uitsluit, die concept op te maken. De commissie stelt dus voor, aan Ged. Staten een voordragt daarvan aan de Staten mogten doen.

Z. Exc. stelt voor Ged. Staten uit te noodigen soodanige instructie op te maken, en in te leveren in de zitting van November aanstaande.

De vergadering wordt gesloten.

Hervatting ten half 2 ure.

De heer *Ras* brengt rapport uit namens de commissie belast met de politieverordening voor molenaars.

De commissie tot herziening van de verordening ... jaren heeft bestaan, zonder dat er bijna overtredingen, voor zooverre de commissie bekend is, op hebben plaats gehad. De commissie heeft de amendementen met naauwkeurigheid onderzocht, omdat haars inziens die bedenkingen dit ten volle verdienden. Natuurlijk zijn de schriftelijke amendementen alleen in aanmerking gekomen, door de gepaste opmerkingen van den Commissaris des Konings bijeen gezameld. De commissie had echter reeds in de verordening 2 belangrijke verbeteringen ontdekt, namentlijk den afstand en den tijd der aangifte betreffende. De commissie concludeert nogmaals echter tot aanneming van de verordening, omdat de algemeene strekking door niemand is bestreden, en dewijl het ontwerp, zoo als het ligt, nog niet in omvraag is gebragt. Mogt het ontwerp *niet* worden aangenomen, dan stelt de commissie ingevolge de amendementen voor, om in art. 1 de woorden te brengen „alle molenaars, of die het opzigt hebben over molens, enz." Achter de boete van *f* 10 te voegen: „of eene straf van 3 dagen gevangenisstraf, naar gelang van omstandigheden." In plaats van de woorden *telken reize* te stellen: „telkens door hen." — In art. 2 bij te voegen: „in geval van herhaling der overtreding te straffen met boete van *f* 10 en 3 dagen gevangenisstraf." — Eindelijk een derde of vierde art. bij te voegen, inhoudende: „Door dit reglement vervallen de bepalingen van art. 10 van het reglement op het onderhoud en schouwen der Provinciale wegen in de Provincie Utrecht. (Provinciaal blad 1831, no. 11.)

Z. Exc. meent de vergadering te mogen voorstellen de behandeling terstond te doen plaats hebben, en stelt voor, ter geregelde afdoening dier zaak de behandeling en stemming artikelsgewijze.

De heer *Ras* zegt, dat de commissie alleen desnoods toegeeft aan de wijzigingen, doch van meening

is, dat het concept gerustelijk door de vergadering onveranderd kan worden aangenomen. De commissie stelt de verandering als subsidaire omstandigheid voor.

Z. Exc. meent deze wijze van handelen te mogen aannemen. Indien het reglement toch eenmaal is afgestemd, kan men het mogelijk weder ter tafel brengen alware het eenigzins gewijzigd; hij blijft dus bij het denkbeeld, van artikelsgewijze behandeling.

De heer *Munnicks van Cleeff* zegt, dat er vele molens zijn, die aan polderbesturen toebehooren; de molenaars van watermolens zijn geen eigenaars, zoodat men wel attent mag zijn om de straf niet alleen op eigenaars toe te passen.

Z. Exc. merkt aan, dat hierin reeds is voorzien door de woorden eigenaars of bruikers.

De heer *Menso* wil de boete van *f* 1. tot *f* 10. en de gevangenis van 1 tot 3 dagen bepalen, dan kon de regter naar gelang van omstandigheden eene straf toepassen. De molenaar kan ook door toeval, van zijnen wil onafhankelijk in verzuim komen, daar kan men de gewone straf niet op stellen. Het doel van straf is, om misdrijf tegen te gaan. Bij recidieve kan de regter dan ook de straf verhoogen, of de straffen vereenigen.

Z. Exc. brengt in omvraag de wijzigingen der commissie op art. 1. Vóór 34, tegen 1. Tegen stemt de heer *Broers*.

Het voorstel van den heer *Menso* wordt in omvraag gebragt, dat is, boete van *f* 1. — *f* 10. gevangenis 1 a 3 dagen. Vóór stemden 19, tegen 16 leden. Tegen stemden de HH. *Kien*, *Metelerkamp*, *Ras*, *Strick van Linschoten*, *de Louter*, *Duuring*, *Tuyll van Zuylen*, *Broers*, *v. Veersen*, *Hoytema*, *Spengler*, *F. v. d. Poll*, *R. de Beaufort*, *Mariënhoff*, *v. Ittersum*, en *v. Asch v. Wyck*.

In omvraag gebragt de wijziging der Commissie op art. 2. Voor stemden 32, tegen 3 leden; de laatsten de HH. *Kien*, *v. Amerongen v. Natewisch* en *Broers*.

Thans wordt in behandeling gebragt het additionele [illegible]

De heer *Menso* wil bij recidieve, aangenomen hebben: „met of zonder 3 dagen gevangenis."

Deze wijziging in omvraag gebragt, stemmen 21 leden voor en 14 tegen. Deze laatste zijn de HH. *v. d. Heuden*, *v. Amerongen v. Natewisch*, *P. Ras*, *Strick v. Linschoten*, *Tuyll van Zuylen*, *Broers*, *v. Veersen*, *Hoytema*, *Spengler*, *F. v. d. Poll*, *Ackersdijck*, *Mariënhoff*, *v. Ittersum* en *v. Asch v. Wijck*.

Daarna wordt

Art. 1 afzonderlijk, zoo als het thans gewijzigd is aangenomen, door dat niemand tegen de aanneming opponeert.

Art. 2 in omvraag gebragt, stemmen 18 leden voor, 17 tegen. Tegen de HH. *v. d. Heijden*, *Kien*, *Amerongen v. Natewitsch*, *F. v. d. Poll*, *Metelerkamp*, *de Louter*, *Broers*, *v. Winsheim*, *Dolmans*, *Vos*, *Hoytema*, *v. Kempen*, *v. Nooten*, *v. d. Poel*, *Ackersdijck*, *Ittersum* en *v. Asch v. Wijck*.

Art. 3 in omvraag gebragt, stemmen 30 leden voor en 5 tegen. Tegen de HH. *Kien*, *Broers*, *Hoytema*, *Ackersdijck* en *v. Asch v. Wijck*.

Het additioneele art. komt thans ter omvraag voor. De heer *v. Asch v. Wijck* vraagt inlichting betreffende het daarin aangehaalde art. 13.

De heer *Ras* geeft daarvan lezing. De inhoud van art. 13 van het bedoelde reglement luidt aldus: „Alle molenaars of degenen die het opzigt hebben over molens, staande nabij de Provinciale wegen, zullen verpligt zijn, ten verzoeke van degenen die aldaar met paarden of rijtuigen passeren, hunne molens stil te doen staan, totdat de rijtuigen of paarden zullen zijn gepasseerd, op de boete van *f* 10. telkens deze de nalatigen of weigerachtigen te verbeuren, indien daarvan het bestuur der gemeente, waaronder de molen is staande, dadelijk na het gebeurde aangifte gedaan zal zijn."

In omvraag [illegible] tegen. Deze laatste is de heer *Broers*.

De geheele verordening wordt thans in omvraag gebragt. Voor stemmen 30 leden, tegen 5, te weten: de HH. *Metelerkamp*, *de Louter*, *Broers*, *Ackersdijck* en *v. Asch v. Wijck*.

Het reglement alzoo aangenomen zijnde, zal aan den minister van binnenl. zaken worden gezonden ter verdere goedkeuring door den Koning.

Wordt door den Griffier gelezen eene missive van Gedep. Staten, houdende eenige nadere beschouwingen opzigtens deze begrooting, in overeenstemming waarmede, enkel de navolgende posten, voorzigtigheidshalve, eenigzins worden verhoogd en alzoo worden voorgedragen: *A.* Licht op *f* 400,-. *B.* Brandstoffen *f* 1000,-. *C.* Schrijfbehoeften *f* 1200,-. *D.* Briefporten *f* 200,-. *E.* Druk- en bindwerk *f* 1000,-. *F.* Schrijfloonen *f* 300.

Tot aankoop van mobilia voor de te houden openbare vergadering der Staten heeft men overigens gemeend *f* 1200,- te moeten uittrekken.

Met betrekking tot het traktement van den Archivarius, meenen Gedep. Staten, dat er geene voldoende termen zijn gevonden, om den Archivarius als een prov. ambtenaar te beschouwen.

Het eindcijfer der begrooting wordt derhalve voorgedragen op *f* 40385.

De heer *Menso* zegt, dat er wel niet veel veranderingen in deze begrooting zijn aangebragt, maar toch genoegzaam, om de discussien daarover te verdagen.

Z. Exc. stelt daarop voor de discussien aan de orde te stellen op Maandag aanstaande, en wel na de andere aan de orde gestelde beraadslagingen.

Aan de orde, het rapport betreffende de Koloniesatie naar de Overzeesche bezittingen. Niemand vraagt het woord. In stemming gebragt, wordt de conclusie der commissie met algemeene stemmen aangenomen. — Het ontwerp tot kolonisatie door prov. subsidie is alzoo gemaakt gewest betreft, aangaande [illegible]

Barchman Wuijtiers van Vliet deze uitslag te doen bekend maken, met bijvoeging van dankzegging der vergadering, voor het te dier zake aan de vergadering aangeboden ontwerp.

De heer *Menso* meent, dat de meeste leden het stuk van den heer *B. Wuytiers* niet kennen, zoodat men dan ook moeijelijk uit naam der Staten den dank aan gen. heer kan betuigen voor iets, dat men niet kent.

De heer *Hoytema* zegt, dat het stuk toch voor elk lid ter inzage open heeft gelegen. Het is zeer belangrijk, vooral om de naauwkeurigheid van de kosten en details, als anderzins. De cijfers zijn met de meeste naauwgezetheid bijeengebragt, zoodat men bijna tot de geringste kleinigheid er in vindt, welke men noodig heeft tot overtogt als anderzins. Hij insteert dus zeer op het toebrengen van dank aan den heer *B. Wuytiers*, als het eenige loon voor zijne ijverige zorgen en moeite.

De heer *Ackersdyck* kent het stuk, dewijl hij het is gaan inzien, en heeft er veel belangrijks in opgemerkt. Elk, die zich bereid bevindt, om zulke belangrijke middelen tot leeniging der armoede op te sporen, heeft te regt den dank van zijne landgenooten verdiend.

De heer *Menso* meende enkel, dat de dank moeijelijk kon worden gebragt, uit naam van een ligchaam, over een stuk, dat aan de meeste leden onbekend is; hij stemt overigens in met den lof aan het stuk toegebragt.

In omvraag gebragt, wordt besloten den bedoelden brief aan den heer *Barchman Wuytiers* bij de terugzending van het stuk te voegen, met 32 tegen 3 stemmen. Tegen stemden de HH. *v. Winsheym*, *Menso* en *v. Asch v. Wyck*.

Thans wordt aan de orde gesteld de IJsselkeur.

De heer *Munnichs van Cleeff* vraagt of die ophelderingen zullen worden gegeven in November 1850, of wel in November 1851.

De heer *Strick van Linschoten* zegt, dat de verordening gemeenschappelijk moet dienen voor Zuid-Holland en Utrecht. Utrecht heeft er slechts een klein belang bij. In Z. Holland houdt zich eene commissie er mede bezig, welke eerst rapport zal uitbrengen in de Zomervergadering van 1851. De Commissaris des Konings van Z. Holland meende, dat de geheele rivier zou verdiept worden, waardoor dan de geheele verordening zou vervallen.

In omvraag gebragt, om de zaak te verschuiven tot na ontvangst van een afschrift van het rapport van de Commissie van Z. Holland, wordt dienvolgens besloten met algemeene stemmen.

Aan de Orde is het rapport, betreffende de paardenfokkerij en verzoekschrift aan Z. M. ten opzigte algemeene verordeningen tegen de longziekte.

De heer *Ackersdijck* haalt aan, 't geen op het Landhuishoudkundig Congres deswege is ter sprake gebragt, en zegt hoe ontzaggelijk groot het verlies is door die ziekte veroorzaakt. Het Landhuishoudkundig Congres wil de algemeene aandacht deswege hebben opgewekt, en heeft het daarom ook aan de verschillende Prov. Staten gezonden. Hij beveelt de zaak zeer aan, en dringt er te meer op aan, ingevolge art. 94 van de prov. wet, waarin aan de prov. Staten de last wordt opgelegd, het welzijn der provincie inzonderheid in behartiging te nemen. Hij wil niet alleen adres aan Z. M., maar ook aan de 2. Kamer der Staten-Generaal.

De heer *v. Tuyll* stemt met den heer *Ackersdijck* in, en meent ook, dat de overige leden der commissie van hetzelfde gevoelen zullen zijn, vooral wat betreft de toezending van het adres aan den Koning en aan de Staten-Generaal.

De heer *P. van de Poll* wil algemeene bepalingen [illegible] zelfde zijn, wil men ten minste, dat de zaak goed werke.

De heer *de Heus* vereenigt zich met het gezegde van den heer *Ackersdijck*.

In omvraag gebragt wordt het rapport der commissie, met de aanmerkingen eenstemmig aangenomen.

Z. Exc. stelt voor, dat de commissie met die zaak belast, een Concept rekwest zou opmaken voor den Koning, en de 2e Kamer, en der Staten voorleggen. Dienvolgens wordt besloten.

Thans is aan de orde de benoeming van eenen Griffier. Tot het bureau van stemopneming worden gekozen de HH. *Menso*, *de Heus*, *Spengler* en *Munnicks van Cleeff*. Bij de opening der briefjes blijkt dat de heer Mr. *C. W. Moorrees* 34 stemmen verkreeg; een blanco briefje was in de bus, te zamen 35.

Z. Exc. brengt in korte doch hartelijke woorden dankzegging aan den heer *Moorrees* voor de mede ijverige waarneming zijner pligten, en twijfelt er niet aan of dezelfde ijver zal hem blijven bezielen; ook brengt hij dank aan HH. Prov. Staten voor de keuze van den heer *Moorrees*, als zijnde het beste blijk van vertrouwen 't geen de Staten zoo algemeen hadden betoond.

De heer *Moorrees* betuigt ook zijnen dank voor dit bewijs van vertrouwen, en geeft zijnen wensch te kennen om op den weg, dien hij bewandelde, te zullen voortgaan.

De zitting wordt daarop gesloten en verdaagd tot Maandag den 7. dezer, des morgens 11 ure.

UTRECHT BIJ L. E. BOSCH & Comp.

VERSLAG VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN

...mente, alle bevoegdheid, die niet bij deze of een andere aan burgemeester, of het collegie van burgemeester en wethouders, is opgedragen. — Aan [illegible] betreffende huishouding der gemeente [illegible] het ontwerpen der verordeningen, door den Raade de huishouding der gemeente wordt, zoo veel mogelijk, opgedragen aan eene vaste commissie uit den Raad, waarvan de burgemeester voorzitter is. — De begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven wordt jaarlijks, vier maanden vóór den aanvang van het jaar, waarvoor zij moet dienen [illegible]

[illegible] October 1850.

Zitting van de Prov. Staten van Maandag 7 Oct.

Tegenwoordig zijn 38 leden; afwezig de HH. [illegible] van Leusden en Strick van Linschoten van [illegible]

[illegible] Van de ingekomen [illegible] HH. Gedep. [illegible] ingekomen van den heer Mr. J. W. H. Bosch, [illegible] geeft het lidmaatschap voor de [illegible] Staten Generaal aan te nemen. Te [illegible] lezing van een ingekomen brief [illegible] den Minister van Binnenlandsche Zaken, [illegible] een ontwerp voor eene gemeente wet, [illegible] HH. Prov. Staten inlichtingen op genoemd [illegible] Z. M. den Koning [illegible] te dienen. Eene commissie wordt [illegible] om de vergadering op dit ontwerp [illegible] uit de HH. Ackersdijck, Kien, [illegible] Dedel en Mariënhoff [illegible] heer Ackersdijck [illegible] de commissie [illegible] het onderzoek [illegible] voorgestelde proef [illegible] den heer G. Duuring [illegible] tegen die proef [illegible] geene bemoeijingen [illegible] dienaangaande bestaat, weshalve zij vermeent, [illegible] naauwkeurig onderzoek noodzakelijk is. De [illegible] voor als nog niet te [illegible]

Aan de orde is thans de beraadslaging van de Prov. begrooting voor zoo verre die 't Rijks belang betreft, en wel artikelsgewijze.

(De redactie van dit blad is niet bij magte die [illegible] haren lezers aan te bieden. Voor zoo verre zij die heeft kunnen nagaan geeft zij [illegible])

[illegible] behandeling is art. 1.

De heer Hoytema wil de bezoldiging van den Archivarius uit de Prov. begrooting weggelaten [illegible] en op [illegible] begr. overgebragt. De minister [illegible] reeds [illegible] duidelijk geadviseerd, en al [illegible] Z. Exc. aantoonde, dat het hem hoogst [illegible] voorkwam van zijnen kant de algeheele [illegible] der posten voor de Rijks- en Prov. begrooting te maken, meende toch de minister, dat [illegible] van gemengden aard, beter op de Rijks- dan op de Prov. begrooting te huis behooren, en wel [illegible] in de Grondwet gesproken wordt van enkel [illegible] uitgaven, dat is, exclusief de provincie [illegible], opdat men in de provinciën geen deur [illegible] tot invoering van nieuwe Prov. belastingen. Spreker haalt aan het Verslag door den [illegible] Archivaris Dr. Vermeulen onlangs in het [illegible] gegeven, waarin deze [illegible] aangeeft, dat zijn [illegible] degelijk is in het belang der regering, [illegible] den [illegible] en van het algemeen. Spreker vraagt dat de post van f 460 als toelage voor den Archivarius worde getrokken bij den uitgetrokken post betreffende de [illegible] van de Griffie.

De Voorzitter merkt hierop aan, dat er een groot verschil bestaat tusschen de voormalige kapittelen en tegenwoordige archieven. De Archivarius is later [illegible] met de archieven der kapittelen, hij is echter [illegible] als Archivarius voor de Prov. archieven.

burgemeester, of met die van ontvanger, door denzelfden persoon worden bekleed. De betrekking van burgemeester is met die van ontvanger onvereenigbaar [illegible] moeten worden bekleed, dan met onze toestemming. — De Raad, onverschillig of de burgemeester er al dan niet lid van zij, bestaat uit 7 leden in gemeenten beneden de 3000 zielen; 9 leden in gemeenten van 3000 tot 6000 zielen; 11 leden in gemeenten van 6001 tot 10,000 zielen, en zoo opklimmenderwijs tot 40 leden in gemeenten van boven de 100,000

De heer Ackersdijk wil het geheele traktement van den Archivarius, ad f 1800 op de Rijksbegrooting hebben gebragt, dewijl die ambtenaar bewaarder is van de stukken die tot de Griffie behooren. Ook wil hij de som van f 260 tot instandhouding van het Provinciaal archief op de Rijksbegrooting gebragt hebben.

In omvraag gebragt, wordt tot de overbrenging van beide posten op de Rijksbegrooting dien overeenkomstig besloten.

Omtrent art. 2 wil de heer dr. Munnicks van Cleeff bij de uithaling van de f 1500 voor reis- en verblijfkosten voor de Prov. Staten, de woorden voor memorie hebben gevoegd, in welke meening de vergadering deelt.

Bij art. 3 wenschte de heer Hoytema de post voor instandhouding van het archief, bij art. 1 reeds aangenomen, sub lett. G. te zien uitgetrokken. De vergadering besluit bij meerderheid hieraan te zullen voldoen.

Omtrent art. 4 wil de heer Menso de woorden pro memorie doen wegvallen. De vergadering stemt hier tegen. — De heer Munnincks van Cleeff wil bij de post voor onderhoud en schoonmaken der lokalen gevoegd hebben f 58 voor brandwaarborg van het gebouw voor de provinciale bureaux. Ook dit [illegible] verworpen en [illegible] Rijkseigendom is en het Rijk [illegible] even als een voorstel van den heer van Asch van Wijck om f 600 te bepalen voor huur van het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen voor de vergadering van Prov. [illegible]

[illegible] aangenomen met 37 tegen een stem. Tegen stemt de heer Harmsen. De vergadering wordt voor een kwartier uurs geschorst.

De zitting is ten half drie ure weder geopend.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over het Reglement van Orde voor de vergadering der Prov. Staten.

De heer Menso is tegen het aangenomen hoofdbeginsel van het reglement, om het gezamenlijk getal leden, bij het lot, in drie onder afdeelingen te verdeelen. Spr. meent dat de verdeelingen in afdeelingen bij de 2e Kamer noodzakelijk is, vermits dat ligchaam tegen over de regering staat; de Prov. Staten staan echter geheel op zich zelve, en de zittingen moeten openbaar blijven.

In omvraag gebragt, wordt de aanmerking van genoemd lid verworpen, met meerderheid van stemmen.

Vervolgens overgaande tot de artikelsgewijze behandeling, zijn art. 1, 2 en 3, betreffende het onderzoeken der geloofsbrieven, [illegible] aangenomen.

Z. Exc. verdaagde daarop de zitting tot Donderdag aanstaande.

De heer Menso meende te moeten opmerken, dat de zaken afdoening vereischten, en dat men, door zoo gedurig uit een te gaan, niet voortkwam.

Z. Exc. zegt op aanzoek van vele leden die verdaging te hebben voorgesteld, doch laat de beslissing aan de vergadering over. In omvraag wordt de zitting op morgen bepaald.

Zitting van Dingsdag, den 8. October.

Tegenwoordig zijn 36 leden. Afwezig de HH. Schelius van Leusden, Strick van Linschoten, Ras en v. d. Bergh.

leden dezer vergadering mogten zijn, wenscht hij de vier laatste woorden van het gebed te doen wegvallen.

Z. Exc. zegt, dat [illegible] geen gewag gemaakt van 't gebed.

De heer Ackersdijk wenscht het gebed te behouden, doch met zijne voorgestelde wijziging.

De heer F. v. d. Poll zegt, dat het behoud van het gebed in ons land hoogst wenschelijk is; het behoefde in het art. niet te worden opgenomen, want het sprak van zelve, dat het niet werd weggelaten.

De heer Schelius van Leusden heeft [illegible] bij Ged. Staten ingezonden, met verzoek daarvan kennis aan Prov. Staten te geven, waarin hij voor het lidmaatschap der Prov. Staten van Utrecht om aangevoerde redenen bedankt.

Aan de orde is de voortzetting der [illegible] over het Reglement van Orde.

De heer P. de Beaufort wenscht de behandeling van het reglement uitgesteld te hebben tot de vergadering van November.

De heer Kien, bestrijdt die meening, en wordt hierin door de vergadering ondersteund, zoodat met de behandeling wordt voortgegaan.

Art. 4. De heer P. de Beaufort wil ingevoegd hebben, dat ingeval van afwezigheid van den Voorzitter, het oudste lid van Ged. Staten zal [illegible]

De heer F. van de Poll merkt aan, [illegible] in de wet is bepaald, dat, trouwens de strekking van het geheele reglement reeds is aangenomen.

De heer de Beaufort zegt, dat in 't reglement ook niet is aangegeven de wijze van stemming; het is hiermede hetzelfde geval. Hij wenschte die bepalingen van de wet in het reglement opgenomen te hebben.

Z. Exc. zegt, dat thans art. 4 wordt behandeld, en wenscht dus, dat men om den geregelden gang [illegible], daarbij mogt blijven.

De heer [illegible] gebragt hebben de prov. wet, dan kan men gemakkelijker nazien.

Z. Exc. wenscht dit voorstel liever tot na de be[illegible]

De heer Hoytema zegt, dat de wet reeds in algemeene zaken voorziet, en in betrekking tot de afwezigheid van den voorzitter door art. [illegible] in verband met art. 35.

Art. 4. wordt aangenomen, zoo als het is, doordien de heer de Beaufort zijn voorstel intrekt.

Art. 5. De heer Ackersdyck wil dit art. veranderd hebben, als volgt: „De leden der Commissie worden door den Voorzitter benoemd, tenzij door hem zelven of door de vergadering, op voorstel van 8 leden, verlangd worde, dat die benoeming door de vergadering geschiedde."

De heer v. d. Poll zegt, de Commissie heeft het aan den voorzitter toekomend regt niet mogen verkorten en daarom bepaald, dat deze de leden der Commissie benoemt.

De voorzitter stemt tegen het voorstel van den heer Ackersdijck wat betreft de woorden door 8 leden, dewijl dan de meerderheid soms moeten ondergeschikt zijn aan de beslissing die [illegible] en dat strijdt tegen de wet.

De heer Ackersdyck wil niet door 8 leden de vergadering binden, doch heeft het getal 8 bepaald, opdat niet één lid het regt mogt hebben zulks te doen. Bij den wensch van 8 leden wil hij echter den wensch der meerderheid aangesloten hebben.

Het voorstel van den heer Ackersdyck wordt daarop door 35 tegen 1 stem aangenomen. Tegen stemde de heer F. v. d. Poll. Art. 5 is alzoo vervallen, en vervangen door het art. hierboven opgenomen.

Art. 6, 7 en 8 worden zonder wijziging aangenomen.

Art. 9. De heer Ackersdijck zegt, dat bij de orde van de opening der zitting het gebed behoort. Ten gerieve van de Israëlieten, welke die soms

leden dezer vergadering mogten zijn, wenscht hij de vier laatste woorden van het gebed te doen wegvallen.

Z. Exc. zegt, dat er in dit art. geen gewag wordt gemaakt van 't gebed.

De heer *Ackersdijck* wenscht het gebed te behouden, doch met zijne voorgestelde wijziging.

De heer *F. v. d. Poll* zegt, dat het behoud van het gebed in ons land hoogst wenschelijk is; het behoefde in het art. niet te worden opgenomen, want het sprak van zelve, dat het niet werd weggelaten. [illegible]

De heer *Broers* meent, dat die wijziging [illegible] kelijkheid [illegible] vorderde.

De Voorzitter [illegible] Wil men de bepaling van het gebed in het art. opgenomen hebben, dan [illegible] in rondvraag brengen. [illegible]

De Heer *Menso* wil geene vermelding van alle namen, die voor of tegen stemden, in de notulen op te nemen.

De Heer *F. v. d. Poll* merkt aan, dat er minder belang bij de notulen is, dan wel bij de namen, die tegen of voor stemden. [illegible]

De Heer [illegible] wil alleen de namen van hen in de notulen opgeteekend hebben, die tegen stemden.

De Heer *Kien* merkt op, dat juist daarom de commissie heeft aangenomen de namen voor of tegen, want [illegible] niet voor en tegen. [illegible] zelve, dat het kleinste getal wordt vermeld, [illegible]

Art. 9 wordt daarna aangenomen.

Omtrent art. 10 vraagt de heer *Broers* inlichting [illegible] in een *daartoe bestemd register*. [illegible]

De heer *Ackersdijck* wil het register behouden hebben. Door de notulen op losse bladen te bewaren, ontstaat misbruik.

In omvraag wordt het voorstel van den heer *Broers* met 34 tegen 2 stemmen verworpen. Vóór stemden de HH. *Broers* en *v. d. Heijden*. — Art. 10 wordt aangenomen zoo als het is opgegeven in het reglement, even als art. 11.

De zitting wordt voortgezet.

— Het ontwerp der gemeente-wet is dezer dagen door den minister van Binnenlandsche Zaken aan de prov. Staten, welke daarover gehoord moeten worden, toegezonden. Het behelst onder anderen de volgende bepalingen:

Het bestuur van elke gemeente bestaat uit een Raad, een burgemeester en wethouders. — In elke gemeente is een secretaris en een ontvanger. [illegible] burgemeester, of secretaris, of ontvanger van meer dan eene gemeente, mits de bevolking van elke dier gemeenten 5000 niet te boven gaat. In gemeenten beneden de 5000 zielen kan de betrekking van secretaris te gelijk met die van burgemeester, of met die van ontvanger, door denzelfden persoon worden bekleed. De betrekking van burgemeester is met die van ontvanger onvereenigbaar. Geen burgemeester kan niet tot secretaris zijner gemeente worden benoemd, dan met onze toestemming.

De Raad, onverschillig of de burgemeester er al dan niet lid van zij, bestaat uit 7 leden in gemeenten beneden de 3000 zielen; 9 leden in gemeenten van 3000 tot 6000 zielen; 11 leden in gemeenten van 6001 tot 10,000 zielen, en zoo opklimmenderwijs tot 40 leden in gemeenten van boven de 100,000 zielen. De leden van den Raad worden gekozen door hen, die op de in art. 6 der wet, regelende het kiesregt, bedoelde lijst van kiezers voor die gemeenteraad zijn gebragt. Om kiezer van leden van den gemeenteraad te zijn, moet men in de directe belastingen de helft betalen van de som, voor de kiezers van leden der Tweede Kamer van de Staten-generaal gevorderd. Leden van den Raad kunnen alleen zijn de meerderjarige ingezetenen der gemeente, die Nederlanders en in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zijn.

Het lidmaatschap van den Raad is onvereenigbaar met de betrekking: van hoofd van een departement van algemeen bestuur; van commissaris des Konings in de provincie; van lid der Gedep. Staten; van griffier der Staten; van ambtenaar van wege het gemeentebestuur aangesteld, of daaraan op eenigerlei wijze ondergeschikt, of met het ontvangen of uitgeven der gelden van de gemeente belast, behoudens de bevoegdheid van den burgemeester, die secretaris der gemeente is, om tevens lid van den Raad te zijn; van geestelijke of bedienaar der godsdienst; van onderwijzer voor het lager of middelbaar onderwijs; van krijgsman in werkelijke dienst. De leden van den Raad hebben zitting gedurende 6 jaren. Een derde van hen treedt jaarlijks af. De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar.

De vergaderingen van den Raad worden in het [illegible] neer het in gemeenten van 20,000 zielen door drie, in de overige gemeenten door een vijfde der aanwezige leden wordt gevorderd, of de voorzitter het noodig keurt. De vergadering beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd. Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen. De plaatselijke begrooting en rekening, andere financiële maatregelen, enz. behooren tot de onderwerpen, waarover niet in eene besloten vergadering kan worden beraadslaagd, of een besluit kan worden genomen.

De burgemeester wordt door den Koning, bij voorkeur onder de leden van den Raad, voor zes jaren benoemd. De wethouders worden door den Raad uit zijn midden benoemd, ten getale van *twee* in gemeenten van 20,000 zielen en daar beneden, van *drie* in gemeenten van 20,001 tot 60,000 zielen, van *vier* in gemeenten, wier bevolking dit getal te boven gaat. De Raad benoemt den secretaris uit eene voordragt van twee personen, door burgemeester en wethouders te doen. Hij schorst en ontslaat hem.

Aan den Raad behoort, met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente, alle bevoegdheid, die niet bij deze of eenige andere wet aan burgemeester, of het collegie van burgemeesters en wethouders, is opgedragen. — Aan hem behoort het maken der verordeningen betreffende de huishouding der gemeente. — Het ontwerpen der verordeningen betreffende de huishouding der gemeente wordt, zoo veel mogelijk, opgedragen aan eene vaste commissie uit den Raad, waarvan de burgemeester voorzitter is. — De begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven wordt jaarlijks, vier maanden vòòr den aanvang van het jaar, waarvoor zij moet dienen, door burgemeester en wethouders aan den Raad aangeboden. Zij wordt, [illegible] aangeboden, op de secretarie der gemeente [illegible] ter lezing nedergelegd, en, hetzij in [illegible], hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de inkomsten en uitgaven der gemeente wordt door burgemeester en wethouders, over elk dienstjaar, [illegible] aan den Raad. — [illegible] gen, dat die naauwkeurige staat opgemaakt en [illegible] gehouden [illegible] regt, eigendom der gemeente [illegible] wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting wordt bepaald bij een besluit door den Raad, [illegible] gedragen aan Gedep. Staten, [illegible] [illegible] De plaatselijke belastingen mogen [illegible] daarover, en den uitvoer [illegible] gemeenten niet belemmeren.

Tot dekking van de plaatselijke uitgaven kunnen worden geheven opcenten op de hoofdsom der grondbelasting, der personele belasting, van andere [illegible] voor [illegible] Rijksbelastingen, direct naar het vermogen of inkomen geheven, met uitzondering van het patentregt; hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen; belangen of voorwerpen van verbruik; eene belasting op de honden, op de toegangen [illegible] [illegible] — Het getal der opcenten op de grondbelasting kan voor de eigendommen tot vijftien, voor de ongebouwde tot tien gaan. De opcenten op de personele belasting mogen het getal van 25 niet te boven gaan. De hoofdelijke omslagen en andere plaatselijke directe belastingen worden geheven naar grondslagen, die voor eenen redelijken maatstaf van het zuiver inkomen der belastingschuldigen te houden zijn. Het verbruik van [illegible] wordt niet belast. Het verbruik van voorwerpen, aan 's Rijks accijns onderhevig, wordt niet hooger belast, dan de hoofdsom van dien accijns. Voorwerpen, dienende ten verbruike in fabrieken of andere ondernemingen van nijverheid, worden, zoo veel mogelijk, van plaatselijk belasting vrijgesteld. De regelen omtrent den vrijdom van Rijks-accijnsen wegens die voorwerpen worden bij de hierop rustende plaatselijke belastingen in acht genomen.

Alle bestaande plaatselijke ambtenaren en beambten blijven voortduren, tot dat zij door andere, volgens deze wet, zijn vervangen.

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Zoon.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

UTRECHT 8 October 1850.

Het zal onzen lezers zeker duidelijk in het oog gevallen zijn, dat bij het opmaken van het verslag der zittingen van 8 en 9 Oct. de drie regels op de [illegible] kolom van de 14 pag., beginnende met: De heer *P. de Beaufort* wenscht, enz.

behooren te staan op de 2e kolom dier pag. bij de herziene zitting, [illegible] gezegde van den heer *Menso* tegen het hoofdbeginsel van het [illegible]

Verslag der Zitting van de Prov. Staten van [illegible]dag 9 October.

[illegible] art. 12 wil de heer *Metelerkamp* bijgevoegd hebben: *Indien het niet mogelijk is.*

De heer *v. d. Poll* zegt, dat vroeger de notulen der laatste vergad. in eene zitting van Gedep. Staten, in tegenwoordigheid van 3 leden uit de staten gekozen, werden gearresteerd. De commissie meende dat de vergadering geene goedkeuring behoefde te wachten aan de meening van 3 leden, en concludeerde dus dit regt aan de vergad. te moeten laten.

De heer *Wijers* doet het voorstel art. 12 te doen vervallen en daarvoor in de plaats te stellen: „de notulen der laatste zitting worden goedgekeurd door Ged. Staten, in tegenwoordigheid van drie leden der Prov. Staten, [illegible] de vergadering te [illegible]."

De heer *Metelerkamp* wil van het voorgestelde door den heer *Wijers* art. 13 maken.

De voorzitter zegt, dat art. 12 in tegen strijd is met het voorgestelde van den heer *Wijers.*

De heer *Metelerkamp* stelt daarom voor, om, in[illegible] het voorstel van den heer *Wijers*, aan te nemen.

De heer *Kien* merkt aan dat er weinig mogelijkheid bestaat van moeijelijkheid dien aangaande; bij [illegible], dat men dan de vergadering een half uur kan verdagen, en daar op notulen aannemen.

De heer *Wijers* heeft het voorstel juist gedaan omdat hij moeijelijkheden vreest. De notulen zijn dus verre veel te groot geweest, dan dat men de voltooijing zou kunnen wachten; dat zou veel te lang duren.

De voorzitter merkt aan dat alle besluiten door volstrekte meerderheid moeten worden aangenomen. Drie leden kunnen dus geen besluit nemen.

De heer *Kien* meent dat eene goedkeuring des [illegible] noodig zou zijn, om een besluit van drie leden van kracht te doen zijn.

Het voorstel van den heer *Wijers* wordt in omvraag gebragt en met 34 tegen 2 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren *de Louter* en *Wijers.*

Ook het voorstel van den heer *Metelerkamp* wordt verworpen met 22 tegen 14 stemmen. Vóór stemden de heeren *Cordes*, *Schoemaker*, *Story van Blokland*, *Taets van Amerongen*, *van Berkel*, *Laan*, *de Louter*, *Wijers*, *van Winsheym*, *van Kempen*, *Metelerkamp*, *Duiring*, *Mariënhoff* en *van Iterson.*

Art. 12 blijft dus in zijn geheel.

Art. 13 en 14 worden zonder discussie aangenomen.

Ten opzigte van art. 15 vindt de heer *Menso* het verband tusschen dat art. en art. 5 onduidelijk.

De heer *F. van de Poll* zegt: het verband is duidelijk. De vergadering stelt de commissie aan, doch de leden dier commissie worden daarna door den voorzitter gekozen.

De vergadering neemt art. 15 zonder wijziging aan, even als art. 16 en 17.

Ten opzigte art. 18 vraagt de heer *Menso* wat [illegible] der wet inhoudt. Het tweede gedeelte van art. 18 zegt: „geen lid kan behoudens het voorschrift van art. 29 der wet meer dan tweemaal over hetzelfde onderwerp het woord voeren, tenzij de vergadering hem daartoe verlof geve"

De heer *v. d. Poll* doet lezing van genoemd art. 29, waarin het regt aan den Commissaris des Konings gegeven wordt zelf het woord te nemen.

De commissie stelt voor bij monde van den heer *Kien* in plaats van *geen lid* te plaatsen: *niemand.*

De heer *Menso* wenscht de woorden: *behoudens het voorschrift van art. 29 der wet*, te doen wegvallen.

De heer *Hoytema* zegt: *niemand*, *of geen lid* is hier volmaakt hetzelfde, want door *niemand* kan men toch niet anders verstaan, dan hij, die lid der vergadering is. Hij deelt in de meening van den heer *Menso* om de woorden: behoudens, enz. te doen wegvallen.

Art. 18 wordt met de wijziging der commissie aangenomen.

Ten opzigte van art. 19 stelt de commissie voor, op aanzoek van den heer *Broers*, de woorden: De orde kan altijd verbroken worden, te veranderen in: Die orde enz.

De voorzitter meent dat het woordje *die* hier niet genoeg uitdrukt.

De heer *Broers* wijzigt daarom het voorstel en wenscht geplaatst te zien: De orde in art. 18 bedoeld kan, enz.

De heer *de Heus* doet een nieuw voorstel, om art. 19 geheel om te zetten. Dit wordt verworpen en het art. wordt, met de wijziging van den heer *Broers*, aangenomen.

Behoudens een paar te herstellen drukfouten worden ook artt. 20, 21, 22 en 23 goedgekeurd.

Ten opzigte art. 24, waarin bepaald wordt, dat de voorzitter, na de vergadering te hebben geraadpleegd, de orde van den dag regelt, is de heer *Menso* bevreesd, dat de woorden: *na de vergadering te hebben geraadpleegd*, moeijelijkheden zouden kunnen opleveren.

De voorzitter zegt, dat dit in de kamers even zoo is, hij vindt bovendien geen bezwaar in die moeijelijkheden. [illegible] van artt. 24, 25 en 26.

De vergadering wordt voor een kwartier uurs geschorst.

Ten half drie ure vangt de zitting weder aan. — De vergadering is met een lid, den heer *Ras*, vermeerderd, en bestaat dus uit 37 leden.

De art. 27 tot 33, handelende over *De Vergadering* worden zonder eenige discussie goedgekeurd, even als art. 34 en 35: *Van raadpleging met gesloten deuren.*

Omtrent art. 36, waarin bepaald wordt, dat de vergadering eene commissie benoemt, wanneer er een adres aan den Koning of aan de Staten-Generaal moet worden opgemaakt, vraagt de heer *Mariënhoff* waarom hier de Vergadering eene commissie moet benoemen, en niet de Voorzitter, zoo als in art. 5 is bepaald.

De Voorzitter zegt, dat art. 35 juist hier eene uitzondering moet uitmaken.

De heer *v. d. Poll* voegt hierbij, dat de meening der commissie is, dat de leden eener commissie door den voorzitter worden benoemd; er kunnen echter gevallen zijn waarin het beter is die benoeming aan de vergadering zelf over te laten. In dit geval vond de commissie zulks noodzakelijk.

De heer *Ras* vraagt op welke wijze dit in de orde van behandeling zal voorkomen en of het niet noodig was daarop nadere bepaling te maken.

De heer *v. d. Poll* merkt hierop aan dat volgens art. 24 de voorzitter de orde regelt. Die algemeene bepaling zegt genoeg.

Hierop wordt art. 36, met art. 37 en 38, alle drie handelende over adressen en verzoekschriften aangenomen.

Ten opzigten art. 39, waarin staat dat de commissie benoemt haren voorzitter en rapporteur, wenscht de heer *Ackersdijck* eene verandering daargesteld te zien, door hier te zetten: *haren voorzitter en haren rapporteur.*

De heer *v. d. Poll* merkt aan dat de voorzitter eener commissie, ook rapporteur kan zijn.

De heer *Kien* voegt hierbij dat die beide betrekkingen niet *moeten*, wel *kunnen* vereenigd zijn. Spreker meent, dat men hierin de commissien moet vrijlaten.

De heer *Menso* meent, dat men door het art. te behouden zoo als het is, men juist de commissie vrijheid laat om naar omstandigheden te handelen.

De heer *Hoytema* spreekt ook tegen de herhaling van het woordje *haren*, doch wil om de moeijelijkheid weg te nemen, dat men achter het art. voegt. De voorzitter is ook tot rapporteur benoembaar. Met deze wijziging wordt art. 39 aangenomen.

Art. 40 wordt zonder beraadslaging aangenomen.

Op art. 41, inhoudende dat de leden in de eerste zitting van elke gewone of buitengewone vergadering der Staten zich bij loting in drie afdeelingen verdeelen, wil de heer *Ackersdijck* bijgevoegd hebben: de leden der gedep. Staten loten afzonderlijk, zoodat zich twee van hen bij elke afdeeling voegen.

De heer *van Tuyll van Serooskerken van Zuilen* wenscht de loting eenmaal 's jaars, en wel in de zomervergadering te doen plaats hebben.

De heer *v. d. Poll* merkt hierop aan, dat elke zitting gescheiden is, en, dus meende de Commissie, dat er bij elke zitting eene nieuwe verdeeling in afdeelingen moest plaats hebben.

De voorzitter ondersteunt het gevoelen der Commissie.

De heer *Kien* vindt, dat het wenschelijk is, dat de fractiën, die door de afdeelingen gevormd worden, telkenreize verwisselen.

De heer *Hoytema* stelt voor, de wijziging van den heer *Ackersdijck* in dier voege aan te nemen, dat bij elke afdeeling, 2 leden van Ged. Staten worden gevoegd, omdat het anders aan elke 2 leden van Ged. Staten, door het lot vereenigd, zou [illegible] zich bij eene afdeeling te voegen.

De heer *Ackersdijck* stemt [illegible] het art. met de verbeterde wijziging wordt aangenomen.

Ook artt. 42—46 keurt de vergadering goed. [illegible] stelt de voorzitter voor, het geheele reglement in omvraag te brengen.

De heer *de Heus* wil, dat de slotbepaling worde publiek gemaakt, opdat onkundigen daartegen niet zouden zondigen. Die slotbepaling houdt in:

„Alle teekenen van goed- of afkeuring zijn aan de toehoorders verboden. — De voorzitter zorgt voor de handhaving van dit verbod, en voor de bewaring van de behoorlijke stilte. Hij kan bij overtreding de toehoorders doen vertrekken; deze kunnen alleen met ongedekte hoofden de zitting bijwonen."

De Commissaris des Konings meent dat eene herinnering van den voorzitter genoeg zal zijn om alle stoornis voor te komen.

De heer *Kien* vereenigt zich met die meening. Mogt men anders dan deze rustige bijden beletten, dan ware eene aanplakking van die bepaling nog doenlijk.

Dewijl de heer *de Heus* niet verder insisteert op zijne aanmerking, wordt het reglement, met al deszelfs wijzigingen unaniem aangenomen.

De vergadering neemt aan, van dit besluit kennis te geven aan den Minister van Binnenl. Zaken, ten einde de toestemming des Konings hierop te verkrijgen.

De heer *Ackersdijck* herinnert nogmaals aan zijn voorstel om de prov. wet naast het reglement van orde gedrukt te zien.

In omvraag gebragt wordt dit voorstel met 22 tegen 15 stemmen verworpen. Voór stemden de HH. *F. v. d. Poll*, *Schoenmaker*, *Story v. Blokland*, *Kien*, *v. Veersen*, *Taets v. Amerongen*, *v. Berkel*, *Laan*, *P. v. d. Poll*, *de Geer v. Oudegein*, *v. Rossem*, *Vos*, *Duiring*, *P. de Beaufort* en *Ackersdijck.*

Thans is aan de orde het rapport der Commissie, belast met het onderzoek naar de aanvrage van het plaatselijk bestuur van Soest, om prov. subsidie ter verbetering des wegs tusschen Soest en Amersfoort.

De heer *F. v. d. Poll* doet lezing van een brief van den burgemeester van Soest, waarin deze met kracht aandringt op de verkrijging van eene subsidie. Spreker zegt, dat de argumenten in dien brief aangegeven, te belangrijk zijn, om niet de aandacht der Vergadering bezig te houden. De Commissie heeft de zaak te veel uit een lokaal oogpunt beschouwd, in weerwil, dat dezelve meer van algemeen [illegible]

belang is. De Staatsman *v. Hogendorp* neemt het beginsel aan: *Maakt wegen, en gij zult de welvaart bevorderen.* Wegen zijn niet van lokaal, maar van algemeen belang, dewijl de algemeene welvaart er door wordt bevorderd. Spr. verwijst op de veelvuldige verbetering van wegen, door onze provincie sedert de laatste 30 jaren daargesteld, en welk groot vertier die hebben aangebragt. Door verbetering van den aanhangigen weg, kunnen ook weder vele landen worden ontgonnen; daardoor werkt men mede voordeel tegen het pauperisme. Die weg kan dus wel degelijk tot welvaart der provincie bijbrengen.

De heer *Broers* hecht ook alle waarde aan het gezegde van *v. Hogendorp.* Door ons geheele gewest ziet men, hoe juist door den aanleg van wegen, vruchtbare landerijen en rijen huizen zijn ontstaan. De Commissie voert reeds aan, dat er voordeel uit dien weg bestaat voor Soest en Soesterberg regtstreeks, en ook voor Zeist. Dat is reeds genoeg, om eene poging tot daarstelling van die verbetering in de hand te werken.

De heer *Ackersdijck* vindt ook groot belang in dien weg. Op zijne vele reizen in verschillende landen heeft hij overal ondervonden, dat, waar wegen waren aangelegd, er ook veel was bijgedragen tot welvaart.

De heer *Asch v. Wijck* zegt, dat men het beginsel wel wat verre kan trekken. De commissie is van het belang voor Soest en Soesterberg overtuigd. Men vraagt echter subsidie uit de prov. kas, en de bewering, dat die weg ook voor andere gemeenten van belang zou zijn wordt door de commissie ontkend. Alleen zou Zeist er eenig belang in hebben. De gemeente van Soest heeft bovendien niet gezocht eene associatie voor dien weg bijeen te brengen, maar heeft zich terstond naar de prov. Staten gewend. Vooralsnog blijft de commissie dus zwarigheid vinden om tot het toestaan des subsidie te adviseren.

De heer *v. d. Poll* zegt, dat de commissie alle subsidie wil weigeren. Indien de prov. Staten mogten willen ondersteunen, dan zal de gemeente geenszins ten achteren blijven. Zonder eenige zekerheid dien aangaande, is de verbetering ondoenlijk, en moet de zaak dus blijven liggen. Om het weinige belang dat de Bildt en Zeist, volgens 't advies der commissie, daarbij hebben, kan men ook van dien kant op geene bijdragen rekenen. Om twee belangrijk vooruitkomende gemeenten aan elkander te brengen, is wel waardig in ernstige overweging genomen te worden. Spr. stelt voor dat de vergadering die zaak nogmaals moge verzenden naar ged. Staten, ten einde dezelve nogmaals in ernstige overweging te nemen.

[illegible] geprojecteerde weg nuttig zijn zou. Het is haar gebleken, dat Soest zelve begonnen is dien weg daar te stellen. Uit gebrek aan fondsen heeft zij de voortzetting moeten staken. Ter afmaking en ter herstelling van het door zandverschuiving bedorvene gedeelte, is geld noodig. Door dat verschuiven van den grond blijkt het echter der Commissie, dat die grond niet geschikt is voor een weg, en alzoo mag zij tot geene subsidie concluderen. Ook heeft men uit Amersfoort bengt dat die weg weinig nut zal aanbrengen.

De heer *Broers* merkt aan, dat het vergaan van den weg alleen ligt in het niet aanwezig zijn van gelden tot onderhoud. Ook meent hij, dat de verpligting volstrekt niet op het gemeente bestuur rust, om, alvorens subsidie te vragen, eerst naar alle zijden om te zien, of men ook buitendien de noodige fondsen verkrijgen kon. Men zou dan een verkeerd denkbeeld aan de subsidie hechten.

De voorzitter stelt voor eerst in omvraag te brengen het voorstel der commissie, en daarna dat van den heer *v. d. Poll.* Deze laatste meent echter dat zijn voorstel de prioriteit vordert, en wordt hierin door den heer *van Ittersum* ondersteund. Dat voorstel houdt in, dat de zaak op nieuw in handen mogt worden gegeven van HH. Ged. Staten, om in Nov. aanstaande de vergadering te dienen ter consideratie en advies.

De heer *Menso* zegt, dat de aangewende kosten reeds tengevolge van het slechte terrein verloren zijn gegaan.

De voorz. merkt aan, dat de discussien gesloten zijn, en er alleen kwestie is van prioriteit der voorstellen.

In omvraag, wordt het voorstel van den heer *v. d. Poll* met 22 tegen 10 stemmen aangenomen. Tegen stemden de heeren: *Kien, van Berkel, de Geer van Oudegein, van Wijckersloot, Menso, Harmsen, Vos de Wael, van Asch van Wijck* en *Munnicks van Cleeff.*

De vergadering gesloten wordende, vraagt de heer *Kien* dezelve tot donderdag aanst. te verdagen. De heer *Menso* opponeert daartegen, en wenschte wel des avonds 6 ure, en morgen reeds ten 10 ure weder te vergaderen.

De vergadering besluit echter de vergadering morgen ten 11 ure te hervatten.

Bij de sluiting der openbare zitting, vermeldt de voorzitter dat hij onmiddelijk daarop eene zitting met geslotene deuren openen zal.

Zitting van Woensdag, 9 October.

Tegenwoordig zijn 37 leden. De absente leden zijn de H.H. *Dolmans* en *de Geer v. Oudegein.*

De heer *Ackersdijck*, als rapporteur van de commissie, belast met het onderzoek van de Gemeentewet, geeft de vergadering te kennen, dat de Commissie het voor onmogelijk beschouwt, om in het korte tijdsbestek dezer zitting, volledig rapport uit te brengen en diensvolgens verzoekt, tot het bijeenblijven der Commissie tot Nov. aanstaande, opdat zij alsdan haar verslag meer beredeneerd kan uitbrengen.

De vergadering beslist in dier voege, door dat geen lid zich er tegen verklaart.

De Commissie belast met het adres van veenlieden onder Maarsseveen en Westbroek, om ophef der bezwaren tegen eenige bepalingen van het algemeen veenreglement, doet verslag bij monde van den heer *v. Asch v. Wyck.* De Commissie vindt het raadzaam deze zaak nogmaal in handen van H. H. Gedeputeerde Staten te stellen, opdat deze in de zitting van Nov. aanstaande nader in deze zaak kon adviseren.

Dien overeenkomstig wordt door de vergad. besloten.

De heer *van Tuyll van Serooskerken van Zuylen* doet daarop, namens de Commissie, belast met de missive van het 5e Landhuishoudkundig Congres, enz., lezing van twee concept adressen aan Z. M. den Koning en aan de beide Kamers der Staten-Generaal. In die adressen wordt de belangstelling ingeroepen ten voordeele van de zoo heerschende longziekte onder het rundvee, opdat zoodanige wijze en nuttige maatregelen mogten genomen worden als het belang der ingezetenen dien aangaande vordert.

De voorzitter stelt voor de beraadslagingen hierover te doen aanvangen.

Na eenige woordenwisseling dienaangaande, worden de beide adressen aangenomen in voege als zij door de commissie zijn opgemaakt, en zullen aan Z. M. den Koning en aan de beide Kamers worden toegezonden.

Aan de orde is de beraadslaging van het rapport op de nieuwe regeling van den Prov. Waterstaat, in verband met toe te leggen pensioen aan eenige beambten in Provinciale dienst. De commissie heeft voorgesteld dat de Staten zich mogten vereenigen met het denkbeeld om ter voorziening in de dienst de bemoeijingen van den waterstaat in te roepen, den heer *Lidt* aan te houden op half traktement ad f 550, en de provinciale kameraar en architect geen pensioen toe te kennen.

De heer *van de Poll* is tegen het advies van de commissie, om den Prov. architect geen pensioen toe [illegible]. Spreker zegt, dat de Prov. architect steeds met de meeste zorg en moeite de belangen waarvoor hij stond behartigt. Hij wordt buiten zijne schuld ontslagen, en heeft dus regt op eene vergoeding. Het is onbillijk ambtenaren, die niet om wangedrag worden ontslagen, zonder pensioen te bedanken, en er bestaan geen de minste redenen van klagten tegen den architect.

De heer *Ackersdijck* vraagt wat het stelsel is ten opzigte de prov. ambtenaren, of zij voor hunne diensten tot hunnen dood toe worden beloond, of dat men alleen hunne werkzaamheden beloont. De landsregering heeft wel het stelsel van pensioenen aangenomen, doch daarvoor moeten de ambtenaren een gedeelte hunner inkomsten missen. Beloont men volledig, dan hebben zij geen aanspraak op latere belooning, na hunne diensten. Tot dusverre beloonde de provincie geene diensten met pensioenen, en dat kan ook niet, want er bestaat daartoe geen fonds, en dan moest men de prov. ambtenaren minder bezoldigen, om een pensioenfonds te vormen. Spr. zegt: laat ons echter thans in eenmaal beslissen welk stelsel wij zullen aannemen, dat van belooning van diensten voor het geheele leven der ambtenaren, of voor den tijd, dat zij diensten aan de prov. bewijzen.

De heer *Hoytema* vindt het moeijelijk een algemeen beginsel aan te nemen, wanneer er één persoon mede gemoeid is. Het beginsel moet echter boven eene personeele kwestie staan. De Prov. Staten is het regt niet ontnomen om afgeleefde ambtenaren eenig pensioen toe te kennen. Echter er zijn zoo velen die hun leven ijverig doorbrengen voor het belang van 't algemeen, zonder dat zij op eenig pensioen kunnen rekenen en daar zijn b. v. de afgeleefde onderwijzers die uit geene enkele kas eenig pensioen kunnen krijgen. Hier is echter de kwestie niet van een oud afgeleefd man, maar van een man in de kracht van zijn leven. Hij stemt dus het pensioen hier niet toe te kennen.

De heer *Kien* beschouwt de zaak uit een ander oogpunt. Op dit oogenblik wordt aan de vergadering geene beslissing gevraagd nopens de toepassing van een algemeen beginsel. Spr. vindt het bedenkelijk om geen enkel ambtenaar eenig pensioen toe te kennen. In dit onderhavige geval is de Prov. Architect uit den aard zijner betrekking niet geheel en al aan de Provincie verbonden, het is slechts voor hem eene bijkomende zaak. Het moeijelijke om een beginsel aan te nemen, kan dus hier achterwege blijven, en heeft men enkel te b[illegible] of men aan den Prov. Architect al dan niet p[illegible] zal toekennen. Spr. zegt eindelijk volstrekt [illegible] te stemmen met het denkbeeld om ambtenare[illegible] in hunne dienst-verrigtingen, ongelukkig zijn [illegible] den, geen pensioen toe te kennen.

De heer *Broers* stemt met den heer *Kien* [illegible] in het laatst aangeduid geval, wanneer het no[illegible] pensioen of jaargeld te verleenen.

De heer *Ackersdyck* heeft niet bedoeld, do[illegible] Architect geen pensioen toe te kennen, nimmer[illegible] pensioen aan anderen te geven, wanneer he[illegible] mogt voordoen; wanneer wij in het omge[illegible] geval in het vervolg van tijd een of ander amb[illegible] pensioen toekennen, verbinden wij ons ook gee[illegible] allen pensioen te moeten geven. Spr. meende [illegible] dat men een algemeen beginsel kon aannemen.

De discussien worden hierover gesloten, [illegible] vergadering neemt zonder stemming het begins[illegible] Gedep. Staten aan, om voortaan, wanneer zul[illegible] dig mogt zijn, de bemoeijingen van den waters[illegible] te roepen voor prov. werken; 2. den prov. Ka[illegible] geen pensioen toe te kennen, dewijl hij da[illegible] bedankt heeft; 3. den heer *Lidt* te behouden [illegible] f 550 's jaars.

In omvraag gebragt, om den prov. architect, [illegible] met 1 Jan. 1851 zal worden ontslagen, eene [illegible] lijksche tegemoetkoming van f 150 toe te k[illegible] wordt dit voorstel verworpen.

Aan de orde is thans het rapport der comm[illegible] tot het toekennen der door Ged. Staten voorged[illegible] subsidie van f 3000 tot versterking van den Grebb[illegible]

De heer *Ackersdijck* vindt het onderwerp va[illegible] groot gewigt, dat hij er lang bij zal moete[illegible] staan. Er wordt voorgesteld dat de versterking [illegible] Grebbedijk f 17000 zal kosten. Die kosten m[illegible] door de Waterschappen betaald worden. Die W[illegible] schappen hebben zich daartoe naar de Prov. S[illegible] gewend, om subsidie. Spr. is tot besluit gekome[illegible] de Staten tot deze subsidie niet geregtigd zijn, en [illegible] den aard der subsidie, en om dat de aanleiding [illegible] genoeg bewezen is. — De Waterschappen vr[illegible] van Prov. Staten een deel der kosten, wat [illegible] Waterschappen? het zijn vereenigingen van pri[illegible] personen, werkzaam om het water gemeenscha[illegible] lijk te keeren.

Elk lid draagt daartoe bij, een van die Wa[illegible] schappen heeft nu geld noodig, en vindt de so[illegible] drukkend voor de leden. Moet elk niet voor [illegible] behoud van zijne eigendommen zorgen? De eigena[illegible] van de exonererende landen trekken er immers [illegible] wij dan ge[illegible] Provincie om die landen [illegible] onderhouden. Het zou dus van onzen kant een [illegible] schenk zijn, om de eigenaren dier landen ruim[illegible] inkomsten te bezorgen. Men zegt dat die waterk[illegible] ring ook van belang is voor een aanmerkelijk [illegible] der Provincie. Dat is zoo; doch het zijn juist [illegible] Waterschappen, welke, als eigenaren, moeten bij[illegible] gen. Men kan ook zeggen, dat het behoud van [illegible] dijk ook nuttig is voor eenig deel dezer Provin[illegible] dat niet tot die Waterschappen behoort. Is er [illegible] een waterschap in ons land, dat buiten hun distr[illegible] ook aan anderen niet nuttig is. In eene stad is [illegible] nuttig, dat de buren hunne huizen goed onderhoud[illegible] In ons gansche land bestaat het stelsel, dat de [illegible] gelanden zelve verpligt zijn hunne landen te verz[illegible] gen. Spr. is dus van oordeel, een dergelijk gesch[illegible] niet te geven, want neemt men eenmaal het ste[illegible] aan, om eigenaars voor buitengewone omstandighed[illegible] te ondersteunen, waar zou dit dan heen? Hij zou [illegible] een precedent voor de toekomst scheppen, door [illegible] toekenning van dit geschenk. Dat het zich aan[illegible] melijk voordoet, komt, omdat men die gelden [illegible] eene belasting beschouwt, voor de ingelanden dr[illegible] kende. Het is geene belasting; het strekt tot beho[illegible] van eigen goed. Men koopt daarom die landen vo[illegible] mindere prijzen, omdat een gedeelte der inkomst[illegible] tot onderhoud van de dijken strekt; men we[illegible] vooruit, dat die last op de landen drukt. Wij he[illegible] ben te beschikken over moeijelijk opgebragt ge[illegible] daarvan moeten wij een billijk gebruik maken, [illegible] wij zijn dus verpligt dat geschenk niet toe te sta[illegible]

De heer *A. E. de Beaufort* zegt, dat de Grebb[illegible] dijk geen dijk van onze provincie is, men kan [illegible] zien in de statistieke beschrijving van Gelderla[illegible] Die dijk is reeds herhaaldelijk de twistappel gewe[illegible] tusschen Utrecht en Gelderland, men heeft deswe[illegible] eene conventie gemaakt. De onderhavige dijk [illegible] vat alleen een klein gedeelte, hetwelk onder Utre[illegible] gelegen is. Om verder aangevoerde redenen s[illegible] spreker voor, het art. waarin de f 3000 w[illegible] den uitgehaald: „Voor bijdragen in de kosten v[illegible] eene nooddijk op den Grebbedijk" te verande[illegible] in dier voege: Bijdrage voor den dijksteel [illegible] Rhenensche Nude en Achterbergsche hooilanden, [illegible] daarstelling der kosten van eene waterkeering f 150[illegible] Bijdrage als voren voor het Collegie van Veenra[illegible] der Stichtsche en Geldersche Veenen f 1500.

De voorzitter schorst op aanzoek van eenige le[illegible] voor een half uur de vergadering.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

UTRECHT 9 October 1850.

Tweede zitting van Woensdag 9. October.

Een half uur na de schorsing, ten 2 ure, werden de deliberatiën voortgezet.

De heer *Menso* hervat het eerst de discussie over de gevraagde subsidie voor versterking van den Grebbedijk, en zegt, dat zoo vele zaken, geheel vreemd aan het onderwerp, zijn bijeengebragt, waarop Spr. zich het regt niet aanmatigt, te antwoorden. Hij zal enkel spreken over de aanhangige kwestie.

De gronden op te sporen, waarop de subsidie gevraagd wordt, komt zijnes inziens in de eerste plaats in aanmerking. Dat de verpligting op de ingelanden rust, om den dijk te *onderhouden*, wordt geenszins ontkend. Dit wordt echter niet gevraagd, want de dijk is in orde, en wordt door de ingelanden degelijk goed onderhouden. Men heeft echter verhooging van den dijk noodig om dat den tegen over liggenden dijk in de laatste jaren aanzienlijk is verhoogd. Wanneer deze laatste op dezelfde hoogte gebleven was, naar de bestaande gewoonte, (de overeenkomst deswege is niet schriftelijk gemaakt, en kan dus niet gehandhaafd worden) dan was het eene andere zaak. De zuiderdijk echter [illegible] zijnde heeft de Grebbedijk daardoor veel van zijn waterkeerend vermogen verloren. [illegible] *verval of onderhoud*, maar alleen *noodzakelijke verhooging*. Men is, om daarin te voorzien, genoodzaakt geweest zich tot die middelen te bepalen, die open staan. Het vroegere plan, tegen eene begrooting van *f* 100,000, is onuitvoerbaar [illegible] een ander middel opgegeven, hetwelk bij de commissie geen bezwaar heeft opgeleverd, het leggen namelijk eener noodkade. Het plan daar toe is door den Waterstaat onderzocht en goed bevonden, waarvan het blijk bij de stukken wordt aangetroffen.

De Grebbedijk is als waterkeering van algemeen belang. Spr. verwijst naar het Utrechts Plakaatboek handelende over de ordonnantie op den Grebbedijk. Daaruit blijkt, dat die dijk mede tot de Prov. Utrecht behoort. De exonererende landen betalen de kosten tot *onderhoud*, niet tot *verhooging*. Dit zou hun ook te zwaar vallen, want het zijn niet allen landen van groote waarde, zoo als straks beweerd is, daar een deel derzelve niet meer dan *f* 5 à *f* 6 aan inkomsten per bunder afwerpen.

De aanvrage is nog meer gegrond als subsidie voor werken van algemeen nut. De verhooging van den Lekkendijk heeft men vroeger van belang voor de provincie geacht; de exonererende landen vragen nu hetzelfde, als vroeger de Collegiën van den Lekkendijk is toegestaan.

De vraag is dus niet, welk stelsel men thans moet aannemen; het stelsel bestaat reeds. Is het bovendien niet een beginsel, dat de Provincie de Hoogeschool subsidieert? Dat is alles reeds bepaald aangenomen. — De Collegiën voor den Lekkendijk hebben geene subsidie in der tijd gevraagd, omdat ze het niet noodig konden. Als men er op moet wachten, tot dat men zich niet meer redden kon, dan zou reeds een groot gedeelte der provincie onder de gedurige [illegible] van het water geleden hebben.

De exonererende landen vragen dus subsidie op grond van het bestaande [illegible] natuurlijk, zooveel als de staten zullen goedvinden, en Ged. Staten vragen daarvoor eene toelage van *f* 3000. Stemt men die subsidie niet toe, dan zal de bijeenbrenging der benoodigde gelden derzelve aan de exonererende landen groot bezwaar opleveren. — Wanneer men overigens van meening is, dat de Grebbedijk alleen de ingelanden beveiligt, dan is men op een dwaalspoor; ze beveiligt niet alleen die landen en inwoners, maar ook den straatweg van Utrecht op Arnhem over Reenen, die van Utrecht op Amersfoort en den Rijnspoorweg.

Spreker ondersteunt dus de aanvraag om subsidie, als zijnde, in volkomen overeenstemming met het bestaande beginsel, hoogst billijk.

De heer *Hoytema* merkt aan, dat er verschil bestaat in de aanduidingen van de heeren *de Beaufort* en *Menso*. De vergadering zou dus op een dwaalspoor kunnen gebragt worden. De eerste zeide, dat de Grebbedijk tot Gelderland behoorde; de laatste, tot Utrecht. De eerste geeft de exonererende landen die subsidie vragen op, als eene kleine uitgestrektheid; de laatste, van grooten omvang. Eene nadere onderzoeking is hier dus hoogst wenschelijk; daarbij komt, dat het gezegde van den heer *Ackersdijck* ook groote waarde heeft in deze zaak, en wel een nader onderzoek verdient. In 1711 heeft er eene doorbraak plaats gehad, tusschen Wageningen en de Grebbe. Daardoor zijn vele landen van Gelderland en 't Sticht onder water gezet. De vele geschillen daardoor opgerezen, [illegible] wegens het herstellen van den dijk als wegens de waterloozing, hebben eindelijk door de schouw-ordonnantie opgehouden. Bij die schouw-ordonnantie is bedongen dat men de kosten half en half zou dragen. Moeten die kosten nu ook [illegible] den? Ook die vraag is eene nadere [illegible] overwaard, bovendien, dat men wete, wie de subsidie vragen. — Spreker stelt dus voor om het onderwerp aan te houden, en aan Ged. Staten op te dragen nader rapport deswege te doen in de zitting van Nov. aanstaande; daarbij, de *f* 3000 op de begrooting te laten staan, doch er geen gebruik van maken, dan na de conclusie der Staten in November.

De heer *Menso* beantwoordt den vorigen spreker, door aan te voeren, dat eene nadere ordonnantie de aangelegenheden en verpligtingen tot onderhoud van den Grebbedijk regelt. Een nader onderzoek deswege is dus niet noodig. De Staten van Gelderland en Utrecht hebben niet alleen de conventie van 1714 gemaakt, maar ook den schouwbrief. Uit een en ander kan men dus genoegzaam ingelicht worden. — Dewijl er *f* 17000 noodig is, is *f* 3000 subsidie toch niet te veel; de exonererende landen hadden wel op een vierde subsidie gerekend, doch zullen zeker met *f* 3000 tevreden zijn, om reden de Provinciale kas voor het tegenwoordige geene hoogere subsidie toelaat.

De heer *Hoytema* herinnert den heer *Menso*, dat hij nog niet heeft opgelost het verschil met den heer *de Beaufort*, aangaande de al of niet uitgestrektheid der bundertallen tot de exonererende landen behoorende. Overigens zegt hij, dat bij de conventie wordt gesproken van toemaken en verzwaren van den dijk, dat was ook een noodwerk.

De heer *Menso* geeft inlichtingen betreffende de uitgestrektheid der landen, welke subsidie vragen, en toont aan, dat die niet zoo klein zijn, als de heer *Beaufort* meende; de exonererende landen bedragen ruim 5000 bunders, of derde half uur in 't vierkant.

De heer *A. E. de Beaufort* merkt aan, dat in de statistieke beschrijving van Gelderland staat, dat de Grebbedijk begint aan de poort van Wageningen en eindigt aan de retrachementen van de Grebbe, dus 3/4 uur dijks. Van de 5000 bunders exonererende landen behooren hoogstens 1500 onder Utrecht.

Den heer *Ackersdijck* blijft de zaak nog duister, voor zooverre ten minste het verschil betreft door den heer *Hoytema* aangegeven. Hij blijft trouwens bij zijn sustenu, namentlijk, dat de exon. landen dijkpligtig zijn en dat de Prov. subsidie dus niets anders zou zijn, dan een geschenk voor die landen. De daadzaak van de subsidie aan den Lekkendijk doet zien, dat wanneer men eenmaal zulk een stap gedaan heeft, men er zich van den anderen kant immer op beroept. De last van *f* 3000 kan dus uitgespaard worden.

De heer *de Louter* spreekt in het belang der subsidie, door aan te toonen, dat die dijk wel degelijk van algemeen belang is. Spr. wijst op het werkje van den heer *H. M. A. J. van Asch van Wijck* met dit onderwerp in verband staande. De geest koestert vrees voor de Slaperdijk achter den Grebbedijk gelegen, dewijl die is gemaakt van grondstoffen, die het water niet kunnen tegenhouden. De Grebbedijk moet succomberen, niet enkel bij ijsgang, maar zelfs bij hoog water; er is een verval van 20 voet. Spr. is vóór het afdoen, want verschuift men de zaak weder, zoo als voorleden jaar, dan wordt de dijk alweder gevaarlijker en de verhooging alweer kostbaarder. Bovendien de landen zoo weinig [illegible] op, zooals is [illegible] belang in den dijk, en zullen haar niet genoegzaam ondersteunen, als het algemeen daaraan niet medewerkt. [illegible] der provincie, dat Spr. op het toestaan der *f* 3000 aandringt, te meer, daar men thans eenige honderde guldens geeft om duizenden uit te winnen.

De heer *Menso* zegt dat de heer *Ackersdijck* blijft spreken over *onderhoud*. Het is geen *onderhoud*; daartoe wordt geen subsidie gevraagd. Het is *verbetering*: het is eene zaak, die nog niet bestaat, die men nog moet daarstellen, en voor een niet bestaande zaak kan men geen subsidie tot *onderhoud* vragen.

De heer *Laan* merkt aan, dat hier niet de vraag is of het een enkele bunder lands meer of minder betreft; de geheele streek is bedorven bij eene doorbraak. Men stapelt uitstel op uitstel, en daarmede wordt de zaak niet geholpen. Waartoe kan men het geld der provincie nuttiger aanwenden dan tot zulke belangrijke werken?

De heer *Hoytema* thans genoegzaam ingelicht zijnde, gevoelt zich gedrongen zijn voorstel in te trekken.

Het voorstel van Gedep. Staten, tot toekenning van de *f* 3000 subsidie wordt daarna in omvraag gebragt, en met 36 tegen 1 stem aangenomen, tegen stemde de heer *Ackersdijck*.

De som alzoo toegestaan zijnde wordt in omvraag gebragt het voorstel van den heer *de Beaufort*. — Alvorens echter zegt nog de heer *Menso*, dat de subsidie wordt gevraagd door de collegien der exonererende landen. De noodkade is niet daar te stellen door de Nude of de Veenraden; maar ze moet gemeenschappelijk worden daargesteld. Waarom zouden de Staten andere collegiën subsidie toestaan als die welke ze gevraagd hebben? De exon. landen gezamentlijk zijn het die het noodig hebben.

De Voorzitter maakt den heer *Menso* opmerkzaam, dat de discussiën eigentlijk gesloten waren, en gaat voort met de in omvraag brenging van het voorstel *Beaufort*. Tegen stemmen 33, voor 4. Vóór stemden de HH. *v. Asch v. Wyck*, *Broers*, *P. de Beaufort* en *A. E. de Beaufort*.

Aan de orde zijn thans de discussiën over het rapport der Commissie om het genootschap van Landbouw en Tuinkunde eene subsidie van *f* 500 toe te kennen voor eene tentoonstelling van levend vee in 1851, waartoe de commissie slechts *f* 400 voorgedragen heeft.

De heer *P. de Beaufort* deelt in de zienswijze der commissie, welke in haar verslag die tentoonstelling als zeer nuttig voor den veestapel beschouwt, doch slechts *f* 400 wil subsidieren. Wanneer een genootschap als het onderhavige eene subsidie vraagt, dan kan men gerustelijk aannemen, dat hetzelve voor de bepaling der som eene juiste berekening gemaakt heeft. Heeft men dus het goede doel voor, dan moet men niet bekrompen zijn, zoools de commissie, door in plaats van *f* 500, *f* 400 te willen toestaan. Spr. stelt dus voor eene subsidie van *f* 400 aan het genootschap te geven, en bovendien eene som van *f* 100 voor premiën.

De heer *Lens* ondersteunt den heer *de Beaufort* in zijn voorstel.

De heer *v. Asch v. Wijck* wil de vergadering inlichten, waarom de Commissie, waarvan ook hij lid was, eenige afwijking in de aanvrage van het genootschap heeft aangeraden. Die Commissie was tevens belast met de Prov. begrooting. Gaarne had zij die gansche bijdrage ingewilligd, gebrek echter aan de noodige fondsen drong haar dezelve te beperken. Overtuigd van de belangrijkheid der zaak, had zij zich zeker in de gelegenheid gezien gunstig er over te adviseren, ware het niet, dat zij betreffende de pensioenen voor den Prov. Kamerbaar en architect in de onzekerheid hadde verkeerd, of die al of niet zouden worden aangenomen.

De heer *Lens* merkt aan, dat er thans nog veel meer dan *f* 100 overschiet.

In omvraag wordt gebragt het voorstel van den heer *P. de Beaufort*. Vóór stemden 28, tegen 9, zijnde deze laatsten de HH. *Cordes*, *v. Berkel*, *de Jonge*, *Duwring*, *v. Winsheim*, *Menso*, *Harmsen*, *Vos* en *Hastema*.

De voorzitter verdaagt daarop de vergadering tot den volgenden morgen 11 ure.

Zitting van Donderdag den 10 October.

Tegenwoordig 35 leden. Afwezig de heeren *van den Bergh* en *van Kempen*.

Aan de orde is de beraadslaging over de begrooting van zakal prov. en huishoudelijke uitgaven voor 1851.

Deze begrooting, zoowat betreft de uitgave als inkomsten, is eerst in bijzondere hoofdstukken behandeld. Eenige weinige wijzigingen, hetzij door de commissie, hetzij door de bijzondere leden, zijn aangenomen.

Daarna is de geheele begrooting in omvraag gebragt, en met 13 tegen 2 stemmen goedgekeurd. Tegen stemden de HH. *Harmsen* en *Vos*.

De vergadering thans afgeloopen zijnde, gaat men over tot benoeming van eene commissie uit drie leden bestaande, ten einde de geresumeerde notulen van deze laatste zitting, in overleg met HH. Ged. Staten, na te zien en goed te keuren.

De Commissaris des Konings sluit daarop, in naam des Konings, de vergadering.

's GRAVENHAGE 11 October.

In de zitting van de Eerste Kamer van de Staten-Generaal van heden heeft de Commissie, belast met het ontwerpen van het adres van antwoord op de troonrede, haar ontwerp ter tafel gebragt, hetwelk naar de afdeelingen is verzonden geworden.

Tot leden voor de Commissie voor de Verzoekschriften zijn benoemd de heeren: *van Rhemen van Rhemenshuizen*, *van Wessem*, *van Heeck Vollenhoven*, *van Eysinga* en *Beerenbroek*.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is ingekomen een Koninklijk besluit van den 12. October jl., waarbij de heer mr. *A. J. Duymaer van Twist* benoemd wordt tot Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, gedurende deze tegenwoordige zitting.

De heer *Anemaet* heeft daarop het hem tijdelijk opgedragen voorzitterschap met het houden der navolgende toespraak nedergelegd:

„Mijne Heeren!

Erkentelijk voor de welwillende ondersteuning, mij verleend, leg ik thans het aan mij tijdelijk toevertrouwde Voorzitterschap dezer Vergadering neder.

Ik wensch den benoemden Voorzitter van harte geluk met de eervolle onderscheiding hem te beurt gevallen; hem zij kracht en lust geschonken, om de hem opgedragen gewigtige taak wel te volbrengen.

Het is mijne bede, dat onder zijn Voorzitterschap veel blijvend goeds ten nutte van Vorst en Volk moge worden tot stand gebragt, en dat wij ons vereenigen om daartoe mede te werken.

Hiermede noodig ik den benoemden Voorzitter uit, de plaats, door mij tijdelijk ingenomen, te willen bekleeden, en zijne betrekking te aanvaarden."

De nieuw benoemde Voorzitter heeft het Voorzitterschap met het houden der navolgende rede aanvaard:

„MIJNE HEEREN!

Met zeer verschillende gewaarwordingen heb ik deze plaats ingenomen. De onderscheiding mijner geachte medeburgers, door de keuze des Konings bevestigd, waarom zou ik het ontveinzen? Maar van de andere zijde drukt mij de vrees, dat ik daarbij [illegible] bijstand onontbeerlijk is ter vervulling der taak, die mij is opgedragen, maar ik reken op dezelfde welwillendheid, die mij op deze plaats heeft gebragt.

De tegenwoordige zitting der Staten-Generaal is onder gunstige omstandigheden geopend.

Het jaar 1848, dat een nieuw en gewigtig tijdperk opende voor de geschiedenis van vele volken van Europa, misschien ook voor die van sommige andere deelen der wereld, dat jaar, dat zooveel jammer en ellende met zich voerde, terwijl het ons nog slechts ten deele gegund is te gissen naar het goede, dat de hoogste Wijsheid en Liefde uit al dat kwaad voor de menschheid zal doen voortkomen, — het jaar 1848, met zijne stormen, bragt wel is waar ook in Nederland geene bevrediging aan veler allen en in alles, maar toch in vele opzigten zuivering en verbetering, zeker geene omverwerping en vernieling van het bestaande. Door de wijsheid des Konings, door de gematigdheid van zijne raadslieden en van de Vertegenwoordiging, door het gezond verstand vooral, van het Nederlandsche Volk, is het, onder Gods zegen, mogelijk geweest de grondslagen van ons staatsgebouw te verbeteren en te bevestigen, zonder toe te geven aan overdreven eischen van den geest die de volken beroerde.

Het was niet weggelegd voor den Vorst, aan wien Nederland de gewijzigde Grondwet te danken had, om haar in werking te brengen. Die grootsche taak, door Zijnen geëerbiedigden Opvolger vervuld, zal de banden versterken, die sedert eeuwen Nederland en Oranje zoo naauw hebben vereenigd. Veel, waarvoor Hem de natie dankbaar is, werd reeds onder Zijne regering tot stand gebragt. En wanneer wij letten op hetgeen de Grondwet voorschrijft, op de woorden door den Koning onlangs in deze zaal uitgesproken, op hetgeen van Zijne regering met grond mag worden verwacht, dan mogen wij vertrouwen, dat ook de tegenwoordige zitting der Staten-Generaal goede vruchten zal opleveren voor het Vaderland, dat zij ons eene belangrijke schrede verder zal brengen op de baan, door de Grondwet aangewezen.

Mijne Heeren, wachten wij ons voor afwijking van die baan. De Grondwet worde naar haren waren, echten geest uitgevoerd. 1848 bewaarde ons voor revolutie: en hij alleen behoeft terug te treden, die eenmaal te ver was gegaan. Trachten wij, even als in 1848, ook thans het bewijs te leveren, dat het ware constitutionnele leven in iets anders bestaat, dan in voortdurende slingeringen tusschen de revolutie en reactie.

Wat mij althans betreft, ik zal trachten voort te gaan op den weg, tot hiertoe steeds door mij bewandeld. Ik zal dit te meer doen, nu de onderscheiding, mij thans te beurt gevallen, mij bevestigt in de overtuiging, dat die weg ook door vele anderen voor den waren wordt gehouden, die uitloopt op het heil van Nederland. En die weg is: bedaarde en standvastige ontwikkeling en verbetering, naar den toestand en de behoeften van ons volk en van onzen tijd.

Vangen wij dan onze gewigtige werkzaamheden aan met ijver, met zelfopoffering en nederigheid, en vol vertrouwen op den Goddelijken bijstand! Ik zal mij gelukkig achten, indien ik er in mogt slagen om, met het oog op de Grondwet en het Reglement van Orde dezer Kamer, onzen arbeid met orde, met waardigheid en met onpartijdigheid te leiden.

Plegtig beloof ik, dat alle mijne pogingen daartoe zullen strekken.

En met deze belofte verklaar ik het voorzitterschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te aanvaarden."

De heeren *Smit*, *Baud* en *van Dam van Isselt*, tot wier toelating in eene vorige zitting besloten was, hebben in handen des Voorzitters de bij de grondwet gevorderde eeden afgelegd, en als leden der Vergadering zitting genomen.

De geloofsbrieven, welke door den heer *Mackay* als lid van het [illegible] *Arnhem*, zijn [illegible] bestaande uit de heeren *Poortman*, *van Doorn* en *Mutsaers*, welke daaromtrent in eene volgende vergadering verslag zal uitbrengen.

Nadat de trekking der afdeelingen voor de maanden October en November had plaats gehad, zijn door die afdeelingen verkozen:

tot hare voorzitters de heeren: *van der Linden*, *Luijben*, *Backer*, *Wichers* en *de Man*;

tot hare ondervoorzitters de heeren: *Engelen*, *Heemskerk*, *Boreel van Hogelanden*, *van Goltstein* en *Sloet tot Oldhuis*;

tot leden der Commissie voor het adres van antwoord op de troonrede de heeren: *van Zuijlen van Nyevelt*, *Metman*, *Backer*, *Dullart* en *van Hoëvell*; en

tot leden der Commissie voor de petitien voor de maanden October en November, de heeren: *Bots*, *Gevers van Endegeest*, *van Doorn*, *Blussé van Oud-Alblas* en *van der Veen*.

Tot leden der Commissie voor de huishoudelijke zaken der Kamer zijn door de Vergadering benoemd de heeren *Wintgens* en *Metman*.

Tot Griffier der Kamer is door de Kamer opnieuw benoemd de heer *D. Veegens* en tot Commies-griffier de heer mr. *A. Uijttenhoven*.

Op voorstel des Voorzitters is besloten, dat het den 22sten Februarij 1850 voor de vorige zitting vastgestelde reglement voor de openbaarmaking van het verhandelde in de beide Kamers voorloopig van kracht zal zijn tot nader zal zijn voorzien, en zijn vervolgens tot leden der bij art. 1 van dat reglement bedoelde Commissie door de Kamer benoemd de heeren: *Gevers van Endegeest*, *Wintgens* en *van der Linden*, die tevens belast zijn met het ontwerpen van een definitief reglement.

GEDRUKT bij L. E. BOSSCH & Comp.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Vervolg van de Zitting van de Prov. Staten van [illegible], van 26 Nov.

[illegible] de orde van beraadslaging wordt gesteld het [illegible] over den weg van Soest naar Soesterberg. De [illegible] herinnert de vergad. dat Ged. Staten [illegible] een voorstel hebben gedaan, en wel, strek[illegible] om te [illegible] dat eene subsidie zal verleend [illegible], waarvan nader de hoegrootheid zal worden [illegible], terwijl de comm. daartegen bezwaren heeft [illegible] midden gebragt, echter concluderende dat zij [illegible] aan het besluit der vergad. zal onderwerpen.

De heer *Laan* bestrijdt eenige beschouwingen van [illegible] rapport; volgens zijn zeggen, is het niet en[illegible] eene plaatselijke aangelegenheid, dewijl in den [illegible]woordigen stand van zaken deze weg voor het [illegible], d. i. voor de omliggende Gemeenten na[illegible], van groot belang zijn kan. Spr. voert ver[illegible] de gronden aan op welke Ged. Staten tot het [illegible] van subsidie hebben geconcludeerd.

De heer *v. d. Berg* merkt aan dat de comm. eerst [illegible] locale inspectie tot hare conclusie gekomen is, [illegible] zij zich niet tegen het gevoelen van Ged. Staten [illegible] verzetten, maar de uitslag aan de vergadering [illegible].

De heer *F. v. d. Poll* herinnert de vergad. het [illegible] hem vroeger [illegible] dienaangaande, nament[illegible] dat de wegen immer hebben bijgedragen tot [illegible]betering van de welvaart van dit gewest. Hij [illegible] dus, dat in 't algemeen belang van dit gewest [illegible] die middelen moeten worden aangewend, die [illegible] is dus voor het [illegible] hij bespeurt, dat het beginsel is aangenomen [illegible]schen locale en algemeene belangen. De weg [illegible] kwestie is niet van locaal belang, want het is eene [illegible]betering van een bestaanden weg, die ten algemeene [illegible] strekt. Wie kan trouwens het locale van [illegible] algemeene belang deswege afscheiden. Wat in [illegible] begin locaal is kan spoedig van algemeen belang [illegible]. Ook dit is op den weg van Soest toepasse[illegible], want spoedig zal die weg van meer algemeen [illegible] worden, en om dit te bevorderen mag men, [illegible] zijne meening, niet nalaten die Gemeente [illegible] te ondersteunen.

De heer *van Berkel* tracht zoowel den heer *Laan* [illegible] den heer *v. d. Poll* te wederleggen. Hij zegt dat [illegible] comm. het algemeene belang van dien weg niet [illegible] kunnen vinden; trouwens de Staten zouden in [illegible] geval daartoe zeker hebben bijgedragen, adres [illegible] de subsidie van 't genootschap van kruidkunde [illegible] nog toegestaan. Er ligt reeds een kiezel[illegible], uit welken het bestuur van Soest de kiezels zou [illegible] halen om den weg in kwestie aan te leggen; [illegible] zou dat dienen? nogmaals zegt spr. dat de [illegible] niet heeft willen voorstellen de subsidie te [illegible]eren, doch evenmin het voorstel van Ged. Staten [illegible] te nemen.

De heer *v. d. Heyden* beantwoordt den heer *v. d.* [illegible] betreffende het gezegde van dezen laatsten, [illegible] wegen ten allen tijde algemeen nut aan brengen. Om het tegendeel hiervan te bewijzen, wijst spr. [illegible] het verval van alle dorpen aan de Vecht, op [illegible] sloopen van zoo vele fraaije buitenplaatsen, [illegible] alles is geschied ten gevolge van den straatweg [illegible] Utrecht naar Amsterdam. Men kan dus niet [illegible] aannemen dat wegen het algemeen belang be[illegible]derlijk zijn.

De heer *d'Ablaing van Giessenburg* geeft in over[illegible] of men niet beter zoude doen eerst gelden af te zonderen voor die wegen, welke meer als onmisbaar kunnen beschouwd worden voor het algemeen. Hij wijst hierom op de slechte, des winters bijna ongangbare wegen onder Sterkenburg enz. Ook de weg van Doorn naar Leusden verdient naar zijne meening ondersteuning, omdat de stad Amersfoort in die verwachting, met groote kosten het verder gedeelte van Leusden naar Amersfoort heeft gemacadamiseerd.

De heer *F. v. d. Poll* meent dat Amersfoort zich spoedig zal opdoen, om het verbeteren van dien weg bevorderlijk te zijn.

De voorzitter doet den heer *d'Ablaing* opmerken, dat reeds eene subsidie van 2000 gulden op de Prov. begrooting is uitgehaald voor laatst bedoelden weg. Dat deze nog niet is gemaakt ligt enkel aan Amersfoort.

De heer *de Heus* stemt niet in met de comm. doch ook niet met den heer *v. d. Poll*, hij wenscht dus dat de vergad. hierin spoedig beslissen zal.

De heer *Weijers* komt weder terug op den weg van Amersfoort, en zegt dat men in Amersfoort ernstig bezig is, om aan het plan tot verbetering des wegs in kwestie, gevolg te geven.

De heer *v. Ackersdijck* zegt, dat, zoo als het hem [illegible] is, en dat uit alles gebleken is, dat de weg enkel [illegible] belang kan beschouwd worden. De omliggende heide gronden zullen door dien weg in waarde toenemen; en is het dan niet billijk, dat die gronden ook zelve bijdragen [illegible] verbetering? Wil [illegible] spoedig van algemeen belang kunnen worden, dan zou dit tot groote moeijelijkheden kunnen leiden, want men zou dan van verschillende kanten met aanvragen om subsidien opkomen. Wij moeten ons zegt de spreker geen locale belangen aantrekken, want dan zouden wij in zeker opzigt onregtvaardig worden, door thans eene subsidie toe te staan, welke wij later voor een dergelijk doel zouden moeten weigeren.

De heer *Dolmans* meent, dat, wanneer de subsidie wordt toegestaan, men ook spoedig voor andere wegen, o. a. voor den weg tusschen Oud en Nieuw Maarseveen zal komen vragen, welke weg mede van groot belang is voor Tienhoven enz. Bij aanneming dus, zou hij onmiddelijk de subsidie voor gen. weg vragen. Hij verklaart zich dus tegen de subsidie.

De heer *Menso* zegt, dat de vorige comm. niet gevraagd heeft of die verbetering mogelijk en wenschelijk is, maar van welk belang die weg is. Iedere nieuw aangelegde weg moet toch een bepaald belang hebben. Dat belang ontbreekt ingevolge de verkregen inlichtingen, na locale inspectie, ten eenenmale. De nieuwe comm. heeft hierover niet gesproken, men moet dus vragen, van welk denkbeeld de vergad. wil uitgaan. Spr. stemt met den heer *Ackersdijk* in, dat het de Prov. belangen zijn moesten die het meeste gelden. Vroeger is reeds aangetoond, dat ten gevolge van eene natuurlijke zandverschuiving deze streek ongeschikt is om den bedoelden weg daar te stellen.

De heer *Kien* zegt uit te gaan van het denkbeeld, dat het aanleggen van wegen en kanalen immer nuttig is. Hij meent dus, dat men de noodige hulp, wanneer die ingeroepen wordt, niet moet ontzeggen. Men vraagt zoozeer geen toelage, maar meer, of men dien weg nuttig vindt, en of de Provincie hulp verleenen zal als dit noodig is. Het zou een verkeerden indruk geven wanneer wij het beginsel aannamen niet te ondersteunen. Het is ook moeijelijk eene scheiding te maken tusschen locale en Provinciale belangen. De weg is zeker van Provinciaal belang en later kan men er op terug komen of er eene kleine of groote subsidie noodig is, nu is het slechts de goedkeuring die gevorderd wordt.

De heer *van Ittersum* is ook bevreesd voor meerdere dergelijke aanvragen om subsidiën, ook hij wijst wegen aan die ze hoogst noodig hebben.

De voorzitter zegt eindelijk dat hij het voorstel van Ged. Staten, in weerwil van al het gesprokene, blijft ondersteunen. Wanneer er sprake was van gunst, zou hij een eerste bestrijder er van zijn, want uit Provinciale of gemeente fondsen mag men geene gelden uit gunst schenken. Hij ondersteunt het voorstel omdat de weg, volgens zijne meening, van Provinciaal belang is. ZHEG. voert verder eenige motieven aan om aan te toonen dat in het aanleggen van dezen weg eenigermate een Provinciaal belang is opgesloten; immers vijf à zes honderd bunders land blijven anders woest leggen, zelfs wanneer het belang het vordert. Spr. verwijst de leden op de omstreken der Residentie, daar heeft men zelfs midden door de duinen wegen aangelegd. Ongeschiktheid van den grond kan dus geen reden tot weigering geven, te meer daar het onbruikbaarer worden van den reeds bestaanden weg van Soest is veroorzaakt uit gebrek van de middelen om de [illegible] het minder aannemenlijk, om het principe van niet subsidieren aan te nemen, enkel en alleen omdat [illegible] Men kan immers bij elke nieuwe gelegenheid oordeelen of dusdanige aanvrage al dan niet van provinciaal belang te beschouwen is. Zijne meening is dus het voorstel van Ged. Staten aan te nemen.

In omvraag gebragt wordt gen. voorstel 25 tegen 14 stemmen aangenomen. Tegen stemmen de heeren *v. d. Heyden*, *Menso*, *Dolmans*, *v. Winsheim*, *v. Voersen*, *de Geer v. Oudegein*, *v. Itersum*, *Hartsen*, *Strick v. Linschoten*, *A. J. de Beaufort*, *v. Asch van Wijck*, *Ackersdijck*, *d'Adlaing*, *Munnicks van Cleeff*.

De vergad. wordt voor een half uur geschorst.

Ten twee uren wordt de zitting weder geopend.

Aan de orde zijn de beraadslagingen over de proefafsluiting van den IJssel. De voorzitter herinnert hierbij de leden dat de comm. voorgesteld heeft aan Ged. Staten op te dragen, om zich in overleg met de Ged. Staten van Zuid-Holland tot den Minister van Binnenlandsche Zaken te wenden, ten einde gemeenschappelijk deze zaak bevorderlijk te zijn.

De heer *Menso* doet hierop het voorstel, [illegible] verminderd met de conclusie van het rapport der commissie aan HH. Ged. Staten de last zal worden opgedragen „door bevoegde deskundigen op weten„schappelijke gronden te doen onderzoeken en zoo „mogelijk bepalen den natuurlijken toestand des waters, „zoo van de IJssel als van de Vecht; — van den „IJssel in betrekking tot den vloed; en van de Vecht „in betrekking tot de Zuiderzee; alsmede of eene „afsluiting van den IJssel aan den Doorslag of de „Geinbrug op dien toestand van eenigen invloed „zoude kunnen zijn, en zoo ja? Welke?"

De heer *Story v. Blokland* zegt, dat de [illegible] reeds onderzoek gedaan heeft. Door eene comm. in 1840 uit de staten benoemd is reeds opneming, peiling, berekening van eb en vloed gedaan. Hij is tegen het voorstel van den heer *Menso* als de zaak nog langer verschuivende.

Ook de heer *v. Beeck Calkoen* spreekt tegen het voorstel van den heer *Menso*. Hij vindt het onderzoek overbodig. Spr. wenscht met de comm. dat het bezwaar worde weggenomen, doch niet met terzijdestelling der belangen der IJssellanden. Ook is hij tegen het voorstel, in zoo ver de Vechtlanden zouden moeten bijdragen in de kosten voor de proefafsluiting. Hij stemt overeen om provinciale fondsen daartoe te doen bijdragen, doch [illegible] er tegen dat de Vechtlanden toelagen zouden moeten geven voor het IJsselgebied.

De heer *F. v. d. Poll* spreekt ten voordeele van het voorstel van den heer *Menso*. Hij zegt dat door het gedurige schutten van de Waartsluis, de Vecht veel water krijgt; dat bovendien niet meer aan de Vecht die verbeteringen worden aangebragt, die dezelve noodig heeft.

De heer *Duuring* zegt, dat ten opzigten der kosten de Vechtlanden wel degelijk zullen bijdragen. Hij verklaart zich nogmaals voor het voorstel der comm.

De voorzitter merkt aan, dat in het rapport der comm. alleen wordt voorgesteld, dat Ged. Staten van Utrecht zich met die van Zuid-Holland naar den Minister wenden. De comm. doet geen bepaald voorstel en spreekt dus nog van geen kosten. Spr. is ook voor het voorstel van den heer *Menso*. De verschillende meeningen in deze vergad. geuit over de hoofdoorzaak van het kwaad brengen op een dwaalweg. Volgens zijne meening, zou het dus beter zijn, dat wanneer de leden andermaal worden geroepen om hierover te oordeelen, zij dit met voldoende kennis van zaken zouden kunnen doen.

De conclusie thans in omvraag gebragt wordt met 38 stemmen tegen 1 aangenomen. Tegen de heer *v. d. Poll*.

Het voorstel van den heer *Menso* in omvraag gebragt, wordt met 25 tegen 14 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Nooten*, *Taets v. Amerongen*, *Cordes*, *Dolmans*, *Schoenmaker*, *v. Winsheim*, *Duuring*, *d'Ablaing*, *Kien*, *Story v. Blokland*, *v. d. Bergh*, *Broers*, *F. de Beaufort*.

Aan de orde zijn de deliberatien van de gemeentewet, eerst over de algemeene strekking dan over elk [illegible] het bestuur der stad Amsterdam gelijk te stellen bij dat van Schiermonnikoog. Spr. meent, dat bij het onderzoek zal blijken, dat men ten onregte de besturen van de belangrijkste gemeenten niet meer zelfstandigheid heeft toegekend dan die van de kleinste. Volgens hem had men kunnen volstaan met eene herziening van de wet van 1824. Ook is niet genoegzaam in het oog gehouden dat de burgemeester te geisoleerd zal staan, en verstoken zal zijn van alle goede diensten tot het in rust houden der gemoederen.

De heer *Spengler* merkt aan dat deze wet veel te omslagtig is voor kleine gemeenten.

De heer *Menso* leest in het rapport, dat de burgemeester niet genoegzaam zal kunnen handelen, als wordende zijne magt te veel belemmerd. In het 8e Hoofdst. der Prov. wet wordt de magt van den Comm. des Konings omschreven, en deze is veel minder dan die van een burgemeester.

De heer *Kien* zegt, dat de hoofdbedoeling der commissie is, dat het gemeente bestuur de [illegible] der gemeente regelt en bestuurt. Maar er is nog [illegible] wat het gem. bestuur betreft, namentlijk dat het behoort tot den schakel van het algemeene bestuur, en dit is niet genoegzaam gedistingeerd. In de zaken welke met overleg van den raad geschieden, [illegible] met de zelfstandigheid niets te maken, wel [illegible] bloote uitvoering.

De heer *Menso* kan zich wel vereenigen met de bedenkingen der comm., maar niet met de gronden daartoe aangegeven.

De heer *Hoytema* spreekt tegen het gevoelen van den heer *Menso*, als hebbende hij [illegible] maar niet de 2. van de Prov. wet [illegible] in betrekking gebragt. Spr. komt het wenschelijk voor de algemeene aanmerkingen liever bij de afzonderlijke hoofdstukken te behandelen, en zegt: Wij kunnen ons moeijelijk voor den geest halen de aanmerkingen op [illegible] gedurende de behandeling der algemeene aanmerkingen. Hij meent dat het beter zijn zou de behandeling over de algemeene aanmerkingen liever uit te stellen tot na de artikelsgewijze behandeling.

De Voorzitter vindt moeijelijkheid in deze wijze van behandeling. De eerste bedenkingen der Commissie toch zijn van algemeenen aard, en wanneer men daar niet afwijkt, ware het zijns inziens beter deze eerst af te doen. De bedenkingen van den heer *Calkoen* en *Spengler* dus te verschuiven tot na de geheele behandeling van het voorstel van wet, komt hem dus minder aannemelijk voor.

De heer *Kien* zegt, dat men bij elk art. toch een hoofdenkbeeld kan argumenteren.

De heer *Ackersdijck* zegt dat de vraag, of het goed is, dat dezelfde wet zoo op steden als dorpen betrekking hebbe, ook door de Commissie is overwogen. Zij heeft echter geoordeeld, dat ook de grondwet hierin geen onderscheid maakt. Groote en kleine gemeenten heeft de Commissie in de artikelen wel afzonderlijk behandeld, doch stads- en landsgemeenten af te deelen is, meent spreker, niet wel doenlijk.

De heer *v. Asch v. Wijck* meent het verbod niet in de grondwet te kunnen vinden om stedelijke van gemeente besturen te onderscheiden. De Commissie heeft overigens gemeend de uitvoering op te dragen aan een persoon, voornamentlijk in betrekking tot de politie. Spreker stemt dus in met den heer *Calkoen*, als bezwaar ziende in het geisoleerde standpunt des burgemeesters. Waar het gemeente-bestuur dus in gemoeid wordt, wenscht spreker dat burgemeester en wethouders te zamen mogen overwegen.

De hervatting der beraadslagingen wordt verdaagd tot morgen ten 11 ure.

Zitting der Prov. Staten van Woensdag den 27. November.

Tegenwoordig zijn 36 leden. Afwezig de Heeren [illegible] *v. Cleef* en *v. d. Bergh*.

(Door eene verandering in de zaal is het ons onmogelijk geweest vele sprekers te kunnen verstaan, zoodat onze aanteekeningen hier en daar onvolledig zijn geworden.)

Aan de orde is de verdere behandeling der gemeentewet. De voorzitter stelt voor om alle voorgestelde wijzigingen schriftelijk in te leveren, ten einde daardoor de beraadslagingen te bespoedigen.

De heer *Broers* spreekt tegen het voorgestelde in het rapport der Commissie. Al wat betreft de uitvoering, heeft bij hem een punt van ernstige overweging, maar ook van groot bezwaar opgeleverd. Het komt spreker voor, dat de magt aan den burgemeester verleend, te groot is, niet zoo zeer omdat hij daarvan misbruik zal maken, maar juist omdat het hem te moeijelijk zal vallen. Er is gezegd, wanneer het te pas komt zou hij de wethouders kunnen raadplegen; doch wanneer komt het te pas? In het algemeen bestuur, b. v. bij het onderwijs, kunnen zich moeijelijkheden opdoen van belang. De wethouders kunnen zijne handelingen [illegible] steun geven en kracht bijzetten. De Commissie geeft als grond van hare algemeene meening, dat de burgemeester zijne aanstelling van den Koning ontleent. Hieruit trekt spreker het gevolg, dat de wethouders hem moeten bijstaan, want de burgemeester kan ook [illegible] worden of op andere wijze afgaan, en wie zal dan zijne aangevangen uitvoering volbrengen?

De Heer *Hoytema* zegt, dat de commissie in hare algemeene beschouwing drie punten der regering in overweging geven wil: 1. om bij het wetsontwerp [illegible] op te nemen, waarbij uitdrukkelijk bepaald wordt, hetgeen aan de gemeentebesturen als uitvoerders van algemeene rijks- en provinciale wetten wordt opgedragen. Spr. is het deswege niet [illegible] commissie eens, en vindt eene § onnoodig; 2. wanneer het de bloote uitvoering van wet[illegible] maatregelen van bestuur betreft, aan den b[illegible]meester alleen; doch, waar eenige voorafgaande [illegible]liberatie te pas komt, aan den burgemeester gemeenschappelijk met de wethouders, worde o[illegible]dragen. Spr. is het over dit punt eens met den [illegible] *Broers*. Hij [illegible] hierbij alleen aan het begri[illegible] executie der wet. In art. 137 der Prov. wet w[illegible] b. v. het beheer over het onderwijs aan de [illegible] staten overgelaten. Rekent de commissie dit [illegible] onder bevoegdheid van burgemeester en rade[illegible] verschilt spr. des aangaande met het gevoelen [illegible] commissie; 3. dat, onder de benaming van pl[illegible]lijke of gemeente besturen in het algemeen; [illegible] verstaan worden de persoon van den burgem[illegible] of het collegie van burgemeester en wetho[illegible] tenzij uitdrukkelijk van eene andere bedoeling [illegible] Over dit punt wil spr. zich niet uitlaten, doch v[illegible] hij alleen eenige nadere inlichting van de comm[illegible]

De heer *Ackersdijck* wederlegt de meeningen [illegible] de heeren *Hoytema* en *Broers*, en legt verde[illegible] beweeggronden open, waarvan de commissie is [illegible] gegaan. Volgens zijne meening is het onnoo[illegible] dat de uitvoering der wetten aan meer dan [illegible] wordt opgedragen.

De heer *van Asch van Wijck* spreekt over he[illegible] door den heer *Hoytema* aangehaalde punt, en [illegible] voornamentlijk, wat betreft de meening, om [illegible] de woorden gemeentebestuur alleen den burgem[illegible] te verstaan. De grondwet wil in deze geene [illegible]ding, na vereeniging, hij wenscht dat men vast[illegible] om onder de woorden „gemeentebestuur" altijd [illegible] verstaan „burgemeester en wethouderen." Ook [illegible] hij, dat de politie niet aan den raad onttrokken [illegible] aan den burgemeester alleen worde overgelaten; [illegible] geeft deswege een bepaald voorstel.

De heer *Kien* meent dat deze aanmerking spec[illegible] behoort te worden in behandeling genomen bij de [illegible] over de politie.

De voorzitter stelt den heer *Asch v. Wijck* [illegible] meening van den heer *Kien* voor.

De [illegible] indien [illegible]ven, hij in het voorgestelde geen bezwaar ziet.

De heer *Kien* zegt, dat het hem voorkomt, [illegible] de heer *v. Asch v. Wijck* niet behoorlijk in het o[illegible] heeft gehouden wat de Commissie bedoeld hee[illegible] Hij stemt er in toe, dat de huishouding niet a[illegible] 't gemeente-bestuur mag onttrokken worden. Er [illegible] echter nog een ander bestuur, waarin de grondw[illegible] niet heeft voorzien, en juist daarover handelt [illegible] commissie hier, dat is namentlijk voor zoo verre [illegible] burgemeester het geschikte werktuig is voor het a[illegible]gemeene rijksbestuur. Wanneer het eene dusdanig[illegible] uitvoering betreft, wil men die alleen aan den b[illegible]gemeester opdragen; b. v. nog onlangs kwam [illegible] voor, dat er een signalement van een persoon we[illegible] ontvangen, waarop het oog moest gehouden worden. Moet de burgemeester nu des aangaande met [illegible] wethouders raadplegen?

De heer *v. Asch v. Wijck* deelt in het gezeg[illegible] van den heer *Kien*. Echter zegt hij, wij behandel[illegible] hier de gemeente-wet, en dus daarin alleen mo[illegible] worden opgenomen, wat het gemeente-bestuur [illegible]treft. Ik kan mij geen gemeente-bestuur voorst[illegible]len, alleen uit den burgemeester bestaande. In h[illegible] algemeen wil hij dus voor gemeente-bestuur verstaan hebben burgemeester en wethouderen.

De heer *Hoytema* zegt, dat het [illegible] vastst[illegible] dat zoo als de nieuwe § in het [illegible] wordt ge[illegible]ven, dit veel gemakkelijker [illegible] 126 te voeg[illegible] In de aangewezen § [illegible] niet meer kun[illegible] komen dan een enkel [illegible] betreffende het 2e p[illegible] wenscht hij achter [illegible] deliberatie te voeg[illegible] „de wijze daarvan [illegible] zoo verre die voor uitv[illegible]ring vatbaar is."

(*Het vervolg hierna.*)

[illegible] bij L. E. Bosch & Zoon.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN

[illegible] der Zitting van de Provinciale Staten van [illegible] 27 November.

[illegible] Ackersdyck wenscht, dat, indien men wij[illegible] in het rapport wil maken, men de redactie [illegible] aan de Commissie opdrage. De § in [illegible] is niet enkel, om een reglement van politie [illegible] afzonderlijke verordening, [illegible] Spr. zegt dat men bij gelegenheid van [illegible] dergelijke omstandigheden kunnen gaan [illegible], wat te doen? In dat geval treedt de [illegible] alleen op, en is alleen aansprakelijk, [illegible] nood vereischt zulks.

[illegible] v. Beeck Calkoen ondersteunt het gezegde [van] den heer *Hoytema*, namentlijk, voor zoo ver die [illegible] dat de burgemeester alleen zal handelen wanneer de wijze van uitvoering voor geene [illegible] vatbaar is. Men moet niet uit het oog [verliezen], dat de medeleden van het bestuur juist [illegible] den burgemeester zullen op zijde staan in [illegible] omstandigheden. De Nederlandsche [illegible] nog al lang [illegible] vatbaar, [illegible] is het collegie van [illegible] bestuur [illegible] burgemeester. [illegible] bij uitvoering in [illegible] en wethouders, bij [illegible] burgemeester [illegible] bij politie, zoo als het altijd geweest [illegible] burgemeester en wethouderen, bij onvoorziene [omstan]digheden alleen den burgemeester.

[illegible] algemeene beschou[wingen] [illegible] bij de afzonderlijke artikelen te behandelen. [illegible]: „wij kunnen niet onthouden, wat vooraf [gezegd] is, als wij bij de artikels zelve komen."

De heer *Ackersdyck* stemt hiermede in. Volgens [zijne] meening spreekt men niet over de beginselen [illegible] over de toepassing, en dat behoort meer bij afzonderlijke artikelen. Het meeste na [illegible] bij de afzonderlijke hoofdstukken of artikelen [illegible] moeten behandeld worden.

[De] Voorzitter meent de algemeene aanmerkingen [illegible] [illegible] hebbende diskus[sie] [illegible] in verband tot het voorstel van den heer *van* [*Asch*] *van Wyck*, te willen redigeren. Dien overeen[komstig] wordt besloten.

[illegible] de beraadslaging over de [illegible] Hoofdstuk I. — Aangenomen. [illegible]

Het bestuur van elke gemeente bestaat uit een Raad, [illegible] Burgemeester en Wethouders.

De heer *van Asch van Wyck* meent, dat het art. [onduid]elijk is, en stelt voor achter het woord „raad [illegible] te laten volgen [illegible] de burgemeester voor[illegible]

[illegible] *Ackersdyck* spreekt tegen dit voorstel, [illegible] het art. zelve veel [illegible] [illegible] is van het eelfde [illegible], en [illegible] dat het [illegible] eenvoudige [illegible] is, [illegible] bestaat.

[De] heer *Klein* [illegible], dat als men dit voorstel [illegible] geheele [illegible] behooren veranderd [illegible], [illegible] wat hierop stemmen [illegible].

[illegible] zin spreekt [illegible] *F. van de Poll*.

[De] heer *van Asch van Wyck* zegt, als de raad [illegible] is, zijn alleen de raden en burgermeester [illegible], daaronder behooren van [illegible] de wet-

houders, even als bij eene vergadering der staten, de [illegible] staten tegenwoordig zijn.

De Voorzitter wijst den laatsten spr. op de komma [illegible] het woord „raad," moet, volgens zijne meening, [illegible] bestaat uit den raad, en ook in sommige gevallen uit burgemeester en wethouders.

De heer *van Asch van Wyck* meent, dat in dat [illegible] woordje of er [illegible] moeten bijgevoegd worden.

Het voorstel van den heer *van Asch van Wyck* in omvraag gebragt is hetzelve met 8 tegen [illegible] stemmen afgestemd. Vóór stemden de HH. *van Voersen*, *van Beeck Calkoen* en *van Asch van Wyck*.

Art. 2 wordt zonder discussie aangenomen. Het luidt:

In elke gemeente is een Secretaris en een Ontvanger.

Art. 3. Dezelfde persoon kan zijn Burgemeester, of Secretaris, of Ontvanger van meer dan eene gemeente, mits de bevolking van elke dier gemeenten 5000 zielen niet te boven ga.

De bevolking eener gemeente wordt geacht te bestaan uit het door de laatste openbare volkstelling daarin aanwezen getal inwoners.

De Commissie meent dat de vereeniging niet onbepaald dient te worden uitgestrekt, en dus te beperken tot [illegible] van 10,000 zielen en tot aan elkander grenzende gemeenten [illegible] [illegible] voorstel der commissie, en wordt door den heer *Ackersdyck* wederlegd. Het art. wordt daarop met de wijziging aangenomen.

Art. 4. [illegible] 2000 zielen kan de [illegible] meester, of met die van Ontvanger door [illegible] persoon worden bekleed.

De betrekking van Burgemeester is met die van Ontvanger onvereenigbaar.

Een Burgemeester kan niet tot Secretaris zijner Gemeente worden benoemd, dan met Onze toestemming.

De heer *van Beeck Calkoen* wil de eerste alinea van dit art. doen wegvallen. Hij vindt de vereeniging ondoenlijk, en om den inhoud van art. 101 en om den aard der zaak zelve.

De heer *Ackersdyck* merkt hierop aan, dat bij kleine gemeenten de niet combinering aanleiding tot moeijelijkheden zou kunnen geven.

De heeren *van Nooten* en *d'Ablaing van Giessenburg* spreken ten voordeele van het art.

De Voorzitter zegt dat de vereeniging der betrekking van Burgemeester en Secretaris in vele gemeenten reeds plaats heeft.

De heer *van Beeck Calkoen* trekt daarom zijn voorstel in.

De heer *van Asch van Wyck* vraagt of in alinea 2 bedoeld wordt dezelfde gemeente, of burgemeester van eene en ontvanger van eene andere gemeente.

Ter verduidelijking wenscht hij de woorden er bij gevoegd: „in dezelfde gemeente."

De heer *Weijers* vindt deze wijziging onnoodig. In alinea 1 zien wij, zegt spr., de vereenigbaarheid in alinea 2 de onvereenigbaarheid, dat is duidelijk genoeg.

De heer *van Asch van Wyck* zegt in alinea 1 staat *gemeenten* in de tweede *gemeente*, het meervoud van de eerste brengt dus eene onduidelijkheid in de tweede alinea.

De heeren *Menso* en *Hoytema* spreken nog tegen het voorstel.

In omvraag wordt het met 10 tegen 19 stemmen verworpen. Tegen stemden de heeren *Taets van Amerongen*, *v. Berkel*, *Dolmans*, *Vos v. [illegible]*, *Harmsen*, *Cordes*, *Metelerkamp*, *v. Nooten*, *Tuyll van Zuylen*, *v. Ittersum*, *d'Ablaing van Giessenburg*, *Weijers*, *Ackersdyck*, *F. van de Poll*, [illegible], *Bas*, *Hoytema* en *Broers*.

Aan de orde: algemeene behandeling van hoofdstuk 2. — Aangenomen.

Art. 5. De Raad, onverschillig of de Burgemeester er al dan niet lid van zij, bestaat uit:

7 leden op eene bevolking beneden de				3000 zielen.	
9	„	„	[illegible]	van 3000 tot	6000
11	„	„	„	„ 6001 „	10,000
13	„	„	„	„ 10,001 „	15,000 „ enz.

De commissie heeft hierop eene wijziging voorgesteld, om in het algemeen aan den koning over te laten eene speelruimte van 4 leden: bij 3000 zielen, 7 tot 11, bij 3000 tot 6000, 9 tot 13, enz. al naar gelang van omstandigheden. Daar verder het voorstel, van 40, op de 100,000 zielen niet strookt met het beginsel van een oneven getal, in dit geval aan te nemen 41.

De heer *Menso* spreekt tegen het voorstel der commissie. In kleine gemeenten zijn meestal geen geschikte personen genoeg te vinden. Met 8 leden kunnen de zaken in die gemeente zeer goed gaan.

De heer *v. Ittersum* meent dat de eerste alinea aanleiding tot groote bezwaren in de uitvoering zal kunnen geven. Hij zegt dat in onze provincie twee gemeenten zijn, de een van 78, de andere van 59 zielen. Hij [illegible] gewenschte getal leden niet verkrijgen kon, hierin eene uitzondering mogt gemaakt worden. Op de [illegible] gemeente dan kon gecombineerd worden, zegt spr., dat die combinering later kon geschieden, doch het bezwaar in het eerst toch bestaat.

In omvraag wordt het voorstel der commissie met 35 stemmen tegen 1 aangenomen. Tegen de heer *Menso*.

In omvraag gebragt, of het aangevoerde van den heer *v. Ittersum* ook aan de regering zal worden medegedeeld, wordt dit met 39 tegen 7 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Berkel*, *Dolmans*, *Vos*, *Harmsen*, *Tuyll v. Zuylen*, *v. [illegible]* en *Broers*.

Art. 6. De leden van den Raad worden gekozen door hen, die op de in art. 6 der wet, regelende het kiesregt, bedoelde lijst van kiezers voor den gemeenteraad zijn gebragt.

Om kiezer van leden van den gemeenteraad te zijn, moet men, in de directe belastingen de helft betalen van de som, in de kiezers van leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal gevorderd.

Der Commissie komt het voor, dat die census niet zoo bepaald moet worden gesteld, als in dit art. plaats heeft; doch naar plaatselijke gesteldheid geregeld bij eene tabel. In kleine gemeenten kan het eene beperking opleveren, doch in grooteren kan eene verhoogde census wenschelijk zijn.

Dit art. wordt met de wijziging aangenomen.

Art. 7. Elke gemeente van 20,000 zielen en daarboven wordt in afdeelingen, ter inlevering der stembriefjes, verdeeld.

Eene plaatselijke verordening stelt die verdeeling vast.

De heer *v. Berkel* zegt, dat bij de menigvuldige verkiezingen men het de kiezers zoo gemakkelijk mogelijk dient te maken. Hij stelt voor te veranderen: „In gemeenten van 7000 zielen [illegible]

De heer *v. Asch van Wyck* wenscht bij dit voorstel te voegen, dat ook zelfs in gemeenten van minder dan 7000 zielen de verdeeling in afd. moet plaats hebben. Hij geeft dus als wijziging:

„Elke gemeente kan in afdeelingen ter inlevering van stembriefjes worden verdeeld." — De heer *v. Berkel* vereenigt zich hiermede.

De heer *Ackersdijck* wil de wijziging dan liever in dier voege: „in grootere gemeenten *moet*, en in kleinere gemeenten *kan* het geschieden."

De voorzitter merkt op, dat het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck* [illegible] groote als kleine [illegible].

De heer *Hoytema* stemt in met het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck*.

De heer *Kien* meent dat in het bezwaar reeds voorzien is door de 2e alinea van het art. Men kan dit wel aan het gemeente bestuur overlaten.

De heer *Broers* is echter van gevoelen, dat men hierin niet van den raad moet afhangen, maar dat de wet daarin moet voorzien.

De heer *v. Asch v. Wijck* voegt er nog bij, dat het niet het gebiedende in 't geen hem aanleiding heeft gegeven tot het voorstel. Indien men het gebiedende weglaat, zal men in verschillende gemeenten zien, dat burgemeester en wethouders te lang zullen [illegible] stemmen in te wachten. Ook zal die verdeeling in verschillende gemeenten [illegible] heeten opleveren. Hij wenscht dus de bevoegdheid algemeen, naar gelang van omstandigheden.

De heer *Ackersdijck* zegt dat de heer *v. Berkel* het voorstel gedaan heeft, om gemak aan te brengen. Men moet daar dan ook bij blijven en geen nieuwe last aanbrengen. In groote gemeente wenscht men de bepaling imperatief, in kleine facultatief. Stelt dus voor wijziging in dier voege te doen: „kleine gemeenten zullen ook in afdeelingen kunnen verdeeld worden."

In omvraag wordt het voorstel van den heer *Ackersdijck* met 28 tegen 8 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Taets v. Amerongen*, *v. Berkel*, *v. d. Poel*, *v. Beeck Calkoen*, *v. Ittersum*, *P. de Beaufort*, *Kien* en *v. Asch van Wijck*.

Het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck* vervalt nu van zelve.

Art. 8. De gewone tijd, ter verkiezing der leden van den Raad, is de eerste Dingsdag der maand Augustus [illegible]

[illegible]

moeten aftreden.

De Commissie wenscht de verkiezing op een anderen tijd in het jaar, en wel den 1. dingsdag in December, waardoor van zelf zal volgen, dat in de 2. alinea in plaats van Sept. dient te staan Januarij. Als grond stelt de commissie, 1., dat vele gegoede ingezetenen op dat tijdstip afwezig zijn, en dus verhinderd, hunne stem uit te brengen, en 2., de tegenstelling met de memorie van toelichting, waarin op den voorgrond wordt gesteld, dat het beter voorkomt, de nieuw benoemde leden niet dadelijk aan de beraadslaging over een zoo gewigtig onderwerp als de begrooting, te doen deel nemen.

De heer *de Louter* had eigenlijk eene aanmerking op art. 8 [illegible] daar een amendement op art. 8 is ontstaan, geeft hij nu liever dit amendement, waardoor, indien het wordt aangenomen, art. 9 komt te vervallen. Aan het einde van art. 8 wenscht hij geplaatst: „alsmede van die, welke door ontslag, overlijden of eenige andere redenen mogten opengevallen zijn."

De heer *Ackersdijck* zegt, dat de commissie heeft voorgesteld dat niet alle jaar de leden van den raad zullen aftreden. Hij meent dat deze wijziging eerder bij art. 28 behoort behandeld te worden.

De heer *de Louter* zegt, dat het moeijelijk is, om [illegible] is dan bij de behandeling [illegible] terug te komen, en meent dat dit nu moet afgedaan worden.

De voorzitter [illegible] dat [illegible] kunnen worden vastgesteld, [illegible] bedenkingen worden opgegeven, en meent [illegible] geval [illegible] op terug [illegible].

Het voorstel van den heer *de Louter* [illegible] aangenomen.

De heer *v. Berkel* zegt, dat de Comm. het oog alleen schijnt gehad te hebben op de steden, maar niet op het platte land, waar de wegen 's winters veelal [illegible] uitbrenging bijna ondoenlijk. Ten opzigte het 2e punt zegt spreker dat de Staten dit jaar ten opzigte der begrooting in hetzelfde geval zijn geweest. Bovendien vervalt slechts 1/3 zoodat 2/3 met de zaken genoeg bekend [illegible].

In omvraag wordt het voorstel der Commissie met 32 tegen 4 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Berkel*, *v. d. Heijden*, *v. Hoijtema* en *v. Nooten*.

Art. 9. De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen twee maanden na dat openvallen, op den door het collegie van Burgemeesters en Wethouders te bepalen dag.

De heer *P. de Beaufort* [illegible] Mei eene vacature opensvalt [illegible] moet [illegible] ben aan die vervulling, in groote gemeenten [illegible] krijging van een nieuw lid niet opwegen tegen de moeite en kosten, welke de gedurige verkiezingen [illegible] Spr. stelt dus [illegible] verkiezing [illegible] vervulling noodzakelijk acht binnen 2 maanden.

De heer *Ackersdijck* zegt, [illegible] strijdig zijn met het beginsel [illegible] den raad zelve worden overgelaten.

In omvraag wordt het voorstel van den heer *de Beaufort* met 5 tegen 31 stemmen verworpen. Voor stemden de HH. *v. d. Poel*, *v. Nooten*, *Duuring*, *de Beaufort* en *Luan*.

Art. 10. De verkiezing geschiedt, waar de gemeente in afdeelingen is verdeeld, in alle afdeelingen op denzelfden dag. — Aangenomen.

Art. 11. Bij de eerste stemming wordt niemand benoemd, dan met volstrekte meerderheid van stemmen.

Bij herstemming, noodzakelijk wanneer die meerderheid bij de eerste stemming niet is verkregen, wordt hij benoemd met de meeste stemmen.

Indien de stemmen staken, is de oudste in jaren de benoemde.

In geval van gelijken ouderdom beslist het lot.

[illegible] als vindende verschil in de opvatting van stemming met dit art., en de bepaling deswege in de kies- en provinciale wet.

De heer *Menso* zegt, dat art. 11 en 12 hetzelfde behelzen als art. [illegible] kieswet [illegible] tegen het voorstel der commissie.

De heer *Ackersdijck* merkt aan, dat de wet juist duidelijk zijn moet, en dat daarom de commissie het aangehaalde heeft voorgesteld.

In omvraag wordt het voorstel der commissie met 35 stemmen aangenomen. Tegen stemt de heer *Menso*.

Art. 12. Wanneer bij eene eerste stemming geene volstrekte meerderheid is verkregen, wordt onmiddellijk door het bureau van stemopneming eene lijst opgemaakt, bevattende tweemaal [illegible]

Op de lijst worden gebragt zij, die bij de eerste stemming de meeste stemmen hebben erlangd.

In geval bij de eerste stemming de stemmen tusschen meer, dan het in de eerste zinsnede bedoelde getal personen waren verdeeld, worden op de lijst [illegible] die [illegible] de meeste stemmen hebben verkregen.

Deze lijst wordt, met den brief van oproeping, aan de kiezers rondgezonden.

De stemming over de op de lijst vermelde personen geschiedt binnen veertien dagen na de dagteekening van het in art. 67 der wet, regelende het kiesregt, bedoeld procesverbaal.

De Commissie [illegible] dagen [illegible] te kort is, wenscht dus verlenging van den laatsten termijn, [illegible] dat de bepaling [illegible] dagen [illegible] te voren niet verpligtend worde gesteld.

[illegible] meent dat 14 dagen [illegible]

Het voorstel der commissie wordt met 35 [illegible] aangenomen. Tegen stemt de heer *Menso*.

v. Berkel, *Vos*, *Harmsen*, *de Geer v. Oudegein*, *v. d. Heyden* en *de Heus*.

Art. 13. Het bureau van stemopneming, waar de opening der stembriefjes is geschied, zendt ten spoedigste aan den benoemde een door den voorzitter en een der stemopnemers geteekend afschrift van het in art. 67 der wet, regelende het kiesregt, bedoeld procesverbaal.

Het zendt hem, is hij bij herstemming gekozen, [illegible] van [illegible] stemming, [illegible] der eerste stemming.

Dit afschrift strekt den benoemde tot geloofsbrief.

De Commissie komt het voldoende voor, dat een afschrift aan het gemeente bestuur en een [illegible] van het proces-verbaal aan den benoemden wordt gezonden. — Aangenomen.

Art. 14. De benoemde geeft, bij het bekomen van het afschrift, een bewijs van ontvang daarvan af, en binnen drie dagen, of, zoo hij zich buiten de gemeente bevindt, binnen acht dagen na de dagteekening van dat afschrift, kennis aan Burgemeester en Wethouders van zijne aanneming [illegible]

Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving verloopen, geacht de benoeming niet aan te nemen.

De heer *F. v. d. Poll* meent, dat die tijdsbepaling te kort is genomen. Bij gelegenheid van ziekte, het zijn dat de benoemde aan die bepaling niet kan voldoen, even zoo, indien de benoemde op eene verre reis is. Beide gevallen kunnen groote moeijelijkheid opleveren. Hij wenscht dat deze opmerking aan den minister worde kenbaar gemaakt, ten einde in buitengewone gevallen eene verlenging worde toegestaan.

De Voorzitter doet den vorigen spreker opmerken, dat de 8 dagen beginnen te loopen van den dag dat de benoemde den brief heeft aangenomen.

De heer *F. v. d. Poll* zegt: dat hij na de ontvangst binnen 3 of 8 dagen kennis geven moet van de ontvangst. Maar in de buitengewone gevallen door hem opgegeven kan hij toch zijn daar daaraan niet kan voldoen.

De heer *v. Asch v. Wijck* meent in deze met den laatste gevoelen te hebben, welke hem ook in de [illegible] wet in het oog is gevallen. De termijn begint eerst te loopen van den tijd dat het bewijs [illegible] ontvangen [illegible]

[illegible] in overweging, of er niet een termijn moest gegeven worden, binnen welke de benoemde het bewijs van ontvangst verpligt zou zijn af te geven, welke termijn moest loopen van den dag, dat de benoeming geschied, het gevoelt van zelve niet te [illegible] die toch aan te geven.

Volgens den heer *Menso* zou de benoemde dezen onwil reeds genoeg bewezen hebben, het lidmaatschap niet aan te nemen.

[illegible] *Ackersdijck* meent, dat het zeer [illegible] lijkheden is deze niet noodzakelijk in [illegible] [illegible] die bovendien als [illegible] waarschijnlijk kan beschouwd worden, [illegible] aan zulk een denkbeeld te blijven hangen?

Het voorstel van den heer *v. d. Poll* wordt [illegible] stemmen tegen 3 stemmen verworpen. Vóór de heeren *F. v. d. Poll*, *v. Beeck Calkoen* en *Spengler*.

Het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck* wordt met 25 tegen 11 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Ackersdijck*, *Taets v. Amerongen*, *Dolmans*, *Vos*, *Cordes*, *Spengler*, *Duuring*, *d'Ablaing*, *F. v. d. Poll*, *Laan* en *Rees*.

De zitting wordt [illegible] tot [illegible] dag, des morgens 11 uur.

[illegible] De [illegible] verslag der zitting van 26 November [illegible] commissie [illegible] het midden heeft [illegible] in het algemeen. [illegible] zitting [illegible]

(Het vervolg hiernaast.)

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Zitting der Prov. Staten van Donderdag 28 Nov. 1850.

Tegenwoordig 36 leden. Afwezig de Heeren v. d. [illegible], [illegible], v. d. Poll, Meesterkamp en v. Kempen.

Aan de orde is de beraadslagingen over de bedenkingen des Ministers opzigte der ingezondene Provinciale begrooting, en wel in de eerste plaats omtrent de [illegible] van den Vaartschen Rijn en de Doorslag te Jutphaas.

Bij het algemeen verslag der Comm. van rapporteurs is daaromtrent aangevoerd, dat de kosten en opbrengsten niet altijd dezelfde zijn; dat de kosten dikwijls de opbrengsten te boven gaan; dat er [illegible] overschieten, die later worden benuttigd ter voorziening van buitengewone behoeften, en eindelijk dat over het algemeen de Provincie voor dergelijke werken veel meer besteedt als de opbrengen.

De heer [illegible] brengt op het gerapporteerde eenige consideratien uit, welke door den heer F. v. d. Poll worden wederlegd.

De voorzitter meent verpligt te zijn [illegible] de meening des Ministers [illegible] stemt de vergad. [illegible] af, dan komt het voorstel [illegible] in behandeling, [illegible] wat nader [illegible] voorgesteld.

Alzoo op de bedenkingen des Ministers gestemd zijnde, heeft de Vergadering met 35 tegen 1 stem besloten de voorgedragen posten voor beide deze objecten te behouden, en zulks met nieuwezetting der gronden. Voor de bedenking des Ministers, stemt de heer *Duuring*.

Aan de orde is de bedenking des Ministers, om de jaarwedde van den Archivaris weder op de Prov. begrooting over te brengen, waaromtrent het algemeen verslag der Comm. van rapporteurs geen bezwaar [illegible], om deze jaarwedde op de begrooting van enkel Prov. uitgaven te brengen.

De voorzitter voert daaromtrent verder aan, dat de Archivaris door Ged. Staten is benoemd, en slechts van het Rijk ontvangt eene toelage, welke laatste niet wordt gegeven voor het Prov. Archief, maar om geschiedenis en wetenschappen bevorderlijk te zijn. De instructie voor dien ambtenaar is ook niet door den Minister gegeven, doch door de Ged. Staten [illegible], de Minister enkel zijne goedkeuring [illegible].

De heer *Menso* is er ook voor om dit bezwaar uit den weg te ruimen, de uitgaven voor het Prov. Archief zijn vroeger ten laste der Provincie geweest. Bij de nieuwe begrooting heeft men gezegd: [illegible] op de Prov. begrooting behoort. In de eene Prov. heeft men het op de Rijks in de andere op de Prov. begrooting gebragt. Nu echter de Minister aanneemt dat die post op de Prov. begrooting behoort, behoorde men naar de meening des Sprekers, hiermede instemmen, dewijl die post nu bij alle Provincien op de Prov. begrooting komen zal.

In omvraag, wordt de meening des Ministers met [illegible] tegen 6 stemmen aangenomen en alzoo besloten de jaarwedde van den Archivaris op de Prov. begrooting te brengen. Tegen de heeren *Asch v. Wijck*, *v. Be[illegible]*, *Dolmans*, *Kien*, *Hoytema* en *de Louter*.

Aan de orde is de derde bedenking des Ministers, betreffende de overbrenging van den post perceptiekosten op een ander hoofdstuk. — De comm. hierin geen bezwaar vindende, wordt dienovereenkomstig besloten.

De 4e aanmerking van den Minister betreft de verplaatsing van den post van *f* 2000 voor bijdrage in de aflossing der geldleening, ten laste van het gebouw voor kunsten en wetenschappen en verdere daarbij genoemde posten, op het 8e hoofdstuk. — Het algemeen rapport stemt hiermede in, doch wenscht dien post dan onder eene afzonderlijke afd. gebragt te zien.

De heer *Kien* zegt: ons is een model voorgeschreven voor de begrooting, eene nieuwe afdeeling te maken kan dus niet wel geschieden; beter is dus, dien post te qualificeeren onder de aangegevene rubriek.

De Voorzitter wederlegt deze opmerking.

De heer *de Louter* vindt het niet voorzigtig, om op de begr. eene aparte afdeeling voor de kwestieuse posten te brengen, inzonderheid wat betreft de bedoelde *f* 2000 voor het gebouw van Kunsten en Wetenschappen, omdat die uitkeering niet bepaald geregeld is.

De heer *[illegible]* zegt, dat dit het volgende jaar moet beslist worden. Nu moeten wij slechts aan den Minister in het oog doen vallen welke onze uitgaven zijn.

De heer *Menso* spreekt in den zin van den heer *de Louter*, dewijl deze post toch niet geacht kan worden verpligtend te zijn.

In omvraag gebragt, wordt tot de overbrenging der kwestieuse posten op Hoofdstuk 8, onder eene nieuwe afdeeling, dienovereenkomstig besloten met 19 tegen 17 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Duuring*, *Sloet v. Hokland*, *Strick v. Linschoten*, *Gordon*, *Menso*, *F. v. d. Poll*, *Laan*, *Ras*, *Schoenmaker*, *Tuyll van Zuylen*, *de Heus*, *de Geer v. Oudegein*, *Dolmans*, *Weijers*, *de Louter*, *Vos* en *Harmse*.

Aan de orde is de bemerking van den Minister, dat voor het Prov. Blad wel uitgaven, maar geene inkomsten zijn uitgetrokken. De Comm. beantwoordt deze bewerking, door te vermelden, dat het Prov. Blad tot nog toe kosteloos is verspreid, en dus geene inkomsten heeft opgebragt. Zij stelt voor eene afdeeling voor de opbrengst van dat blad, voor memorie aan te nemen.

De Vergadering besluit zoowel het antwoord als het voorstel der Comm. aan te nemen.

Aan de orde 's Ministers bemerking over den post voor kosten van het beteekenen van beschikkingen op ingebragte bezwaren tegen de lijsten der kiezers, enz., om die op het hoofdstuk voor onvoorziene uitgaven te brengen. — Daar het brengen van dezen post op het aangewezen Hoofdstuk, naar het voorschrift der wet plaats heeft, heeft de vergadering met 22 tegen 13 stemmen den bedoelden post aldus behouden.

Vóór de heeren *Duuring*, *Menso*, *Tuyll v. Zuilen*, *Schoenmaker*, *F. v. d. Poll*, *v. Beeck Calkoen*, *de Geer v. Oudegein*, *v. Ittersum*, *Broers*, *Munnicks v. Cleeff*, *Vos*, *Harmse* en *v. Wijnheim*.

Aan de orde de bemerking van den minister, om de *f* 300 subsidie voor de kleine onkosten van de prov. Comm. van toezigt op de kerkelijke administratie der Hervormden gemeenten in de provincie Utrecht, van de Provinciale begrooting te doen wegvallen. — In alle afdeelingen is bepaald dat die post ingevolge koninklijk besluit, is aangenomen.

De voorzitter maakt de vergadering indachtig, dat dien post werkelijk uit 's Rijks schatkist moet worden bestreden en dat sommige provincien reeds lang die som niet meer hebben voldaan. Het Departement der Hervormde Eeredienst heeft die toelagen der bedoelde provincien als toen voor deszelfs rekening genomen, zoodat er zijns inziens geen bezwaar is die som weg te laten.

De heer *Menso* merkt aan, dat dit punt reeds voor 2 jaren in de vergadering der Prov. Staten is ter sprake gebragt, en wel naar aanleiding van het verslag der Synode, waarin vermeld stond dat slechts 5 Collegien van Prov. Staten tot die kosten van kerkel. administratie bijdroegen. Toen is reeds voorgesteld, om in navolging der andere Provincien van die verpligting af te zien. Thans nu de minister zelve zegt, dat die post niet op de Prov. uitgaven behoort, zou het volgens spr. verkeerd zijn te be[illegible]. Of de Prov. of de Staat dit Provinciaal Collegie van toezigt salarieert zal haar niet verhinderen hare werkzaamheden en werkkring als vroeger voort te zetten.

De heer *Kien* apprecieert de begrippen van den minister en van den voorzitter. Spr. heeft altijd met leedwezen gezien, dat die post hier voorkwam, te meer, dewijl ze slechts uit toegevendheid op de begrooting is gebleven. Hij vindt het dus goed om met den minister in te stemmen en dien post van de begrooting af te nemen.

De heer *F. v. d. Poll* zegt, dat die Commissie bij Koninkl. besluit van 1824 is ingesteld, zij is zamen gesteld uit den Commissaris des Konings, 2 leden van Ged. Staten, enz. en den President en den Secretaris van de klassis, met doel, om toe te zien dat het financieel beheer der Hervormde gemeenten behoorlijk werke. Die Comm. is enkel Provinciaal, even als hare werkkring, en behoort, volgens het gevoelen van den spr., op de Prov. begr. — De overbrenging dezer gelden van sommige provincien op het Rijk waarvan door den Comm. des Konings gewag is gemaakt, is hier, zegt spr. nooit bekend gemaakt. Wat de som betreft, indien het Rijk die wil overnemen, dan ware het zekerder dat het de geneigdheid daartoe kennen deed. Voor dien tijd wil spr. die behouden. Die fondsen zijn steeds ten goede besteed, en hebben immer veel daartoe bijgedragen. Spr. wenscht dus dien post voorwaardelijk op de begrooting te behouden.

De voorzitter stemt met den heer *v. d. Poll* volkomen in, wat aangaat het nut van dit Collegie, als zijnde een belangrijke waarborg voor het behoorlijke aanwenden der kerkelijke fondsen. ZHEd. ziet echter niet in dat van het al of niet opnemen der som het bestaan der Commissie afhankelijk zijn kan. De nieuwe Provinciale wet geeft thans bepaaldelijk aan wat ten laste der Provincie moet komen, en daar de Regering hier naar verwijst, met de bemerking dat deze *f* 300 van de begrooting moeten wegvallen, meende Z.H.Ed.G. aan die bemerking te moeten toegeven. Met Vriesland heeft ZHEd., tijdens hij minister van Eeredienst was, dezelfde kwestie gehad, en toen die, na jaren correspondentie opgelost was, heeft de Regering zelfs de achterstallige gelden gerestitueerd.

De heer *v. d. Poll* spreekt nog over zijne onbekendheid met het voren aangevoerde. Spr. wenscht eene voorwaarde te bepalen, voor en aleer men de som van de begrooting afneemt, en dus in het antwoord aan den minister er bij te voegen: mits dat de kosten dan ook door het Rijk worden gedragen.

De heer *v. Beeck Calkoen* vraagt, waarom alleen die post voor de Hervormden is uitgetrokken? Hij wenscht den minister in overweging te geven om ook andere kerkelijke Commissien aan te stellen als voor de Hervormden, daar de andere gezindheden ook zeker een dergelijk toezigt zouden wenschen.

De beraadslagingen gesloten zijnde is door de Verg. besloten toe te geven aan de bedenking des Ministers, in het vaste vertrouwen, dat deze post dan ook door het Rijk worde overgenomen.

Thans wordt de behandeling geopend van 's ministers voorstel, om de bijdrage van *f* 5000 voor de Hoogeschool, als zijnde die instelling van geen regtstreeks Prov. belang, van de Prov. begrooting te doen wegblijven, wanneer dezelve door den Minister op de Rijksbegrooting zal worden gebragt.

Uit het verslag der Commissie van rapporteurs blijkt, dat in de afdeelingen de overgroote meerderheid van gevoelen was, die som op de Provinciale begrooting te behouden.

De Voorzitter zegt, dat het hem leed doet te dien opzigte met de meerderheid dezer vergadering te moeten verschillen. Volgens zijne meening, zal de overbrenging van die som, noch aan het bestaan, noch aan den bloei, noch aan den luister der Hoogeschool te kort doen. Het is hier alleen de vraag, wie eigenaardig de *f* 5000, door de Prov. aan de Hoogeschool toegekend, even als dieselfde som, welke 's jaarlijks door het Stadsbestuur wordt gegeven, moet betalen? Wij leven thans onder een ander bestuur, en onder andere wetten, als in den tijd, toen die sommen het eerst zijn toegewezen. Vroeger subsidieerde eene Provincie eene Rijksinstelling, of het Rijk eene Provinciale. De grondwet neemt dit niet meer aan. Wanneer de grondwet spreekt van enkele Provinciale uitgaven, is het alleen voor die instellingen, die ten laste der Provincie zijn. Het is hier de kwestie over het karakter der uitgave, en niet welk belang de Prov. er bij stelt. De Minister spreekt er bovendien niet van, om die som weg te doen, maar alleen, om haar over te brengen, ten einde de orde van zaken te bewaren. Eindelijk meent ZHEd., dat het wenschelijk zou zijn, dat de Staten eene kwestie, de Hoogeschool betreffende, niet tot een punt van [illegible] met de regering maakten.

Bij dit gezegde van den Commissaris des Konings, meent de heer *Menso* nog te moeten voegen, dat, indien men zich terug plaatst op het standpunt, waarop die subsidie is verleend, en den tegenwoordigen stand van zaken, men dan niet zal aarzelen, aan den wensch des Ministers te voldoen. Vroeger antwoordde de regering, toen men om subsidie voor de Hoogeschool vroeg, dat zij geen geld had; toen moest men, om den luister der Hoogeschool te handhaven, een blijk geven van belangstelling. Die som is toen inzonderheid toegestaan voor academische gebouwen, welke toen het Rijk niet toekwamen. Spr. rekende zich verpligt, dit den Staten te moeten herinneren.

Ook de heer *Duuring* spreekt ten voordeele van de meening des Ministers, en ziet niet in, dat de overbrenging van die som eenig kwaad aan de Hoogeschool zou doen.

De heer *d'Ablaing v. Giessenburg* treedt in eene historische beschouwing de Hoogeschool betreffende. Hij zegt: in 1636 was het niet het doel om door de oprigting der Hoogeschool alleen de wetenschappen voor te staan, maar ook, om den benarden toestand van het gewest te gemoet te komen. Dat de Hoogeschool veel tot den bloei van Utrecht heeft bijgebragt is algemeen bekend. Utrecht is daardoor meer bevolkt, zoowel de Stad als Provincie. Hoofdzakelijk heeft dus Utrecht, wij mogen het niet ontveinzen, hare welvaart aan de Hoogeschool te danken, en zou het dan niet zonderling schijnen, dat men durft beweren, dat de prov. bij die instelling geen belang had? Te regt heeft men dus vroeger begrepen, dat 't in het belang der prov. was die *f* 5000 toe te staan. — „Wanneer ik den minister wel begrijp, en de datum van dezen brief en die van de Rijksbegrooting, welke in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ter tafel gebragt, meen ik dat het doel des ministers niet is om die som op de Rijksbegrooting te plaatsen. En al ware het nog zoo, wie verzekert ons dan nog, dat de Staten die som zullen goedkeuren, doen ze het niet dan moet immers de Hoogeschool ten eenenmale die ondersteuning? Het is dus mijn gevoelen, zegt spr., dat die som blijve, maar wanneer ze werkelijk op de Rijksbegrooting wordt aangenomen, ze dan tot andere einden aan te wenden."

De heer *de Heus* is van voornemen zijne stem aan het voorstel des Ministers te geven; orde en regt-

maat worden er door bevorderd en het belang der Hoogeschool niet mede gekrenkt; verders is hij van meening, dat op eene volgende begrooting zeer wel eene som kan uitgetrokken worden, als bijdrage voor de Hoogeschool, mits die bijdrage blijke in het Provinciaal belang te zijn of ten nutte der Ingezetenen der Provincie aangewend te worden; en met het oog op art. 129 der Grondwet en art. 107 der Provinciale wet. Wel gelooft hij, dat alsdan de Minister geene zwarigheid zoude vinden zoodanigen post goed te keuren.

De heer *v. Beeck Calkoen* zegt: dat hij met den Commissaris des Konings en de andere sprekers desaangaande instemt, dat het eene Rijksinstelling is. Men moet hier echter in het oog houden, dat de vraag, waarover hier gehandeld wordt meer is, of de Prov. de bevoegdheid heeft, in haar eigen belang eene subsidie aan eene Rijksinstelling te geven? Spr. acht het van belang, dat de Staten zich hierover verklaren, en zich met eerbied, maar tevens met aandrang deswege aan de Regering wenden. Hij merkt aan, dat de Staten van Groningen eene toelage ten behoeve van de Academie op de Prov. begrooting hebben voorgedragen.

De heer *F. v. d. Poll* maakt de Staten opmerkzaam, hoe bij gelegenheid dat er sprake geweest is van bezuiniging in 's Rijks financiën, nu twee jaren geleden, ook de opheffing van eene Hoogeschool ter sprake is gekomen en wel bijzonder die van Utrecht. Spr. zegt dat hij alle moeite en zorgen in het werk heeft gesteld om die opheffing tegen te gaan. Al wat dus strekken kan, wat kan bijdragen om die vernietiging tegen te gaan, is te veel van belang, en spr. kan niet ontveinzen, dat het afnemen van die som van de Prov. begrooting, naar zijn inzien, bijdragt tot nadeel der Hoogeschool. Het is wel degelijk in het belang der Prov., om gelden af te staan tot bevordering van den bloei der Hoogeschool. Hoe meer men die bloei vermeerdert, des te meer vermeerdert men die van het Gewest." IJverig verklaart spr. zich dus voor het behoud van die som, om daardoor zorg te dragen, dat de regtstreeksche band tusschen Prov. en Hoogeschool niet worde verbroken. „Die band moet blijven bestaan, want gelooft mij, Mijne Heeren, het is allernoodzakelijkst dat de Prov. zich blijft bemoeijen met den bloei der Academie."

De heer *Broers* zegt, dat het hier volstrekt de kwestie niet geldt, of de academie moet onderhouden worden uit 's Rijks kas, maar alleen, of de verleende subsidie eene uitgaaf is, in het Provinciaal belang noodig. De beoordeeling daarvan is aan de Provinciale staten opgedragen. Bij art. 107 der Prov. wet [illegible] op de begrooting worden gebragt enkel Provinciale uitgaven, maar *alle* uitgaven in het Provinciaal belang noodig. Hier geldt het eene uitgaaf in het Provinciaal belang. De subsidie strekt om te voorzien, inzonderheid in het onderhoud der Akademische gebouwen en voor het Chemisch onderwijs. Dat laatste vooral verspreidt zijn nut over de geheele Provincie, niet alleen door de voortreffelijkheid van het laboratorium, maar ook door de wijs, waarop de daar gegeven wordende openbare lessen dienstbaar worden gemaakt voor het algemeen. — Het doet dus niets ter zake, of de Hoogeschool een Rijks instelling zij, in welk onderhoud door het Rijk moet worden voorzien; maar de Staten behooren te onderzoeken, of de subsidie is in het Provinciaal belang. Het is hem niet te doen om vast te houden aan eenmaal aangenomene begrippen, noch om in dezen moeijelijkheid in den weg te leggen; maar het is de vaste overtuiging, dat de verleende subsidie is *in het provinciaal belang*, die hem tegen de bedenking des Ministers doet stemmen.

De heer *van Hoytema* vereenigt zich met de zienswijze door de heeren *Broers* en *van Beeck Calkoen* uitgedrukt, en voert nog tot staving van zijn gevoelen het volgende aan:

„Wij behooren te onderzoeken, op welken grond de Regering verlangt, dat de subsidie voor de Hoogeschool van de Provinciale begrooting worde weggelaten. Zoo als door den Voorzitter dezer vergadering is opgemerkt, zou die grond daarin gelegen zijn, dat de Grondwet en de Provinciale wet van eene begrooting van *enkel provinciale* en huishoudelijke uitgaven en inkomsten gewagen, en dat daarom eene subsidie, aan eene Rijks instelling verleend, niet tot de *enkel provinciale* uitgaven behoort, en alzoo niet op die begrooting kan gebragt worden." Spreker is van meening, dat deze uitlegging steunt op eene mindere juiste opneming van de wetsbepalingen te dezen aanzien aanwezig.

„Bij art. 129 der Grondwet wordt de onderscheiding ingevoerd tusschen de *kosten van het bestuur der Staten, voor zooveel het Rijksbestuur is*, welke ingeval van goedkeuring, op de begrooting der staatsbehoeften worden gebragt, en de *enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven*, welke op eene afzonderlijke begrooting, onder dien naam voorkomen. Naar aanleiding van deze onderscheiding, zijn bij de artt. 105 en 107 der Provinciale wet, de onderdeelen opgenomen [illegible] begrootingen behoorende.

„Maar bij art. 107 der provinciale wet is ten slotte de bepaling opgenomen, welke in de projectwet *niet* voorkwam, dat op de begrooting der *enkel provinciale uitgaven* zouden worden gebragt *alle uitgaven, in het provinciaal belang noodig*. Het is dus blijkbaar, dat de onderscheiding van *enkel provinciale uitgaven*, bij de Grondwet en de Provinciale wet, alleen voorkomt *in tegenstelling van die uitgaven*, welke tot de Provincie betrekking hebben, doch *voor zooveel het Rijksbestuur is*, en daarom op de begrooting der Staatsbehoeften gebragt worden. Maar vloeit nu hieruit voort, dat de subsidie ten behoeve der Hoogeschool niet door de Staten zou mogen worden verleend, omdat de Hoogeschool eene Rijks instelling is? Geenszins! Tegenover *enkel provinciale uitgaven*, staan die uitgaven, welke het bestuur der Provincie, *voor zooveel het Rijksbestuur is*, betreffen; niet de kosten of subsidiën, welke de Staten in het Provinciaal belang noodig achten, aan eene Rijks instelling te verbinden; want deze kunnen nimmer op de begrooting der provincie, *voor zooveel het Rijksbestuur is*, gebragt worden.

„Achten de Staten die uitgaven in het Provinciaal belang, gelijk ze doen, dan behooren ze op de begrooting van *enkel* Provinciale uitgaven te huis. De toevallige verbinding aan eene in de Provincie aanwezige Rijks-Instelling kan het karakter dezer uitgaven niet veranderen."

De heer *Ackersdijck* vraagt het woord, en zegt, dat het hem moeijelijk is in dezen te spreken, maar even moeijelijk om te zwijgen, uit hoofde der naauwe betrekking, waarin hij tot de Hoogeschool staat. Hij zal evenwel deze laatste betrekking geheel ter zijde stellen en uitsluitend als vertegenwoordiger der provincie spreken; daartoe is hij hier geroepen. De Hoogeschool is Rijksinstelling; de stad en provincie stellen er groot belang in dat zij hier gevestigd blijve; doch daarover wordt hier niet beraadslaagd. Doch, afgezien van hare algemeene bestemming, levert zij de gelegenheid om de stoffelijke en zedelijke belangen der provincie in vele opzigten te bevorderen. Zij vormt niet bloot de kweekelingen waarvoor in de eerste plaats het hooger onderwijs bestemd is; maar zij verspreidt ook nuttige kennis en beschaving buiten dien kring, en zij kan dat des te meer doen wanneer de provincie haar door subsidien daartoe in staat stelt. Het is dus in het welbegrepen belang, zoo men wil, in het enkel provinciaal huishoudelijk belang, dat de Staten subsidien aan de Hoogeschool verleenen. De inwoners der provincie verlangen, dat [illegible] te erlangen, zoude kunnen gebruik maken. Zij zijn overtuigd, dat naar mate de hulpmiddelen b v. voor het onderwijs in de natuurwetenschappen ruimer zijn, de bibliotheek meer volledig is, zij ook meer nut daarvan zullen kunnen trekken. De vraag is, of wij geregtigd zijn, uitgaven voor dat provinciaal belang te doen. Kan men ons tegenwerpen, dat wij deze subsidie verleenen aan eene Rijksinstelling? Is er een beschaafd land, waarin men zal beweren, dat men geen Provinciaal belang bevorderen mag, omdat het tevens aan eene Rijksinstelling voordeel zoude aanbrengen? Spr. wijst op de zoo nuttige lessen van prof. *Mulder*. De kennis der chimie wordt meer en meer onmisbaar voor alle standen, bijzonder voor elken tak van nijverheid. Zonder subsidie der Provincie zoude men geen laboratorium op de hoogte der wetenschap hebben kunnen daarstellen, geen lessen kunnen geven, die door honderd en meer toehoorders buiten de universiteit worden bijgewoond. Geeft men nu eene subsidie, niet zoo zeer ten behoeve der Hoogeschool, maar, omdat de Provincie nut uit deze lessen zou kunnen trekken, zou men dan mogen zeggen: dat moogt ge niet doen? De Staten verlangen er toe bij te dragen dat het Academisch ziekenhuis op ruimer schaal worde ingerigt, waarin de bewoners der Provincie worden opgenomen en verpleegd: de gevaarlijkste krankheden door de uitstekendste mannen worden behandeld. Zoude deze uitgave ons verboden zijn omdat ook het onderwijs daarvan nut zoude trekken. Het is hier de vaststelling van het beginsel die wij behoeven, namelijk, of wij het regt hebben of niet, om te subsidiëren. Zal wil men ons dat regt ontnemen, ik voor mij kan en zal er nooit mijne stem aan geven. Bij deze eerste gelegenheid moeten we dus onwrikbaar vast staan.

De heer *Menso* wil niet geacht worden, door voor het voorstel des ministers sprekende, daardoor niet de Academie voor te staan. De *ƒ* 5000 zijn echter gegeven, omdat ze vroeger noodig waren. De wet zegt: „alle uitgaven in Prov. belang benoodigd", en noodig in Prov. belang is het nu niet; wel was dit het geval bij de aanvrage. Wij hebben het regt een bepaald kundig man bij te staan, wanneer dit in het belang der Provincie noodig is. Hier kan men echter niet bewijzen, dat het noodig is; want het Rijk neemt de voldoening van die som op zich, en mogen wij dan uitgaven op onze begrooting brengen, die niet kunnen bewezen worden noodig te zijn? De regering zegt: die som behoeft niet; want ik zal zorgen.

De heer *Broers* beantwoordt den heer *Menso*, door te zeggen, dat geen spr. de kwestie van het al of niet noodige der som steeds aanvoert, en dat daarvan hier geen sprake is maar wel, of de subsidie is in *Provinciaal belang?* Dit te beoordeelen is het regt der Prov. Staten, en dat regt behooren zij. Wil de regering daartegen bezwaren opperen, zij doe dit. Thans kunnen en mogen wij ons regt niet zelve vertreden.

Ook de heer *Ackersdijck* weerlegt den heer *Menso*, en voegt daarbij, dat deze instelling zeer groote behoeften heeft. Deze Hoogeschool is uiterst bepekt in hare middelen; zij ontvangen van het Rijk weinig in vergelijking met alle andere Academiën in Europa. De belangrijkste wetenschappen kunnen er niet in onderwezen worden. De behoeften moeten dus naar gelang van de ontvangene gelden geregeld worden. De hoofdvraag is hier nu, niet of wij geen subsidiën in het belang der Provincie zouden kunnen verleenen, dat is niet twijfelachtig. Veel meer zoude regt niet overtollig zijn. De vraag is alleen of wij de [illegible] of niet? Zegt de Regering: Gij moogt geene geschenken aan de Hoogeschool geven, dan zouden ook de deuren der Bibliotheek moeten gesloten worden, wanneer haar van elders geschenken gegeven worden; men zal er dan geen geschenken meer mogen aannemen. Zulk eene bekrompenheid mag men niet veronderstellen. Van dat [illegible] kan de regering toch niet uitgaan. Als de Prov. Staten de som toestaan, zal zij [illegible] nuttige aanwending voor de Provincie bekomen.

De heer *v. Heek v. Wijck* wil de discussien niet nodeloos verlengen. Hij beaamt ten volle hetgeen reeds door andere sprekers is gezegd. Hij wenscht alleen nog een enkel woord in het midden te brengen tegen die leden, welke voor het voorstel des Ministers gestemd zijn, omdat zij, naar het hem voorkomt, zich bij de beoordeeling dezer zaak, op een minder juist standpunt plaatsen. De Minister zegt niet, zoo als de heer *Menso* zulks heeft voorgesteld, dat de bijdrage voor de Hoogeschool niet meer op de Provinc. begrooting *behoeft* te worden gebragt, daar het Rijk die som voor zijne rekening nemen zal; — maar de Minister zegt, dat die post niet op de begrooting zal *kunnen* behouden blijven, omdat zij niet is in een enkel Provinciaal en huishoudelijk belang. Het geldt hier dus, zoo als [illegible] door vroegere sprekers is betoogd, wel degelijk een beginsel van het uiterste gewigt.

Het is [illegible] niet te verwonderen, dat de gemaakte bedenking tegen dezen post, eenige bekommering verwekt bij elk die van het belang der Provincie bij het behoud en den bloei dezer instelling overtuigd is. — Wel zegt de Minister, dat die *ƒ* 5000 op de Rijksbegrooting zullen worden gebragt; maar het is door den heer *d'Ablaing* reeds teregt opgemerkt, dat het nog onzeker is of de Staten-Generaal die som zullen goedkeuren. Indien de Staten-Generaal die som niet mogten goedkeuren, en zij inmiddels ook van de Prov. begrooting mogt zijn weggelaten, dan zal de Academie de bijdrage moeten missen. — Ik ga echter verder, en vraag: wanneer zij wel wordt aangenomen, is de Regering dan nog wel genoodzaakt om ze werkelijk uit te betalen? Tusschen het brengen van een post op eene begrooting en de werkelijke uitbetaling is onderscheid. — Hiervan is de stellige verzekering niet gegeven, daarom ook is het bedenkelijk den post van de Prov. begrooting weg te laten. Want mogten deze uitbetaling eens niet mogen plaats hebben, dan zouden de lessen, in eenige speciale vakken, welke thans ten nutte der ingezetenen gegeven en uit de bijdrage der Provincie bekostigd worden, moeten worden gestaakt; en vele nuttige inrigtingen zouden eene in het belang der Provincie wenschelijke ondersteuning en uitbreiding moeten ontberen, terwijl wij, indien op de Prov. begrooting geen post ten dien einde was gebragt, ons als dan buiten de mogelijkheid zouden bevinden juist datgene te bevorderen, wat door deze vergadering geacht is in het Prov. belang noodig te zijn.

Het voorstel des ministers wordt daarop in omvraag gebragt en met 30 tegen [illegible] stemmen verworpen. Voor stemden de heeren [illegible], *Menso*, *de Heus*, *Vos* en *Harmsen*.

De Voorzitter stelt thans voor, het gevoelen van de Commissie aan den Minister kenbaar te maken.

De heer *v. Hoytema* verzoekt daarbij opgenomen te hebben de uitlegging van art. 105 en 107 der Prov. wet, en [illegible] ongeveinsd de oplossing der vraag: of de Staten eene subsidie mogen geven [illegible].

De voorzitter heeft hiertegen geen bezwaar, [illegible] den heer *v. Hoytema* zijn voorstel schriftelijk [illegible] dienen. [illegible] antwoord der Commissie worde aangenomen.

De vergadering wordt voor een half uur gesloten.

(*Het vervolg hiernevens.*)

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Comp.

VERSLAG
VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Vervolg der zitting der Prov. Staten van Utrecht van Donderdag 28. Nov. 1850.

Ten 2 ure wordt de zitting hervat.

Aan de orde is het voorstel des ministers, om eventuele af en overschrijving voor drie daarbij genoemde posten op het Hoofdstuk voor onvoorziene uitgave over te brengen. — In de 2 eerste had de commissie geen bezwaar, doch wel in het 3., in welke meening de vergadering deelt. Tevens wordt besloten, van den uitslag dezer bevindingen verslag te doen aan den Minister van Binnenl. Zaken.

De behandeling der begrooting nu afgeloopen zijnde, gaat men weder over tot die van de gemeente wet, om aan te vangen met art. 15.

Art. 15. Wanneer een benoemde zijne benoeming niet aanneemt, of de in het vorige artikel bepaalde tijd verstreken is, geschiedt binnen veertien dagen eene nieuwe keuze.

De Commissie meent, dat de 14 dagen ook tot [illegible] verlengd worden. — Aangenomen.

Art. 16. De dag voor de ter verkiezing van een lid van den Raad, noodige herstemming of nieuwe stemming wordt bepaald door Burgemeester en Wethouders. — Aangenomen.

Art. 17. Burgemeester en Wethouders zorgen, dat Gedeputeerde Staten van het in art. 13 bedoeld procesverbaal afschrift bekomen, en geven hun kennis van het al of niet aannemen der benoeming door een gekozene en van den dag, waarop, naar aanleiding der artt. 9 en 14, de verkiezing zal plaats hebben. — Aangenomen.

Art. 18. De tot lid van den Raad benoemde legt (neven zijn geloofsbrief) aan den Raad over:

een uittreksel uit de geboorte-registers, bij gemis daarvan eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats der geboorte blijken;

eene verklaring van den Burgemeester, getuigende, dat hij gedurende het laatste aan zijne verkiezing voorafgaande jaar zijne woonplaats binnen de gemeente gehad heeft;

eene door hemzelven af te geven verklaring, vermeldende de openbare betrekkingen, die hij bekleedt.

Ook de bepaling in alinea 3. komt de Commissie te kort voor. Zij wenscht daarvoor in deze plaats te stellen: *de laatste drie jaren.*

Bij de behandeling van dit art. geeft de heer *Menso* te kennen, dat hij zich niet met de bemerking der Commissie vereenigt.

De heer *Ackersdyck* verdedigt het voorstel der Commissie.

In omvraag wordt het voorstel der Commissie met 31 tegen 4 aangenomen. Tegen de Heeren *Menso*, *Schoenmaker*, *P. v. d. Poll* en *Harmsen.*

Art. 19. De leden van den Raad kunnen ten allen tijde hun ontslag nemen. Het wordt door hen ingezonden aan den Raad.

De Commissie acht het niet goed, dat, in tijden van spanning of onrust, leden van den gemeente raad zoo gemakkelijk hun ontslag kunnen nemen. Bovendien is de waarneming dier betrekking een *burgerpligt*, van welken men zich niet willekeurig kan ontdoen. Zij stelt dus voor dit art. aldus te veranderen: „De leden van den Raad kunnen, zonder geldige redenen, ter beoordeeling van den Raad, niet buitentijds hun ontslag nemen."

De heer *P. de Beaufort* heeft bedenkingen tegen het voorstel der Commissie, als meenende Spr. dat men het ontslag nemen van leden van den raad niet moet bemoeijelijken, of onmogelijk maken, aangezien de gelden de redenen dan ook niet zouden worden aangenomen. Een dusdanig lid zou dan niet ter vergadering komen, of als het kwam, de vergadering tegenwerken. De wetgever heeft dit liever aan het oordeel van het lid overgelaten, waarmede Spr. instemt, zoodat, volgens zijne meening, het art. diende behouden te worden.

De heer *Broese* is voor het voorstel der Comm. In moeijelijke omstandigheden moet men het den leden van den raad niet zoo gemakkelijk maken ontslag te nemen, zij zouden dan de zorgen alleen aan de overig blijvenden overlaten.

De heer *Menso* ondersteunt het voorstel van den heer *de Beaufort*, als meenende, dat er geen middel bestaat om het raadslid te dwingen, dat hij op de vergadering aanwezig zij. Zulk een lid zou tevens de gemeente in de onmogelijkheid stellen een ander in zijne plaats te benoemen.

De heer *Metelerkamp* spreekt in denzelfden zin. Deze raad kan niet beslissen, zegt Spr., dan wanneer de helft der leden aanwezig is. Indien nu de helft dier leden bedankt, en geen ontslag krijgen kan, hoe zal men dan in den raad tot eenig besluit kunnen komen?

De heer *Ackersdijck* blijft bij het voorstel der Commissie. De wet legt den pligt op, zegt Spreker, men moet zich in moeijelijke omstandigheden ook niet zoo gemakkelijk van dien pligt kunnen ontdoen.

In omvraag gebragt, stemmen 18 leden voor en 18 leden tegen het voorstel der Commissie. Tegen stemmen de heeren *Taets van Amerongen*, *van Nooten*, *Strick v. Linschoten*, *Menso*, *d'Ablaing*, *Tuyll v. Zuilen*, *Schoenmaker*, *Ras*, *P. v. d. Poll*, *Asch v. Wijck*, *van Voersen*, *van der Poel*, *de Heus*, *de Geer*, *van Ittersum*, *P. de Beaufort*, *Harmsen* en *Winsheym.*

De heer *Kien* merkt aan, dat dewijl hier eigenlijk door het staken der stemmen geene beslissing gevallen is, deswege slechts eene mededeeling aan den Minister kan geschieden. Dien overeenkomstig wordt besloten.

Onderdeel 3. *Van de vereischten voor het lidmaatschap van den Raad en van de hiermede onvereenigbare betrekkingen.*

Art. 20. Leden van den Raad kunnen alleen zijn de meerderjarige ingezetenen der gemeente, die Nederlanders en in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zijn.

Voor meerderjarige ingezetenen worden gehouden zij, die den ouderdom van drie en twintig jaren vervuld en, gedurende het laatste jaar, hunne woonplaats binnen de gemeente gehad hebben;

voor Nederlanders zij, die het zijn volgens de wet van den 28. Julij 1850 ter uitvoering van art. 7 der Grondwet.

De aanmerking op art. 18, meent de Commissie, is mede toepasselijk op de tweede alinea van dat art.

De heer *van Asch van Wijck* is van meening, dat [illegible] 23 jaren [illegible] in gemeenten [illegible] Hij wenscht van de Regering in [illegible] in groote gemeenten boven van 10,000 zielen, den leeftijd te bepalen op 25 jaren.

De heer *Kien* merkt aan, dat in den regel men [illegible] gedurende eenige jaren [illegible] Het [illegible] hebben bewezen. Een jong geslacht brengt nieuwe denkbeelden mede, en die op zijn 23ste jaar niet geschikt is voor lid van den raad, zal het ook niet op zijn 25ste zijn.

Het voorstel der Commissie wordt aangenomen.

Dat van den heer *v. Asch van Wijck* wordt met 9 tegen 29 stemmen verworpen. Vóór de heeren *Strick v. Linschoten*, *v. Asch v. Wijck*, *Metelerkamp*, *v. Berkel*, *de Geer v. Oudegein*, *A. J. de Beaufort*, *P. de Beaufort*, *Munnicks van Cleeff* en *Winsheim.*

Art. 21. Die, ter waarneming der hun door Ons, of van Onzentwege opgedragene commissiën, verpligt zijn, tijdelijk buiten de gemeente te wonen, houden daardoor niet op, ingezetenen te zijn, zoo lang hun hoofdverblijf binnen de gemeente gevestigd blijft. — Aangenomen.

Art. 22. Bloedverwantschap of zwagerschap in den eersten of tweeden graad mag niet bestaan tusschen den Burgemeester en de leden van den Raad, noch tusschen de leden onderling.

In gemeenten beneden de 1000 zielen is alleen de eerste graad van bloedverwantschap of zwagerschap verboden.

Die, na zijne benoeming, in den verboden graad van zwagerschap geraakt, behoeft, voor den afloop van zijn tijd van zitting, niet af te treden.

De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

De heer *van Berkel* wenscht de tweede alinea van dit art. te doen vervallen, en dus de bepaling ook niet te passen op gemeenten van beneden de 1000 zielen.

De heer *van Asch v. Wijck* heeft een voorstel van tegenovergestelde strekking. Hij wenscht in alinea 1 te doen wegvallen de woorden „*tweede graad*", en alsdan alinea 2 ook weg te nemen. Spreker meent, dat er geene reden bestaat voor den Gemeenteraad eenen anderen afstand aan te nemen, dan voor de Prov. Staten. Hij wenscht niet uitgesloten te zien broeders of zwagers, wanneer het menschen zijn van dien stempel, dat men ze gaarne in den raad had.

De heer *Ackersdijck* ondersteunt het voorstel van den heer *van Berkel.*

Dit laatste in omvraag gebragt, wordt met 29 tegen 7 stemmen aangenomen. (Hierdoor vervalt het voorstel van den heer *v. Asch v. Wijck*). Tegen: de heeren *v. Asch v. Wijck*, *Metelerkamp*, *Spengler*, *A. J. de Beaufort*, *P. de Beaufort* en *Kien.*

Art. 23. Wanneer personen, zich in den verboden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bevindende, ter gelijker tijd zijn gekozen, wordt de oudste in jaren voor benoemd gehouden.

De Commissie stelt voor hier te lezen, „wordt degene, die de meeste stemmen heeft verkregen, voor den benoemde gehouden." — Aangenomen.

Art. 24. Het lidmaatschap van den Raad is onvereenigbaar met de betrekking:

van hoofd van een departement van algemeen bestuur;

van Commissaris des Konings in de provincie;

van lid der Gedeputeerde Staten;

van Griffier der Staten;

van ambtenaar, van wege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan op eenigerlei wijze ondergeschikt, of met het ontvangen of uitgeven der gelden van de gemeente belast, behoudens de bevoegdheid van den Burgemeester, die Secretaris der gemeente is, om tevens lid van den Raad te zijn;

van geestelijke of bedienaren des godsdienst;

van onderwijzer voor het lager of middelbaar onderwijs;

van krijgsman in werkelijke dienst.

De Commissie meent, dat het lidmaatschap ook onvereenigbaar is met eene betrekking van ambtenaar bij de Prov. griffie. Ten opzigte de onderwijzers meent zij, dat hier enkel moet uitgesloten worden de zoodanigen, die door de gemeente aangesteld of bezoldigd zijn.

De heer *Menso* spreekt tegen het 2e voorstel der Commissie. De heer van *Hoytema* spreekt in den zelfden zin. Hij meent, dat er onderwijzers zullen komen, die niet door het gemeente-bestuur zijn aangesteld, en komen die dan in den Raad, dan zullen die al ligtelijk de anderen tegenwerken.

De heer *Ackersdijck* zegt, dat dit niet te pas komt op het middelbaar onderwijs, maar wel bij het lager onderwijs, en stelt dus voor, de uitsluiting te beperken tot de onderwijzers van lagere scholen.

Het eerste voorstel der Commissie wordt aangenomen.

Het voorstel van den heer *Ackersdijck* wordt met 27 tegen 9 stemmen verworpen. Vóór de heeren *Taets van Amerongen*, *d'Ablaing*, *v. Ittersum*, *van Nooten*, *A. J. de Beaufort*, *P. de Beaufort*, *van Hoytema*, *Ackersdijck* en *Vos.*

Het tweede voorstel der Commissie wordt daarna met 23 tegen 13 stemmen aangenomen; tegen: de heeren *Taets v. Amerongen v. Nat*, *van Nooten*, *Duuring*, *Strick v. Linschoten*, *Menso*, *van Tuyll v. Zuylen*, *Schoenmaker*, *P. v. d. Poll*, *van Beeck Calkoen*, *F. v. d. Poll*, *P. d. Beaufort*, *Munnicks van Cleeff* en *van Hoytema.*

De zitting wordt verdaagd tot den volgenden morgen ten 11 ure.

Zitting van Prov. Staten van Vrijdag 29 Nov.

Tegenwoordig 28 leden. Afwezig zijn de heeren *van Nooten*, *Strick*, *Ras*, *P. v. d. Poll*, *v. d. Poel*, *de Geer*, *Weijers*, *de Louter*, *Harmsen*, *v. d. Bergh*, *Martenhoff*, *van der Heyden* en *van Kempen.*

Aan de orde is de voortzetting der behandelingen over de gemeente-wet.

Art. 25. De leden van den Raad mogen:

in regtsgedingen, waarin de Gemeente betrokken is, niet als advocaat of procureur werkzaam zijn;

bij het opnemen en goedkeuren der rekening eener aan het gemeentebestuur ondergeschikte inrigting, tot welker bestuur zij behooren, niet tegenwoordig zijn;

middelijk, noch onmiddelijk deel nemen aan het koopen van vorderingen ten laste der gemeente, aan het pachten van de goederen of inkomsten der gemeente, aan leveringen of aannemingen ten behoeve der gemeente.

De Commissie stelt voor de volgende bepaling hier op te nemen: „wanneer in het belang van eene gemeente noodig geoordeeld wordt, dat hare goederen bij publieke verpachting ook door leden van den Raad kunnen worden gepacht, wordt dit, op voorstel van den Gemeente-raad, vooraf door Ged. Staten bepaald."

Verder meent men, dat ook het verbod op den Secretaris des bestuurs moet worden toegepast.

De heer *van Asch v. Wijck* stelt voor, de aandacht der Regering te vestigen, op de woorden: „vorderingen ten laste der gemeente," om te weten wat onder die woorden moet verstaan worden, bepaaldelijk of daaronder ook geldleeningen, ten behoeve der gemeente aangegaan, moeten worden begrepen.

De heer *Menso* stelt voor in dit art. het deelnemen aan het pachten te beperken tot onderhandsche handelingen, alsmede het verbod tegen het koopen van vorderingen te beperken tot die, welke het gevolg zijn van werken en leverancie. — Ten opzigte het gezegde van den Heer *v. Asch v. Wijck*, meent hij, dat daaruit nog eene andere vraag ontstaat, en zegt: wanneer ik houder ben van een schuldbrief op de gemeente, en een ander is lid van den Raad, mag die dan mijn schuldbrief koopen? Volgens de wet, meent hij, zou dan zijn radikaal als nadelig verboden. De bedoeling zal dus waarschijnlijk zijn, bij leverantie als anderzins; doch de [illegible] gemeen.

De heer *Ackersdijck* ondersteunt het voorstel van den Heer *v. Asch v. Wijck*, doch [illegible] het voorstel van den Heer *Menso*, [illegible] grond hiertoe op, dat bij aannemen en verpachten bijzondere belangen voorkomen, en die moeten niet in denzelfden persoon vereenigd zijn. Die opkomt voor de gemeente, moet geen belang hebben, om die gemeente te benadeelen.

Het voorstel van den heer *Menso* wordt niet ondersteund. Dat van den heer *v. Asch v. Wijck* wordt zonder omvraag aangenomen. Het voorstel der Commissie wordt in omvraag gebragt en met 24 stemmen tegen 4 aangenomen. Tegen de Heer *Menso*.

Art. 26. Een lid van den Raad, een der in art. 20 vermelde vereischten verliesende, of eene der in art. 24 uitgeslotene betrekkingen aannemende, houdt op lid te zijn. Hij geeft hiervan kennis aan den Raad, met vermelding der reden.

De nieuwe keuze geschiedt binnen twee maanden nadat Burgemeester en Wethouders van het feit kennis hebben bekomen. — Aangenomen.

Art. 27. Die met art. 25 in strijd handelt, wordt in zijne betrekking geschorst door den Raad.

Deze onderwerpt het geval onmiddelijk aan Gedeputeerde Staten, die den geschorste, zoo zij hem schuldig bevinden, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren.

Gedeputeerde Staten kunnen ambtshalve het [illegible] vervallen verklaren.

De heer *v. Berkel* stelt voor, dat in het laatste lid van dit artikel zal gelezen worden, achter het woord handelt: „Na hem gehoord te hebben, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren, wordende hem echter het regt toegekend, zich tegen de beslissing aan de Gedeputeerde Staten bij den Koning te voorzien."

De heer *Broers* meent hierbij te moeten voegen: na hem gehoord *of geroepen* te hebben, want anders zou het lid kunnen wegblijven. — De heer *v. Berkel* stemt hiermede in, waarna het voorstel wordt aangenomen.

Onderdeel 4. *Van den tijd van zitting der leden van den Raad.*

Art. 28. De leden van den Raad hebben zitting gedurende zes jaren.

Een zesde van hen treedt jaarlijks af, met den eersten Dingsdag van September, volgens een daarvan te maken rooster.

De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar.

De Commissie zegt hierover, dat het haar doelmatig is voorgekomen, ten einde het werk der verkiezing niet te moeijelijk en lastig te maken, dat of de aftreding bepaald worde op de twee jaren, een derde, of dat bij behoud van het art. de tusschentijds opkomende vacatures, niet binnen tijds worden vervuld.

In verband met art. 8, de aftreding te bepalen op den 1. Dingsdag in Januarij.

De heer *v. Asch v. Wijck* wenscht bij de bedenking der Commissie [illegible] te voegen „en kostbaar".

Dit voorstel wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 29. Eene plaatselijke verordening stelt den rooster van aftreding vast. — Aangenomen.

Art. 30. Het lot bepaalt den tijd, waarop elk lid van den Raad, naar den rooster, aftreedt. — Aangenomen.

Art. 31. Die, ter vervulling eener, buiten den bij den rooster bepaalden tijd, opengevallene plaats, tot lid van den Raad verkozen is, treedt af op het tijdstip, waarop degeen, in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden. — Aangenomen.

§ 2. *Van de vergadering van den Raad.*

Onderdeel 1. *Van het onderzoek der geloofsbrieven en het zitting nemen der nieuw inkomende leden.*

Art. 32. De Raad onderzoekt de geloofsbrieven zijner nieuw inkomende leden, beslist de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve oprijzen, en geeft van elke door hem genomene beslissing terstond kennis aan Gedeputeerde Staten.

De heer *van Asch v. Wijck* heeft bezwaar tegen het beginsel. Ook hier is geen onderscheid gemaakt tusschen groote en kleine gemeente. Wat voor kleine gemeente nuttig zou zijn, kan men voor groote niet aannemen. Het zou Spreker zonderling voorkomen, dat men aan den Raad van eene groote gemeente, b.v. van Amsterdam, die uit meer dan 40 leden zal moeten bestaan, niet de vrije beslissing dezer aangelegenheden zou overlaten. In alle vergaderingen is het beginsel aangenomen, dat de Vergadering in hoogste ressort beslist. Hij vindt het dus wenschelijk dat hier bij groote gemeenten eene uitzondering in dien zin worde gemaakt. Hij vindt er bezwaar in het besluit van den Raad aan Ged. Staten in het hoogste ressort over te laten. Mogt men het toezigt over het bestaan van groote gemeenten noodzakelijk achten, vergenoege men zich met het beroep op den Koning. — Bovendien wanneer een lid is toegelaten, zouden Ged. Staten het regt hebben om hem te weigeren, terwijl het beroep op den Koning drie maanden verwijl zou veroorzaken. Spreker wenscht dan, dat Ged. Staten hierin zullen gehoord worden, wanneer men het noodig acht hunne beslissing in te roepen. — Hierbij voegt Spreker nog, dat de toelating der leden door de Ged. Staten acht dagen verwijl veroorzaakt. Let men nu op art. 82 der wet, waarbij bepaald wordt, dat de verkiezing van Wethouders op den 1en Dingsdag van September zal moeten geschieden, zoo volgt hieruit, dat een Wethouder herkozen lid van den Raad niet als Wethouder kan ingekozen worden, want den 1en Dingsdag wordt de herkiezing als Wethouder gedaan, en den 2en Dingsdag zou hij eerst verkiesbaar daartoe zijn; dit kan dus niet. — Spreker heeft echter geen middel gevonden dit ongerief te gemoet te komen, zoolang het beginsel is aangenomen om 8 dagen op de beslissing van Ged. Staten te wachten. — Hij wenscht, dat dit denkbeeld aan de Hooge Regering worde bekend [illegible]

De heer *Ackersdijck* geeft eenige bedenkingen tegen het voorstel van den heer *van Asch v. Wijck*. Spr. zegt: Het is hier geen kwestie van wet, maar van regt, en meent dat hierin de beslissing van Ged. Staten noodig zijn kan. Wanneer men zich over elk punt ter beslissing naar den Koning moest wenden, dan zou de Koning ook immer onderzoek moeten doen, en dat kan hij niet; hij komt alleen op, wanneer de wetten niet worden gevolgd.

De heer *Kien*, ofschoon in de denkbeelden van den heer *Ackersdijck* deelende, kan toch de opmerking van den heer *v. Asch van Wijck* niet verwerpen. Hij stelt dus voor, het denkbeeld van den heer *v. Asch van Wijck* te splitsen.

De heer *Menso* brengt bezwaren in tegen het voorstel van den heer *v. Asch van Wijck*, en zegt dat de aanneming niet geschiedt den 1en Dingsdag van September, maar den 1en Dingsdag van Augustus.

De heer *v. Asch van Wijck* kan zich hiermede niet vereenigen, en zegt dat is de tijd der verkiezing; wij spreken hier alleen over het onderzoek der geloofsbrieven. Overigens doet Spreker opmerken, dat zijn voorstel alleen betrekking heeft op groote gemeenten. Wat het toezigt over de kleine gemeenten betreft, hierover is hij het met den heer *Ackersdijck* eens.

De heer *v. Berkel* zegt, dat hij met de Commissie, die rapport over het ontwerp der gemeentewet heeft uitgebragt, volkomen instemt, dat de beoordeeling der geschillen over de al of niet toelating van leden van den gemeenteraad moet worden opgedragen aan Gedep. Staten of wel aan de regtsmagt. Tot staving van dit zijn gevoelen, brengt hij een feit bij. Er was n. l. een paar jaren geleden, in eene kleine stad eene verkiezing van een raadslid geschied. Bij die verkiezing hadden groote onregelmatigheden plaats gehad. Men had in strijd gehandeld met de duidelijk uitgedrukte bepalingen in het stedelijk reglement. Klagten waren daartegen ingebragt bij Gedep. Staten, en op de vernietiging der gedane keuze werd bij dat Collegie aangedro[illegible] doch Gedep. Staten moesten den adressanten te k[illegible] nen geven, dat zij niet bij magte waren aan [illegible] verzoek te voldoen, vermits, naar luid van art. [illegible] van het stedelijk reglement, *de Raad* moest kla[illegible] over plaats gehad hebbende onregelmatigheden, [illegible] vermits de raad dit *niet* gedaan had, het, in [illegible] met de voorschriften van het reglement, gekozen [illegible] wel moest zitting nemen.

De heer *Ackersdijck* blijft bij het denkbeeld, [illegible] het toezigt zoowel over groote als kleine gemee[illegible] nuttig is. In beide doen zich dezelfde partijsc[illegible] pen op. Het beroep op de wet alleen is hier [illegible] niet genoeg, niemand kan zich beklagen, ook [illegible] in Amsterdam niet, wanneer eene onwettige [illegible] gedaan is, dat men zich dan op een hooger co[illegible] zou kunnen beroepen.

De heer *Broers* voert aan, dat men het hoo[illegible] beroep toch bij alle regtbanken heeft, en dat in[illegible] kuiperijen, intriguen, evenzeer in groote als in kl[illegible] collegiën worden gevonden. Hij is dus voor [illegible] hooger beroep.

In omvraag, wordt het voorstel van den hee[illegible] *Asch van Wijck* met 3 tegen 25 stemmen verwo[illegible] Vóór de heeren *van Beeck Calkoen*, [illegible] *Cleeff* en *v. Asch van Wijck*.

Art. 33. De nieuw inkomenden nemen aan het [illegible] zoek en de beoordeeling hunner eigene geloofsbrie[illegible] geen deel en wonen de daarover te houden beraadslag[illegible] gen niet bij. — Aangenomen.

Art. 34. Gedurende acht dagen, te rekenen van [illegible] dag, waarop de Raad heeft beslist, staat het reg[illegible] de nieuw inkomenden, die niet zijn toegelaten [illegible] lid van den Raad, en zoo de Burgemeester [illegible] ook aan dezen, tegen de beslissing van den Raad [illegible] ren bij Gedeputeerde Staten schriftelijk in te dienen.

De Comm. meent, dat de beslissing der geschil[illegible] len, even als bij de kieswet, op de meest eenvo[illegible] dige vormen en op de korte termijnen, aan de reg[illegible] magt worde overgelaten, op grond, dat de beoor[illegible] deeling der geschillen over de al of niet toelati[illegible] van leden betrekking heeft tot de toepassing [illegible] wet, en dus is van regtskundigen aard. Teve[illegible] meent de Comm. daarin een meerderen waarborg [illegible] zien voor de onafhankelijkheid der gemeente-[illegible]

Deze bemerking is toepasselijk op art. 35 tot [illegible]

De heer *Menso* [illegible] meening [illegible] te behouden.

De heer *Ackersdijck* verdedigt het voorstel d[illegible] Commissie.

De heer *Hoytema* stelt voor het verslag der Co[illegible] te veranderen, in zooverre, dat „de uitspraak o[illegible] trent die geschillen, in hooger beroep" aan de reg[illegible] magt worde overgelaten; want het is een hoog[illegible] beroep, waaraan de beslissing is overgelaten.

De heer *Ackersdijck* meent, dat die aanmerkin[illegible] eerst te pas komt bij een art., welk over hooge[illegible] beroep spreekt.

In omvraag, wordt de bedenking der Comm. me[illegible] 26 tegen 2 stemmen aangenomen. Tegen de heere[illegible] *Menso* en *van Asch v. Wijck*.

(*Het vervolg hierna.*)

De heer *A. J. van Beeck Calkoen* verzoekt der Re[illegible] dactie onderstaande verbetering op te nemen:

„Ik moet UEd. verzoeken de navolgende tereg[illegible] wijzing op het Verslag van de Zitting der Provinc[illegible] Staten van Utrecht op Donderdag 28 Nov. [illegible] plaatsen.

„Bij de discussie over de bemerking des Minis[illegible] aangaande de subsidie van *f* 300 voor de klein[illegible] kosten van de Prov. commissie van toezigt op d[illegible] kerkelijke administratie der Hervormde Gemeent[illegible] in deze provincie, is door mij in [illegible] gezeg[illegible] naar aanleiding eener gemaakte opmerking, dat [illegible] geene bevreemding behoeft te verwekken, dat de[illegible] post uitsluitend ter zake van toezigt op de kerkelij[illegible] administratie bij de *Hervormden* is uitgetrokken, [illegible] de eenvoudige reden, dat het gouvernement op gee[illegible] kerkelijke administratie van andere gezindheden ee[illegible] toezigt uitoefent, en dat, indien het gouverne[illegible] zoodanig toezigt ook over andere gezindheden [illegible] willen en kunnen uitoefenen, deswegens evenzee[illegible] thans voor de Hervormden, eene subsidie [illegible] Provinciale en Rijksbegrooting zou behooren ge[illegible] te worden."

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Zoon[illegible]

VERSLAG
VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

[illegible] der zitting der Prov. Staten van Utrecht Vrijdag 29. Nov. 1850.

[illegible] 36. Gedeputeerde Staten doen binnen veertien [illegible] uitspraak, die, met redenen omkleed, terstond [illegible] medegedeeld aan den Raad, tegen wiens beslissing [illegible] zijn ingebragt.

[illegible] v. Wijck maakt de bedenking, [illegible] niet voegzaam ware, dat van de beslissing [illegible] Staten niet alleen den Raad, maar ook [illegible] persoon, die zulks aangaat, worde kennis gegeven?

[illegible] heer Kien stemt hiermede in.

[illegible] heer van Ackersdijck wenscht de bijvoeging [illegible] van den [illegible] v. Wijck [illegible] aan het [illegible] wissel der Re[illegible], waarmede de heer van Asch v. Wijck instemt.

[illegible] voorstel van den heer van Asch v. Wijck [illegible] daarna aangenomen.

[illegible] Gedeputeerde Staten [illegible] op de beslissing van den Raad uitspraak doen, [illegible] geven van het voornemen hiertoe aan den Raad binnen acht dagen, nadat hun de beslissing is medegedeeld.

[illegible] brengen binnen veertien dagen, na dat berigt, hunne [illegible] redenen omkleed, ter kennis van den Raad.

[illegible] Comm. wenscht ook den Commissaris des Ko[illegible] op te dragen, om ambtshalve omtrent de be[illegible]ing uitspraak te doen.

[illegible] heer Kien brengt nog een enkel woord ten [illegible] van de bemerking der Commissie [illegible]

[illegible] heer Menso zegt, als wij dit [illegible], [illegible] het beginsel van het art. [illegible] geldt [illegible] beslissing van Gedep. Staten [illegible] zou dus [illegible] uitbreiding worden van de [illegible]heid, om [illegible] beslissing van [illegible] op te komen. Art. [illegible] geeft het regt van uitspraak te doen, niet van [illegible]

[illegible] heer [illegible] merkt aan, dat de [illegible] in overeenstemming is met hetgeen in art. [illegible] aangenomen. Nu Gedep. Staten slechts kunnen [illegible] tegen de beslissing van den raad, wensch[illegible]

[illegible] Commissaris [illegible]

[illegible] bovendien geene nieuwe redactie, die de com[illegible] maakt, maar slechts eene opmerking.

[illegible] heer Hoytema wenscht de opmerking der com[illegible] achter art. 34 gevoegd te zien, dan vervalt [illegible]

Het voorstel der Commissie in omvraag gebragt, [illegible] met 27 stemmen tegen 1 aangenomen. Tegen [illegible] heer Menso. — Tevens wordt besloten, ingevolge [illegible] voorstel van den heer Hoytema, deze meening [illegible] op die van art. 34 te laten volgen.

Art. 37. De Raad, of de niet toegelatene, die in de [illegible] van Gedeputeerde Staten niet berust, kan, ge[illegible] veertien dagen, te rekenen van de dagteekening [illegible] uitspraak, hiervan bij Ons in beroep komen.

De heer v. Berkel wenscht kortheidshalve voor het [illegible] te lezen: teekening.

De heer v. Asch v. Wijck, indachtig aan het ver[illegible] uitdrukking in art. 34 en 37, stelt duide[illegible]lijkheidshalve voor: „De Raad, of elk lid van den [illegible], en zoo de Burgemeester geen lid er van is, [illegible], en de niet toegelatene, enz."

Het voorstel van den heer v. Asch v. Wijck wordt [illegible]genomen, even als de bedenking van den heer v. Berkel.

Art. 38. Onze beslissing, binnen twee maanden, nadat [illegible] ingediend, bij een met redenen omkleed besluit [illegible], wordt aan Gedeputeerde Staten gezonden, die [illegible] uitvoering zorgen. — Aangenomen.

Art. 39. De nieuw inkomende leden, [illegible] hunne [illegible] niet, [illegible] de in art. 34 en 36 [illegible] bepaalde [illegible], of, is de zaak bij Gedeputeerde Staten of bij Ons aanhangig, door Gedeputeerde [illegible] of door Ons hunne [illegible] bevolen zij.

[illegible] den heer v. Asch v. Wijck is de vraag [illegible] of de toelating van een lid zal kunnen geschie[illegible] binnen de 14 dagen die loopen moeten, voor [illegible] inbrenging van de beslissing van Gedep. Staten. [illegible]lijk is de zaak dan niet meer bij Gedep. Staten [illegible], en nog niet bij den Koning [illegible].

[illegible] wenscht een [illegible] in het rapport [illegible] duidelijker redactie. — Wordt niet ondersteund.

Art. 40. Bij het aanvaarden hunner betrekking, wordt door de leden van den Raad, in de vergadering, in handen van den Voorzitter, door ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, de volgende eed of belofte afgelegd:

„Ik zweer (beloof) trouw aan de Grondwet, en dat ik „de belangen der gemeente . . . . . . , met al mijn ver„mogen, zal verstaan en bevorderen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig" (dat beloof ik).

Zij worden hiertoe niet toegelaten, dan na den in art. 33 der Grondwet bedoelden eed (verklaring en belofte) van zuivering te hebben afgelegd.

De heer v. Asch v. Wijck stelt hierbij voor een nieuw art. in te voegen, luidende:

„Indien de benoemde niet wordt toegelaten, ge[illegible]schiedt binnen 14 dagen [illegible]"

De heer v. Ackersdijck houdt deze inlassing voor overtollig, want het spreekt van zelve, dat, wanneer iemand niet wordt toegelaten, de nieuwe kiezing binnen den reeds bepaalden tijd geschiedt.

De heer v. Asch v. Wijck zegt, dat de Commissie heeft voorgesteld, om, wanneer in tusschentijden een lid afgaat, niemand in zijne plaats te kiezen, voor de gewone verkiezing.

De heer van Ackersdijck merkt nog hierop aan, dat, wanneer een benoemde niet wordt toegelaten, het van zelve spreekt, dat eene vacature is opengevallen, en er dus op nieuw moet gekozen worden.

Het voorstel wordt daarna in omvraag, met 8 tegen 19 stemmen verworpen. Voor de heeren Metelerkamp, v. Veersen, F. v. d. Poll, v. Hoytema, A. J. de Beaufort, P. de Beaufort, v. Beeck Calkoen, Munnicks v. Cleeff en v. Asch v. Wijck. Absent de heer Kien.

De zitting wordt voor een half uur geschorst.

Ten 2 ure wordt de zitting weder geopend.

[illegible]

On derdeel 2. Van het houden en de orde der vergadering.

Art. 41. De Raad vergadert jaarlijks ten minste zes malen, en voorts zoo dikwijls de Burgemeester het noodig oordeelt, of een derde der leden het schriftelijk, met op[illegible]

[illegible] De Commissie wenscht „zes malen" [illegible] en, als onnoodig voor kleine en overbodig voor grootere gemeenten.

De heer v. Berkel spreekt tegen het voorstel der Comm., en stelt voor achter jaarlijks te doen volgen: „ten minste om de 2 maanden, enz."

Ook de heer Menso heeft bedenkingen tegen de aanmerking der Comm., en wil die liever laten wegvallen. De bemerking van den heer v. Berkel, hoewel noodzakelijk, dewijl men anders de 6 vergaderingen achter elkander zou kunnen doen, komt echter zijns inziens meer te pas in het reglement van orde, waarvan in art. 54 gesproken wordt.

De heer v. Berkel blijft volharden in zijn voorstel, als zijnde dit om de soliditeit van de behartiging der zaken noodzakelijk.

De heer v. Beeck Calkoen wil dit art. dus gewijzigd hebben, achter de woorden zes malen te doen volgen: „of zoo dikmaals als het Collegie van Burgemeester en Wethouderen het noodig oordeelt, of een derde, enz."

De heer v. Ackersdijck spreekt ten voordeele van de aanmerking der Comm. Voor de kleine plaatsen, zegt Spr., heeft men dikmaals geen stof genoeg voor 6 vergaderingen; voor groote kan men toch zoo dikmaals vergaderingen houden als men verkiest.

In omvraag, wordt het voorgestelde der Comm. met 12 tegen 19 stemmen verworpen. Vóór de heeren v. Veersen, Spengler, v. Tuyll, v. Zuijlen, Hormsen, Dolmans, v. Winsheim, A. J. de Beaufort, Ackersdijck, v. Beeck Calkoen, d'Abbing, v. Giessenburg, Kien en v. Asch v. Wijck.

Het voorstel van den heer v. Berkel wordt met 25 tegen 13 stemmen aangenomen. Tegen de heeren v. Veersen, Menso, Spengler, F. v. d. Poll, v. Tuyll v. Zuijlen, de Heus, Dolmans, Ackersdijck, P. de Beaufort, v. Beeck Calkoen, d'Abbing, Kien en v. Asch v. Wijck.

Het voorstel van den heer v. Beeck Calkoen wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 42. De vergadering wordt belegd door den Burgemeester, die zorgt, dat elk lid schriftelijk daartoe worde opgeroepen. — Aangenomen.

Art. 43. De oproepingsbriefjes vermelden de zaak, waarvoor de vergadering is belegd, en worden, spoed eischende gevallen uitgezonderd, ten minste vier en twintig uren vóór het houden der vergadering, aan de leden van den Raad bezorgd.

De heer F. v. d. Poll vindt moeijelijkheid in dit art., om alles op de oproepingsbilletten te vermelden. In buitengewone gevallen kan het van belang zijn, dat het object wordt opgegeven, in gewone omstandigheden niet. — Spr. stelt voor de vermelding der objecten weg te laten, of, indien men daartoe niet besluiten mogt, dan het woord zaak te veranderen in zaken.

De heer Menso vraagt, wanneer er geen zaak is, wat men er dan op moet vermelden? Spr. stelt daarom voor het art. aldus te lezen: „De oproep. br. vermelden de zaak of zaken, waarvoor de vergad. is belegd, en die er niet zijnde, dat het eene bijeenkomst is van gewone orde, enz." Dit voorstel vindt geene ondersteuning.

Het 1e voorstel van den heer v. d. Poll wordt met 21 tegen 7 stemmen aangenomen. Tegen de heeren v. Tuyll, de Heus, Dolmans, Vos, v. Swinderen, Ackersdijck en Kien. — Het tweede wordt aangenomen met 23 tegen 5 stemmen. Tegen de heeren Menso, v. Hoytema, Broers, F. de Beaufort, en v. Asch v. Wijck.

Art. 44. De vergadering wordt in het openbaar gehouden.

De deuren worden gesloten, wanneer het in gemeenten boven de 20,000 zielen door drie, in de overige gemeenten door een vijfde der aanwezige leden wordt gevorderd, of de voorzitter het noodig keurt.

De vergadering beslist, of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen.

Het [illegible] Commissie wenscht [illegible], dat van elke te houden Raadsvergadering, bij aanplakking aan het raadhuis, aan het publiek worde kennis gegeven [illegible] in de wet worde opgenomen.

Ten aanzien van dit art. is door den heer Storij tegen dit voorstel der Commissie de bedenking gemaakt, dat de voorgestelde aanplakking noodeloos en kostbaar zal zijn.

De heer Menso spreekt hiertegen. Daarna wordt het voorstel der Commissie met 20 stemmen tegen 8 aangenomen. Tegen de heeren Laan, Cordes, Duuring, F. v. d. Poll, Storij, van Tuyll, Schoonmaker, en van Asch v. Wijck.

Art. 45. In eene beslotene vergadering kan niet beraadslaagd, noch een besluit genomen worden over:

de plaatselijke begrooting en rekening;

het doen van uitgaven, op die begrooting niet voorkomende, of de daarop uitgetrokkene posten te boven gaande;

het aanwijzen der middelen tot dekking van zoodanige uitgaven;

het invoeren, wijzigen of afschaffen van plaatselijke belastingen;

het aangaan van geldleeningen;

het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren van de eigendommen der gemeente.

Bij art. 83 van het ontwerp van Gemeente-wet, door den voormaligen Minister van Binnenlandsche Zaken de Kempenaer ingediend, kwam vóór het verbod om te beraadslagen met opene deuren, wanneer het personen geld. Het behoud dezer bepaling, welke alhier is weggelaten, komt de Comm. ter bevordering van vrije beraadslaging, wenschelijk voor.

Ten aanzien van dit art. wordt er eene bemerking door den heer Menso gemaakt tegen het voorstel der Commissie, waarna echter hetzelve met 25 tegen 3 stemmen wordt aangenomen. Tegen de heeren Menso, de Heus en van Winsheim.

Art. 46. De leden stemmen elk, volgens eed en geweten, zonder last van, of ruggespraak met hen, die benoemen.

De heer van Mersum stelt vóór, dat het art. aldus zal worden gelezen: „de leden stemmen elk volgens hun geweten."

Dit voorstel door den heer Kien bestreden zijnde,

wordt door den heer *van Berkel* voorgesteld, dat zal worden gelezen „de leden stemmen elk volgens eed, (belofte) en geweten."

De heer *van Ittersum* vereenigt zich met dit voorstel.

Het voorstel van den heer *van Berkel* wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 47. Zij onthouden zich van medestemmen over de zaken, die hen, hunne echtgenooten, of hunne bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *F. van de Poll* voorgesteld, dat in het art. wordt opgenomen, dat ook de voogden en curatoren onder de zich onthoudende personen zullen worden vermeld. Dit voorstel wordt met 17 stemmen tegen 11 afgestemd. Vóór de heeren *van Veersen, Duuring, Spengler, F. v. d. Poll, Storij, van Hoytema, van Tuyll, A. J. de Beaufort, van Beeck Calkoen, d'Ablaing* en *M. van Cleeff.*

Art. 48. Zij zijn niet geregtelijk vervolgbaar wegens de stem of meening, door hen in de vergadering geuit.

De heer *van Berkel* stelt met het oog op art. 44, waarbij bepaald wordt dat de Raadsvergaderingen in het openbaar worden gehouden, het navolgende amendement voor, te voegen achter het genoemde artikel: „ten zij iemand *door het uiten dier meening* in zijne eer of in zijnen goeden naam wordt gekrenkt of aangerand."

Door de heeren *Ackersdijck, Broers* en *Kien* wordt dit voorstel bestreden, en in stemming gebragt zijnde, wordt hetzelve met 25 tegen 3 afgestemd. Vóór de heeren *van Berkel, van Tuyll* en *M. van Cleeff.*

Art. 49. De Raad mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet meer, dan de helft der leden tegenwoordig is. — Aangenomen.

Art. 50. Wanneer het in het vorig artikel vereischt getal leden niet is opgekomen, wordt eene nieuwe vergaring belegd, op de in art. 43 voorgeschreven wijze.

Wanneer ook dan het vereischt getal niet is opgekomen, geschiedt het beleggen der vergadering andermaal op dezelfde wijze, met aanhaling in de oproepingsbriefjes der bepalingen van dit artikel.

In deze laatste vergadering beraadslagen en besluiten de tegenwoordige leden in zulken getale, als er zijn, over de in de oproepingsbriefjes vermelde onderwerpen. — Aangenomen.

Art. 51. Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden genomen. [illegible]

Bij staken van stemmen, wordt het nemen van een besluit tot de volgende vergadering verdaagd.

De stemmen dan andermaal stakende, wordt geen besluit geacht genomen te zijn. — Aangenomen.

Art. 52. In geval omtrent het benoemen, of voordragen van personen de stemmen staken, beslist het lot.

De Comm. acht het wenschelijk, dat, even als bij de Prov. Wet ook hier de wijze werde vastgesteld, waarop de stemmingen moeten plaats hebben. — Aangenomen.

Art. 53. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordragten van personen, bij besloten en ongeteekende briefjes. — Aangenomen.

Art. 54. Het reglement van orde, dat de Raad voor zijne vergadering vaststelt, wordt aan Ged. Staten medegedeeld. — Aangenomen.

Art. 55. De Raad kan vaste Commissien zijner leden belasten:

met de voorbereiding van hetgeen, waarover hij heeft te besluiten;

met het bijstaan van Burgemeester en Wethouders in het beheer van bepaalde takken van de huishouding der gemeente.

De heer *van Beeck Calkoen* stelt voor, dit art. aldus te wijzigen, dat de 2e alinea worde weggelaten en de 3e alin. aldus gelezen: „met het bijstaan van Burgemeester en Wethouders in het voorbereiden van hetgene, waarover hij heeft te besluiten, en met het bijstaan van dit Collegie in het beheer van bepaalde takken enz."

Door den heer *van Ackersdijck* wordt dit voorstel bestreden, zoo ook door den heer *Kien*, en wijders het woord gevoerd door de heeren *Menso* en *van Hoytema*, terwijl na de discussien over dat punt door den heer *Calkoen* wordt verklaard, dat hij zijn voorstel intrekt.

Art. 56. Eene plaatselijke verordening regelt den werkkring dier vaste Commissien. — Aangenomen.

Art. 57. De Raad benoemt jaarlijks de leden en voorzitters dier Commissien en doet hunne namen bekend maken. — Aangenomen.

Art. 58. Elke Commissie dient den Raad, het collegie van Burgemeester en Wethouders en den Burgemeester over de tot hunnen werkkring behoorende zaken van berigt en raad. — Aangenomen.

Art. 59. De regelen voor het benoemen van andere Commissien van raadsleden, tot uitvoering van een bijzonderen last, worden bij het reglement van orde voor de Vergadering van den Raad gesteld. — Aangenomen.

Thans is aan de orde de behandeling over de algemeene strekking van hoofdstuk 3. — Aangenomen.

De discussien over de bijzondere art. van dit hoofdstuk worden aan de orde gesteld van de eerstvolgende zitting.

De zitting wordt thans gesloten en verdaagd tot Dingsdag den 3 December 's voormiddags 11 ure.

Zitting van Dingsdag 3 December.

Tegenwoordig zijn 34 leden. Afwezig de heeren *v. Mariënhoff, Gondet, F. v. d. Poll, v. d. Bergh, v. d. Heijden, Weijers* en *de Louter.*

De griffier doet voorlezing van een ingekomen adres van land- en veenlieden onder Achttienhoven en Westbroek, houdende bezwaren over beletselen door het Veenderijbestuur aan hen in den weg gelegd, ter zake van de verveening van zekere gronden, in den polder van Breukelerveen. Op voorstel van den Voorzitter wordt besloten, om gemeld stuk, 't welk naar deszelfs inhoud tot de kennisneming van Ged. Staten behoort, aan Ged. Staten te renvoyeren, ten einde daarop worde beschikt, zoo als zij zullen vermeenen te behooren.

Daarna wordt voortgegaan met de verdere behandeling van de artt. der gemeentewet.

Art. 60. De Burgemeester wordt door Ons, bij voorkeur onder de leden van den Raad, voor den tijd van zes jaren benoemd.

Door den heer *Menso* wordt de bedenking gemaakt, dat de Burgemeesters op een vast tijdstip zouden moeten aftreden. — Deze bedenking wordt niet ondersteund.

Art. 61. Hij kan ten allen tijde door Ons worden ontslagen.

Ingeval hij met art. 25, dat ook hem geldt, in strijd handelt, of zich aan wangedrag of merkelijke achteloosheid schuldig maakt, kan hij, zoo de zaak geen uitstel lijdt, door Gedeputeerde Staten, die daarvan onmiddellijk aan Ons verslag doen, voor ééne maand worden geschorst.

Schorsing van Onzentwege gaat den tijd van drie maanden niet te boven.

[illegible] onzeker te laten. [illegible] Comm. wenschelijk voor, dat de bevoegdheid tot ontslag van dezelve worde bepaakt tot de gevallen van *wangedrag* of *nalatigheid.*

De heer *d'Ablaing* ondersteunt het voorstel der Commissie met aandrang. De opmerking der Commissie wordt zonder omvrage aangenomen.

Art. 62. Niemand is tot Burgemeester benoembaar, dan die Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten is, den ouderdom van vijf en twintig jaren heeft vervuld en ingezeten is der Gemeente.

Van dit laatste voorschrift kan, in het belang der gemeente, worden afgeweken.

De Comm. wenscht de bevoegdheid, bij alinea twee van dit artikel gegeven, te limiteren tot gemeenten beneden de 10,000 zielen.

Ten aanzien van dit artikel wordt door den heer *Rab* voorgesteld, het art. te behouden, in plaats van aan hetzelve de limitatie te voegen, welke door de Commissie wordt voorgesteld. Dit voorstel wordt door de heeren *v. Ackersdijck* en *Kien* bestreden, en wordt daarop bij stemming met 33 stemmen tegen ééne door de vergadering besloten tot de aanneming van het voorstel der Commissie. Tegen de heer *Rab.*

Art. 63. De betrekking van Burgemeester is, behalve de bepaling van art. 4, onvereenigbaar met de in art. 24 vermelde betrekkingen.

Zij is bovendien onvereenigbaar met de betrekking van: lid der regterlijke magt, uitgenomen de betrekking van regter plaatsvervanger;

ambtenaar van het Openbaar Ministerie of van de griffie bij eenig regterlijk collegie, behoudens het bepaalde bij art. 45 der wet op de regterlijke organisatie;

ambtenaar bij de provinciale griffie;

hoogleeraar of lector bij instellingen van hooger onderwijs;

officier, onder-officier of schutter bij de dienstdoende schutterij.

Door den heer *Menso* wordt voorgesteld, om de betrekking van Burgemeester niet als onvereenigbaar te verklaren met die van lid der dienstdoende schutterij, maar te bepalen, dat de betrekking van Burgemeester ieder vrijstelling geeft van de dienst der schutterij, dus ook van de rustende.

De heer *Munnicks v. Cleeff* stelt voor, dat in di[t] art. zal worden opgenomen: „De betrekking v[an] Burgemeester is onvereenigbaar met eene betrekki[ng] waarmede een verblijf langer dan drie dagen bui[ten] de gemeente verbonden kan zijn." Het voorstel v[an] den heer *Menso* wordt in omvraag met 33 stemm[en] tegen 1 aangenomen. Tegen de heer *v. Winshei[jm].*

Vervolgens is in omvraag gebragt het voorstel v[an] den heer *M. v. Cleeff*, hetwelk met 22 tegen 12 afgestemd. Vóór de heeren *v. Veersen, Duur[ing], Lunn, d'Ablaing, v. Giessenburg, M. v. Cleeff*, [illegible] *Oudegein, de Heus, Schommaker*, [illegible] *Vos, P. v. d. Poll* en *v. Winsheijm.*

Art. 64. De Burgemeester kan niet zijn ambtenaar den waterstaat in werkelijke dienst,

noch ambtenaar bij het bestuur van 's Rijks belastin[gen],

noch geneesheer, heel- of vroedmeester, notaris, [illegible] waarnemer of deurwaarder.

Hij kan echter, is het in het belang der geme[ente] volstrekt noodig, tot vereeniging van eene of meer[e] dier betrekkingen met de zijne door Ons worden gemagt[igd].

De Commissie is van oordeel, dat de betrekking van deurwaarder, ook zoo diende opgenomen te [illegible] [illegible] diegenen, welke bij art. 64 worden [ge]noemd en dus hier te doen wegvallen. [illegible] tegen meent ze, dat aan de uitdrukking *zaakwaarnemer* zoodanige ruime beteekenis kan worden geg[e]ven, dat het doelmatiger voorkomt ook hier d[ie] benaming te doen wegvallen.

De heer *v. Nooten* stelt voor, dat in alinea [illegible] worde bijgevoegd: „hij zal zich ook niet mogen [in]laten met het houden van eenige openbare verko[o]pingen, verhuringen of verpachtingen ten behoe[ve] van particulieren of administratien."

Over dit voorstel wordt het woord gevoerd d[oor] de heeren *d'Ablaing v. Giessenburg* en *Menso*, welk[e] laatstgemelde daarbij een voorstel overlegt, dat [art.] 64 alinea 3 zal worden gelezen: „noch practise[e]rend advokaat, geneesheer, heel- of vroedmeester, notaris, deurwaarder of zaakwaarnemer."

Het voorstel van den heer *v. Nooten* is met [illegible] tegen 8 stemmen aangenomen. Tegen de heere[n] *Broers, Metelerkamp* en *v. Asch v. Wijck.*

Op het voorstel van den heer *Hoijtema* als motie van orde, wordt besloten, deze bepaling als [ee]n nieuw artikel alhier op te nemen. [illegible] [illegible] bestreden zijnde, wordt daarna in om[vraag] gebragt, en is met 18 tegen 16 afgestemd. Vóór de heeren *Duuring, Menso, Storij v. Blokland, de Geer, Spengler, de Heus, Strick v. Linschoten, v. Berkel, [illegible] Roel, Hoijtema, Rab, v. Nooten, Vos, F. v. d. Poll, Harmsen* en *B. de Beaufort.*

Wordt vervolgens besloten tot de aanneming [van] het voorstel der Commissie, wat het eerste gedeelte van hetzelve betreft.

Art. 65. Alvorens zijne betrekking te aanvaarden, wordt door den Burgemeester, op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in handen van Onzen Commissaris in de Provincie, de volgende eed of belofte afgelegd:

„Ik zweer (beloof) trouw aan de Grondwet, en dat ik „de belangen der Gemeente...., met al mijn vermogen, „zal voorstaan en bevorderen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!" (dat beloof ik!)

Hij wordt hiertoe niet toegelaten, dan na den in art. 88 der Grondwet bedoelden eed (verklaring en belofte) van zuivering te hebben afgelegd. — Aangenomen.

Art. 66. De Burgemeester is voorzitter van den Raad, en heeft daarin, zoo hij geen lid is, eene raadgevende stem. Hij neemt daarbij de bepalingen van art. 47 in acht. — Aangenomen.

Art. 67. Hij ontvangt en opent alle aan den Raad of het collegie van Burgemeester en Wethouders gerigte stukken.

Hij brengt die terstond ter tafel in de vergadering, waar zij behooren, tenzij die stukken, volgens de orde der vergadering, dadelijk behooren te worden verzonden aan het lid of de leden, meer in het bijzonder met de zaken, waartoe de stukken betrekking hebben, belast. — Aangenomen.

Art. 68. Hij is, in spoed eischende gevallen, bevoegd, het gevorderde voorloopig onderzoek [illegible], alvorens ze ter tafel te brengen, te doen [illegible], en geeft daarvan in de eerstkomende vergadering kennis.

Ten behoeve van dit onderzoek zijn alle aan den Raad ondergeschikte ambtenaren en besturen verpligt, hem de gevraagde inlichtingen te verschaffen.

De Comm. wenscht [illegible] alinea van dit art. hier te doen wegvallen, [illegible] deze hier als overbodig voorkomt, en beter geschikt, om opgenomen te kunnen worden bij art. 178.

Ten aanzien van dit art. wordt het woord gevoerd door den heer *Menso* tegen het voorstel der Commissie, en door den heer *v. Ackersdijck* vóór het voorstel, en is met 32 stemmen tegen 2 besloten tot de aanneming van het voorstel der Commissie. Tegen de heeren *Menso* en *de Geer v. Oudegein.*

(*Het vervolg hierna.*)

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Comp.

VERSLAG
VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Vervolg der zitting der Prov. Staten van Utrecht [illegible] Dingsdag 3. Dec. 1850.

[illegible] 69. De Burgem. teekent alle stukken, die van den [illegible] of het collegie van Burgemeester en Wethouders uit[illegible]. — Aangenomen.

[illegible] Hij is belast met de uitvoering der besluiten [illegible] van den Raad en van het collegie van [B]urgemeester en Wethouders.

Door den heer *v. Beeck Calkoen* wordt voorgesteld, de bijvoeging: „hij is aan laatstgenoemd Collegie verantwoording schuldig aangaande de uitvoering van door hetzelve genomen besluiten en geeft [illegible] de verlangde inlichtingen." Dit voorstel is [illegible] Aangenomen.

[Art.] 71. In alle regtsgedingen, de gemeente betreffende, [treedt hij] als eischer of verweerder op, en worden de [illegible] voor of tegen hem uitgesproken [illegible]. — Aangenomen.

Art. 72. Hij geniet eene jaarwedde, die door Gedep. [Staten], nadat de Raad is gehoord, onder onze goedkeuring [illegible] vastgesteld.

Behalve die jaarwedde, geniet hij, onder welke benaming ook, geenerlei inkomen uit de gemeentekas.

Het schijnt de Comm. doelmatig toe, dat de Burgemeester op de benoeming van ambtenaren, ter secretarie werkzaam, een' dadelijken invloed uitoefene. Even als bij art. 34 der prov. wet, wenscht zij [da]t hier eene bepaling worde gemaakt, dat de ambtenaren ter secretarie, op voordragt van den Burgemeester, door het Collegie van Burgemeester en Wethouders worden benoemd. Zij wenscht, dat dit [ar]t. tusschen de artt. 71 en 72 geplaatst worde.

Ook wenscht de Comm., dat een Burgemeester, [illegible] die betrekking [illegible] vervuld, aanspraak hebbe op eenig pensioen uit de Staatskas.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *v. [Asch v.] Wyck* in bedenking gegeven, of de bepaling [illegible] voorkomende, niet [illegible] [illegible] het geval in art. 4 bedoeld, dat [illegible] de Burgemeester tevens secretaris is zijner gemeente. Volgens art. 72 zoude hem door de waar[illegible] betrekking geen jaarwedde [illegible] [illegible] te bestaan.

[Er] wordt verder over dit art. het woord gevoerd door de heeren *v. Ackersdijck* en *v. Hoijtema*, waarna is in omvraag gebragt het voorstel van den heer *v. Asch v. Wyck*, hetwelk met algemeene stemmen is aangenomen.

Vervolgens is in omvraag gebragt het voorstel der Comm. ten aanzien van het pensioneren van Burgemeesters, en is het voorstel met 18 stemmen tegen 16 aangenomen. Tegen de heeren *v. Veersen*, *v. Kempen*, *Duuring*, [illegible], *Storij v. Blokland*, *M.* [illegible], *de Geer v. Oudegein*, *de Heus*, *v. Berkel*, *[v.] d. Poll*, *v. Hoijtema*, *Broers*, *v. Nooten*, *Vos*, *Harmsen* en *P. de Beaufort*.

Art. 73. Hij heeft zijne vaste woonplaats binnen de gemeente, of, is hij Burgemeester van meerdere gemeenten, binnen eene dier gemeenten.

Hiervan kan, is het in het belang der gemeente volstrekt noodig, door Ons ontheffing worden verleend.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *[illegible] v. Giessenburg* voorgesteld, dat deze bepaling in hetzelve worde opgenomen: „hij is verpligt in de gemeente in welke hij niet met ter woon is gevestigd, ten minste éénmaal 's weeks, op vast te stellen dagen, door Ged. Staten te bepalen, voor de [illegible] te spreken te zijn."

[illegible] in omvraag aangenomen.

Art. 74. [illegible] verlof van Onzen Commissaris in [de] Provincie, om langer dan drie dagen, [illegible] van Binnenlandsche Zaken, om langer dan eene maand, [buiten] de gemeente zich op te houden. — Aangenomen.

Art. 75. Hij draagt de onderscheidingsteekenen, door [Ons] te bepalen. — Aangenomen.

Art. 76. Ongesteld of afwezig zijnde, wordt hij vervangen door den Wethouder, die van de aanwezigen de oudste in jaren is.

Gedeputeerde Staten kunnen de tijdelijke waarneming aan een ander lid van den Raad opdragen.

Uit hoofde de Burgemeester somtijds [illegible] [ver]pligt, zelfstandig, twee of meer functiën als zoodanig [illegible], komt het de Comm. wenschelijk voor, dat hij zich in die gevallen kan doen vervangen.

Vóór art. 76 wenscht zij dus het volgende art.: „De Burgemeester is bevoegd, indien dit in het belang van de dienst noodzakelijk is, een gedeelte zijner werkzaamheden aan eenen der Wethouders als zijnen plaatsvervanger op te dragen, doch onder verantwoordelijkheid van den Burgemeester."

Over dit art. wordt het woord gevoerd door de heeren *v. Hoijtema* en *v. Ackersdijck*, waarbij door laatstgemelde wordt opgemerkt, dat de verantwoordelijkheid, waarvan in het voorstel der Commissie wordt gesproken, zal bestaan in de verantwoording, waarom door den Burgemeester eenige werkzaamheid aan een der Wethouders is opgedragen, niet in de verantwoordelijkheid voor diens handelingen.

Er wordt vervolgens nog over dit voorstel gesproken door den heer *v. Beeck Calkoen*. Bij stemming is het voorstel der Commissie met 19 stemmen tegen 15 afgestemd. Voor de heeren *Metelerkamp*, *Loan d'Ablaing*, *Taets v. Amerongen*, *Strick v. Linschoten*, *v. d. Poel*, *v. Tuijll v. Zuijlen*, *v. Nooten*, *Vos*, *P. v. d. Poll*, *Dolmans*, *v. Winsheym*, *Klen* en *Ackersdyck*.

Art. 77. Die met de betrekking gedurende meer, dan eene maand, is belast geweest, heeft voor dien tijd op de daaraan verbondene jaarwedde aanspraak.

De Comm. is van meening, dat, uit hoofde de jaarwedde van den Burgem. reeds niet hoog is en die ambtenaar bovendien niet eens in het genot van vacantie, aan de meeste andere ambtsbetrekkingen verbonden, deelt, het hard zou zijn, dat het genis van bezoldiging, ook in geval van ziekte, worde toegepast. Zij meent, dat de jaarwedde alleen in geval van afwezigheid door den waarnemer genoten worde.

Ten aanzien van dit art. is zonder omvraag besloten tot de aanneming van het voorstel der Commissie.

Met betrekking tot de algemeene inhoud en strekking van het Vierde Hoofdstuk worden geene bedenkingen gemaakt. Waarna tot de behandeling der bijzondere artt. wordt overgegaan.

Art. 78. De Wethouders worden door den Raad uit zijn midden [illegible] van 20,001 tot 60,000 zielen, van vier in gemeenten, wier bevolking dit getal te boven gaat.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *v. Beeck Calkoen* voorgesteld, dat in hetzelve worde opgenomen: „de Wethouders worden door den Koning uit het midden van den Raad op zijne voordragt benoemd, etc." — Dit voorstel wordt niet ondersteund.

Art. 79. Zij worden gekozen voor zes jaren.

De helft treedt om de drie jaren af, met den eersten Dingsdag van September.

De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar.

Naar aanleiding van art. 8, wordt door de Comm. voorgesteld *September* te doen vervangen door *Januarij*. — Aangenomen.

Art. 80. Het lot bepaalt den tijd, waarop elk der Wethouders aftreedt. — Aangenomen.

Art. 81. Die ter vervulling eener buitengewoon[e] tijd opengevallen plaats gekozen is treedt af op het tijdstip, waarop degeen, in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden. — Aangenomen.

Art. 82. De gewone tijd, ter verkiezing der Wethouders, is de eerste Dingsdag van September.

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen van hen, die op dien dag aftreden.

Ook hier wenscht de Comm. voor *September*: *Januarij*. — Aangenomen.

Art. 83. De verkiezing ter vervulling der plaatsen, die door ontslag, overlijden, of om eene andere reden openvallen, geschiedt binnen veertien dagen na dat opengevallen.

Even als vroeger is aangemerkt, komt de Comm. de termijn van vervulling te kort voor.

De heer *Menso* kan zich niet met het voorstel der Comm. vereenigen. Voor de verkiezing van leden voor de 2e Kamer doet men het ook wel in 14 dagen, waarom hier dus verlenging van tijd?

In omvraag wordt de bedenking der Comm. met 21 tegen 13 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Ittersum*, *v. Kempen*, *Duuring*, *Menso*, *Storij*, *de Heus*, *Strick v. Linschoten*, [illegible], *Ras*, *v. Nooten*, *Vos* en *Harmsen*.

Art. 84. De benoemde, die in de Vergadering tegenwoordig is, verklaart binnen 24 uren, die niet tegenwoordig is, binnen drie dagen, na ontvangst van het berigt zijner benoeming, of hij die aanneemt. — Aangenomen.

Art. 85. Wanneer een benoemde zijne benoeming niet aanneemt, geschiedt binnen acht dagen eene nieuwe keuze. — Aangenomen.

Art. 86. Die ophoudt lid van den Raad te zijn, houdt tevens op Wethouder te wezen. — Aangenomen.

Art. 87. De artt. 19 en 63 zijn op de Wethouders van toepassing. — Aangenomen.

Art. 88. De Wethouders, eene der in art. 63 uitgeslotene betrekkingen aannemende, zenden terstond hun ontslag in.

Dit nalatende, worden zij door den Raad van hunne betrekking vervallen verklaard.

Dit laatste geschiedt insgelijks, wanneer zij, gedurende eene maand, zonder geldige reden, de vergadering van Burgemeester en Wethouders niet hebben bijgewoond of, weigeren de in art. 174 bedoelde inlichtingen aan den Raad te geven.

De heer *v. Berkel* stelt voor: „dat de Raadsleden die gedurende 6 achtereenvolgende vergaderingen zonder wettige redenen niet verschijnen, door den Raad van hunne betrekking zullen vervallen verklaard worden." — Dit voorstel wordt niet ondersteund.

Art. 89. De Wethouder, die ongesteld, of afwezig, of met de tijdelijke waarneming van het Burgemeesterschap belast is, wordt vervangen door een ander lid van den Raad, door dezen te benoemen.

Zoodanig lid, gedurende meer dan eene maand met de betrekking belast zijnde, heeft voor dien tijd aanspraak op de jaarwedde en het presentie-geld, daaraan verbonden.

De vervanging van een Wethouder wegens soms kortstondige of onverwachte afwezigheid, komt niet altijd noodig voor; de Comm. wenscht dus, in plaats van „*wordt vervangen*", „*kan vervangen worden*" te stellen.

Ook hier geldt de aanmerking, op art. 77, bij ziekte. — Aangenomen.

Art. 90. De Wethouders vormen met den Burgemeester een collegie.

Op de vergaderingen van dit collegie, waarvan de Burgemeester Voorzitter is, zijn de artt. [illegible] van toepassing. — Aangenomen.

Art. 91. Alle besluiten worden bij volstrekte meerderheid [illegible].

Bij staken van stemmen beslist die van den Voorzitter. — Aangenomen.

Art. 92. Het reglement van orde, door dit collegie voor zijne vergadering vast te stellen, wordt aan de goedkeuring van den Raad onderworpen. — Aangenomen.

Art. 93. Aan de Wethouders wordt eene jaarwedde, door Gedeputeerde Staten, nadat de Raad is gehoord, onder Onze goedkeuring vast te stellen, toegelegd. Zij genieten de helft daarvan als vast inkomen.

De overblijvende helften worden bijeengevoegd en om de drie maanden tusschen hen verdeeld, naar gelang van het getal der vergaderingen, door ieder in dien tijd bijgewoond.

Die wegens commissien, hem als Wethouder opgedragen, is afwezig geweest, behoudt zijne aanspraak op het presentie geld.

Het tweede lid van art. 72 is op de Wethouders toepasselijk. — Aangenomen.

Tegen het 5e hoofdstuk in het algemeen zijn geene bedenkingen geopperd.

Art. 94. De Raad benoemd den Secretaris uit eene voordragt van twee personen, door Burgemeester en Wethouders te doen.

Hij schorst en ontslaat hem. — Aangenomen.

Art. 95. Niemand is tot Secretaris benoembaar, dan die Nederlander, meerderjarig en in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten is. — Aangenomen.

Art. 96. De Secretaris mag den Burgemeester niet in den eersten of tweeden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaan.

De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *v. Berkel* voorgesteld, dat achter dit art. zal worden gevoegd: „Hiervan kan, is het in het belang der gemeente volstrekt noodig, door ons ontheffing worden verleend." — Dit voorstel is met 25 tegen 9 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Kempen*, *Menso*, *de Heus*, *v. Beeck Calkoen*, *Vos*, *Harmsen*, *Klen*, *P. de Beaufort* en *v. Asch van Wijck*.

Art. 97. Hij mag, behoudens het bepaalde bij art. 4, geene der in de artt. 24 en 63 vermelde betrekkingen tegelijk met zijn ambt bekleeden. — Aangenomen.

Art. 98. De artt. 25, 64 en 73 zijn op hem van toepassing.

Door den heer *Menso* wordt aangemerkt, dat de vermelding van art. 25 hier zoude moeten wegvallen, of dat de laatste alinea van het voorstel der Comm. op art. 25 worde weggelaten. Door dit voorstel is tot de laatstgemelde [illegible] besloten.

Art. 99. Alvorens zijne betrekking te aanvaarden, wordt door hem, op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in de vergadering van den Raad, in handen van den Voorzitter, de volgende eed of belofte afgelegd:

„Ik zweer (beloof), dat ik alle de pligten, die de wet, „regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der „gemeentebesturen en de door den Raad van [illegible] „vastgestelde of vast te stellen instructie aan het ambt „van Secretaris hebben verbonden, eerlijk en vlijtig zal „vervullen."

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig. (dat beloof ik.)

Hij wordt hiertoe niet toegelaten, dan na den in art. 83 der Grondwet, bedoelden eed (verklaring en belofte) van zuivering te hebben afgelegd. — Aangenomen.

Art. 100. De Secretaris is den Raad, het collegie van Burgemeester en Wethouders, den Burgemeester en de Commissien van den Raad in alles, wat het bestuur der gemeente aangaat, behulpzaam.

De bepaling van dit art. komt de Comm. te [illegible] perkend voor. Zij stelt voor [illegible] *het bestuur der gemeente aangaat* [illegible] wegvallen.

Door de heer *Menso* wordt voorgesteld, dat bij dit art. worde gevoegd het woord „belang", en alzoo worde gelezen: „wat het bestuur of het belang der gemeente aangaat, behulpzaam enz.

Er wordt over dit art. het woord gevoerd door den heer *v. Ackersdijck*, waarna het voorstel van den heer *Menso* met 28 stemmen tegen 6 wordt afgestemd. Voor de heeren *Menso*, *v. Berkel*, *v. d. Poel*, *v. Hoijtema*, *Harmsen*, en *B. de Beaufort*.

Het voorstel der Comm. [illegible] wordt met 27 tegen 7 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Menso*, *Story*, *v. Berkel*, *v. d. Poel*, *Broers*, *Harmsen* en *van Asch v. Wijck*.

Art. 101. Door hem worden alle de door den Burgemeester te teekenen stukken mede onderteekend.

De Comm. stelt voor, even als zulks bij art. [illegible] der provinciale wet is bepaald, dit art. te doen luiden: „Door hem worden alle stukken, die van den Raad of het Collegie van Burgem. en Weth. uitgaan, onderteekend.

Tevens wenscht de Comm., dat bepaald worde, wie mede onderteekenen moet, wanneer de Burgemeester, tevens Secretaris is, [illegible] Wethouders. — Aangenomen.

Art. 102. Zijne instructie wordt door den Raad vastgesteld en aan Ged. Staten medegedeeld. — Aangenomen.

Art. 103. Hij geniet eene jaarwedde, die door Ged. Staten, nadat de Raad is gehoord, onder Onze goedkeuring, wordt vastgesteld. — Aangenomen.

Art. 104. Hij behoeft verlof van den Burgemeester om langer, dan vier en twintig uren, van Burgemeester en Wethouders, om langer, dan acht dagen buiten de gemeente zich op te houden.

Het verlof, dat voor meer dan eene maand moet strekken, vereischt de goedkeuring van Ged. Staten. — Aangenomen.

Art. 105. Ongesteld of afwezig zijnde, wordt hij vervangen op de wijze, bij het reglement van orde voor de vergadering van den Raad te bepalen.

Op den persoon, die hem vervangt, is art. 77 van toepassing.

Alhier wordt door de Comm. mede toepasselijk gemaakt de aanmerking op art. 77, bij ziekte.

In het algemeen is het de Comm. wenschelijk voorgekomen, dat in het hoofdstuk eenige bepalingen worden vastgesteld omtrent de bewaring van het archief.

Het doelmatigst komt haar voor, overeenkomstig art. 108 van het nog bestaande stedelijk regerings-reglement en art. 100 der belgische wet, de zorg voor de bewaring op te dragen aan den Secretaris, onder toezigt van Burgemeester en Wethouders. — Aangenomen.

Over dat afgehandeld hoofdstuk van hoofdstuk [illegible] den geene bedenkingen gemaakt, waarna tot de behandeling der afzonderlijke art. wordt overgegaan.

Art. 106. Op den Ontvanger zijn de art. 96, 97 laatste alinea, en 102—104 van toepassing.

Door den heer *Menso* wordt voorgesteld, dat zal worden weggelaten de verwijzing naar art. 97, laatste alinea, en dat bij art. 107 zal worden gevoegd het eerst voorkomende in de art. 99, 85 en 40. Zonder hoofdelijke omvraag wordt dien overeenkomstig besloten.

Art. 107. Alvorens zijne betrekking te aanvaarden, wordt door hem, op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in de vergadering van den Raad, in handen van den voorzitter, de volgende eed of belofte afgelegd:

„Ik zweer (beloof), dat ik alle de pligten, die de wet, „regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der „gemeentebesturen en de door den Raad van [illegible] „vastgestelde, of vast te stellen instructie aan het ambt „van Ontvanger hebben verbonden, eerlijk en vlijtig zal „vervullen."

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig." („dat beloof ik.") — Aangenomen.

Art. 108. De Ontvanger stelt geldelijken borgtogt, ter waarde van een tiende van den ontvang, doch van niet minder dan ƒ 100, niet meer dan ƒ 100,000.

Het bedrag van den ontvang wordt berekend naar het gemiddeld bedrag der inkomsten van de gemeente gedurende de laatste vijf jaren, met aftrek van het genoten uit geldleeningen, uitgiften van vorderingen en verkoopingen van gemeente-eigendommen. — Aangenomen.

Art. 109. Bij de benoeming van den Ontvanger, wordt het bedrag van zijn borgtogt door den Raad vastgesteld.

De Comm. wenscht, dat niet alleen het bedrag, doch ook de *aard* van den borgtogt, door den Raad worde vastgesteld.

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *v. Nooten* voorgesteld, dat achter hetzelve zal worden gevoegd: „en gemeenten beneden de 10,000 zielen, door Ged. Staten goed te keuren." Dit voorstel wordt met 28 stemmen tegen 6 aangenomen, waarna, zonder omvraag de opmerking der Commissie wordt goedgekeurd. Tegen de heeren *v. Ittersum*, *v. Kempen*, *Menso*, *v. Berkel*, *Harmsen*, en *Dolmans*.

Art. 110. De eens gestelde borgtogt wordt, bij verhooging of verlaging der inkomsten van de gemeente, naar den regel van art. 108, door den Raad verhoogd of verlaagd. — Aangenomen.

Art. 111. De Ontvanger, die binnen den door den Raad bepaalden tijd, de borgtogt, of de verhooging daarvan niet heeft gesteld, wordt beschouwd zijn ontslag te hebben gevraagd. — Aangenomen.

Art. 112. De acte van borgtogt wordt, ten koste van den Ontvanger, voor een notaris verleden.

Zij is alleen aan het vast registratieregt onderworpen. — Aangenomen.

Art. 113. De Ontvanger is belast met de invordering van alle de inkomsten der gemeente. Hij is verantwoordelijk, dat die behoorlijk geschiede. — Aangenomen.

Art. 114. Door hem geschieden alle betalingen uit de gemeente-kas.

Hij betaalt, behalve in het geval, vermeld in art. 214, niet, dan op bevelschriften, die hetgeen te betalen [illegible]

[illegible]

[illegible] den Wethouders en den Secretaris geteekend zijn.

Alhier wordt ook door de Comm. gewezen op de aanmerking op art. 101 gemaakt, omtrent de onderteekening.

Ook meent de Comm., dat in de bevelschriften de naam van dengene, aan wien de betaling moet geschieden, moet worden aangeduid, even als bij de provinciale wet, cf. art. 123. — Aangenomen.

Art. 115. Hij doet van de door hem voor de gemeente gedane ontvangsten en uitgaven jaarlijks rekening en verantwoording aan Burgemeester en Wethouders.

Hij geeft hun, zoo dikwijls zij het vorderen, inzage in de boeken en kas. — Aangenomen.

Art. 116. Ontvanger van meer dan eene gemeente zijnde, is hij verpligt op vaste, openbaar bekend te maken dagen, zich in elke dier gemeenten, tot het doen van ontvangsten en uitgaven te bevinden. — Aangenomen.

Het komt de Comm. doelmatiger voor, dat echter bepaald, dat die regeling [illegible] door [illegible] schiede [illegible] Ged. Staten. — Aangenomen.

Art. 117. Bij ontslag of overlijden van den Ontvanger worden door Burgemeester en Wethouders zijne boeken gesloten, zijne kas opgenomen en die boeken en kas, tot aan het in dienst treden van den opvolger, door hen bewaard.

In geval van *schorsing* of andere ontzetting des Ontvangers, is hier, zegt de Comm., niet voorzien.

Het komt haar doelmatig voor, dat aan Burgem. en Weth. de bevoegdheid worde verleend de dienst [illegible] pligting opgelegd, om zoodra tijdelijk in de dienst te voorzien. — Aangenomen.

Art. 118. Ongesteld of afwezig zijnde, wordt de Ontvanger vervangen op de wijze, bij zijne instructie te bepalen.

Op den persoon, die hem vervangt, is art. 77 van toepassing.

Alhier wordt weder door de Comm. toepasselijk gemaakt de aanmerking op art. 77, bij *ziekte*. — Aangenomen.

TWEEDE AFDEELING.

Van de bevoegdheid van Gemeentebesturen.

Ten aanzien dezer afdeeling is door de Commissie voorgesteld, eene wijziging in derzelver opschrift te brengen, door te nemen: „*Van de bevoegdheid en de verpligting der Gemeentebesturen.*" Daarover wordt gesproken door de heeren *v. Hoijtema* en *v. Ackersdijck*, waarna met 25 stemmen tegen 9 is besloten, conform het voorstel der Commissie. Tegen de heeren *v. Kempen*, *Menso*, *de Geer*, *v. Hoijtema*, *Broers*, *v. Nooten*, *Harmsen*, *v. Wijnbergen* en *v. Asch van Wijck*.

Over het 1e hoofdstuk in het algemeen worden geene bedenkingen gemaakt.

Art. 119. De gemeentebesturen kunnen de belangen hunner gemeenten en van hare ingezetenen bij Ons, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der Provincie, waartoe zij behooren, voorstaan. — Aangenomen.

Art. 120. Zij kunnen met de besturen van andere gemeenten over zaken, tot hunne bevoegdheid behoorende, in briefwisseling treden. — Aangenomen.

Art. 121. De [illegible] of belangen die twee of meer gemeenten gemeenschappelijk aangaan [illegible] besturen dier gemeenten [illegible] Ged. Staten gemagtigd, onder goedkeuring van dat collegie [illegible] geregeld.

Wanneer de gemeenten in verschillende Provincien liggen, vragen de Ged. Staten dier Provincien, alvorens de bedoelde magtiging te verleenen, Onze goedkeuring. — Aangenomen.

Art. 122. De kosten der in het vorig artikel bedoelde regeling worden door de kassen der betrokkene gemeenten, naar het belang der elke er bij heeft, gedragen.

De daarover gerezen geschillen worden door Ons beslist. — Aangenomen.

Art. 123. De gemeentebesturen hebben het regt, de ter uitoefening hunner bevoegdheid noodige inlichtingen [illegible] bij [illegible] ambtenaren en besturen [illegible] hier eene [illegible]

Indien deze ambtenaren of besturen, in gemeenten daartoe te zijn aangeschreven genoegt, de inlichtingen terug houden, kunnen deze, na het verstrijken van den te stellen termijn, worden ingewonnen door een of meer leden van het gemeentebestuur, onder persoonlijke aansprakelijkheid der ambtenaren of leden van besturen, welke [illegible] kosten.

In verband met het aangemerkte op art. 52, stelt de Comm. voor, hier een afzonderlijk art. in te stellen, dat de ambtenaren enz. verpligt zijn de inlichtingen te geven aan den Raad, het Collegie van Burgemeester en Wethouders, den Burgemeester [illegible]

[illegible]

Art. 124. Over alle zaken, de gemeente betreffende, dienen de gemeentebesturen van berigt en raad aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, aan de overige Departementen van algemeen bestuur, aan Onzen Commissaris in de Provincie en aan Ged. Staten. — Aangenomen.

Art. 125. De gemeentebesturen gedragen zich omtrent hetgeen, in geschillen van bestuur, tusschen gemeente en gemeente, of tusschen gemeente en provincie gerezen, door Ons wordt beslist. — Aangenomen.

Art. 126. De Burgemeester of het collegie van Burgemeester en Wethouders [illegible] Ons of van Onzen [illegible] zijnde met de uitvoering van wetten, van algemeene maatregelen van inwendig bestuur en van Onze daartoe betrekkelijke bevelen, zorgt voor die uitvoering.

Hetzelfde geldt met opzigt de Provinciale reglementen en verordeningen, wier uitvoering aan den Burgemeester of het collegie van Burgemeester en Wethouders door de Staten of Ged. Staten wordt opgedragen.

Het komt de Comm. wenschelijk voor, achter dit art. te voegen: „In het verre dit de bovengenoemde wetten, bevelen en verordeningen, niet het tegendeel bepalen, wordt de Burgemeester geacht, met die uitvoering belast te zijn."

Art. 127. Wanneer de Burgemeester of het collegie van Burgemeester en Wethouders, niet of niet behoorlijk voor de uitvoering der in het vorig artikel bedoelde [illegible] tent, [illegible] bevelen, reglementen en verordeningen [illegible] Onze Commissaris in de Provincie [illegible] dagen, door Ged. Staten te bepalen [illegible] voorzien.

Ten aanzien van deze beide [illegible] discussien plaats, over de [illegible] art. [illegible] van dit art. [illegible] te [illegible] worden [illegible] te [illegible] lingen op de verdeeling der werkzaamheden [illegible] bestuur [illegible] het Collegie van Burgem. en Weth. en den Raad en hierbij [illegible] bijzondere [illegible] in de premissen van het rapport der Commissie [illegible] het woord meldende [illegible]

De tijd echter verstreken zijnde, wordt de vergadering gesloten en de vergadering verdaagd tot den volgenden dag, 's avonds [illegible] ten 11 uren.

(Het vervolg hierna.)

UTRECHT, bij L. E. BOSCH & ZOON.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Vergadering van de Provinciale Staten der Provincie Utrecht, van den 4. December 1850.

Tegenwoordig zijn 28 leden. Afwezig de heeren: *[illegible], d'Ablaing, Strick v. Linschoten, Kien, Weijers, F. v. d. Poll, de Louter, v. d. Berg, v. Mamuchem, v. d. Heijden, v. Beeck Calkoen* en *v. Asch v. Wijck.*

Door den griffier wordt eene missive van Gedep. Staten gelezen, dd. 4 Dec., houdende berigt, dat door Z. M., bij besluit van 17 Nov. ll. N°. 55, is goedgekeurd de policie verordening voor molenaars, [illegible] langs den publieken weg gelegen; vastgesteld in de zitting dezer vergadering van 2 Oct. Wordt besloten deze missive aan te nemen voor kennisgeving.

Wordt, bij monde van den heer *Ackersdijck*, [illegible] Commissie [illegible] rapport uitgebragt over den [illegible] der gemeentewet, [illegible] die Commissie opgedragen last, om nader de [illegible] denkbeelden te willen redigeren, welke als inleiding van het rapport op het ontwerp der gemeentewet zoude moeten dienen. Daarop wordt besloten, om dit voorstel der Commissie te doen voorliggen ter griffie, tot inzage van de leden, en de discussien over hetzelve te doen plaats hebben, na den afloop der beraadslagingen over het ontwerp der gemeentewet. Tevens wordt op voorstel van den Voorzitter besloten, om de discussien over de artt. 126 en 127 alsdan ook te doen plaats hebben.

Daarna wordt voortgegaan met de behandeling der artikelen:

Art. 128. Tot vereeniging of splitsing van gemeenten wordt niet overgegaan, dan nadat de Raden der daarbij betrokkene gemeenten en de Gedep. Staten over de vereeniging of splitsing zelve, en over de wijze harer uitvoering zijn gehoord. — Aangenomen.

Art. 129. Wanneer eene gemeente geheel of gedeeltelijk met eene of meer andere vereenigd wordt, komen hare bezittingen en lasten, of die van het van haar gescheiden deel ten voor- en nadeele der vereeniging.

Ingeval van splitsing eener gemeente, regelt de wet, [illegible] gescheiden zijn.

Het komt de Comm. wenschelijk voor, dat achter de woorden „ten voor- en nadeele der vereeniging" worde gevoegd:

„Ten zij bij de wet, die de vereeniging beveelt, eene andere verdeeling mogt worden voorgeschreven."

Ten aanzien van dit art. wordt door den heer *Laan* voorgesteld, om alinea 1 van het voorstel der Commissie weg te laten. De heer *Menso* stelt voor, dat in art. 129, 1e alinea, zullen worden weggelaten de woorden: *of gedeeltelijk*, alsmede de woorden: *„of die van het haar gescheiden deel."* Dit voorstel wordt niet ondersteund.

Door den heer *v. Hoijtema* wordt voorgesteld: dat in de 1e alinea de woorden zullen worden weggelaten *„of gedeeltelijk of die van het haar gescheiden deel"*, en dat in de 2e alinea zal worden gesteld: *„Ingeval van splitsing eener gemeente, of van vereeniging eener gemeente met een gedeelte van een andere, regelt de wet zulks."*

De heer *v. Ackersdijck* wenscht, dat tot meerdere [illegible] van het rapport der Commissie, zal worden gelezen in de laatste alinea van hare opmerking op dit art. *„Tenzij de wet omtrent de bezittingen en lasten anders mogt beschikken."*

Door den heer *v. Berkel* wordt voorgesteld, dat art. 129 zal worden weggelaten, *doch blijven [illegible] gehouden aan het doel, waarin zij gelegen zijn.* Ook dit voorstel wordt niet ondersteund. Bij stemming over het voorstel van den heer *Laan*, is hetzelve met 24 tegen 4 stemmen afgestemd. Voor de heeren *Storij, [illegible], P. v. d. Poll* en *Schoenmaker.*

Het voorstel van den heer *v. Hoijtema* is met 22 tegen 6 stemmen verworpen. Vóór de heeren *Laan, Menso, v. Nooten, v. Berkel, v. d. Poel* en *v. Hoijtema.*

Art. 130. Zoodra de wet, die eene vereeniging of splitsing van gemeenten beveelt, is afgekondigd, zijn de Raden der gemeenten van [illegible] ontbonden.

Binnen dertig dagen na de afkondiging geschiedt in elke der nieuw ingestelde gemeenten de verkiezing van den nieuwen Raad.

Het komt de Comm. doelmatig voor, ten einde regeringloosheid te verhoeden, dat ook voor dit geval de wet bepaalt de benoeming en aftreding der Raden. — Zij meent ook, dat de mogelijkheid bestaat, dat kleinere gedeelten aan de belangen der grootere zouden kunnen worden opgeofferd, en dus, dat het doelmatig zal zijn, dat bij die wet worde bepaald, dat ieder gedeelte een bepaald getal leden van den Raad zal kiezen.

Door den heer *v. Berkel* wordt voorgesteld, dat aan het slot der 1e alinea zal worden gevoegd: *„uitgenomen de Burgemeester, Secretarissen en Ontvangers der gemeente ontslagen."* Er wordt zonder omvrage besloten, zich met het voorstel der Commissie te vereenigen, en met 20 stemmen tegen 8, overeenkomstig het voorstel van den heer *v. Berkel.*

Tegen de heeren *Taets v. Amerongen, Cordes, v. Winsheijm, Broers, Rae, v. d. Poel, Duuring* en *A. J. de Beaufort.*

Tegen Hoofdstuk 2 zijn geene bedenkingen gemaakt.

Art. 131. Aan den Raad behoort, met betrekking tot de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente, alle bevoegdheid, die niet bij deze of eenige andere wet aan den Burgemeester, of het collegie van Burgemeester en Wethouders is opgedragen.

De Comm. wenscht aan het slot van dit art. gevoegd te zien: „Daarentegen heeft de Raad geene bemoeijingen ten opzigte van uitvoering van algemeene wetten en maatregelen van algemeen of provinciaal bestuur, ten zij die uitdrukkelijk daarbij aan denzelven zijn opgedragen."

Op voorstel van den heer *v. Hoijtema* wordt besloten, de behandeling van dit art. uit te stellen tot de behandeling van de artt. 126 en 127.

Art. 132. Aan hem behoort het maken der verordeningen betreffende de huishouding der gemeente. — Aangenomen.

Art. 133. De Raad regelt de geldleeningen, ten laste der gemeente te doen; de bezoldigingen van alle plaatselijke ambtenaren en bedienden, voor zoo verre de regeling niet [illegible] te stellen borgtogten en hetgeen verder de geldmiddelen der gemeente aangaat.

De Comm. oordeelt beter dit art. aldus te lezen: „De Raad regelt de bezoldigingen van alle plaatselijke ambtenaren en bedienden, voor zoo verre de regeling niet aan Gedep. Staten is opgedragen, de door die ambtenaren te stellen borgtogten en hetgeen verder de geldmiddelen of geldleeningen der gemeente aangaat." Dewijl de geldleeningen meer tot de uitzonderingen behooren.

Art. 134. Hij besluit tot het koopen, ruilen of vervreemden, het bezwaren of verpanden van gemeente-eigendommen, het treffen van dadingen daaromtrent, en het aanvaarden der aan de gemeente gedane legaten of schenkingen. — Aangenomen.

Art. 135. Hij besluit omtrent het verhuren, verpachten, of op eenige andere wijze in gebruik geven der gemeente-eigendommen. — Aangenomen.

Art. 136. Hij besluit tot het verleenen der kwijtschelding, die krachtens de wet, of eene overeenkomst, of op gronden van billijkheid toekomt aan de huurders, pachters of bruikers der gemeente-eigendommen, en aan hen, die hebben aangenomen, ten behoeve der gemeente, iets te doen of te leveren. — Aangenomen.

Art. 137. Hij maakt, in overeenstemming met algemeene of provinciale voorschriften, de noodige verordeningen tot verdeeling der gemeenten in wijken en tot opmaking van volledige staten der bevolking en harer huizing. — Aangenomen.

Art. 138. Hij stelt de verordeningen vast, welke in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereischt.

De Comm. vindt het doelmatig, om misverstand te doen voorkomen, dit art. geheel te doen wegvallen en, in plaats daarvan, art. 132 aldus te doen luiden: „Aan hem behoort het maken der verordeningen betreffende de huishouding der gemeente, inzonderheid in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid."

Nadat over dit art. het woord was gevoerd door de heeren *Menso* en *v. Ackersdijck*, is zonder omvrage besloten, zich te vereenigen met het voorstel der Commissie.

Art. 139. Hij beveelt het aanleggen of verbeteren van gemeente-wegen, straten, pleinen, grachten, gebouwen, werken en inrigtingen.

Hij kan zich de vaststelling der plannen en voorwaarden van aanbesteding der werken en leverantien, ten behoeve der gemeente te doen, voorbehouden.

De aanbesteding geschiedt in het openbaar, behoudens de gevallen, waarin, om bijzondere redenen, onderhandsche aanbesteding in het belang der gemeente ware. — Aangenomen.

Art. 140. Hij beoordeelt en beslist of de gemeente een regtsgeding zal voeren. — Aangenomen.

Art. 141. Hij besluit tot het instellen, afschaffen of veranderen van jaarmarkten of gewone marktdagen. — Aangenomen.

Art. 142. Hij benoemt en ontslaat alle gemeente-ambtenaren en bedienden, wier benoeming niet bij deze wet, of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen.

Het is de Comm. doelmatig voorgekomen, op eene achter de wet te voegen lijst de personen te bepalen, welker benoeming aan den Raad wordt opgedragen, en verder andere benoemingen aan Burgemeester en Wethouders over te laten, even als dit bij art. 150 der prov. wet, aan Gedep. Staten.

Naar het oordeel der Comm. moet alleen de eerste of hoofd-ambtenaar in verschillende vakken hier voor komen, als: directeurs, inspecteurs, contrôleurs voor de gemeente belastingen. In gemeenten, waar geene der bovengenoemde ambtenaren aanwezig zijn: de hoofd-comiezen der gemeent. belastingen. — Ontvangers en collecteurs van belastingen en andere inkomsten der gemeenten. — Gemeentelijke rentmeesters. — Hoofd-directeurs of hoofd-opzigters van gemeent. werken en gebouwen. — Agenten of hoofdinspecteurs van inkwartiering en kazernering. — Voorzitters, leden en secretarissen van collegiën, commissiën van administratie of toezigt over gemeentelijke kabinetten van kunst of zeldzaamheden en kruidtuinen, alsmede hoofd-directeuren, hoofd-opzigters en bewaarders over of van dezelve. — Voorzitters, leden en secretarissen van gemeentelijke schoolcommissiën en van commissiën van gemeentelijk geneeskundig toevoorzigt. — Curatoren en onderwijzers van gemeentelijke athenaea, latijnsche en andere gemeentelijke scholen. — Gemeentelijke lectoren en andere onderwijzers in wis-, bouw-, ontleed- en vroedkunde en andere vakken van kunst of onderwijs. — Gemeentelijke doctoren; chirurgijns, vroedmeesters vroedvrouwen. — Gemeentelijke veeartsen. — Gemeentelijke kostschoolhouders en kostschoolhouderessen. — Directeurs en verdere beambten der lakenhallen en van andere inrigtingen in het belang van handel en fabrijken.

Over dit art. wordt het woord gevoerd door de heeren *v. Hoijtema* en *v. Ackersdijck*, en is door hen voorgesteld om de regel van het verslag der Commissie „Gemeentel. kostschoolhouders en kostschoolhouderessen" te plaatsen achter de alinea „Curatoren en onderwijzers, enz.," en er bij te voegen: *„behoudens de voorschriften der algemeene wetten en reglementen."*

Door den heer *Storij* wordt voorgesteld bij art. 142 achter de woorden: *wier benoeming*, te voegen de woorden *„of ontslag."* En is met 26 stemmen vóór, tegen 4 stemmen *tegen* besloten tot het aannemen der wijziging, voorgesteld door de heeren *v. Hoijtema* en *Ackersdijck*. Tegen de heeren *Menso, v. Winsheijm, Broers* en *de Heus.* Bijgekomen waren de heeren *v. Beeck Calkoen* en *v. Asch v. Wijck.*

Omtrent de opmerking van den heer *Storij*, is met 20 tegen 10 stemmen besloten, hetzelve niet aan te nemen. Vóór de heeren *Storij, Laan, Cordes, van Nooten, P. v. d. Poll, v. d. Poel, Schoenmaker, Duuring, P. de Beaufort* en *v. Beeck Calkoen.*

Art. 143. Hij laat zich jaarlijks verslag doen van den toestand van alle in de gemeenten aanwezige godshuizen, gestichten van weldadigheid, genootschappen en andere instellingen van openbaar nut, die niet Rijks of provinciale instellingen, of aan het algemeen of provinciaal bestuur onmiddellijk ondergeschikt zijn.

Het voorschrift van dit artikel komt de Comm. in de uitvoering bezwarend voor; wanneer men de verpligtingen dezer besturen wil regelen, dient dit bij eene speciale wet te geschieden, met bepaling van de noodige straf op de niet-naleving. — Aangenomen.

Art. 144. Hij benoemt, zoo verre de benoeming niet aan anderen behoort, op de wijze, bij plaatselijke verordeningen te bepalen, de leden en beambten van het bestuur der godshuizen en andere instellingen van liefdadigheid. Hij schorst en ontslaat de door hem benoemden. — Aangenomen.

Art. 145. Zijne goedkeuring wordt vereischt op de begrooting en rekening der godshuizen en andere instellingen van liefdadigheid, die uit de gemeentekas onderstand genieten of, naar de regelen, bij de wet op het armbestuur te stellen, aan het gemeentebestuur rekenpligtig zijn. — Aangenomen.

Art. 146. De Raad benoemt uit zijn midden een of meer personen, ter waarneming der betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand.

De Burgemeester, ofschoon geen lid van den Raad, is tot ambtenaar van den burgerlijken stand benoembaar.

De Comm. wenscht dit tot gemeenten van beneden de 10,000 zielen beperkt te zien.

Nadat over dit art. het woord was gevoerd door de heeren *Menso* en *Ackersdijck*, is met 28 tegen 2 stemmen besloten tot de aanneming van het voorstel der Commissie. Tegen de heeren *Menso* en *v. d. Poel*.

Art. 147. Het ontwerpen der verordeningen betreffende de huishouding der gemeente wordt, zooveel mogelijk, opgedragen aan eene vaste commissie uit den Raad, waarvan de Burgemeester voorzitter is. — Aangenomen.

Art. 148. De verordeningen kunnen geene bepalingen omtrent onderwerpen van algemeen Rijks- of provinciaal belang inhouden. — Aangenomen.

Art. 149. Hare bepalingen houden van regtswege op te te gelden, zoodra omtrent het daarin geregelde onderwerp door eene wet, een algemeenen maatregel van inwendig bestuur of eene provinciale verordening, voorschriften worden gegeven. — Aangenomen.

Art. 150. Zij worden binnen twee maal vier en twintig uren, nadat zij door den Raad zijn vastgesteld, in afschrift, door den Burgemeester en den Secretaris te waarmerken, medegedeeld aan Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten geven aan den Raad berigt van de ontvangst binnen veertien dagen, nadat hun het afschrift is geworden. — Aangenomen.

Art. 151. Geene verordening geldt, dan die behoorlijk is afgekondigd. — Aangenomen.

Art. 152. De afkondiging geschiedt binnen drie dagen na de dagteekening van het in art. 150 bedoelde berigt, tenzij dit inhoude, dat Gedeputeerde Staten de schorsing of vernietiging der verordeningen van Ons hebben gevraagd.

Er kunnen omstandigheden bestaan, dat er tusschen de *dagteekening* van het berigt en de *ontwangst* zoodanige tijd verloopt, dat het onmogelijk zoude zijn aan de [illegible] wenscht dat in plaats van *dagteekening* gesteld worde *ontwangst*, en tevens ter zake van werkzaamheden, welke soms tot de uitvoering vereischt worden, den termijn van *drie* op *acht* dagen te bepalen. — Aangenomen.

Art. 153. De verordening, wier schorsing of vernietiging van Ons is gevraagd, wordt afgekondigd, zoodra Wij hebben verklaard, dat voor schorsing of vernietiging geene redenen bestaan.

Deze verklaring wordt geacht gegeven te zijn, indien, binnen twee maanden na de dagteekening van het in art. 150 bedoelde berigt, geene andere beslissing door Ons is genomen. — Aangenomen.

Art. 154. In spoed eischende gevallen kan de Raad besluiten tot het doen afkondigen eener verordening, onmiddellijk nadat zij is vastgesteld.

Hij geeft hiervan, bij het inzenden van het afschrift der verordening, aan Gedeputeerde Staten kennis. — Aangenomen.

Art. 155. De afkondiging geschiedt op de wijze, bij eene plaatselijke verordening te bepalen. — Aangenomen.

Art. 156. Het formulier van afkondiging luidt:

„De Burgemeesters en Wethouders van . . . .
„doen te weten, dat door den Raad dier gemeenten in
„zijne vergadering van . . . . is vastgesteld de
„volgende verordening:

(titel der verordening).

(inhoud der verordening).

„Zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van
„ . . . . . volgens hun berigt van den . . . . in afschrift medegedeeld.

„En is hiervan afkondiging geschiedt, waar het behoort, den . . . . . .

In het geval, bedoeld bij art. 154, worden de woorden; „volgens hun berigt van den", doorgehaald en wordt tusschen de woorden „hiervan" en „afkondiging" het raadsbesluit tot bespoediging dezer [illegible] vermeld. — Aangenomen.

Art. 157 De verordeningen treden, indien zij geen ander tijdstip daartoe aanwijzen, in werking op den derden dag na dien, waarop zij zijn afgekondigd. — Aangenomen.

Art. 158. De afgekondigde verordeningen worden, gedurende drie maanden, op de secretarie der gemeente voor een ieder ter lezing nederlegd, en, hetzij in druk, hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.

Het oorspronkelijke stuk wordt ter secretarie bewaard

De Comm. [illegible] or:

„De afgekondigde verordeningen worden gedurende drie maanden op de secretarie der gemeente voor een ieder ter lezing nedergelegd. Zij worden voortdurend in gemeenten boven de 10,000 zielen altijd in druk, in de overige gemeenten, hetzij in druk, hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. Het oorspronkelijke stuk wordt ter secretarie bewaard." — Aangenomen.

Art. 159. Jaarlijks doen Gedeputeerde Staten in het provinciaal blad eene korte opgaaf plaatsen van de hun, gedurende het vorige jaar, door de gemeentebesturen hunner provincie medegedeelde verordeningen. — Aangenomen.

Art. 160. De in art. 147 bedoelde commissie, of waar deze niet bestaat, het collegie van Burgemeester en Wethouders onderzoekt aanhoudend, aan welke van de bepalingen der verschillende plaatselijke verordeningen voortdurende kracht is toe te kennen, en doet van het te dien aanzien verrigte jaarlijks aan den Raad verslag.

Art. 161. Ten minste eenmaal in de vijf jaren bepaalt de Raad, ten gevolge eener algemeene herziening, welke verordeningen nog gelden.

Hiervan geschiedt telkens openbare kennisgeving, die de titels der geldende verordeningen, of de geldende bepalingen der gedeeltelijk afgeschafte verordeningen vermeld.

De Comm. stelt voor, deze arts. in eene omgekeerde volgorde te plaatsen, dus art. 161 vóór art. 160, en te doen luiden:

„Binnen vijf jaren na de afkondiging dezer wet, zullen de oude ordonnantiën worden herzien, welke nog gelden.

Hiervan geschiedt openbare kennisgeving, welke de titels der geldende verordeningen of de geldende bepalingen der gedeeltelijk afgeschafte verordeningen vermeldt."

En dan in een volgend art. voor te schrijven, dat voortaan jaarlijks regelmatig zal worden bekend gemaakt, welke verordeningen zijn afgeschaft.

Ten aanzien van art. 161 wordt door den heer *Metelerkamp* het volgende voorstel ingebragt:

„Zoo spoedig mogelijk zullen de oude ordonnantiën en verordeningen worden herzien, en bepaald, welke als nog geldende kunnen worden aangemerkt.

Alle verordeningen, welke binnen 5 jaren na de afkondiging dezer wet niet op nieuw zijn afgekondigd, worden voor vervallen gehouden." [illegible]

Over dit art. wordt gesproken door de heeren *Ackersdijck* en *v. Beeck Calkoen*, waarbij door laatstgemeld lid wordt voorgesteld, om als laatste zinsnede bij art. 160 in voegen: „*Dit verslag wordt door den druk bekend gemaakt.*" En art. 161 weg te laten.

Door den heer *v. Heijtema* wordt eene verduidelijking gevraagd van de opmerking der Commissie: „*binnen de 5 jaren*," enz., en wordt door den heer *v. Ackersdijck* daarop aangemerkt, dat door de Comm. is bedoeld, dat de oude ordonnantien zullen worden herzien, en dat degene, welke men zoude oordeelen dat nog geldig waren, zouden worden bekend gemaakt.

Door den heer *v. Heijtema* is dienovereenkomstig voorgesteld, dat in het door de Comm. voorgestelde art., achter de woorden, *worden herzien*," zullen worden gesteld de woorden, „*en zal worden bepaald, welke derzelve nog gelden.*" —

Door den heer *v. Ackersdijck* wordt voorgesteld, dat wanneer de vergadering mogt besluiten, om zich met het beginsel, hetwelk door de Commissie wordt voorgesteld, te vereenigen, alsdan aan de Commissie eene nadere redactie op te dragen.

Door den heer *v. Heijtema* wordt voorgesteld, om de behandeling van dit art. aan te houden.

In omvraag wordt gebragt het voorstel van den heer *Metelerkamp*, en is met 25 tegen 5 stemmen afgestemd, vóór de heeren *v. Vesten*, *Spengler*, *v. Winsheym*, *Metelerkamp* en *Duuring*, [illegible] hebbende de heer *Schoenmaker* middelerwijl de vergadering verlaten.

Vervolgens is in omvraag gebragt het voorstel van den heer *v. Beeck Calkoen*, en is hetzelve met 26 stemmen tegen 4 afgestemd. Vóór de heeren *Menso*, *Munnicks v. Cleeff*, *v. Beeck Calkoen* en *v. Asch v. Wijck*.

Daarop is zonder omvraag besloten, om aan de Comm. eene nadere redactie op te dragen van het art. hetwelk door haar wordt voorgesteld.

Art. 162. De plaatselijke verordeningen, die met de wetten, of het algemeen belang strijdig zijn, kunnen door Ons geheel, of gedeeltelijk worden geschorst, of vernietigd. — Aangenomen.

Art. 163. De schorsing of vernietiging wordt door Ons bevolen bij een met redenen omkleed, in het Staatsblad te plaatsen besluit, dat, in geval van schorsing, den duur hiervan bepaalt. — Aangenomen.

Art. 164. Schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

Zij kan niet [illegible] duren dan een jaar. — Aangenomen.

Art. 165. Is binnen den voor de schorsing bepaalden tijd de vernietiging der bepalingen door Ons niet uitgesproken, dan worden deze geacht geldig te zijn. — Aangenomen.

Art. 166. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet op nieuw worden geschorst. — Aangenomen.

Art. 167. Vernietiging van wege strijd met de wet brengt mede vernietiging van alle de gevolgen der vernietigde bepalingen.

Bij vernietiging van wege strijd met het algemeen belang, kunnen de niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven. — Aangenomen.

Art. 168. De Raad zorgt, in geval van geheele of gedeeltelijke schorsing of vernietiging zijner verordeningen, dat aan art. 164 of art. 167 worde voldaan, en op nieuw in hetgeen de geschorste of vernietigde bepalingen regelden, voor zooveel noodig is, voorzien. — Aangenomen.

Art. 169. In geval van gedeeltelijke schorsing of vernietiging eener verordening blijven hare in het besluit die schorsing of vernietiging niet genoemde bepalingen gelden. — Aangenomen.

Art. 170. Tot het dagelijksch bestuur der gemeente aan Burgemeester en Wethouders opgedragen, behoort:

het afkondigen en uitvoeren der door den Raad vastgestelde verordeningen en het uitvoeren zijner besluiten;

het beslissen der over die uitvoering gerezen geschillen, tenzij de beslissing aan anderen opgedragen zij;

het dienen, overeenkomstig art. 124 van berigt en raad, tenzij dit bepaaldelijk van den Raad verlangd worde;

het houden der in art. 120 bedoelde briefwisseling;

het beheeren der inkomsten en uitgaven van de gemeente, zoover dit niet aan anderen is opgedragen;

het opnemen der gemeentekas;

het toezien op het beheer en onderhoud van alle plaatselijke werken en eigendommen;

de zorg voor de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid der publieke wegen, gemeente-wateren, vaarten, straten, plantsoenen, pleinen en andere plaatsen, tot gemeene dienst van allen bestemd;

het vaststellen der plans en voorwaarden van aanbesteding der werken en leverantiën, ten behoeve der gemeente te doen, wier vaststelling de Raad niet aan zich voorbehield;

de handhaving van de marktpolitie, en van die over de plaatselijke vervoermiddelen;

het toezigt op de publieke gezondheidsdienst;

het handhaven der politie over het begraven en de begraafplaatsen;

het benoemen der wijk- en brandmeesters;

het schorsen van alle uit de gemeentekas bezoldigde ambtenaren, welker schorsing niet aan anderen is opgedragen;

het nemen, alvorens de gemeente tot het voeren van een regtsgeding gemagtigd zij, van alle conservatoire maatregelen, zoo in, als buiten regten, en het doen wat noodig is, ter voorkoming van verjaring en verlies van regt of bezit;

het behoorlijk voorbereiden, zooveel het niet aan anderen is opgedragen, van al hetgeen in den Raad ter overweging [illegible] waarover de wet op het armbestuur van het gemeentebestuur toezigt opdraagt;

het geregeld, op onderscheidene tijdstippen in het jaar bezoeken van alle die inrigtingen en het doen van verslag daaromtrent aan den Raad;

het houden van een gedurig toezigt op al wat de gemeente aangaat.

De Comm. komt het doelmatig voor het hoofd van dit art. te stellen: (Conf. art. 140 der Prov. wet.)

„Het dagelijksch bestuur der gemeente is aan Burg. en Weth. opgedragen; daartoe behoort, enz."

Verder acht de Comm. het wenschelijk, dat bij de *negende* zinsnede ook worden opgenomen de onderwerpen, waarvan in de memorie van toelichting sprake is, als: het toezigt op de rigting en breedte der wegen, op het bouwen, vernieuwen of sloopen van gebouwen, op het timmeren, het planten aan den weg.

In de *elfde* zinsnede wenscht zij, in plaats van *plaatselijke vervoermiddelen*, te stellen *vervoermiddelen binnen de plaats*. In plaats van de 14e zinsnede wenscht zij, in verband met art. 142, het benoemen *van wijk- en brandmeesters* en de volgende of 15e zinsnede in eene zinsnede te stellen:

„Het benoemen, schorsen en ontslaan van alle gemeentelijke ambtenaren, welker benoeming, schorsing of ontslag niet aan anderen is opgedragen."

Achter de 19e zinsnede wenscht zij: „ten zij de Raad mogt noodig oordeelen, dit aan eene bijzondere Commissie uit zijn midden op te dragen."

Eindelijk komt het haar wenschelijk voor, dat de toepassing der bepalingen omtrent de [illegible] der plaats. besturen tot de uitoefening van de [illegible] roepen, vermeld in het Kon. besluit van [illegible] 1824 (Staatsbl. No. 11), gelijk zulks tot nu [illegible] facto geschiedt, bij de wet aan het Coll. van Burg. en Weth. werde opgedragen.

Door den heer *Spengler* wordt voorgesteld, dat onder dit art. worde opgenomen: „*handhaving der goede orde in de nabijheid van kerkgebouwen, gedurende de godsdienstoefening.*"

Verder wordt over dit art. het woord gevoerd door de heeren *Menso* en *Ackersdijck*, en daarna het voorstel van den heer *Spengler* met 28 tegen 2 stemmen aangenomen. Tegen HH. *Menso* en *v. Beeck Calkoen*.

Eindelijk wordt zonder omvraag besloten zich met de bepalingen der Commissie te vereenigen.

(*Het vervolg hierna.*)

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Comp.

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN

[illegible] Vervolg der zitting der Provinciale Staten van [illegible] van den 4. December 1850.

[illegible] 171. Onder de [illegible] der verordeningen en [illegible] van den Raad behoort de bevoegdheid tot het [illegible] wegnemen, [illegible] of verrigten van hetgeen, in [illegible] met die verordeningen of besluiten, wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten. — Aangenomen.

[illegible] 172. Het opnemen der gemeentekas geschiedt ten [illegible] eens in de drie maanden. Procesverbaal wordt [illegible] van opgemaakt en aan den Raad medegedeeld. — [illegible]

Art. 173. Jaarlijks in de maand [illegible] doen Burgemeester en Wethouders [illegible] uitvoerig en [illegible] verslag van den toestand der gemeente. [illegible] Gedep. Staten medegedeeld.

Opdat voor het verslag, aan de Provinciale Staten [illegible] hare zomervergadering aan te bieden, het [illegible] gebruik zoude kunnen gemaakt worden van [illegible] verslagen [illegible] wenschelijk voor, dat het verslag hier be[illegible] in plaats van in Junij, in April worde inge[illegible] [illegible] Aangenomen.

[illegible] 174. De Burgemeester en Wethouders zijn wegens [illegible] bestuur aan den Raad verantwoordelijk [illegible] te dien aanzien alle de door den Raad [illegible] inlichtingen. — Aangenomen.

Art. 175. In geval van oproerige beweging, van zamenscholing of andere stoornis der openbare orde, is de Burgemeester bevoegd, de hulp der schutterij en van het aanwezige krijgsvolk te vorderen.

[illegible] geeft hiervan terstond kennis aan Onzen Commissaris in de provincie.

[illegible] 177. In het in art. 175 bedoeld geval, is de Burgemeester bevoegd, alle bevelen, die hij ter handhaving [illegible] noodig acht, te geven. [illegible]

[illegible] komt de Comm. [illegible] voor, dat art. 177, [illegible] beginsel, art. 175 [illegible] of liever daarmede [illegible] vereenigd, [illegible] art. 175 te doen luiden:

„In geval van [illegible] beweging, van zamenscholing of andere stoornis der openbare [illegible] is de Burgemeester bevoegd alle bevelen [illegible] der orde noodig acht, te geven. Hij is bevoegd de hulp der schutterij en van het aanwezige krijgsvolk te [illegible] in de provincie.

[illegible] 176. De bevelhebbers van de schutterij en het krijgsvolk voldoen terstond aan de vordering van den Burgemeester. Zij wordt door hem, zoo veel mogelijk, schriftelijk gedaan.

Er is in vele gemeenten geen krijgsvolk of schutterij, dus wenscht de Comm. achter dit artikel te voegen:

„Bijaldien in eene gemeente geene schutterij of krijgsvolk aanwezig is, wordt door hem de hulp der gewapende magt, door tusschenkomst van den Commissaris des Konings ingeroepen.

[illegible] 178. Is het, in zoodanigen toestand, noodig, algemeene voorschriften van policie voor de ingezetenen uit te vaardigen en onverwijld af te kondigen, de Burgemeester is er toe bevoegd. Hij brengt die voorschriften [illegible] ter kennis van Onzen Commissaris in de provincie [illegible] zoo spoedig mogelijk, ter kennis van den Raad.

Onze Commissaris kan de uitvoering van zoodanige voorschriften schorsen.

De voorschriften vervallen, zoo zij niet door den Raad [illegible] vergadering worden bekrachtigd.

[illegible] de Comm. wenschelijk voor, dat achter [illegible] „van zoodanige voorschriften schorsen", [illegible] gevoegd: „Hij kan, in dringende omstandigheden, zelf [illegible] voorschriften van policie [illegible] en bevelen [illegible] tot handhaving der [illegible]

[illegible] 179. De policie over de schouwburgen, herbergen, [illegible] en alle voor het publiek openstaande gebouwen [illegible] samenkomsten, openbare vermakelijkheden en openlijke [illegible] van ontucht behoort aan den Burgemeester.

[illegible] waakt tegen [illegible] van met de openbare en [illegible] strijdige [illegible]

[illegible] den heer v. [illegible] Calkoen wordt voorgesteld: „Voor tapperijen en [illegible] huizen van ontucht zullen afzonderlijke gedeelten of wijken der gemeente bij plaatselijke verordening kunnen worden aangewezen."

Door den heer v. Ackersdijck wordt [illegible], [illegible] treden in het oordeel van het [illegible] hier ter plaatse niet voegt;

dat hetzelve behoort bij de bepalingen dezer wet, die handelen over orde, policie, gezondheid, enz. En is met 17 tegen 13 stemmen het voorstel van den heer v. Beeck Calkoen verworpen. Voor de heeren *Laan*, *v. Veersen*, *Spengler*, *de Geer*, *Mollerkamp*, *v. Tuijll v. Zuijlen*, *v. Hoijtema*, *Duuring*, *P. de Beaufort*, *A. J. de Beaufort*, *v. Ittersum*, *v. Beeck Calkoen* en *v. Asch v. Wijck*.

Art. 180. Bij brand worden de noodige maatregelen genomen op zijn bevel.

De Comm. wenscht hier te stellen: *bij brand of watersnood*.

Door den heer *v. Hoijtema* wordt voorgesteld, dat het artikel onveranderd zal worden gelaten en het voorstel der Commissie alzoo niet zal worden aangenomen, uit vrees van mogelijke botsingen met het Bestuur van den Waterstaat.

[illegible] den heer *v. Ackersdijck* wordt het voorstel der Commissie toegelicht.

Over dit voorstel wordt nog gesproken door de heeren *Menso*, *Duuring*, *v. Ittersum*, *Broers* en *v. Hoijtema*, door welken laatste wordt voorgesteld de bijvoeging: *„zonder in den werkkring der Dijkbesturen of ambtenaren van den Waterstaat te mogen treden."*

Dit voorstel is met 19 stemmen tegen 11 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Taets v. Amerongen*, *[illegible]*, *de Geer*, *v. Wijnbergen*, *[illegible]*, *Broers*, *Haas*, *Duuring* en *de Haas*.

Wijders wordt zonder [illegible] besloten om de bedenkingen der Comm., [illegible] het voorstel van den heer *v. Hoijtema*, aan te nemen.

Art. 181. De commissarissen en dienaren der plaatselijke politie staan, hooveel de gemeentepolitie betreft, onder de bevelen van den Burgemeester.

De Comm. wenscht, dat het bepaald worde uitgemaakt, wat door gemeentepolitie verstaan moet worden. [illegible] aan den Burgemeester worde opgedragen. — Aangen.

Art. 182. De Commissaris van politie wordt door Ons benoemd [illegible] Commissaris, [illegible] den Burgemeester, die in overleg met den Commissaris, hun de noodige ambtsinstructie geeft.

De veldwachters worden, in overleg met den Burgemeester, door Onzen Commissaris in de provincie, die hunne instructie, in overeenstemming met de algemeene verordeningen vaststelt, benoemd en ontslagen.

De Comm. meent, dat de dienaars van politie niet alleen door den Burgemeester moeten worden aangesteld, doch ook door hem *ontslagen*.

Ten aanzien van dit art. wordt, door den heer *Menso* voorgesteld, achter het woord *Commissaris* bij te voegen de woorden: *„zoo die er is."*

Dit voorstel wordt niet ondersteund. Daarna wordt besloten, zich te vereenigen met de opmerking der Commissie.

Art. 183. Ter handhaving der openbare orde, of in het algemeen belang, kunnen, wanneer de bijstand der plaatselijke [illegible], of eene tegen betaling te verkrijgen hulp ongenoegzaam is, de inwoners der gemeente tot het doen van persoonlijke diensten worden opgeroepen.

Duidelijkheidshalve, wenscht de Comm. achter het woord *kunnen* te voegen: *door den Burgemeester*. — Aangenomen.

Art. 184. Eene plaatselijke verordening kan den aard en duur dezer diensten regelen. Zij laat, zoo veel mogelijk, elk inwoner vrij, de diensten, waartoe hij wordt opgeroepen, door een plaatsvervanger te doen waarnemen, of voor geld, in de gemeentekas te storten, af te koopen.

In plaats van *zoo veel mogelijk*, wil de Comm. stellen *des noods*. — Aangenomen.

Tegen Hoofdstuk 4 in het algemeen zijn geene aanmerkingen gemaakt.

Art. 185. Aan de goedkeuring der Ged. Staten worden onderworpen de besluiten der gemeentebesturen betreffende:

[illegible] aangaan van geldleeningen;

het koopen, ruilen, vervreemden, bezwaren en verpanden van gemeente-eigendommen en het treffen van dadingen daaromtrent;

het aanvaarden der aan de gemeente gedane legaten of schenkingen;

het onderhands verhuren, verpachten, of in gebruik geven van gemeente-eigendommen;

het onderhands aanbesteden van werken of leverantiën;

het verleenen van kwijtschelding aan de huurders, pachters of bruikers der gemeente-eigendommen en aan hen, die hebben aangenomen, ten behoeve der gemeente iets te doen of te leveren;

het voeren van regtsgedingen door de gemeente, hetzij in eersten aanleg, hetzij in hooger beroep of cassatie.

De Comm. stelt voor, dit art. te wijzigen als volgt:

In de 3e alinea achter het woord *gemeente-eigendommen* te voegen: te weten: vaste goederen, staatseffecten, actien, schuldbekentenissen van welken aard, of andere waardijen, uitmakende het vermogen der gemeente; ook het treffen van dadingen daaromtrent.

De beschikking over voorwerpen tot de inkomsten behoorende, zoo als te vellen boomen, te velde staande vruchten en gras, in het algemeen over die welker bestemming in de begrooting is geregeld, behoeft geene andere goedkeuring dan die der begrooting zelve.

Verder [illegible] voor, de 4e alinea, het aanvaarden van legaten of schenkingen, in overeenstemming te brengen met de bepaling, vervat in art. 947 van het Burg. Wetb.; voorts alinea 6 geheel weg te laten, of achter het woord *leverantiën* te voegen: *boven de vijf honderd gulden.*

Eindelijk de bepalingen, vervat in de alineas 5 en 7, te beperken tot gemeenten beneden de 10,000 zielen. — Aangenomen.

Art. 186. De besluiten der gemeentebesturen tot het instellen, afschaffen of veranderen van jaarmarkten of gewone marktdagen, worden aan de goedkeuring der Ged. Staten onderworpen, zoo ver de goedkeuring daarvan niet bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur, aan Ons is voorbehouden.

In de Comm. is het denkbeeld geopperd, dat het doelmatig zoude zijn, de hier bedoelde handeling niet aan de goedkeuring van Ged. Staten, maar aan de eigenmagtige beschikking dier besturen over te laten.

[illegible], dat in het verslag zal worden vermeld, dat in de vergadering de opmerking is gemaakt, en het [illegible] vrij en onbelemmerd aan de besturen diende te worden overgelaten.

Dit is met 21 tegen 9 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren *Story*, *Laan*, *Menso*, *Harmsen*, *P. v. d. Poll*, *v. Berkel*, *Duuring*, *P. de Beaufort* en *v. Asch v. Wyck*.

Art. 187. Gedep. Staten beslissen omtrent de in beide vorige artikelen bedoelde besluiten, binnen dertig dagen na dien, waarop zij hun zijn aangeboden. — Aangenomen.

Art. 188. Zij worden geacht het besluit goed te keuren, waaromtrent zij, binnen den in het vorig artikel gestelden termijn, geene beslissing of geen berigt, de beslissing verdagende, aan het bestuur, dat het besluit nam, hebben ingezonden.

De Comm. acht het doelmatig, dat ook de termijn voor die verdaging bij de wet worde bepaald. — Aangenomen.

Art. 189. Het besluit van Gedep. Staten, waarbij de goedkeuring van een der in de artt. 185 en 186 bedoelde besluiten geweigerd wordt, is altijd met redenen omkleed. — Aangenomen.

Art. 190. Het voeren van een regtsgeding door de gemeente, zoo in hooger beroep en in cassatie, als in eersten aanleg, wordt door Ged. Staten niet toegestaan of geweigerd, dan na te dien aanzien een regtskundig onderzoek te hebben ingesteld. — Aangenomen.

Art. 191. In geval Gedep. Staten het besluit van een gemeentebestuur weigeren goed te keuren, kan dit bestuur binnen veertien dagen, te rekenen van de dagteekening der beslissing van Ged. Staten, bij Ons voorziening vragen. — Aangenomen.

Art. 192. Onze beslissing binnen twee maanden, nadat het verzoek om voorziening is gedaan, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan Ged. Staten gezonden, die voor de uitvoering zorgen. — Aangenomen.

Art. 193. Indien een besluit van Ged. Staten, waarbij het besluit van een gemeentebestuur is goedgekeurd, door Ons ambtshalve wordt geschorst of vernietigd, neemt dat bestuur, met [illegible] tot de bij zijn besluit behandelde zaak [illegible]

De Comm. vindt de uitdrukking *ambtshalve* voor deze [illegible] niet passend, en wenscht die te doen wegvallen. — Aang.

Tegen hoofdstuk 4 in het algemeen zijn geene aanmerkingen gemaakt.

Art. 194. De begrooting der plaatselijke inkomsten en uitgaven wordt jaarlijks, vier maanden vóór den aanvang van het jaar, waarvoor zij moet dienen, door Burgemeester en Wethouders aan den Raad aangeboden.

Zij wordt, zoodra zij is aangeboden, op de secretarie der gemeente voor ieder ter lezing nedergelegd, en, hetzij in druk, hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. — Aangenomen.

Art. 195. De begrooting der inkomsten vermeldt alle ontvangsten der gemeente van welken aard ook, en, zoo veel mogelijk, het bedrag, waarop elke post in het bijzonder wordt geraamd. — Aangenomen.

Art. 196. Op de begrooting der uitgaven, die alle uitgaven der gemeente van welken aard ook vermeldt, worden gebragt:

de jaarwedden van den Burgemeester, de Wethouders, den Secretaris, den Ontvanger, den Commissaris van politie en de overige plaatselijke ambtenaren en bedienden;

hunne pensioenen;

de kosten van licht, brand en bureaubehoeften, benoodigd voor het gemeentebestuur;

de kosten der stukken, die ten behoeve der gemeente geschreven of gedrukt worden;

de kosten van het onderhouden, schoonhouden en meubelen van het gebouw of vertrek, voor de vergadering van den Raad en van het collegie van Burgemeester en Wethouders, mitsgaders voor de secretarie der gemeente bestemd;

de huur van dat gebouw of vertrek, waar het geen gemeente-eigendom is;

de kosten van het aanleggen en bijhouden der registers van den burgerlijken stand;

die van het aanleggen en bijhouden van de dubbelden der leggers van het kadasters;

die van het aanleggen en bijhouden der bevolkingsregisters;

die van het aanleggen en bijhouden der kiezerslijsten en van het uitoefenen der kiesverrigting;

die van de zorg voor de plaatselijke wegen, straten, pleinen, vaarten, bruggen en andere plaatselijke werken;

die van het aanleggen en onderhouden der algemeene begraafplaats;

die van het onderhoud der gemeente-eigendommen en de wegens die eigendommen verschuldigde lasten;

die der kamers van koophandel en fabrijken, waar zij bestaan;

die der plaatselijke gezondheidspolitie;

de renten en aflossingen van de door de gemeente aangegane geldleeningen;

alle opeischbare schulden der gemeente;

de kosten der door de gemeente gevoerde gedingen;

de kosten [illegible] *Provincial Blad* der provincie;

de in art. 122 bedoelde kosten;

alle uitgaven, door bijzondere wetten aan de gemeente opgelegd of in het belang der gemeente noodig.

Het komt de Comm. doelmatig voor, de verpligting tot het geven van pensioenen aan gemeente-ambtenaren in het midden te laten. Daarom wenscht zij in de 3e alinea achter het woord *pensioenen* te voegen: *in zoo verre die verleend worden.* Voorts is het haar wenschelijk voorgekomen, dat het Staatsblad, Provinciaal-blad en de Staats-Courant, van Staatswege, gratis aan de gemeenten worden verstrekt, en deze uitgave ten laste van den Staat of de provincie worde gebragt. In dat geval zou deze post van uitgave dus alhier vervallen. — Aangenom.

Art. 197. De begrooting der inkomsten en uitgaven wordt ingerigt overeenkomstig de, te dien aanzien, door Ged. Staten, onder Onze goedkeuring, te geven voorschriften. — Aangenomen.

Art. 198. Zij behoeft, om te werken, de goedkeuring van Ged. Staten.

Zij wordt hun, nadat zij door den Raad is vastgesteld, ten minste twee maanden voor den aanvang van het jaar waarvoor zij moet dienen, voorgedragen. — Aangenomen.

Art. 199. Ged. Staten beslissen over de begrooting binnen twee maanden na den dag, waarop zij hun is voorgedragen.

Zij kunnen de beslissing bij een, binnen dien tijd te nemen, met redenen te omkleeden besluit, verdagen.

De Comm. verwijst hier op de aanmerking op art. 188 gemaakt. — Aangenomen.

Art. 200. De Raad kan, indien Ged. Staten de begrooting weigeren goed te keuren, bij Ons voorziening vragen. Daarbij gelden de artt. 191 en 192. — Aangenomen.

Art. 201. Ged. Staten verleenen of onthouden hunne goedkeuring aan de begrooting in het geheel, gelijk zij door den Raad is vastgesteld. — Aangenomen.

Art. 202. Is hunne goedkeuring niet verleend aan de begrooting voor den aanvang van het jaar, waarvoor deze moet dienen, dan kunnen zij het gemeentebestuur magtigen, tot op de helft der aangevraagde sommen uitgaven te doen uit die posten der begrooting, waartegen bij hen geene bedenking bestaat. — Aangenomen.

Art. 203. Wanneer de Raad weigert, de door de wet aan de gemeente opgelegde uitgaven op de begrooting van uitgaven te brengen, geschiedt zulks door Ged. Staten.

Indien, [illegible] ten niet toereikend[illegible] middelen tot dekking voor te dragen, worden de overige, niet bij de wet als gemeente opgelegde uitgaven, door Ged. Staten, bij een in het provinciaal blad te plaatsen besluit, in zoodanige reden verminderd, dat tusschen de plaatselijke inkomsten en uitgaven evenwigt zij.

Deze vermindering kan de renten der door de gemeente aangegane geldleeningen niet treffen.

De Comm. acht het noodig de laatste alinea van dit art. te stellen: „Deze vermindering kan de renten en aflossingen der door de gemeente aangegane geldleeningen of derzelver verpligtingen, uit contracten voortvloeijende, niet treffen. — Aangenomen.

Art. 204. Buiten de begrooting kan geene uitgaaf geschieden, dan met afzonderlijke magtiging van Ged. Staten.

In buitengewone gevallen echter van dringenden spoed kan de Raad tot het doen van zoodanige uitgaaf besluiten, mits zij daartoe te nemen, met redenen te omkleeden besluit terstond aan Ged. Staten inzendende. — Aangenomen.

Art. 205. Af- en overschrijving op de posten der begrooting van uitgaven kan niet geschieden, dan voor zoo verre daartoe bij de begrooting zelve, of bij een afzonderlijk, door Ged. Staten goedgekeurd besluit van den Raad magtiging is verleend. — Aangenomen.

Art. 206. Tot het bevelen der af- en overschrijvingen, waartoe bij de begrooting magtiging werd verleend, is in elk geval de toestemming van Ged. Staten noodig. — Aangenomen.

Art. 207. Op het besluit van Ged. Staten, houdende goedkeuring der begrooting, is art. 193 van toepassing. — Aangenomen.

Door de vergadering is daarna met 17 tegen 13 stemmen besloten, de zitting te hervatten denzelfden avond ten 7 ure. Tegen de heeren *Laan, v. Veersen, Speijler, de Geer, v. Wickevoort Crommelin,* [illegible] *Vos, Dolmans, Broers, Meteler Kamp, R. de Beaufort, Munnicks v. Cleeff, v. Ackersdijck* en *v. Asch v. Wijck.*

Avondzitting van Woensdag den 1. Dec. Opening ten 7 ure.

Tegenwoordig zijn 24 leden. Afwezig de heeren *v. Kempen, Laan, d'Ablaing, de Geer v. Oudegein, Strick v. Linschoten, Schoonmakers, Vos, Kien, Dolmans, v. Winsheijm, v. Ackersdijck, P. v. d. Poll, Weijers, de Zoeter, v. d. Berg* en *v. Mariënhoff.*

Aan de orde is:

Art. 208. Van de inkomsten en uitgaven der gemeente wordt door Burgemeester en Wethouders [illegible] legging van de hun door den Ontvanger, volgens art. 114, aangebodene rekening. — Aangenomen.

Over dit art. wordt gesproken door de heeren *Menso, v. Ackersdijck* en *Storij v. Blokland,* en daarna zonder omvrage tot de aanneming besloten.

Art. 209. Deze rekening wordt, met vermelding van hetgeen Burgemeester en Wethouders ter hunner verantwoording dienstig achten, aan den Raad overgelegd binnen acht maanden na den afloop van het jaar, waartoe zij betrekking heeft.

Zij wordt tevens op de secretarie der gemeente voor een ieder ter lezing nedergelegd, en, hetzij in druk, hetzij in afschrift, tegen betaling der kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.

Uit hoofde de Comm. van oordeel is, dat aan deze bepaling geen volledig gevolg zal kunnen gegeven worden, stelt zij voor de bepaling, vervat in art. 119 der prov. wet, in verband met art. 9 van het Kon. besluit van 22 Aug. 1850 (Staatsbl. N° 52) alhier van toepassing te maken, en den termijn dus te bepalen op den 31. Dec. van het jaar volgende op het dienstjaar.

Ook over dit art. wordt gesproken door de heeren *Storij, v. Ackersdijck, Duuring, v. Beeck Calkoen* en *Menso,* en is bij omvrage met 14 stemmen tegen 9 besloten, zich met het voorstel der Commissie te vereenigen. Tegen de heeren *Storij, v. d. Heijden, Harmsen, Cordes, v. Nooten, Menso, P. v. d. Poll, Duuring* en *v. Berkel.*

Art. 210. De Raad onderzoekt de rekening zonder uitstel en stelt het bedrag der ontvangsten en uitgaven voorloopig vast, bij een besluit, waarvan het ontwerp hem, te gelijk met de rekening, wordt aangeboden.

Burgemeester en Wethouders zijn bij de beraadslagingen daarover tegenwoordig, doch onthouden zich van mede stemmen over het besluit. — Aangenomen.

Art. 211. Het besluit van den Raad wordt, met de rekening, opgezonden aan Ged. Staten, die de rekening definitief sluiten en het bedrag der ontvangsten en uitgaven bepaaldelijk vaststellen.

Ged. Staten gaan hiertoe niet over, dan nadat hun is gebleken, dat de rekening gedurende ten minste veertien dagen op de secretarie ter lezing heeft gelegen.

De heer *v. Berkel* stelt voor het begin van dit artikel aldus te lezen:

„Het besluit van den Raad wordt met de rekening en de daarbij behoorende justificatoire bescheiden opgezonden, enz." Dit voorstel is met 12 tegen 11 stemmen verworpen. Voor de heeren *Storij, v. Amerongen v. Nat., Cordes, v. Ackersdijck, v. Nooten, A. J. de Beaufort, v. Veersen, v. Tuijll v. Zuijlen, de Heus, v. Hoijtema* en *v. Berkel.*

Art. 212. Het besluit van Ged. Staten, houdende vaststelling der ontvangsten en uitgaven, strekt, voor zoo verre de daarin goedgekeurde ontvangsten en uitgaven betreft, aan den Ontvanger en het collegie van Burgemeester en Wethouders tot ontlasting. — Aangenomen.

Art. 213. De uitgaven uit de plaatselijke kas worden bevolen door Burgemeester en Wethouders bij bevelschriften, door hunnen voorzitter, een der Wethouders en den Secretaris te teekenen.

De Comm. voert hier aan de aanmerking op art. 101. — Aangenomen.

Art. 214. Ingeval tot betaling van hetgeen door de wet aan de gemeente is opgelegd, geene bevelschriften worden afgegeven, kunnen Ged. Staten, na den Raad te hebben gehoord, bij een besluit de betaling bevelen.

Dit besluit geldt voor den Ontvanger als bevelschrift. — Aangenomen.

Art. 215. Burgemeester en Wethouders worden wegens uitgaven, door hen bevolen, waardoor het eindcijfer der begrooting of de aangewezen begrootingspost wordt overschreden, of die ten kwade worden aangewezen op een post, waarmede die uitgaven niet overeenstemmen, tenzij blijke, dat zij tot het bevelen dier uitgaven niet hebben medegewerkt, persoonlijk aansprakelijk jegens de gemeente, indien die uitgaven, bij het in art. 212 bedoeld besluit van Ged. Staten niet onder de uitgaven der gemeente worden opgenomen.

De Raad benoemt, wanneer daartoe, volgens dit artikel termen zijn, iemand uit zijn midden, met de regtsvervolging tot schadevergoeding belast. — Aangenomen.

Art. 216. De Raad, het collegie van Burgemeester en Wethouders en de Ontvanger kan, in de beslissing van Ged. Staten, omtrent de rekening niet berustende, bij Ons voorziening vragen.

Daarbij gelden de artt. 191 en 192. — Aangenomen.

Art. 217. Op het besluit van Ged. Staten, bedoeld in art. 212, is art. 193 van toepassing. — Aangenomen.

Art. 218. De termijnen van verjaring, voor de vorderingen ten laste van het Rijk, bij de wet bepaald of te bepalen, zijn op de vorderingen ten laste der gemeente van toepassing. — Aangenomen.

Tegen Hoofdstuk 5 zijn geene bedenkingen.

Art. 219. De gemeentebezittingen, [illegible] worde van het [illegible] naar het burgerlijk regt, eigendom der gemeente is.

De Comm. wenscht, dat op dit art. bij de memorie van toelichting worde aangeduid, dat door *eigendom* het *vermogen* der gemeente bedoeld wordt. — Aangen.

Art. 220. De aan de gemeente behoorende wegen, straten, pleinen, grachten, havens, kaden en openbare gebouwen mogen niet worden vervreemd, bezwaard of verpand, dan nadat zij door een besluit van den Raad verklaard zijn, ter openbare dienst niet meer bestemd te wezen.

Voor het woord *kaden* wenscht de Comm. ingevoegd te zien *wallen.* — Aangenomen.

Art. 221. Het onderhoud der in het vorig artikel bedoelde werken en gebouwen is een gemeentelast.

Het kan gebeuren, dat iemand tot het onderhoud hier bedoeld wettig gehouden is. De Comm. acht het daarom noodig achter dit art. te voegen: „*ten zij eenig ander daartoe wettig verpligt is.* — Aangen.

Ook tegen Hoofdstuk 6 zijn geene bedenkingen.

Art. 222. Het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting wordt bepaald bij een besluit van den Raad. — Aangenomen.

Art. 223. Dit besluit wordt, met al de voorschriften, betreffende het bedrag en de invordering der belasting, voorgedragen aan Ged. Staten, die Ons binnen zes weken na de dagteekening van het besluit verslag doen. — Aangenomen.

Art. 224. Onze beslissing omtrent het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting wordt bekend gemaakt binnen twee maanden, nadat Ged. Staten Ons daarover verslag hebben gedaan.

De beslissing kan door Ons, bij een, binnen dien tijd te nemen, met redenen te omkleeden besluit, worden verdaagd.

De Comm. wenscht hier toepasselijk het aangemerkte op art. 188. — Aangenomen.

Art. 225. Bij het door Ons te nemen besluit tot goedkeuring der invoering of wijziging eener plaatselijke belasting worden de voorschriften, naar welke zij zal worden ingevorderd, aangehaald.

Zoo de Raad in de voorschriften, betreffende de invordering, wijziging brengt, wordt de belasting dienovereenkomstig niet geheven, dan na op nieuw door Ons te zijn goedgekeurd. — Aangenomen.

(*Het vervolg hierna.*)

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Zoon.

VERSLAG VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

…vervolg der zitting der Provinciale Staten van …, van den 4 December 1850.

… 226. De door den Raad vastgestelde en door Ons … bekeurde bepalingen, betreffende plaatselijke belasting, … worden, zoo zij met de wetten of het algemeen be… strijdig zijn, op dezelfde wijze, waarop zij zijn ge…, onverwijld ingetrokken.

… gebreke dien intrekking, kunnen zij door eene wet, …, zoo noodig, de gevolgen regelt, worden ge… of vernietigd.

… hier voorkomende bepaling acht de Comm. …, ook toe te passen op die gevallen waarin … medewerking van den Koning aan de gemeente… … geldigheid der verordeningen te pas… zoo als bijv. in art. 153. — Aangenomen.

… 227. De plaatselijke belastingen mogen den door… en den uitvoer naar en invoer uit andere gemeen… niet belemmeren. — Aangenomen.

… 228. Voor plaatselijke belastingen worden gehou… … der gemeente gevorderde weg- straat- … kaai- haven- kraan- sluis- dok- boom- en veer-gel… … waag- meet- en keur-loonen, recognitien wegens … of aanvaarding van sommige bedrijven of … ningen, gelden voor banken of staanplaatsen in hal… … markten en dergelijke openbare plaatsen, begra… … en andere gelden voor het gebruik van ge… … werken of inrigtingen, en het genot van diensten, … of van wege het gemeentebestuur verstrekt. — Aan…

… 229. Tot dekking der plaatselijke uitgaven, kun… worden geheven:

…centen op de hoofdsom der grondbelasting;

…centen op de hoofdsom der personele belasting;

…centen op de hoofdsom van andere daarvoor vatbare … belastingen, direct naar het vermogen of inkomen …, met uitzondering van het patentregt;

…hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe be…lastingen;

…belastingen op voorwerpen van verbruik;

…eene belasting op de honden;

…eene belasting op … en andere openbare …;

… regten, loonen en andere gelden, bedoeld in art. 228.

Op de 2e paragraaf van Hoofdstuk 6 heeft de …missie aan te merken, dat het stelsel der plaat…lijke belastingen met de welvaart in het naauwste … staat, en men … … aan groote gebreken lijdt. — De regels, door … wet, volgens art. 142, 2e lid der Grondwet, … geven, zullen bestemd zijn om in eene algemeen … behoefte te voorzien.

De Comm. meent dat de artt. 229 tot 244 aan … doel niet zullen beantwoorden.

Het grootste gebrek bestaat daarin, dat, bij de …genwoordige plaatselijke belastingen, het gewigtig …, uitgedrukt in artt. 130 en 142 der Grond…, namelijk, dat nergens het binnenlandsch vervoer … belemmerd worden, eene doode letter is. Het … land is in kleine kringen verdeeld, door … van douanen van elkander afgescheiden, en het … wordt werkelijk overal grootelijks belemmerd. Het nadeel, dat de nijverheid daardoor onder…, is onberekenbaar; en toch is dit niet het … kwaad van het tegenwoordige stelsel. De …gen op voorwerpen van verbruik, bij den … in elke gemeente verschuldigd, vorderen een … kostbaar toezigt, door talrijke beambten te voeren. Te gelijk is het niet mogelijk de …zaamheid en het kwellend onderzoek zoo streng … doen plaats hebben, dat niet menigvuldige smok… … zoude plaats grijpen. De pogingen, om aan … eene zijde de belemmeringen te verzachten, aan … andere zijde den smokkel te keer te gaan, staan … tegenover elkander; men mag dus veilig …nemen, dat, met behoud van dit stelsel, de bur… veel meer moeten opbrengen, dan naar de be…hoeften der gemeente noodig is, en dat de binnen… … handel onmogelijk van belemmeringen kan … worden.

De Comm. stelt voor, bij de Regering aan te …, om de bepalingen, in art. 229 tot 244 …, voor als nog uit de gemeente-wet weg te …, en omtrent de soorten van plaatselijke belas…tingen te verwijzen tot eene later uit te vaardigen …. — Aangenomen.

Art. 230. Het getal der opcenten op de grondbelasting kan voor de gebouwde eigendommen tot vijftien, voor de ongebouwde tot tien gaan. — Aangenomen.

Art. 231. De opcenten op de personele belasting en de andere in het vierde lid van art. 229 bedoelde Rijks directe belastingen mogen het getal van vijf en twintig niet te boven gaan.

De opcenten op de personele belasting worden, indien zij tot het maximum van 25 zijn toegestaan, naar gelang van de huurwaarde der perceelen en de bevolking geheven, ten getale als [illegible] aangewezen, en indien het toegestaan cijfer minder dan 25 bedraagt, in dezelfde reden, zoo echter, dat de heffing steeds geschiede bij geheele opcenten. — Aangenomen.

Art. 232. De hoofdelijke omslagen en andere plaatselijke directe belastingen worden geheven naar grondslagen, die voor een redelijken maatstaf van het zuiver inkomen der belastingschuldigen te houden zijn.

Als grondslagen kunnen niet uitsluitend worden aangenomen een of meer grondslagen van de personele belasting, of van de andere in de vierde zinsnede van art. 229 bedoelde Rijks directe belastingen. — Aangenomen.

Art. 233. Hoofdelijke omslagen, of andere plaatselijke directe belastingen worden niet geheven, alvorens de gemeenteopcenten op de grondbelasting, op de gebouwde eigendommen tot tien, op de ongebouwde tot vijf en de opcenten op de in art. 231 bedoelde Rijks belastingen tot vijftien zijn opgevoerd. — Aangenomen.

Art. 234. In de hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen worden uitsluitend de inwoners der gemeente aangeslagen.

Daarin wordt, over een dienstjaar,

door hem, die niet het geheele jaar in de gemeente verbleef, slechts voor zoovele twaalfde gedeelten als hij maanden in de gemeente heeft vertoefd;

door hem, die geene drie maanden van het jaar in de gemeente verbleef, niet bijgedragen.

De Comm. meent, dat de verpligting der gemeente, ten opzigte van hen, welke slechts een gedeelte van het jaar in de gemeente verblijf houden, dezelfde is als voor de vast-inwonenden; dat deze bepaling daarenboven strijdig is met de bestaande gewoonte, volgens welke de … … het daarbij in den regel … …

Verder kan nog worden aangevoerd, dat zij, die op reis zijn, ook niet van eene gedeeltelijke beta… … … dus, deze bepaling gewijzigd te zien. — Aangen.

Art. 235. Plaatselijke belastingen op voorwerpen van verbruik worden niet geheven, alvorens de gemeenteopcenten op de grondbelasting het in art. 233 vermelde getal bereikt hebben, en die gemeente-opcenten op de in art. 231 bedoelde Rijks belastingen, vijf en twintig bedragen, of deze laatste tot vijftien zijn opgevoerd, en in de gemeente eene directe plaatselijke belasting wordt geheven, wier bedrag ten minste met … … gelijk staat.

De Comm. meent dat het doelmatig kan geacht worden, dat de bevoegdheid gegeven worde om tot eene gelijke heffing van opcenten voor verschillende gemeenten te mogen overgaan, alvorens de hier bedoelde opcenten zoo hoog zijn opgevoerd, en dus, deze bepaling zoude behooren te worden gewijzigd. — Aangenomen.

Art. 236. Plaatselijke belastingen op voorwerpen van verbruik treffen, zooveel mogelijk, alleen het werkelijk verbruik binnen de gemeente. — Aangenomen.

Art. 237. Het verbruik der voortbrengselen van andere gemeenten wordt niet hooger belast, dan dat der eigene voortbrengselen van de gemeente.

Art. 238. Het verbruik van zout en zeep wordt niet belast.

Art. 239. Het verbruik van voorwerpen, aan Rijks accijns onderhevig, wordt niet hooger belast, dan de hoofdsom van dien accijns.

Zijn echter de gemeente-opcenten op de grondbelasting tot het in art. 233 vermeld getal, en die op de in art. 231 bedoelde Rijks directe belastingen reeds tot het maximum van vijf en twintig opgevoerd, dan kunnen het gemaal, zooveel de tarwe betreft, het geslagt, zooveel de runderen en kalveren aangaat, de wijn en het gedistilleerd hooger worden belast, doch uiterlijk tot anderhalfmaal het bedrag van den Rijks-accijns.

Waar de plaatselijke gesteldheid eene eigene directe belasting toelaat, moet evenwel de heffing daarvan voorafgaan aan de bedoelde verhooging der opcenten op het gemaal, het geslagt, den wijn en het gedistilleerd.

Art. 240. Voorwerpen, dienende ten verbruike in fabrieken of andere ondernemingen van nijverheid, worden, zooveel mogelijk, van plaatselijke belasting vrijgesteld.

De regelen omtrent den vrijdom van Rijks-accijnsen wegens die voorwerpen worden bij de hierop rustende plaatselijke belastingen in acht genomen.

Art. 241. Bouwmaterialen, benoodigd voor het maken, herstellen of onderhouden van Rijks of provinciale werken, worden van plaatselijke belasting vrijgesteld.

Art. 242. Wegens honden, uitsluitend gehouden ten dienste van den landbouw of eenig bedrijf van nijverheid, of ter bewaking van gebouwen of erven, wordt niet meer dan ƒ 1 jaarlijks, voor iederen hond, geheven.

Art. 243. De aan het slot van art. 229 vermelde regten, loonen en gelden worden tot geen hooger bedrag geheven, dan evenredig is aan het gebruik, dat de betaler heeft, aan het voordeel, dat hij geniet, of aan de dienst hem bewezen.

Poortgelden worden in geene gemeente geheven.

Art. 244. De voorschriften omtrent den vrijdom van plaatselijke belastingen, door vreemde gezanten of consuls, of personen, tot hunne gezantschappen of consulaten behoorende, te genieten, worden door Ons gegeven.

Art. 245. De invordering der plaatselijke belastingen wordt geregeld bij de plaatselijke verordeningen, overeenkomstig de bepalingen der art. 246—257.

Art. 246. Tegen hem, die nalaat de door hem verschuldigde plaatselijke belasting vóór of op den verschijndag te betalen, wordt door den ontvanger, dien het aangaat, een dwangbevel afgegeven, medebrengende het regt, om de roerende en onroerende goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten.

Art. 247. De Ontvanger geeft het dwangbevel niet af, dan na den belastingschuldige te hebben gewaarschuwd en vervolgens aangemaand.

Hij kan den nalatigen belastingschuldige, alvorens tegen hem een dwangbevel af te geven, door de inlegering van een krijgsman, tot betaling dwingen.

Art. 248. De regelen, bij de wet op de invordering van 's Rijks directe belastingen gesteld of te stellen, ten aanzien der waarschuwing en aanmaning van den belastingschuldige, der inlegering bij en van het dwangbevel tegen hem, gelden voor de invordering der plaatselijke belastingen.

Daarbij gelden insgelijks de bepalingen dier wet omtrent de kosten van vervolging.

Art. 249. De beteekening van stukken, betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen, geschiedt door … … … Burgemeester en Wethouders aan te wijzen.

Art. 250. De plaatselijke belasting, die niet binnen drie jaren, te rekenen van het tijdstip, waarop zij verschuldigd, of waarop de laatste acte van vervolging beteekend was, werd ingevorderd, is verjaard.

Art. 251. De opcenten op 's Rijks directe belastingen worden, te gelijk met deze, door 's Rijks ambtenaren ingevorderd.

De heer *v. d. Heijde* stelt als motie van orde om ten aanzien van dit art. en de daaropvolgende, tot en met art. 251, in de vergadering de vraag voor te stellen, of door een der aanwezige leden eenige bedenkingen tegen de gemelde art. zijn gerezen, terwijl voor het geval, dat tegen dezelve geene bezwaren mogten bestaan, tot de behandeling van art. 252 zoude kunnen worden overgegaan. Dien conform wordt besloten, en dewijl tegen geen dier art. eenig bezwaar is voorgesteld, wordt overgegaan tot

Art. 252. De kohieren der hoofdelijke omslagen en andere directe plaatselijke belastingen worden vastgesteld door den Raad, na alvorens ter secretarie der gemeente gedurende ten minste veertien dagen, voor een ieder ter lezing te hebben gelegen.

Van het nederleggen dier kohieren ter secretarie geschiedt openbare kennisgeving.

De Comm. vindt het doelmatig, dat de kohieren der hoofdelijke omslagen en andere directe plaatselijke belastingen, eerst provisioneel door den Raad worden vastgesteld, daarna gedurende ten minste veertien dagen ter secretarie ter visie worden nedergelegd, en daarna eerst definitief door den Raad worden vastgesteld. Voorts, dat niet alleen de bevoegdheid worde gegeven, om tegen eigen aanslag bezwaren in te brengen, doch ook tegen die van anderen, met bepaling, dat in dat geval aan dengenen, tegen wien bezwaar is ingebragt, daarvan zal worden kennis gegeven. — Aangenomen.

Art. 253. De kohieren behoeven, alvorens uitvoering te kunnen erlangen, de goedkeuring van Ged. Staten, die door Burgemeester en Wethouders worden bekend gemaakt met de tegen de kohieren ingebragte bezwaren, waaraan de Raad niet heeft toegegeven. — Aangenomen.

Art. 254. De plaatselijke belastingen op voorwerpen van verbruik, waarvan binnen de gemeente een Rijks-accijns wordt betaald, worden, zoo veel de wijze van

invorderen van dezen accijns het toelaat, geheven door middel van opcenten op de hoofdsom van dien accijns.

Deze opcenten worden te gelijk met den accijns, en naar de regelen, omtrent de heffing van dezen bij de wet gesteld ingevorderd.

Op den regel der eerste zinsnede kan, waar het in het belang der gemeente wordt gevorderd, door Ons eene uitzondering worden toegelaten. — Aangenomen.

Art. 255. In geval de invordering van den in het vorig artikel bedoelden accijns en der daarop gelegde plaatselijke opcenten door een Rijks ambtenaar geschiedt, geniet 's Rijks Schatkist drie ten honderd van de opbrengst der opcenten, of zooveel minder als Wij zullen bepalen. — Aangenomen.

Art. 256. Ten behoeve der inning van de plaatselijke belastingen, wordt niemand in den vervoer van, of de beschikking over zijne goederen meer beperkt, dan ter verzekering der heffing noodig is. — Aangenomen.

Art. 257. Niemand wordt tot eenige betaling verpligt wegens de formaliteiten, door hem, ter verzekering der inning van de plaatselijke belastingen, te vervullen.

De Comm. vindt er bezwaar in, dat het Kon. besluit van 13 Mei 1827 (Staatsblad N°. 23), in vele opzigten bij ondervinding nuttig bevonden, onvoorwaardelijk worde buiten werking gesteld.

Ten aanzien van dit art. is besloten zich met het voorstel der Commissie te vereenigen, onder opmerking echter, dat in het rapport der Commissie, het Kon. besluit in N°. 23 worde veranderd.

Art. 258. Ontduiking of overtreding of poging daartoe ter zake van plaatselijke belastingen wordt gestraft met: boete;

verbeurdverklaring van hetgeen het voorwerp der ontduiking of overtreding of poging daartoe is geweest;

verbeurdverklaring van het vaatwerk, de kisten, balen, manden of zakken, waarin dat voorwerp was vervat.

Bij veroordeeling tot boete, kan de regter bepalen, dat de boete, zoo de veroordeelde haar, binnen twee maanden nadat hij er toe is aangemaand, niet betaalt, door gevangenisstraf, den tijd van zeven dagen niet te boven gaande, zal worden vervangen.

De bepaling van gevangenisstraf van zeven dagen, komt de Comm. te laag gesteld voor, daar iemand, tot eenige belangrijke boete veroordeeld, in plaats van die te betalen, zich aan zoodanige gevangenisstraf zal onderwerpen. Zij wenscht dat die straf op *ééne maand* worde gesteld.

Door den heer *Metelerkamp* wordt voorgesteld, om de woorden, in het verslag der Commissie „*eene maand*" te veranderen in „*zes maanden*".

[illegible] *Dibbits Calkoen*, [illegible], *Story* en *v. Heerdyck*; en is met 17 stemmen het voorstel van den heer *Metelerkamp* afgestemd. Vóór de heeren *Metelerkamp*, *v. d. Heijden*, *A. J. de Beaufort*, *R. v. d. Poll*, *v. Voenen*, *Tuijll v. Zuijlen* en *Duuning*.

Voorts is zonder omvrage besloten zich met het voorstel der Commissie te vereenigen.

Art. 259. Als boete wordt uitgesproken tegen de fabrikanten, [illegible] of winkeliers, die een der in het vorig artikel bedoelde misdrijven hebben gepleegd, ten hoogste vijf honderd gulden, of het zes dubbele van de verschuldigde belasting;

tegen andere personen, welke een dier misdrijven hebben begaan, ten hoogste honderd gulden of het dubbele der verschuldigde belasting;

tegen hen, die aan een dier misdrijven medepligtig zijn, ten hoogste vijftig gulden of dubbele der verschuldigde belasting. — Aangenomen.

Art. 260. De Raad kan hem, die wegens een der in art. 258 bedoelde misdrijven meer dan eenmaal is veroordeeld geweest, gedurende zekeren tijd, doch voor niet meer dan twee jaren, het genot ontzeggen van crediet, of entrepôt, of afschrijving of teruggaaf van belasting, hem bij de verordeningen, betreffende de plaatselijke belastingen, toegekend. — Aangenomen.

Art. 261. De processen-verbaal, door de ambtenaren der plaatselijke belastingen opgemaakt wegens een der in art. 258 bedoelde [illegible] de invordering der gemelde belastingen, erlangen geloof in regten, zoolang het tegendeel niet is bewezen.

Zij worden [illegible] binnen [illegible] twintig uren nadat zij zijn opgemaakt, voor den kantonregter of zijn plaatsvervanger beëdigd.

Ten einde de gemeentebesturen, in geval van onvermogen of bij vrijspraak van den bekeurde, niet met kosten te bezwaren, meent de Comm. te moeten voorstellen, dat de hier bedoelde stukken, in overeenstemming met de bepalingen ten opzigte van de Rijks-belastingen, in debet worden geregistreerd en dus voorloopig ongezegeld kunnen zijn. Ook acht zij het doelmatig, dat, gelijk thans, aan de gemeentebesturen de bevoegdheid worde toegekend, om in sommige gevallen den bekeurde gelegenheid te openen tot het sluiten van transactie. — Aangenomen.

Art. 262. De ambtenaren der plaatselijke belastingen kunnen ten allen tijde onderzoeken de bij de verordeningen op die belastingen aan hun toezigt onderworpene fabrieken, kelders, winkels, magazijnen en andere dergelijke plaatsen.

Zij kunnen echter de gedeelten dier gebouwen, die ter bewoning dienen, tusschen zons onder- en opgang niet onderzoeken, dan in bijzijn van den Burgemeester, of van een der Wethouders, of van een Commissaris van politie.

Woningen, niet tot de gemelde gebouwen behoorende, mogen zij niet binnentreden, dan tusschen zons op- en ondergang, en niet anders, dan voorzien van een bevel van den Burgemeester en in bijzijn van dien ambtenaar, van een der Wethouders, of van een Commissaris van politie.

Wenschelijk komt het de Comm. voor, dat in de tweede en derde alinea van dit artikel worde bijgevoegd: „of een lid van den Raad," aan wien de Burgemeester dit opdraagt. — Aangenomen.

Art. 263. Zij zijn verpligt, bij het doen van onderzoek, hunne akte van aanstelling te vertoonen, wanneer zulks gevorderd wordt. — Aangenomen.

Art. 264. Zoodra een der in art. 258 bedoelde misdrijven is ontdekt, worden de goederen, voor verbeurdverklaring vatbaar, aangehaald, ten koste der verliezende partij, opgeslagen en onder bewaring gesteld van den gemeente-ontvanger.

Van de goederen wordt, alvorens zij in bewaring worden gesteld, inventaris opgemaakt, in tegenwoordigheid van de eigenaars of belanghebbenden, of in hunne afwezigheid, indien zij behoorlijk opgeroepen, binnen twee dagen niet verschenen zijn. — Aangenomen.

[illegible] ger borgtogt gesteld, of het bedrag der waarde in zijne kas gestort wordt. — Aangenomen.

Art. 266. Aangehaalde goederen worden, wanneer de verbeurdverklaring [illegible] uitgesproken, [illegible]

[illegible]

[illegible] den verkocht [illegible]

De opbrengst [illegible] den gemeente-ontvanger gestort. — Aangenomen.

Art. 267. De eigenaars van verkeerdelijk aangehaalde goederen, [illegible] aanspraak op schadevergoeding.

Deze kan niet meer bedragen, dan één ten honderd van de waarde der goederen in de maand, te rekenen van den dag der aanhaling tot aan dien der teruggave.

Indien verkeerdelijk aangehaalde goederen zijn verkocht, kunnen de eigenaars [illegible] niet meer, dan de opbrengst terugvorderen.

De bepaling, in de laatste alinea van dit art. [illegible] komt de Comm. niet regtvaardig voor. Zij toch, die, hoe dan ook, benadeeld is, moet de bevoegdheid tot het vragen van schadeloosstelling behouden. Zij stelt dus voor, deze alinea te doen wegvallen. — Aangenomen.

Art. 268. De vervolgingskosten, die niet op een bekeurden kunnen worden verhaald, komen ten laste [illegible] gemeente. — Aangenomen.

Art. 269. De opbrengst der boeten en verbeurdverklaringen komt ten voordeele der gemeente. — Aangenomen.

Art. 270. De wet van 19 April 1819, (*Staatsblad* n°. [illegible] is ingetrokken. — Aangenomen.

Art. 271. Alle bestaande plaatselijke ambtenaren [illegible] magten blijven voortduren, tot dat zij door andere, [illegible] gens deze wet zijn vervangen. — Aangenomen.

Art. 272. De instructien voor den Secretaris en Ontvanger, de bepalingen omtrent de orde in de vergadering van den Raad, en alle omtrent punten, bij de wet niet geregeld, geldende voorschriften blijven gelden, totdat zij door andere worden vervangen. — Aangenomen.

Art. 273. De bestaande plaatselijke belastingen [illegible] voortduren, totdat zij met de voorschriften der art. 229—244 in overeenstemming zijn gebragt. Dit geschiedt binnen vijf jaren na de dagteekening van deze wet. — Aangenomen.

Art. 274. De eerste keuze voor de leden van den Raad geschiedt op den [illegible] — Aangenomen.

Art. 275. Het eerste zesde der leden van den Raad treedt af met den eersten Dingsdag van September 1[illegible] de eerste helft der Wethouders met den eersten Dingsdag van September 1853.

Omtrent den termijn van *September* geldt [illegible] aanmerking der Comm., op artikel 3 gemaakt. — Aangenomen.

Art. 276. De dag der eerste bijeenkomst van den nieuwen Raad wordt voor elke gemeente bepaald door Ged. Staten. — Aangenomen.

Thans blijft nog over, om over de nog aanhangige gebleven permissen en derzelver redactie, alsmede over enkele art. te beraadslagen. Daartoe wordt de vergadering verdaagd tot den volgenden dag, den [illegible] Dec., des voormiddags ten 11 ure.

T A B E L, bedoeld in Art. [illegible]

UTRECHT bij L. E. BOSCH & Comp.

lijke belastingen, wordt [illegible] den Raad worden vastgesteld, [illegible] veertien dagen ter secretarie ter visie worden nedergelegd, en daarna eerst definitief door den Raad worden vastgesteld. Voorts, dat niet alleen de [illegible] voegdheid worde gegeven, om [illegible] bezwaren [illegible] doch [illegible] ten, met bepaling, dat [illegible] tegen wien [illegible] zal worden [illegible]

Art. 233. De kohieren [illegible] te kunnen erlangen, de goedkeuring van Ged. Staten, die door Burgemeester en Wethouders worden [illegible] maakt met de [illegible] de kohieren ingelegd [illegible] waarvan de Raad niet heeft [illegible] — Aangenomen.

Art. 234. De plaatselijke belastingen, [illegible]

[illegible] belast.

Art. 229. Het verbruik van voorwerpen, aan Rijks accijns onderhevig, wordt niet hooger belast, dan de hoofdsom van dien accijns.

Zijn echter de gemeente-opcenten op de grondbelasting tot het in art. 238 vermeld getal, en die op de in art. 231 bedoelde Rijks directe belastingen reeds tot het maximum van vijf en twintig opgevoerd, dan kunnen het gemaal, zoowel de tarwe betreft, het geslagt, zoowel de runderen en kalveren aangaat, de wijn en het gedistilleerd hooger worden belast, doch uiterlijk tot anderhalfmaal het bedrag van den Rijks-accijns.

Waar de plaatselijke gesteldheid eene eigene directe belasting toelaat, moet evenwel de heffing daarvan voorafgaan aan de bedoelde verhooging der opcenten op het gemaal, het geslagt, den wijn en het gedistilleerd.

Art. 240. Voorwerpen, dienende ten verbruike in fabrieken of andere ondernemingen van nijverheid, worden,

[illegible] te voeren. Te gelijk is het niet mogelijk de [illegible] zaamheid en het kwellend onderzoek zoo streng [illegible] doen plaats hebben, dat niet menigvuldige smokkelarij zoude plaats grijpen. De pogingen, om aan de eene zijde de belemmeringen te verzachten, aan de andere zijde den smokkel te keer te gaan, staan [illegible] tegenover elkander; men mag dus veilig [illegible] men, dat, met behoud van dit stelsel, de [illegible] veel meer moet opbrengen, dan naar de behoeften der gemeente noodig is, en dat de binnenlandsche handel onmogelijk van belemmeringen kan [illegible] worden.

De Comm. stelt voor, bij de Regering aan te [illegible] om de bepalingen, in art. 229 tot 244 [illegible] voor als nog uit de gemeentewet weg te [illegible], en omtrent de soorten van plaatselijke belastingen te verwijzen tot eene later uit te vaardigen

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN

[illegible] der Provinciale Staten van Utrecht, van [illegible] December 1850.

[illegible] Commissie belast met het onderzoek naar de [illegible]tewet, wordt bij monde van den heer *Ackersdijck* [illegible] uitgebragt omtrent den haar opgedragen last, [illegible] andere redactie voor te stellen, ten aan[illegible] enkele artikelen van het ontwerp, en is [illegible] behandeling der art. aan de orde gesteld na af[illegible] discussie over de algemeene beschouwingen, [illegible] dit wetsontwerp heeft aanleiding gegeven.

[illegible] worden de beraadslagingen geopend [illegible] algemeene beschouwingen, naar aanleiding [illegible] rapport der Commissie, hetwelk door [illegible] is uitgebragt en ter visie heeft voorgelegen. [illegible] het woord gevoerd door den heer [illegible], en vervolgens zonder hoofdelijke om[illegible] besloten zich te vereenigen met de nadere [illegible] door de Commissie voorgesteld, [illegible] op[illegible] in het verslag der vergadering.

[illegible] 126 is vervolgens behandeld. Ook daarover [illegible] woord gevoerd door den heer *v. Hoijtema*, en [illegible] door den heer *Ackersdijck*. Zonder omvrage [illegible] besloten om de door de Comm. gemaakte [illegible]king op dit art. te doen vervallen, als zijnde [illegible] algemeene beschouwingen opgenomen.

[illegible] art. 127 zijn geene bedenkingen gemaakt.

[illegible] aanzien van art 131 wordt het woord ge[illegible] door den heer *Ackersdijck*, en is daarop [illegible] omvraag besloten zich met de reeds in het [illegible] gemaakte opmerking der Commissie te ver[illegible].

[illegible] 160 en 161. Ten aanzien van deze artt. [illegible] omvrage besloten, zich met de opmerkin[illegible] der Commissie, zoo als dezelve thans na de [illegible]dering zijn voorgedragen, te vereenigen. De [illegible] heeft namelijk voorgesteld de vroeger door [illegible] [illegible] der beide art. nog te [illegible] plaats hebben, en te doen luiden:

„Binnen vijf jaren na de afkondiging dezer wet, [illegible] de verschillende plaatselijke verordeningen van [illegible], en zal onder[illegible] worden, welke [illegible] als ver[illegible] behooren beschouwd te worden. Dit onder[illegible]k wordt aan de in art. 147 bedoelde Commissie, [illegible] waar deze niet bestaat, aan het Collegie van [illegible]meester en Wethouders opgedragen.

„De Raad neemt op het verslag, betrekkelijk dit [illegible] een besluit, waarbij de verordeningen, [illegible] niet behooren in kracht te blijven, worden [illegible]d, en tevens aan die, welke voortdurend gel[illegible] zijn, of aan de geldende bepalingen der ge[illegible] afgeschafte wordt herinnerd, hetzij door die [illegible] nieuw af te kondigen of de titels daarvan be[illegible] te maken."

Door den heer *Ackersdijck* wordt verlof verzocht [illegible] te mogen terugkomen op de beraadslaging ten [illegible] van art. 76 van het ontwerp, waaraan het [illegible] besluit der vergadering welligt kan worden [illegible]schreven aan eene min duidelijke voorstelling [illegible] het gevoelen der Commissie, waartoe de kort[illegible] des tijds voor het opmaken van het rapport [illegible] hebben aanleiding gegeven, en wordt door dat [illegible], namens de Commissie, tot verduidelijking van [illegible] daarop geopperde denkbeeld, eene bijvoeging [illegible]gesteld, en wel van den volgenden inhoud, dat [illegible] de woorden van het verslag der Commissie [illegible] opgedragen" zal worden gevoegd.— [illegible] is door de behoefte reeds in bijna alle grootere [illegible] ingevoerd, doch er zoude twijfel kunnen [illegible], of die opdragt geldig is, en of hetgeen [illegible] de Wethouders op die wijze wordt verrigt, [illegible] is. Door de vergadering is besloten om art. [illegible] nogmaals in behandeling te nemen.

Over dit voorstel wordt het woord gevoerd door [illegible] heeren *v. Beeck Calkoen* en *Ackersdijck*, en is [illegible] met 31 stemmen tegen 7 besloten zich met [illegible] voorgestelde door de Commissie te vereenigen. [illegible] de heeren: *v. Beeck Calkoen*, *van Kempen*, [illegible] *Louter*, *Menso*, *Munnicks van Cleeff*, *Duuring* en [illegible] *Asch v. Wijck*.

De heer *Ackersdijck* stelt voor, om de bedenkingen, zoo als zij nu zijn voorgesteld, te doen drukken en algemeen verkrijgbaar stellen.

Door den heer *F. van de Poll* wordt ten dezer gelegenheid voorgesteld, om ook de notulen der zittingen van deze vergadering te doen drukken en verkrijgbaar te stellen.

Door den heer *Ackersdijk* wordt te kennen gegeven, dat door het mededeelen der notulen niet het verslag de vergadering zal worden verkregen zoo als het aan de Regering wordt medegedeeld.

Daarop trekt de heer *F. van de Poll* zijn voorstel in.

Door den heer *v. Asch van Wyck* wordt tegen het voorstel van den heer *Ackersdyck* gesproken, waarna met 34 stemmen tegen 4 door de vergadering is besloten tot het doen drukken van het verslag, de ronddeeling van hetzelve aan de leden, en het zoo mogelijk algemeen verkrijgbaar stellen van hetzelve.

En hiermede zijn de beraadslagingen over het ontwerp der gemeente wet besloten.

In deliberatie is gebragt het rapport der Commissie betrekkelijk de herziening van de reglementen op het bestuur van den lekdijk. Door de vergadering is zonder hoofdelijke omvrage tot de aanneming van het rapport der Commissie besloten.

Door den heer *F. van de Poll* wordt voorgesteld om de notulen dezer vergadering te doen drukken aan de leden te doen ronddeelen en algemeen verkrijgbaar te stellen.

Tegen dit voorstel wordt gesproken door den heer *Broers*.

Door den Voorzitter wordt voorgesteld om deze zaak aan Gedep. Staten op te dragen en aan dezelve over te laten, om, bijaldien de kosten daartoe niet te hoog mogten loopen, daartoe te besluiten.

Hiermede alle de onderwerpen ter behandeling [illegible] voorgenomen en aanhangig gemaakt, afgehandeld zijnde, zijn de notulen der tegenwoordige zitting staande de vergadering geresumeerd en goedgekeurd en is vervolgens deze vergadering [illegible]

Buitengewone Vergadering van de Prov. Staten van 20 Dec. 1850.

Tegenwoordig zijn 39 leden. Afwezig de heeren *v. d. Bergh* en *de Louter*.

Door den Griffier wordt voorlezing gedaan van eene missive van Z. Ex. den Minister van Binnenlandsche Zaken aan Z. Exc. den Commissaris des Konings, van 11 Dec., inhoudende de magtiging van Z. M. tot het bijeenroepen van de Staten van dit gewest tot eene buitengewone vergad., ten einde: 1°. te beraadslagen over eene wijziging van de begrooting der enkel Prov. en huishoudelijke uitgaven voor 1851, betrekkelijk de daarop uitgetrokken post van uitgaaf, ad *f* 5000, als bijdrage ten behoeve der Hoogeschool, en 2°. in nadere overweging te nemen, de door de Staten naar aanleiding van art. 150 der wet van 6 Julij 1850 vastgestelde instructie voor het Collegie van Gedep. Staten.

Dien ten gevolge opent de Voorzitter de vergadering, in naam des Konings.

De Voorzitter meent, aangezien het onderwerp waarvan hier sprake is, reeds herhaaldelijk ter tafel dezer vergadering is geweest en behandeld, en ook, dewijl deze zaak spoed vereischt, aangezien het jaar ten einde strekt, de vrijheid te hebben voor te stellen, onmiddelijk tot de behandeling van dit onderwerp over te gaan, en de beraadslagingen nu reeds te doen plaats hebben.

De heer *Kien* kan zich hiermede niet vereenigen. De zaak is naar het oordeel van dien spreker van te veel gewigt, en het is daarbij de eerste maal dat de bedenkingen des Ministers aan de overweging der vergadering worden aangeboden. Ook zou het volstrekt noodig zijn, dat, wil men met kennis van zaken oordeelen, men nogmaals de stukken nazag op dezelve betrekking hebbende. Spr. geeft dus in consideratie om de zaak in handen eener Comm. van 5 leden te stellen.

De heer *Menso* meent, naar aanleiding van het gezegde van den heer *Kien*, de Vergad. in bedenking te moeten geven, of het voorstel van den Voorzitter niet doelmatiger zou zijn, namentlijk, om de zaak dadelijk in overweging te nemen. Immers is ze reeds aan rijp onderzoek onderhevig geweest, terwijl ten andere reeds de verschillende meeningen in het midden zijn gebragt. Men kan dus aannemen, dat ieder lid op voldoende hoogte der zaak is; te meer dewijl de Grondwet en de Prov. wet genoegzaam ten rigtsnoer leiden. Ook wenscht Spr. het bij dit alles van belang voor de buitenleden, om de zittingen niet noodeloos te verlengen.

De heer *Kien* merkt aan, dat het belang der zaak niet in vergelijk staat met het laatst aangevoerde, dat bovendien vermoedelijk de zaken in deze Vergadering toch niet zouden kunnen afloopen, want behalve de zaak in kwestie is er nog eene af te doen. Spr. is het overigens met den heer *Menso* eens, dat de Grondwet en Prov. wet hoofdzakelijk hier moeten geraadpleegd worden, doch behalve dien is er nog andere kennis van zaken noodig. De post vloeit voort uit een vroeger besluit, dus als zoodanig moet men oordeelen of dit besluit moet worden gehandhaafd.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat het niet alleen niet wenschelijk, maar ook onmogelijk is de zaak thans af te handelen. Wie is in staat het regtspunt te beoordeelen, en hierop komt het toch voornamentlijk op aan, want evenmin als wij blindelings mogen toegeven aan het begrip des Ministers, mogen wij ook niet blindelings ons sustenu vasthouden. Met bedaardheid en rijp overleg moeten wij dus oordeelen, en hiertoe zijn wij nu genoegzaam geen van allen in staat.

De Voorzitter maakt de vergadering opmerkzaam, dat hij van de meening is uitgegaan, dat, aangezien de zaak zoo herhaalde malen in beraadslaging is [illegible] in de afdeelingen heeft uitgemaakt, dezelve tot genoegzame rijpheid gekomen was, om dadelijk afgedaan [illegible] nog daar ze, omdat het jaar bijna verstreken is, groote spoed vereischt. ZHEd. wil echter niet medewerken tot een overeild besluit, en dus gaarne het voorstel van de heeren *Kien* en *v. Hoytema* voordragen tot benoeming eener Commissie van 5 leden in dezen.

De heer *Menso* spreekt nog tegen het aangevoerde van den heer *v. Hoytema*, en wenscht, dat het gevoelen der leden in dezen zal gevraagd worden.

In omvraag stemmen 30 leden voor en 9 tegen de benoeming eener Commissie. Tegen de heeren *v. d. Heyden*, *Duuring*, *v. d. Poel*, *Menso*, *v. Nooten*, *Harmsen*, *Vos*, *P. v. d. Poll* en *de Heus*.

Ingevolge van dien worden door den Voorzitter tot leden der Comm. benoemd de heeren *Laan*, *Ackersdyck*, *Cordes*, *de Heus* en *v. Asch v. Wyck*. De Voorzitter rekent zich echter verpligt, deze Commissie te moeten uitnoodigen, met den meesten spoed werkzaam te zijn.

Thans wordt overgegaan tot de behandeling van de missive van ZEx. den minister, inhoudende bedenkingen tegen de Instructie voor Gedep. Staten.

De Voorzitter stelt voor het benoemen eener Comm.

De heer *Kien* merkt aan, dat deze bemerkingen zoo zeer indringen in de werkzaamheden van Gedep. Staten, dat het zijns inziens wenschelijk zijn zou, dat ten minste 1 à 2 hunner leden, bij die Comm. werden benoemd. Spr. zegt tevens, dat door de eerste Comm. deswege reeds vele bedenkingen zijn gemaakt, en dat het dus zijns inziens wenschelijker zijn zou, dat niet dezelfde leden dier Comm. werden gekozen.

De heer *F. v. d. Poll* ondersteunt het voorstel van den heer *Kien*, en zegt: „Misschien ware het beter, dat eene geheel nieuwe Comm. worde benoemd, om alle schijn van partijdigheid te vermijden."

De heer *Menso* zegt, dat hij, wanneer hij den gang van zaken naging bij het opmaken der instructie in acht genomen, meende dat het regt van herzie-

ning aan Gedep. Staten toekwam. Immers in eene vroegere vergadering, toen er sprake was van genoemde instructie heeft de vergad. goed gevonden Gedep. Staten [illegible]. Die instructie is in handen geweest van eene Comm., die rapport heeft uitgebragt. In verband met dien loop vindt spr. het beter de nadere behandeling dezer instr. ook aan Gedep. Staten over te laten. Doch met het opmaken dier instructie wordt in andere provinciën niet [illegible] gemaakt, in sommigen is de opmaking [illegible] tot de volgende vergadering verschoven. Spr. stelt dus voor deze instructie met de aanmerkingen des Ministers in handen van Gedep. Staten te stellen, om, in verband met andere gewesten, daarvan verslag te doen in de aanstaande Julij-vergadering.

Door den Voorzitter wordt in het midden gebragt, dat er twee voorstellen zijn gedaan, waarmede hij zich kan vereenigen, met dat van den heer Mensonides [illegible]. ZHEd. gelooft, dat deze zaak, ten gevolge van een Koninklijk besluit in deze buitengewone vergadering ter tafel gebragt, ook in deze [illegible].

De heer Kien [illegible] dat het behandelen [illegible] niet [illegible] maar het [illegible] verwonde, dat bovendien vermoedelijk de zaken in deze Vergadering toch niet zouden kunnen afloopen, want behalve de zaak in kwestie is er nog eene af te doen. Spr. is het overigens met den heer Menso eens, dat de Grondwet en Prov. wet hoofdzakelijk hier moeten geraadpleegd worden, doch behalve dien is er nog andere kennis van zaken noodig. De post vloeit voort uit een vroeger besluit, dus als zoodanig moet men oordeelen of dit besluit moet worden gehandhaafd.

De heer v. Hogteme zegt, dat het niet alleen niet wenschelijk, maar ook onmogelijk is de zaak thans af te handelen. Wie is in staat het regtpunt te beoordeelen, en hierop komt het toch voornamelijk op aan, want evenmin als wij blindelings mogen toegeven aan het begrip des Ministers, mogen wij ook niet blindelings ons systeem vasthouden. Het bedaardheid en rijp overleg moeten wij dus oordeelen, en hiertoe zijn wij nu genoegzaam geen van allen in staat.

De Voorzitter maakt de vergadering opmerkzaam, dat hij van de meening is uitgegaan, dat, aangezien de zaak zoo herhaalde malen in beraadslaging is geweest en het punt van [illegible] [illegible] dezelve tot [illegible] [illegible]

zijne verstreken is, [illegible] [illegible] wil echter niet medewerken tot een overijld besluit, en dus gaarne het voorstel van de heeren Kien en v. Hogteme voordragen tot benoeming eener Commissie van 5 leden in deze.

De heer Menso spreekt nog tegen het aangevoerde van den heer v. Hogteme, en wenscht, dat het gevoelen der leden in dezen zal gevraagd worden.

In omvraag stemmen 30 leden voor en 9 tegen de benoeming eener Commissie. Tegen zijn de heeren v. d. Heyden, Dutry, v. d. Poll, Menso, v. Harsten, Hemmes, Piet, P. v. d. Poll en de Kleen.

Ingevolge van dien worden door den Voorzitter tot leden der Comm. benoemd de heeren Kien, [illegible], Cordes, de [illegible] en v. Asch v. Wijck. De Voorzitter rekent zich echter verpligt, deze Commissie te moeten uitnoodigen, met den meesten spoed werkzaam te zijn.

Thans wordt overgegaan tot de behandeling van de missive van Zijne Exc. den minister, houdende opmerkingen tegen de instructie voor Gedep. Staten.

De Voorzitter stelt voor het benoemen eener Comm.

De heer Kien merkt aan, dat deze benoeming zou zeer indringen in de werkzaamheden van Gedep. Staten, uit het zijne insluiten wenschelijk zijn zou, dat ten minste 1 à 2 hunner leden, bij die Comm. worden benoemd. Spr. acht tevens, dat door die eerste Comm. derwege reeds vele bedenkingen gemaakt, en dit het des zijns [illegible] [illegible] zijn zou, dat alle dezelfde [illegible] [illegible] gekozen.

De heer P. v. d. [illegible]
van den heer K[illegible]
beter, dat [illegible]
om alle [illegible]

[illegible]

selve behoort [illegible] voorstel van den heer [illegible] geenendeele behandeld, maar verlengen, terwijl tevens het [illegible] Gedep. Staten hebben bij wijze van [illegible] een voorstel daartoe gedaan, op verzoek der Staten, want volgens art. 150 der Prov. wet is het maken der instructie aan deze laatsten opgedragen. Thans komt het ZHEG. voor dat de zaak echter aan eene Comm. moet worden opgedragen. Dit zal trouwens gemakkelijk kunnen geschieden, want vooreerst heeft men de grondlegging der instr. en ten tweede de opmerkingen des Ministers ten leiddraad.

De heer Kien zegt, dat de vergadering kan besluiten eene Comm. van 3 of 5 leden te benoemen, en dat hij van oordeel was, in dit geval liever eene van 5 leden te benoemen.

De Voorzitter deelt in dit gevoelen, en benoemt tot leden dier Commissie de heeren Zuyle v. Amerongen van Natewisch, v. Hogteme, [illegible], P. d. Borgfort en v. Beeck Calkoen.

Daarna gaat de Voorzitter [illegible] slag, de ronddeeling van hetzelve aan de leden, en [illegible] zoo mogelijk algemeen verkrijgbaar stellen van hetzelve.

En hiermede zijn de beraadslagingen over het ontwerp der gemeente wet besloten.

In deliberatie is gebragt het rapport der Commissie betrekkelijk de herziening van de reglementen op het bestuur van den lebdijk. Door de vergadering is zonder hoofdelijke omvrage tot de aanneming van het rapport der Commissie besloten.

Door den heer P. van de Poll wordt voorgesteld om de notulen dezer vergadering te doen drukken aan de leden te doen ronddeelen en algemeen verkrijgbaar te stellen.

Tegen dit voorstel wordt gesproken door den heer Aroers.

Door den Voorzitter wordt voorgesteld om deze zaak aan Gedep. Staten op te dragen en aan dezelve over te laten, om, bijaldien de kosten daartoe niet te hoog mogten loopen, daartoe te besluiten.

Hiermede alle de onderwerpen ter behandeling dezer vergadering voorgekomen en aanhangig gemaakt, afgehandeld zijnde, zijn de notulen dezer [illegible] en goedgekeurd [illegible]

[illegible] Voorzitter in naam des Konings [illegible]

Buitengewone Vergadering van de Prov. Staten van 20 Dec. 1850.

Tegenwoordig zijn 40 leden. Afwezig de heeren v. d. Borgh en de Laan.

Door den Griffier wordt voorlezing gedaan van eene missive van Z. Ex. den Minister van Binnenlandsche Zaken aan Z. Exc. den Commissaris des Konings, van 11 Dec., inhoudende de magtiging van Z. M. tot het bijeenroepen van de Staten van dit gewest tot eene buitengewone vergad., ten einde: 1°. te beraadslagen over eene wijziging van de begrooting den enkel Prov. en huishoudelijke uitgaven voor 1851, betrekkelijk de daarop uitgetrokken post van uitgaaf, ad ƒ 5000, als bijdrage ten behoeve der Hoogeschool, en 2°. in nadere overweging te nemen, de door de Staten naar aanleiding van art. 150 der wet van 6 Julij 1850 vastgestelde instructie voor het Collegie van Gedep. Staten.

Dien ten gevolge opent de Voorzitter de vergadering, in naam des Konings.

De Voorzitter meent, aangezien het onderwerp waarvan hier sprake is, reeds herhaaldelijk ter tafel dezer vergadering is geweest en behandeld, en ook, dewijl deze zaak spoed vereischt, aangezien het jaar ten einde stroomt, de vrijheid te hebben voor te stellen, onmiddelijk tot de behandeling van dit onderwerp over te gaan, en de beraadslagingen nu reeds te doen plaats hebben.

De heer Kien kan zich hiermede niet vereenigen. De zaak is naar het oordeel van dien spreker van te veel gewigt, en het is daarbij de eerste maal dat de bedenkingen des Ministers aan de overweging der vergadering worden aangeboden. Ook zou het volstrekt noodig zijn, dat, wil men met kennis van zaken oordeelen, men nogmaals de stukken nazag op dezelve aanmerking behoorde. Spr. geeft dus

het reglement van orde, over tot het verdeelen der vergadering in 3 afdeelingen. Bij de eerste afdeeling worden door het lot gevoegd de Ged. [illegible] de heeren [illegible] Duuring [illegible] bij de tweede de heeren Cordes en Zuyle v. Amerongen, en bij de derde de heeren P. de Roquefort en Storij v. Blokland.

De afdeelingen [illegible] zich tot het kiezen van nieuwe voorzitters. [illegible] der Voorzitter bekend [illegible] tot voorzitters en onder-voorzitters [illegible]

bij de 1e afd. de heeren Kien en [illegible]
2e afd. [illegible]
3e afd. [illegible]

De zitting wordt daarna gesloten en verdaagd tot dingsdag aanstaande, des morgens 11 uur.

[illegible] wordt de beraadslagingen geopend. Boven aan het verslag van de zitting van [illegible] Staten van 28 Nov. [illegible] [illegible] vermeld de heer Mensonides [illegible]

[illegible] en [illegible]

[illegible] besloten zich te vereenigen met de nadere [illegible] door de Commissie voorgesteld, en die opgenomen in het verslag der vergadering.

[illegible] 176 is vervolgens behandeld. Ook daarover [illegible] woord gevoerd door den heer v. Hogteme, en [illegible] door den heer Ackersdijck. Zonder omvrage [illegible] daarna besloten om de door de Comm. gemaakte [illegible] op dit art. te doen vervallen, als zijnde [illegible] algemeene beschouwingen opgenomen.

[illegible] op art. 127 zijn geene bedenkingen gemaakt.

[illegible] ten aanzien van art. 181 werdt het woord gevoerd door den heer Ackersdijck, en is daarop [illegible] omvraag besloten zich met de reeds in het [illegible] gemaakte opmerking der Commissie te vereenigen.

[illegible] art. 160 en 161. Ten aanzien van deze artt. [illegible] zonder omvraag besloten, zich met de opmerkingen der Commissie, zoo als dezelve thans na de [illegible] vergadering zijn voorgedragen, te vereenigen. De [illegible] Comm. heeft namentlijk voorgesteld de vroeger door [illegible] gewijzigde omzetting der beide art. nog te [illegible] plaats hebben, en te doen luiden:

[illegible] Stemmen wij [illegible]

[illegible]

[illegible] worden, welke [illegible] [illegible] behooren beschouwd te worden. Dit onderzoek wordt aan de in art. 147 bedoelde Commissie, [illegible] waar deze niet bestaat, aan het Collegie van [illegible] Burgemeester en Wethouders opgedragen.

[illegible] De Raad neemt op het verslag, betrekkelijk dit onderzoek een besluit, waarbij de verordeningen, [illegible] niet behooren in kracht te blijven, worden [illegible], en tevens aan die, welke voortdurend gelden [illegible] zijn, of aan de geldende bepalingen der gemeentelijk afgeschafte wordt herinnerd, hetzij door die [illegible] nieuw af te kondigen of de titels daarvan bekend te maken."

Door den heer Ackersdijck wordt verlof verzocht [illegible] te mogen terugkomen op de beraadslaging ten aanzien van art. 79 van het ontwerp waarbij het [illegible] besluit der vergadering welligt kan worden [illegible] toegeschreven aan eene min duidelijke voorstelling van het gevoelen der Commissie, waarom de kortheid des tijds voor het opmaken van het rapport [illegible] hebben aanleiding gegeven wordt voor dat [illegible], namens de Commissie, tot verduidelijking van het daarop geopperde denkbeeld, eene bijvoeging voorgesteld, en wel van den volgenden inhoud, dat achter de woorden van het verslag der Commissie [illegible] een ander [illegible] vragen" zal worden gevoegd. — [illegible] is door de [illegible] reeds in bijna alle grootere gemeenten ingevoerd, [illegible] er zoude twijfel kunnen [illegible] ontstaan, of die opname [illegible] noodig is, en of hetgeen door de Wethouders op [illegible] wijze wordt verrigt, [illegible] noodig is. Door de vergadering [illegible] besloten om art. [illegible] nogmaals in behandeling te [illegible]

Over dit voorstel wordt [illegible] woord gevoerd door [illegible] heeren v. Beeck Calkoen [illegible] Ackersdijck, en is [illegible] met 31 stemmen tegen 7 besloten [illegible] met [illegible] voorgestelde door de Commissie te vereenigen [illegible] de heeren: v. Beeck Calkoen, [illegible] Koster, Menso, Mensonides van Cleeff, [illegible] en [illegible] v. [illegible]

VERSLAG

VAN DE ZITTING DER PROVINCIALE STATEN.

Vervolg van de buitengewone zitting der Prov. Staten van Dingsdag 24 Dec. 1850.

Na de lezing van het rapport over de verbeterde instructie voor Gedep. Staten, stelt de Commissaris des Konings voor de beraadslaging over de instructie aan de orde te stellen, na afloop van de behandeling der Prov. begrooting.

Dienovereenkomstig wordt besloten, en de Vergadering voor een half uur [illegible].

Bij de hervatting der zitting is aan de orde de behandeling over het rapport der Commissie betreffende de Prov. begrooting, en wel allereerst wat betreft de strekking van het rapport. Hiertegen niemand het woord voerende, wordt overgegaan tot de beraadslaging van het rapport in het algemeen.

De heer *F. v. d. Poll* vindt zich verpligt, zich tegen de geheele strekking van het rapport te moeten verklaren. Uit het rapport blijkt, dat de Minister van oordeel is dat eene instelling, door het rijk betaald wordende, geene subsidie uit de Prov. kas mag worden geschonken. Spr. is tegen dat systeem. De Comm. heeft met zorg dit systeem des ministers weersproken, en vereenigt zich met 's sprekers gevoelen. Zoolang dit gevoelen echter ook niet door den Minister gedeeld wordt, zoolang kan het rapport ook in [illegible] niet worden aangenomen. Spr. vindt het [illegible] om toe te staan de bijdrage zelfs weg te doen, en daardoor het systeem van geene subsidiering in de hand te werken. Want, nu de Minister verklaart zich met het gevoelen in het rapport der Comm. uitgebragt, te vereenigen, dan is dit een [illegible]. Zoolang dit niet is geschied blijft Spr. tegen het voorstel der Commissie. — In 1848 is er sprake geweest tot opheffing van eene Hoogeschool, en elk weet, hoe men toen over onze Hoogeschool dacht. Het is waar dat de Minister gezegd heeft, dat de bezuiniging thans gesloten is, maar bij de Staten-Gen. wordt aangedrongen om met bezuiniging voort te gaan. Wie verzekert dus, dat ook in 1852 die *f* 5000 dan de Hoogeschool zullen gegeven worden. Wie verzekert ons, dat ook op de gelden voor de academie niet zal worden bezuinigd? Dan zullen Stad en Provincie verklaren, dat zij aan het te kort willen bijdragen; maar daartoe is dan de deur gesloten, en ten gevolge van dien zou dan de academie moeten ophouden te bestaan; want heeft ze geen fondsen genoeg om in haar onderhoud te voorzien, dan houdt ze van zelve op. Zoolang dus het beginsel des Ministers niet wordt ingetrokken, vindt Spr. er bezwaar in de *f* 5000 van de begrooting af te nemen.

De heer *Menso* kan zich met het slot van 't rapport vereenigen. De Comm. komt tot het besluit, de *f* 5000 van de begr. weg te laten, niettegenstaande het beweren, dat de Provincie het regt zou hebben subsidiën te verleenen. Dit gevoelen heeft Spr. steeds moeten bestrijden. De Staten behoeven niet te bewijzen verpligt te zijn de *f* 5000 te verleenen. Het rapport is in den geest gesteld, als of aan ons de overtuiging moet gegeven worden, dat wij verpligt zijn de *f* 5000 bij te dragen. De verpligting [illegible]. In de Vergad. der Staten van 1843 is besloten die som te verleenen; en deze Vergadering heeft, zonder dat iemand er tegen stemde, die som op de begrooting gebragt. Deze verpligting bestond tegen een ander, die het regt had die verpligting te eischen. Die andere ontheft van de verpligting, als in strijd zijnde met de Prov. wet en de Grondwet. De verpligting is dus opgeheven. En alhoewel de academie eene weldaad voor de Provincie is, [illegible] van algemeen belang, [illegible], maar [illegible] de prov. subsidie te kunnen opdringen. Vroeger was het eene bijdrage [illegible] van Gedep. Staten [illegible] 1844 [illegible] dat [illegible] is [illegible] in 1844 [illegible]. [illegible] beide subsidiën [illegible] op [illegible] ning. De regering thans die bijdrage niet meer noodig achtende, is men verpligt dezelve van de begr. af te laten, bij de overtuiging, dat die bijdrage alleen is gegeven uit [illegible] uit behoefte, en dat die behoefte niet meer bestaat. Spr. is het dus wel met de conclusie, maar niet met de gronden eens.

De heer *Ackersdijck* brengt eenige opmerkingen in het midden, tegen het aangevoerde door den heer [illegible] tot het [illegible] der Commissie zou zijn de vernietiging van het systeem om bijdragen te mogen verleenen. Bij oplettende lezing zal men zien, dat juist het omgekeerde het doel der Comm. is. Dit bezwaar als opgeheven achtende, komt spreker terug op het aangevoerde door den heer *Menso*, [illegible] het [illegible] van [illegible] betreft, als of de verpligting tot het verleenen der subsidie niet meer zou bestaan. Die gevolgtrekking kan spreker niet begrijpen. [illegible] ook [illegible], [illegible] hij [illegible] brengen. Men is dus niet ontheven van die verpligting, want ze blijft bestaan.

De heer [illegible] der som op de begrooting van 1851. De Minister neemt toch het beginsel aan, dat de Staten de subsidie niet kunnen voteren. Zoolang dus de Minister dit beginsel vasthoudt, zoolang mogen de Staten niet tot de weglating van den post besluiten.

De heer *v. Hogtema* doet nog een voorstel, doch bebandt zich op de aanmerkingen van den heer *Ackersdijck* en den Commissaris des Konings, voor, dit na den geheelen [illegible] der beraadslaging te doen.

De debatten worden alsnu gesloten, en wordt in behandeling gebragt het eerste punt van de conclusie der Commissie:

1°. Den post van *f* 5000 voor de Hoogeschool van de begrooting te doen vervallen.

De heer *Broers* stelt voor, deze weglating te doen, op *de gronden in het rapport der Commissie ontwikkeld*. Spr. meent, dat het in deze zaak van gewigt is, te doen zien, waarom de vergadering tot dat besluit gekomen is, vooral, omdat in het rapport zeer duidelijk ontwikkeld is het regt der Staten.

De heer *Ackersdijck* stemt volkomen met dit denkbeeld in.

In omvraag wordt de wijziging van den heer *Broers* met 30 tegen 5 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Tuyll v. Zuylen*, *Menso*, *Hermsen*, *Vos* en *F. v. d. Poll*.

De heer *Menso* merkt nog aan, dat hij wel is voor de weglating der som, maar niet op de gronden daarvoor in het rapport aangevoerd.

De Voorzitter zegt, dat dit punt als afgehandeld moet worden beschouwd.

Het tweede punt is thans aan de orde van behandeling.

2°. Eene toelage te geven aan de Nijverheidsschool voor den arbeidenden stand, ten bedrage van *f* 500.

De heer *Menso* spreekt daartegen, aangezien hij zou gelooven dat de Prov. Staten geene subsidie kunnen geven, zonder aanvrage. Men zou anders kunnen weigeren die aan te nemen. Spr. wenscht dus eerst eene aanvrage te hebben, om daarna te oordeelen, of de aanvrage van Prov. belang, en of die school behoefte aan eene subsidie heeft. Spr. is het niet bekend of de Nijverheidsschool eene behoefte is, en dat die school subsidie wenscht. In verband met de orde van zaken wenscht spr. dus die subsidie niet te verleenen, als niet gevraagd zijnde, ten minste voor zoo verre in deze vergadering bekend is, kunnende dezelve zonder kennis van bovengenoemde zaken niet oordeelen.

De heer *Ackersdijck* zegt, dat de heer *Menso* twee bezwaren in het midden brengt, de eene, dat er geene subsidie gevraagd is en de andere dat die zaak niet bekend is. Wat het eerste betreft daartoe wil spr. gaarne geacht worden voor die aanvrage op te treden en het tweede lijdt geen betoog, daar toch het nut der school even als zij zelve genoegzame bekendheid hebben verkregen. Spr. heeft de langdurige pogingen gezien om die school, als eene behoefte voor zijne medeburgers, op te rigten. Door volharding is men tot een begin gekomen. Men heeft deswege voorstellen gedaan aan de maatschappijen van Nijverheid en tot Nut van 't Algemeen; doch hare middelen waren te bekrompen. Ofschoon men algemeen het nut van die school dus inzag, kon men de noodige ondersteuning aan dezelve niet geven. Wij kunnen, zegt spr., daarom geen grooteren weldaad aan onze arbeidende medeburgers doen, dan dat wij ze in de gelegenheid stellen, om zich bekwaam te maken, hun brood te verdienen. De weg [illegible] open. Kan elk onzer dan daartoe geene aanvrage doen? Het is genoeg, dat de dringende behoefte wordt aangetoond.

De heer *v. Beeck Calkoen* merkt aan, dat er nog eene soortgelijke inrigting bestaat te Amersfoort. Daar mogen de commissieleden hebben medegebragt, om op eene buitengewone wijze aan zulke inrigtingen bij te kunnen dragen, vindt spr. het voegzaam ook eene bijdrage aan laatstgen. school toe te staan, en doet daarom het voorstel het 2e punt aldus te doen lezen:

„Eene toelage te geven aan de Nijverheidsscholen voor den arbeidenden stand te Utrecht en Amersfoort, ten bedrage van *f* 350 voor Utrecht en *f* 150 voor Amersfoort."

Door den heer *F. v. d. Poll* wordt in het midden gebragt, dat hij niet instemt met de laatste punten, als wijkende geheel af van zijn systeem. Hij is niet tegen het weldadige doel, maar wenschte eerst het gevoelen der vergadering over des Ministers schrijven te kennen. Daarom wilde hij, dat de algem. strekking van het rapport der Commissie in omvrage ware gebragt.

De Voorzitter beantwoordt dezen spreker, door te zeggen, dat, wanneer dit bij motie van orde was voorgesteld zulks ter gepaster tijd had kunnen geschieden; thans is dat punt afgehandeld.

De heer *v. Hogtema* spreekt nog ten voordeele van de Nijverheidsschool, en zegt: „Die instelling is slechts sedert kort ingerigt. Er bestaat eene stads teekenschool, doch de werktuigkunde, natuurkunde en scheikunde werden aan de arbeidende klasse nog niet geleeraard, uit gebrek aan middelen. Eindelijk heeft men met het onderrigt in die vakken ook een begin kunnen maken, doch de uitkomst is onzeker, omdat het onzeker is of men op den duur fondsen genoeg zal erlangen. Is er nu behoefte? De werktuigkunde moet onderwezen worden, en er zijn geen werktuigen; de natuurkunde moet onderwezen worden, en men heeft geen werktuigen, dan die,

welke men ter leen kan ontvangen. Het is eene school om werklieden te vormen, en 't zijn allen ijverige jongelieden die deze lessen bijwonen, waarvan het nut en de behoefte geen betoog lijdt.

De heer *Menso*, zonder iets van zijn vorig gezegde in te trekken, geeft eenige bedenkingen tegen het gezegde van den heer *Ackersdijck*, als, dat, wanneer de bijdragen gevraagd worden, in de eerste plaats noodig zal zijn, dit onderwerp een punt van overweging te [illegible] het [illegible] wet, van Prov. belang kan geacht worden. Spr. wil het voorstel niet tegenwerken, maar, in overeenstemming met het vaste beginsel, in overweging genomen hebben, het *nut*, om daarna te kunnen besluiten tot eene subsidiëring.

De heer *Ackersdijck* voegt den heer *Menso* toe, dat hij de zaak te zwaar weegt. Waar ons hart en ons verstand ons leiden, zegt Spr., zouden wij daar niet mogen bijdragen? In het algemeen is hij het met den heer *Menso* wel eens, doch men is in de laatste dagen van het jaar en men kan dus de zaak niet uitstellen. Wat Utrecht betreft, konnen deswege thans reeds genoegzame inlichtingen gegeven worden, en evenzoo zal ook de heer *v. Beeck Calkoen* betreffende de school te Amersfoort die wel willen geven. Men is dus genoegzaam in staat gesteld om deze zaak in behandeling te nemen.

De heer *de Louter* ondersteunt het voorstel van den heer *v. Beeck Calkoen*, en zegt, dat er gebrek bestaat aan goede timmerlieden en werkbazen. De school te Amersfoort wordt door ruim 20 jongelieden bijgewoond, welke 4 malen 's weeks de lessen aanhooren. Doch zij heeft het zeer noodig, dat werktuigen, die zij nog moest missen, worden aangeschaft, en heeft dus evenzeer behoefte om ondersteund te worden.

De heer *Kien* meent de Vergadering in consideratie te moeten geven, of het niet aannemelijker ware de subsidie voor de Amersfoortsche school van de overige *f* 2000 af te nemen, en dus de *f* 500 te behouden voor de Utrechtsche. — Ten opzigte van het gezegde van den heer *Menso* merkt Spr. aan, dat, Zijn Ed. te sterk op den voorgrond heeft gesteld, om zonder aanvrage uit de Prov. fondsen geen bijdragen te doen. Die regel zegt Spr. is mij ten eenenmale onbekend. *Uit ons stuk* kunnen wij [illegible] den post van *f* 200 à *f* 300 voor het lager onderwijs is geschied. Het is voor het eerst, zegt Spr., dat ik verneem dat de Vergadering zou gebonden zijn geen post op de begrooting te hebben, waartoe geene aanvrage gedaan is.

Het voorstel van den heer *Kien* wordt in omvraag gebragt en met 27 tegen 8 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Winsheim*, *v. Tuyll v. Zuylen*, *Menso*, *Schoenmaker*, *Harmsen*, *Vos*, *A. J. de Beaufort* en *F. v. d. Poll*.

Aan de orde het 3e punt:

3°. Eene toelage aan de Technische school ten bedrage van *f* 1500.

De heer *Menso* spreekt ook tegen het derde punt, om dezelfde reden als tegen het tweede. Hij blijft bij de meening dat men behoort *van te wegen* om eene subsidie te verleenen.

In omvraag wordt het derde punt met 25 tegen 10 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *v. Winsheim*, *v. Tuyll v. Zuylen*, *Metelerkamp*, *de Geer v. Oudegein*, *Menso*, *Schoenmaker*, *Harmsen*, *Vos*, *A. J. de Beaufort* en *F. v. d. Poll*.

Aan de orde is het vierde punt:

4°. Eene toelage tot bestrijding der kosten van de *publieke* lessen in de Scheikunde, welke aan de Hoogeschool gegeven worden, tot *f* 1000.

De heer *van Beeck Calkoen* stelt eene gewijzigde redactie voor, in dier voege: „Eene toelage aan de Hoogeschool tot bestrijding der kosten van de *publieke* lessen in de scheikunde, welke aan dezelve gegeven worden tot *f* 1000." Spr. gelooft, dat dit allezins zal overeenkomen met de gronden in het rapport ontwikkeld. — Dit voorstel wordt niet ondersteund, weshalve hetzelve niet in deliberatie is gebragt.

In omvraag wordt het vierde punt met 29 tegen 6 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *F. v. d. Poll*, *v.* [illegible] *Schoenmaker*, *Harmsen* en *Vos*.

Aan de orde is het vijfde punt:

5°. De overschietende som van *f* 2000 te doen strekken tot vermeerdering van den post van [illegible]

De voorzitter merkt op, dat tengevolge van het aangenomen voorstel van den heer *Kien* deze post tot *f* 1850 is verminderd.

In omvraag wordt het vijfde punt met 32 tegen drie stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Harmsen*, *F. v. d. Poll* en *Tuyll v. Zuylen*.

De voorzitter stelt voor het rapport der commissie, als het gevoelen der vergadering aan den Minister op te zenden.

De heer *F. v. d. Poll* verzoekt nog het geheele rapport in omvraag gebragt te hebben.

De heer *Kien* zegt, dat dit niet mogelijk kan geschieden, want het is reeds beslist. De vergadering heeft de gronden door de Comm. voorgesteld, aangenomen. Spr. is het dus niet met den heer *v. d. Poll* eens, maar wel met het voorstel van den Commissaris des Konings.

De heer *v. d. Poll* rekende zich verpligt die vraag te doen. Hij vindt het echter voldoende, dat in de notulen wordt opgenomen, dat hij zich niet met het rapport in zijn geheel kan vereenigen.

De heer *v. Tuyll* verzoekt ook van hem dezelfde aanteekening.

De Voorzitter treedt daarna in het midden door te zeggen, dat het voorstel van den heer *Broers* het besluit der vergadering is geworden. Dat is: „Op de gronden in het rapport der Comm. ontwikkeld, de post, enz." Dit voorstel aannemende, heeft de vergad. zich met de gronden van het rapport vereenigd, dus kan de vergad. zich niet meer tegen het rapp. verklaren. Aangezien echter de heer *F. v. d. Poll* bij motie van orde voorstelt de algeheele strekking van het rapport in omvrage te brengen, zal ZHEG. in omvraag brengen of de vergadering wenscht, dat die algem. strekk. nogmaals aan de stemming zal onderworpen worden [illegible]

[illegible] stemmen verworpen. Voor de heeren: *v. Tuyll*, *Menso*, *Vos* en *F. v. d. Poll*.

De heer *v. Hoytema* herhaalt thans zijn voorstel van eene kleine wijziging in de redactie van het rapport, namentlijk, om de woorden op de 2e pag. „Volgens het schrijven des Ministers zoude nu de Provincie niet alleen van die verpligting ontslagen zijn; maar, enz." te doen vervangen door: „Uit het schrijven des Min. zoude niet alleen voortvloeijen, dat de Prov. zich van die verpligting zou moeten ontslagen achten; maar, enz."

De heer *Ackersdijck* zegt, dat ook de Comm. gemeend heeft, dat uit te drukken; dat zij zich dus volgaarne met het voorstel vereenigt, indien de vergadering aanneemt, deze wijziging in het rapport op te nemen.

Thans de zaak der begrooting afgehandeld zijnde, is aan de orde de behandeling van de voorgestelde instructie voor Gedep. Staten.

De heer *Ackersdijck* wenscht het voorstel der Comm. aan Heeren Gedep. Staten op te zenden, om eerst het gevoelen hierover van genoemd Collegie te vragen. Dit zou het beste zijn, de zaak tot de gewone vergad. van Julij aanstaande te verschuiven.

De heer *Menso* zegt, vroeger van oordeel te zijn geweest de herziening der instr. niet aan eene Comm. op te dragen, maar over te laten aan HH. Gedep. Staten. Toen heeft de vergad. aangenomen dit werk aan eene Comm. op te dragen, in overeenstemming met Gedep. Staten, waarvan 2 leden bij die Comm. waren gekozen, en deze gewijzigde instructie tot stand gebragt. — Deze buitengewone vergadering is bijeengeroepen, om deze instr. vast te stellen. In de vorige Vergadering is besloten dit niet uit te stellen, weshalve Spr. het dus in bedenking moet geven, of het niet doelmatig zijn zou voort te gaan, 't zij in eens, en blok, of artikelsgewijze.

De heer *Broers* merkt aan, dat de vergadering van de zaak thans niet meer weet, dan datgene wat zij door de [illegible] voorlezing van het rapport der Commissie heeft vernomen. Hij ondersteunt dus het voorstel van den heer *Ackersdijck*.

De heer *Menso* wijst op de orde van den dag door de vergadering zelve aangenomen.

De voorzitter moet opmerken, dat werkelijk zoodanig besluit is genomen; doch dit niet weg neemt dat bij wijze van motie van orde kan besloten worden dit rapport in handen van HH. Gedep. Staten te stellen. Wat echter het gezegde van den heer *Broers* betreft: indien de leden niet genoegzaam zijn ingelicht, kan het rapport ter inzage ter griffie worden gedeponeerd, en de leden een anderen dag bepaald [illegible]

De heer *Kien* begrijpt niet de moeijelijkheid waarin Gedep. Staten zouden verkeeren, bij gemis van eene volledige instructie, daar dit Coll. zijns inziens even als in andere provinciën, voorloopig werkzaam zijn kan zonder die volledige instr. In de vorige vergad., zegt spreker, is besloten de zaak in behandeling te nemen, niet om haar af te doen.

De Voorzitter gelooft dat er bij Gedep. Staten geen bezwaar bestaan zou om voor eenigen tijd geene instr. te bezitten, maar wel bij de Staten zelve. De Staten zijn verpligt eene inst. aan Gedep. Staten te geven, en op deze laatsten rust de verpligting zich daar aan te houden. Bij gemis van die instr. blijven Gedep. Staten dus zonder bepaalden leiddraad.

De heer *v. Berkel* merkt aan, dat de vroegere instr. even als de toenmaals ingebragte aanmerkingen der Comm. genoegzaam bekend zijn, zoodat de leden konden geacht worden reeds vóór de tegenwoordige behandeling over die zaak te kunnen oordeelen.

In omvraag wordt met 25 tegen 8 stemmen besloten met de behandeling voort te gaan. Tegen stemden de heeren *Taets v. Amerongen*, *de Louter*, *Cordes*, *v. Voersen*, *Ackersdijck*, *Broers*, *Ras* en [illegible]

De heer *Menso* stelt thans voor de bedenkingen der Comm. *en blok* te behandelen. — De heeren *v. Berkel* en *v. Winsheym* ondersteunen dit voorstel.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat het niet wel doenlijk is het rapport in eenmaal of *en blok* te behandelen, dus dat het beter ware artikelsgewijze.

In omvraag wordt tot de artikelsgewijze behandeling met 18 tegen 15 stemmen besloten. Tegen de heeren: *Weyers*, *v. Berkel*, *Dolmans*, *v. Winsheym*, *Story v. Blokland*, *de Geer v. Oudegein*, *Duuring*, *Kien*, *Menso*, *Strick v. Linschoten*, *v. Nooten*, *Schoenmaker*, *Harmsen*, *Vos* en *A. J. de Beaufort*.

Met weinige wijziging worden daarop alle artt. aangenomen, en daarna met algemeene stemmen het geheele voorstel der Comm.

Wordt besloten deze instr. ter bekoming van de Konink. goedkeuring aan den Minister op te zenden.

De heer *v. Berkel* stelt voor, om na bekomene goedkeuring van den Minister op dit stuk, de geheele instr. te doen drukken en aan de leden ronddeelen. Dien overeenkomstig wordt besloten.

De voorzitter neemt het woord en zegt, dat, aangezien thans de beide punten, waarop deze buitengewone vergad. gehouden is, afgehandeld zijn, de notulen onmiddelijk zullen voorgelezen worden. Tot dit laatste wordt onmiddelijk overgegaan. De notulen vervolgens gearresteerd zijnde, wordt de zitting, door den Voorzitter in naam des Konings gesloten.

UTRECHT, bij L. E. BOSCH & ZOON.

VERSLAG

van de GEDEPUTEERDE STATEN der PROVINCIE UTRECHT, aan de PROVINCIALE STATEN van dat GEWEST, gedaan in de Vergadering van Julij 1850.

Edel Groot Achtbare Heeren!

Het tijdperk, waarover wij UWEd.Gr.Achtb. verslag zullen geven, gaf in vele opzigten ruime stof, om met dankbaarheid Gods zegeningen te erkennen, maar ook tevens aanleiding om met onderwerping te berusten, waarin de hand der Voorzienigheid ons beproevingen oplegt.

In vele opzigten mogt ons gewest zich verheugen. [illegible] De oogst was gunstig, de armoede [illegible] de goede orde overal gehandhaafd, [illegible] rust ongestoord. Een geduchte rampspoedige ziekte bezocht het grootste gedeelte onzer Provincie en verspreidde [illegible]

[illegible] drukte zwaar op dit gewest, en vele plaatsen, [illegible]

Alles wat menschelijke wetenschap vermogt, werd in het werk gesteld, om dezen ramp in zijnen voortgang en uitbreiding tegen te gaan en in zijne hevigheid te bestrijden; maar — wat vermag menschelijke voorziening tegen den wil des Allerhoogsten.

Bij de bijzondere behandeling in dit verslag van de rubriek over den gezondheidstoestand [illegible] wij de nadere bijzonderheden [illegible]

[illegible]

In deze onzekerheid hebben wij aanvankelijk de [illegible] openbaar gemaakt, om het [illegible] aan ieder [illegible] mede te deelen.

Als vernemen om in deze vergadering bijzonderlijk [illegible] van hetgeen het gewest en deszelfs belangen betreft, [illegible] wij het genoegen [illegible] Hare Majesteit de Koningin [illegible] heeft, [illegible] te vestigen. [illegible] UwEd.Gr.Achtb. [illegible] zullen instemmen, wanneer wij onze wensch [illegible] dit besluit van Hare Majesteit te kennen geven. [illegible] verblijf van Hare Majesteit in deze [illegible] Provincie, [illegible] deze laatste tot eer en voordeel zal verstrekken, gelukkig en aangenaam moge zijn!

Onder Gods zegen is deze Provincie in den afgeloopen winter van dijkbreuken en watersnood verschoond gebleven. De collecte voor de noodlijdenden door den watersnood in andere gewesten heeft in deze Provincie opgebragt [illegible] benevens zes Russische [illegible] waarvan [illegible] f 190,80, [illegible] geheel [illegible] 98,28 [illegible]

[illegible] tijd voor het arresteren van dit verslag, [illegible] het overlijden namelijk van Zijner [illegible] tweeden zoon, Zijne Koninklijke Hoogheid [illegible] Maurits Alexander Hendrik Karel, Prins der Nederlanden.

Deelnemende [illegible] en droefheid, welke het Koninklijk Huis door dit treurig ongeval heeft getroffen, [illegible] deelneming [illegible] een adres aan Z. M. te kennen gegeven.

Verkiezingen voor de Kamers der Staten-Generaal.

[illegible] omtrent valt niets te vermelden, aangezien volgens de grondwet [illegible] ding [illegible] leden der [illegible] en geene buitengewone vacatures hebben plaats gehad.

Lidmaatschap der Staten van de Provincie.

Volgens het [illegible] bestaande Reglement op de zamenstelling der Staten van de Provincie, [illegible]

[illegible] de vorige [illegible] gewone aftreding van leden der Staten [illegible] Gedeputeerden gevorderd. [illegible] vorige [illegible] dezer vergadering, hebben wij het verlies te betreuren van twee leden derzelve, de Heeren Jhr. W. A. Beelaerts van Blokland van Rhemmerstein, gekozen voor de Ridderschap en J. C. H. Baron Taets van Amerongen, gekozen voor den stand der Landeigenaren. Wij huldigen hunne nagedachtenis, door de vermelding van hunnen ijver en trouw in de behartiging der belangen van ons gewest, en in de erkenning van het goede en nuttige, dat zij ons hielpen daarstellen en bevorderen.

Tot vervulling van de daardoor ontstane vacatures werden gekozen: door de Ridderschap [illegible] en door den Stand der Landeigenaren Jhr. W. J. [illegible]

Verandering en bestendiging in het personeel der Stedelijke en Gemeente Besturen.

Tot leden van den Stedelijken Raad te Utrecht zijn [illegible] de Heeren C. G. van [illegible] en Mr. H. M. Beeckman, in plaats van [illegible] en H. E. [illegible] overleden.

Te Amersfoort is [illegible] omtrent welke [illegible] bezwaren geopperd, op grond van het ontbreken van [illegible] Stedelijk Reglement [illegible] van inwoning [illegible] Koninklijke beslissing [illegible]

Te Rhenen is, bij Koninklijk besluit van [illegible] 1850, [illegible] ontslag verleend aan den Heer W. Buddingh [illegible] als burgemeester [illegible] lid van den Stedelijken Raad gekozen de Heer [illegible] van Blokland [illegible]

Te Montfoort is [illegible] benoemd de Heer H. Dijkman, in plaats van den Heer [illegible] de Heer A. [illegible] Klerk [illegible] Heer R. [illegible]

[illegible]

[illegible] als burgemeester der gemeente Westbroek, [illegible] als burgemeester der gemeente Soest.

Dd. 26 December 1849 [illegible] ontslag verleend aan de Heer J. Ebskamp, als burgemeester en secretaris der gemeente [illegible]

Dd. 28 December 1849 [illegible]

Tot burgemeester der gemeenten Leusden en Stoutenburg, de Heer C. van Diepenheim [illegible]

Tot burgemeester der gemeente Jaarsveld, de Heer [illegible] Kleijn.

Tot burgemeester der gemeenten Benschop, Noord- en Zuid-Polsbroek en Willeskop, de Heer [illegible]

Tot burgemeester der gemeenten Achttienhoven, Westbroek en Zuijlen, de Heer A. C. Hartings.

Tot burgemeester der gemeenten Vinkeveen en Waverveen, de Heer J. Wessels.

[illegible]

Tot burgemeester der gemeente Loenen, de Heer [illegible]

Tot burgemeester der gemeenten Breukelen-Nijenrode, Breukelen-St. Pieters, [illegible]

Tot burgemeester der gemeenten Maarssen [illegible] de Heer C. W. E. C. Baron [illegible]

Tot burgemeester der gemeente de Bilt, de Heer F. H. Spengler.

[illegible]

Tot burgemeester der gemeente [illegible] de Heer G. van Dam.

[illegible]

Tot burgemeester der gemeente [illegible]

VERSLAG

Tot Burgemeester der gemeenten Hoogland en Maarschalkerweerd, ...

Tot burgemeester der gemeente Woudenberg, de Heer M. Lagerweij.

Tot burgemeester der gemeente Renswoude, de Heer J. de Lielde.

Tot burgemeester der gemeenten Driebergen, Rijsenburg en Sterkenburg, de Heer C. H. Cordes.

Tot burgemeester der gemeenten Werkhoven, Odijk, Bunnik en Rijnauwen de Heer C. W. E. C. Baron de Geer.

Tot burgemeester der gemeenten Doorn, Langbroek, Cothen en Maarn de Heer H. ... Bennekom.

Tot burgemeester der gemeenten Amerongen, Darthuizen en Leersum, de Heer B. Vos.

Tot burgemeester der gemeenten Baarn en de Vuursche, de Heer J. Pels.

Tot burgemeester der gemeente Lammes (binnen en buiten dijks, de Heer C. D. Laan.

Tot burgemeester der gemeenten Lopik, Cabauw, Zevender, Willige Langerak en Honkoop, de Heer ...

Tot burgemeester der gemeente Loosdrecht, de Heer J. W. de Wit.

Tot burgemeester der gemeente Veenendaal (Stichts), de Heer H. van de Poll.

Bij Koninklijk Besluit van 6 Januarij 1850 is eervol ontslag verleend:

Aan den Heer ... als secretaris der gemeente Maarsseveen en Westbroek.

Aan den Heer ... als secretaris ...

Aan den Heer J. W. A. ... als secretaris der gemeenten Amerongen, Leersum ...

Aan den Heer H. ... als secretaris der gemeenten Noord- en Zuid Polsbroek.

Aan den Heer O. W. ... als secretaris der gemeente Kockengen.

Aan den Heer F. L. Tissot van Patot als secretaris der gemeente Maarssenbroek.

Aan den Heer G. W. Buddingh als secretaris der gemeenten ... en Nieuwkoop.

Bij hetzelfde Besluit zijn benoemd:

Tot secretaris der gemeenten Amerongen, Leersum en Darthuizen, de Heer B. Vos, burgemeester dier gemeenten.

... broek, de Heer ... burgemeester dier gemeenten.

Tot burgemeester en secretaris der gemeenten Harmelen, Laag Nieuwkoop, Gerverskop en Kockengen, en tot burgemeester van Teckop, de Heer J. C. de Bruijn.

Tot burgemeester van Vleuten, de Haar en ... en Oudenrijn, de Heer W. F. H. Groop.

Tot burgemeester der gemeenten Schalkwijk en Tull en 't Waal, de Heer A. ... van ...

Bij Koninklijk besluit van 6 Januarij 1850 zijn benoemd:

Tot burgemeester der gemeenten Lokhorst, Nigtevecht, Vreeland en Ruwiel, de Heer J. van den Andel.

Tot burgemeester der gemeenten ... Mijzijde, Kamerik Houtdijken, 's Gravesloot en Zegveld, de Heer C. J. Bredius.

Bij Koninklijk Besluit van 14 Januarij 1850 zijn benoemd:

Tot burgemeester der gemeente Veldhuizen de Heer J. C. de Bruijn, ...

Tot burgemeester der gemeenten ... Abcoude Baambrugge en Abcoude Proostdij, de Heer J. L. van Voorthuijsen.

Aan den Heer J. C. ... eervol ontslag verleend als secretaris der gemeente ...

Tot secretaris der gemeenten Bunnik en Rijnauwen benoemd, de Heer C. W. E. C. Baron de Geer, burgemeester dier gemeenten en van de gemeenten Werkhoven en Odijk.

Bij Koninklijk besluit van 18 Januarij 1850 zijn als secretaris ... de Heer ... Slagenland ... burgemeester der Heer G. D. van Oosten ... der gemeenten ... der en Cabauw.

Bij Koninklijk besluit van 22 Januarij 1850 is benoemd tot burgemeester der gemeente Snelrewaard de Heer ... Pels.

Bij dat van 5 Febr. 1850 is aan den Heer ... Niekerk eervol ontslag verleend als secretaris der gemeente Zuilen, en als zoodanig benoemd de Heer ... burgemeester dier gemeente.

Bij dat van 21 Febr. 1850 is de Heer G. N. Buddingh eervol ontslagen als secretaris der gemeente Veldhuizen, en als zoodanig benoemd de Heer J. C. de Bruijn, burgemeester dier gemeente.

Bij dat van 3 Maart 1850 is tot secretaris der gemeente Westbroek benoemd de Heer A. C. ...tjans, burgemeester dier gemeente.

Bij besluit van 1 Mei 1850 is aan den Heer J. van den Andel eervol ontslag verleend als secretaris der gemeenten Breukelen St. Pieters, Tienhoven en Portengen, en in deszelfs plaats als zoodanig benoemd de Heer J. Vlug, burgemeester dier gemeenten.

Bij besluit van den 7 Mei 1850 is eervol ontslag verleend aan den Heer C. W. H. Verbeek, als secretaris der gemeente Rijsenburg, en aan den Heer F. N. van Bern, als secretaris der gemeente Sterkenburg, en zijn benoemd tot secretaris der gemeenten Rijsenburg en Sterkenburg de Heer C. H. Cordes, burgemeester dier gemeenten, en

Tot burgemeester der gemeente Zeist de Heer Mr. D. ... Willige Langerak, Cabauw en Zevender, de Heer S. J. van Nooten, burgemeester dier gemeenten.

Ingevolge art. 17 van het Reglement op het bestuur ten platten lande moest met den 2 Januarij 1850 een derde of een getal zoo na mogelijk aan het een derde der leden van den gemeenteraad in de onderscheidene gemeenten ten platten lande aftreden. De meesten der alzoo aftredende leden zijn door ons als zoodanig gecontinueerd, enkele met dispensatie van eenige der vereischten bij gezegd reglement gevorderd, waaromtrent wij echter de vrijheid nemen U Ed. Gr. te verwijzen naar den inhoud van het Provinciaal blad 1849 No. 46.

In den afgeloopen winter is wederom door een detachement dragonders de dienst van ... marechaussee verrigt. De geheele sterkte van dit detachement was een wachtmeester, twee brigadiers en ... manschappen, ... stationeerd bij brigades waren wij bij Duurstede, Montfoort en Breukelen.

Over het algemeen is in het afgeloopen tijdvak weinig over dieverijen geklaagd. Het getal misdrijven, hetwelk in het voorlaatste jaar reeds merkelijk minder was, is over dit tijdvak nog geringer. Bij de behandeling der rubriek over het ... van de regterlijke collegien in strafzaken 1843–1849, over welke zeven jaren dit aangelegen onderwerp in ons gewoon jaarverslag is behandeld.

Gaven wij in het voorleden jaar bij dat verslag te kennen, dat naar onze zienswijze het getal der misdrijven in eene onmiddelijke verhouding staat tot de stoffelijke welvaart der bevolking; wij geloven dat de ondervinding der laatste jaren de waarheid dezer stelling bevestigt. ... der prijzen van de eerste levensbehoeften ... verlaten ... en ... het ...

Sedert Julij 1849 zijn de navolgende plaatselijke keuren vastgesteld en ingevoerd.

In de gemeente Lammes, een reglement op het schutten van vee.

In de gemeente Maarsseveen, op de broodzetting.

In de gemeente de Bilt, op het brandwezen.

Bij de Arrondissements Regtbank te Utrecht hebben dit jaar in het personeel geene veranderingen plaats gehad.

Bij het Kantongeregt te Maarssen is bij besluit van Z. M., dd. 27 Augustus 1849, No. ..., benoemd tot Griffier de Heer Isaac Jan van den Helm.

Bij het Provinciaal Geregtshof zijn in het regterlijk jaar van 1 September 1848 tot ultimo Augustus 1849 behandeld:

Criminele zaken.

Uitspraken 34, waarvan ... ter beoordeeling ... vervolging ... verwijzing ... den Hoogen Raad	25.
Incidenteele Arresten	6.
Oproeping van voortvlugtigen	1
Arresten, houdende weder... verklaring aan de wet	...
Totaal	34.

Kamer van correctionele appellen.

... ingebragt 21 ..., en wel van vonnissen, gewezen door de Arrondissements

Regtbank van Utrecht . . . 10.
van Amersfoort . . . 5.
en door den Hoogen Raad naar dit Hof verwezen . . . 6.

Bedragende alzoo de gezamenlijke uitspraken van Arresten van veroordeeling en vrijspraak in zaken van correctionele appellen. 21.

Civiele kamer.

[illegible]

Waarvan naar de ordinaire terechtzitting verwezen . . . 24.

[illegible]

Naar de Arrondissements Regtbank van Amersfoort als Correctionele . . . 5.

Arresten, houdende bevel tot aanvulling der instructie . . . [illegible]

Totaal [illegible]

van 1 September 1848, tot ultimo Augustus 1849 (Regterlijk jaar).

[illegible]

Provinciaal Geregtshof zijn *bevestigd* en 2 [illegible]

Beschikkingen op verzoekschriften . . . [illegible]

Nummers op het Repertoire van verschillende acten en vonnissen . . . 408.

Processen verbaal.

Verslagen van bloedverwanten . . . [illegible]

Verhooren van getuigen . . . [illegible]

Verificatie van schulden in faillite . . . 10.

Verschillende . . . [illegible]

Rangregelingen . . . [illegible]

[illegible]

Op de weeklijst van den Officier van Justitie gebragt . . . 373.

In instructie gesteld of voorloopig informatie genomen . . . [illegible]

Bevelschriften der Raadkamer.

Verwijzingen naar den Prov. Geregtshof . . . [illegible]

[illegible]

Verdachten [illegible] . . . 108.

[illegible]

Raadkamer.

[illegible]

Beschikkingen op Verzoekschriften . . . 138.

Nummers op het Repertoire van verschillende Acten en Vonnissen . . . 248.

Processen verbaal.

Verslagen van Bloedverwanten . . . 14.

Verhooren van getuigen . . . 2.

Verificatie van Schulden in faillite . . . 3.

Verschillende . . . 5.

. . . 56.

Rangregelingen . . . 2.

Verkooping bij executie . . . geen.

Strafzaken.

Op de Weeklijst van den Officier van Justitie gebragt . . . 183.

In instructie gesteld of voorloopig informatie genomen . . . 97.

Bevelschriften der Raadkamer.

Verwijzingen naar den Prov. Geregtshof . . . 44.

[illegible]

Diversen . . . 72.

. . . 104.

[illegible]

STAAT DER [illegible]

Jaartallen loopende van 1 September tot ultimo Augustus.	Uitspraken der Civiele Kamer.	Uitspraken in Correctionele Appellen.	Arresten Kriminele.
[illegible]	58	32	67
[illegible]	54	30	64
[illegible]	[illegible]	43	50
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
$18\frac{47}{48}$	91	29	66
[illegible]	34	21	34

Arrondissements Regtbanken te Utrecht en te Amersfoort.

Strafzaken.

Jaartallen loopende van 1 September tot ultimo Augustus.	Op de weeklijst van den Officier van Justitie gebragt. Utrecht.	Op de weeklijst … Amersfoort.	In instructie geweest of voorloopig informatie genomen. Utrecht.	In instructie … Amersfoort.	Bevelschriften der Raadkamer. Utrecht.	Bevelschriften … Amersfoort.	Vonnissen. Utrecht.	Vonnissen. Amersfoort.
[illegible]	440	28	[illegible]	243	200	128	[illegible]	129
[illegible]	401	21	[illegible]	155	232	98	[illegible]	109
[illegible]	394	19	[illegible]	114	228	115	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	30	[illegible]	[illegible]	216	149	[illegible]	127
[illegible]	742	39	[illegible]	[illegible]	341	225	[illegible]	[illegible]
[illegible]	446	25	[illegible]	181	171	153	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	18	[illegible]	[illegible]	[illegible]	104	[illegible]	[illegible]

Staat der Bevolking.

Ingevolge het Koninklijk besluit van 1[illegible] October 1849 Staatsblad n°. 55, heeft in het [illegible] loopen jaar eene derde algemeene [illegible] plaats gehad.

Volgens deze telling was op den 19 November 1849 het cijfer der bevolking in deze Provincie.

Geene verblijf hebbende.		Tijdelijk verblijvende.		Door trekkende.		[illegible]		[illegible]		[illegible]	
Mannel.	Vrouwel.	Mannel.	Vrouwel.	Mannel.	Vrouwel.	Mannel.	Vrouwel.	Mannel.	Vrouwel.		
[illegible]470	74120	3081	2816	283	203	1480	928	74904	[illegible]		

De staat *A*, bij dit verslag gevoegd, wijst aan het cijfer der volkstelling in de verschillende gemeenten van dit gewest.

De bevolking der Provincie bedroeg op 1 Januarij 1850, 149612 zielen, waaronder niet begrepen de garnizoenen te Utrecht en Amersfoort, te zamen 667 man.

De staat *B*, achter dit verslag gevoegd, wijst aan het cijfer der bevolking op 1 Januarij 1850, met de opgave der Godsdienstige gezindheid derzelve.

Het cijfer der bevolking op 1 Januarij 1849, was [illegible], op 1 Januarij 1850, 149612, zoodat de bevolking in 1849 met 1712 zielen is verminderd.

De [illegible] dezer [illegible] is [illegible] toegeschreven aan de [illegible] door [illegible] bij het heerschen der cholera.

De bevolking der Provincie was op 1 Januarij 1840 [illegible], op 1 Januarij 1850 149612 [illegible] vermeerdering der bevolking is uit deze cijfers [illegible].

Deze vermeerdering bedraagt over de twintig laatste jaren 17253 zielen.

De landverhuizingen naar Noord-Amerika of andere Overzeesche gewesten waren in deze Provincie van weinig beteekenis, en hebben geen merkbaren invloed op het cijfer der bevolking hebben gehad.

In het jaar 1849 zijn uit deze Provincie naar Noord-Amerika vertrokken:

mannen	[illegible]
vrouwen	[illegible]
kinderen	[illegible]

Naar aanleiding van 's Konings Besluit dd. 22 December 1849 Staatsblad n°. 64, zullen in iedere gemeente [illegible] registers gemeentelijke policie-bepalingen noodig waren, hebben de plaatselijke besturen, daartoe aangeschreven zijnde, dezelve vastgesteld en na onze [illegible] in werking gebragt.

Tot aanwijzing der geboorte- en sterfgevallen in de Provincie over het jaar 1849 dient de navolgende opgaaf.

Geboren gedurende 1849.

Steden	wettig	m. gesl.	1150	2211	2410	5163
		vr. "	1061			
	onecht.	m. gesl.	98	199		
		vr. "	[illegible]			
Gemeenten	wettig	m. gesl.	1338	2665	2753	
		vr. "	1272			
	onecht.	m. gesl.	38	88		
		vr. "	50			

Levenloos aangegeven.

Steden	wettig	m. gesl.	[illegible]	120	145	[illegible]
		vr. "	[illegible]			
	onecht.	m. gesl.	8	25		
		vr. "	[illegible]			
Gemeenten	wettig	m. gesl.	[illegible]	117	124	
		vr. "	[illegible]			
	onecht.	m. gesl.	[illegible]	[illegible]		
		vr. "	[illegible]			

Overleden in 1849.

[illegible]

Steden	[illegible]
Gemeenten	[illegible]

Getal Huwelijken.

Steden	[illegible]
Gemeenten	[illegible]

Echtscheidingen.

[illegible]

Betreffende den gezondheidstoestand, en [illegible] heerschende ziekten gedurende het jaar 1849 ontleenen wij uit het verslag der Provinciale Commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt de navolgende bijzonderheden. Gezondheidstoestand.

Nadat in het najaar van 1848 de Cholera Asiatica tot dit gewest was doorgedrongen en vele slagtoffers had gemaakt, bleef zij in de eerste maanden van 1849 [illegible] toen doch brak in het [illegible] zomer met vernieuwde woede uit, en eindigde eerst in het late najaar van 1849.

Behalve deze vreeselijke ramp, hebben bijna geene [illegible] [illegible] plaatsen, waar de Cholera vroeger geheerscht had of later is opgemerkt, als ook daar, waar de ziekte in het geheel niet [illegible] [illegible] zoo aard opgemerkt, [illegible] Amersfoort, de Bilt, Zeist, [illegible] Baarn, Eemnes, Rhenen, Amerongen, in de [illegible] in de dorpen langs de Vecht gelegen [illegible].

Op enkele plaatsen waren [illegible] als te Utrecht, te Soesterberg en te Zeist — deze ziekte was echter goedaardig; te Rhenen heerschte in het voorjaar sterk de [illegible]. Deze ziekte was evenwel niet kwaadaardig, daar slechts [illegible] personen van de 400 door die ziekte aangetast zijn bezweken.

In het algemeen was het ziektekarakter in het voorjaar catarrhaal rheumatisch; in het laatst van April zag men vele galachtige ziekten, brakingen en diarrhaeën als voorloopers der spoedig daarna weder uitbrekende cholera. In November was de ziektevorm weder catarrhaal rheumatisch, en op het einde des jaars dikwijls ontstekingachtig [illegible].

De uitoefening der geneeskunst heeft op de beste wijze plaats gehad. Op de plaatsen, waar de cholera heeft geheerscht, hebben de geneeskundigen zich bijzonder [illegible] zorg en [illegible] van de lijders ter hulpe te snellen. Geneeskundige dienst.

De apotheken en winkels der heelmeesters ten platten lande bevinden zich doorgaans in een voldoenden, velen in een uitmuntenden stand. De zorg door de commissie bij hare visitatiën aangewend, om de kunstoefenaars het belang van het bezit der beste geneesmiddelen in te prenten, en de [illegible] ren, draagt goede vruchten, en in [illegible] van die winkels wordt jaarlijks vooruitgang opgemerkt.

Zoowel de geheerscht hebbende cholera als de tegenzin [illegible] kunstoefenaren [illegible] verdediging op de koepok-inenting [illegible] gewekt, het gedeelte [illegible] tusschen eener epidemie van kinderpokken [illegible] algemeen [illegible] van godsdienstige bezwaren waarbij het vaccineren als ongeoorloofd wordt voorgesteld, zijn zoo vele oorzaken, die medegewerkt hebben om de vaccine te doen verminderen. [illegible] werden in de provincie gevaccineerd 1976 kinderen [illegible] 1386 gratis en 590 tegen belooning. [illegible] Vaccine.

[illegible] en de Commissie zal zich beijveren [illegible] einde te verminderen [illegible] bij het uitbreken van eene pokken-epidemie zien [illegible] door [illegible] kunst [illegible].

De geneeskundige [illegible] is op het platte land in den regel [illegible] steden Utrecht en Amersfoort [illegible] men daarin nog verbetering. [illegible] geneeskundige verzorging der armen [illegible] het heerschen der cholera, eene geheele [illegible] had ondergaan, waarvan de doelmatigheid door de uitkomst is bevestigd, in het [illegible] der ziekte op den [illegible]

ven teruggebragt. Wijzigingen in de wijze dier verzorging waren wenschelijk, maar zullen bij de onafhankelijkheid der onderscheidene armbesturen van het stedelijk bestuur en bij onderlingen naijver niet gemakkelijk tot stand komen.

In het algemeen is de Commissie over de uitoefening der verschillende takken van geneeskunde tevreden, en vertrouwt zij, dat deze Provincie, in dit opzigt bij geene andere van het rijk achter staat.

Tot tijdelijken voorzitter der Provinciale Commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt is voor het jaar 1850 bij continuatie benoemd de Heer B. F. Suerman, Med. Doctor en Hoogleeraar, en tot tijdelijken Secretaris de Heer P. J. I. de Fremery, Doctor in de genees- en vroedkunde en Hoogleeraar, beiden te Utrecht.

Op het adres van den Heer H. de Kock, tot verzoek om ontslag als lid der voormelde Commissie, uit hoofde van deszelfs toenemende jaren, is door ons gerapporteerd, dat dit ontslag naar aanleiding der vele diensten door den Heer adressant bewezen, op de eervolste wijze mogt worden ge- [illegible] bij Z. M. besluit van 8 April 1850, No. 73, dat ontslag, onder dankbetuiging voor de den lande gedurende een tijdverloop van zes en dertig jaren bewezen diensten, is verleend.

Cholera.

Omtrent de cholera ziekte, door welke deze Provincie in het afgeloopen jaar is bezocht geworden, is het ons moeijelijk UwEdGr. Achtb. een beknopt verslag te geven; de geschiedenis dezer ziekte is zoo belangrijk, en de mededeelingen omtrent dezelve, door de geneeskundige Commissie gedaan, zijn zoo uitgebreid en bevatten zoo vele wetenswaardige bijzonderheden, dat het schier onmogelijk is, dezelve in het bestek, hetwelk ons verslag toelaat, [illegible] daarvan een eenigzins voldoend [illegible] te geven. Wij zullen ons derhalve moeten bepalen om daarvan slechts eenige weinige bijzonderheden mede te deelen, en hebben getracht daarvoor de zoodanige te kiezen, die ons toescheen, het meest met den aard van ons verslag overeen te komen.

Vooreerst meenen wij te moeten [illegible] algemeenen staat der epidemie [illegible] in de Provincie heeft geheerscht, bevattende de gemeenten, in welke de ziekte heeft [illegible] de bevolking der gemeente, de uitgebreidheid der ziekte in elke gemeente kan doen kennen.

Wijders vermeenen wij uit de rapporten der geneeskundige Commissie die waarnemingen te moeten overnemen, uit welke de vraag kan worden beantwoord, welke middelen door de Voorzienigheid in 's menschen hand zijn gelegd om deze ziekte te bestrijden of derzelver uitbreiding te verminderen.

Omtrent de al of niet besmettelijkheid der ziekte schijnt de wetenschap nog geene afdoende uitspraak te kunnen doen. De meeste geneeskundigen schijnen [illegible] besmettelijkheid in den waren zin des woords niet te veronderstellen, en gronden zich daarbij voornamelijk op de omstandigheid dat de geneesheeren, heelmeesters, oppassers, oppasseressen en bedienden in de hospitalen zonder aangetast te worden, aanhoudend met de zieken omgingen, zoo als dit is waargenomen in het hospitaal te Utrecht, waar van het geneeskundig en ander personeel, uit meer dan dertig personen bestaande, niemand door de ziekte is aangetast of zelfs sporen daarvan heeft gehad; er was zelfs eene zoogster die bij meer dan dertig zogende vrouwen dag aan dag hare hulp heeft toegebragt, zonder daarvan de allergeringste stoornis of nadeel in hare gezondheid te ondervinden. De meeste geneeskundigen houden zich [illegible] overtuigd, dat de *cholera* uit algemeene oorzaken ontstaat en onder de miasmatische ziekten moet worden geteld. Maar wat hiervan ook zij, is het onbetwijfelbaar, dat, hetzij *miasma*, hetzij *contagium* deze schadelijke oorzaak daar het meest algemeen heerscht en het spoedigste wordt ontwikkeld, waar 1 of meerdere lijders in eene kleine ruimte bij een zijn, of achtereenvolgend meerdere door de ziekte worden aangetast. Het werd daarom van belang gerekend, deze woningen zoo veel mogelijk te [illegible] zuiveren, waartoe het chloor als het beste middel kan worden beschouwd. Niet altijd echter werden van dit middel voldoende uitkomsten waargenomen, daar bij de hervatting en grootere hevigheid der epidemie in 1849 in vele met zorg berookte en gezuiverde woningen wederom nieuwe zieken zijn voorgekomen. In hoeverre evenwel de berookingen de uitbreiding der ziekte hebben tegengegaan, is met geene zekerheid te bepalen. Zeker echter is het, dat door de geringere klasse, waar de meeste zieken voorkwamen, vertrouwen in de berookingen werd gesteld, en zij derhalve als moreel middel op de verontruste gemoederen hebben gewerkt, zoodat dit middel op dien grond ten sterkste moet worden aangeraden, indien de ziekte, hetgeen God verhoede! zich nogmaals mogt vertoonen.

Behalve het in het werk stellen van berookingen en van nog meer waarde te achten, is het ontruimen van woningen, waarin meerdere zieken achtereenvolgend zijn geweest, ten einde alsdan die woningen geheel en volkomen te zuiveren. De ondervinding in vele epidemische ziekten, in de leger-typhus, de kraamvrouwenkoorts en andere opgedaan, leert dat dit het voornaamste, ja soms het eenige middel is, om eene epidemisch heerschende ziekte te stuiten. Jammer slechts, dat dit middel zoo moeijelijk uitvoerbaar is, vooral in onze sterk bewoonde steden. Te Utrecht is de regering bedacht geweest om dit middel aan te wenden, en waren daartoe bij het uitbreken der ziekte meerdere woningen gehuurd, en voor de overbrenging van de bewoners uit de besmette huizen, beschikbaar gesteld. Deze maatregelen ontmoetten echter veel tegenstand, en de sterkste overredingen waren bij sommigen niet vermogend genoeg, om hen tot het verlaten hunner woningen te bewegen.

Een ander, niet minder vermogend middel, waardoor men hoopte de voorbeschiktheid voor de ziekte te voorkomen, was de zorg, dat tegen geringen prijs of geheel zonder betaling aan de schamele gemeente, goed voedsel werd uitgereikt. Daarom werd, sedert November 1848, op het voorstel der Commissie, besloten tot het bijeenbrengen van liefdegaven, ten einde de Commissie, die zich te Utrecht in den winter met spijsuitdeeling had belast, in staat te stellen de uitdeelingen van spijzen ten spoedigste te beginnen. — Deze maatregel heeft gunstig gewerkt, en men mag aannemen, dat menig een door betere voeding voor het krijgen der ziekte is behoed. Gedurende de geheele epidemie zijn te Utrecht door de welwillende en ijverige zorgen der Commissie tot spijsuitdeeling, uitgedeeld 60,840 portien soep en daarvan ter beschikking der regering gesteld [illegible]

Eindelijk moest gezorgd worden, dat de dooden de levenden niet zouden schaden. Vrij algemeen heerscht het denkbeeld, dat de ziekte nog meer verspreid wordt door de lijken der daaraan overledenen dan door de zieken zelve. De geneesheeren van hospitalen, waaronder die te Utrecht, die meer dan honderd lijken geopend hebben en die zagen hoe de lijken door bijzondere personen, daartoe geroepen, werden behandeld, en hoe de Diaconessen en Zusters van liefdadigheid de lijken der overledene vrouwen reinigden en tot de ter aardebestelling voorbereidden, deelen dat gevoelen niet. Intusschen het denkbeeld heerschte algemeen en was het derhalve raadzaam daaraan te gemoet te komen. Daarenboven kon het lang vertoeven van lijken in kleine woningen niet anders dan nadeelig zijn; daarom werd op het voorstel der Commissie, door de stedelijke regering bepaald, dat wanneer de geneesheeren dit noodzakelijk oordeelden en daarvan schriftelijk bewijs afgaven, de begraving der lijken 24 uren na den dood, dadelijk konde plaats hebben. Deze maatregel vond bij de ingezetenen, vooral bij hen, in wier huisgezinnen lijken van choleralijders voorkwamen, algemeene goedkeuring. Deze maatregel werkte nuttig, en wat ook door kwaadwilligheid of onkunde hieromtrent verbreid is, er is noch in het hospitaal, noch in de stad zelve een enkel voorbeeld voorgekomen, dat een schijndoode zoude zijn begraven. In de epidemie van 1832 had men op twee of drie plaatsen der stad lijkhuizen opgerigt om de lijken der aan de ziekte overledenen, vooral uit de kleine en bekrompene woningen, daarin te plaatsen tot den tijd der begraving. Deze maatregel is nu niet genomen, daar dezelve niet aan het doel zou hebben beantwoord. Het ligt in onze volkszeden, zich niet dan ongaarne van hunne dooden te scheiden. Het vervoer der lijken naar de lijkenhuizen zoude angst onder de bevolking hebben verspreid, en het was daarenboven met moeijelijkheden verbonden, daar voor die lijken nog door bijzondere personen had moeten worden zorg ge-

dragen. — Gepaald niet had de maatregelen 1832 niet aangelegd, en daarom meende men dien niet wederom te moeten nemen, vooral, daar voor eene spoedige begraving der dooden gezorgd was. — Voor eene behoorlijke en welvoegelijke ter aardebestelling der lijken van onvermogenden is uitstekend gezorgd, zoo door de stedelijke regering als door de armbesturen der verschillende gezindheden.

Ten einde den schrik onder de ingezetenen bij het aanschouwen der elkander snel opvolgende ter aardebestellingen te verminderen, was gedurende het hevig heerschen der epidemie voorgeschreven, dat men niet steeds denzelfden weg naar de kerkhoven zoude nemen, maar daarin zoude afwisselen. Op de kerkhoven zelve was men bedacht de doodkisten behoorlijk diep onder de aarde te plaatsen.

Toen in het tweede gedeelte der epidemie was opgemerkt, dat dikwijls in dezelfde huizen achter elkander zieken en dooden voorkwamen en men vreesde, dat het sluiten der huizen nadeelig konde zijn, is hiervoor door de gezamentlijke geneeskundigen gewaarschuwd, even als tegen het houden van [illegible] begrafenis, daar men gezien had, dat dikwijls personen, die daaraan hadden deel genomen, spoedig daarna door de ziekte werden aangetast. De ingezetenen werden aangemaand om deze treurige plegtigheid met de meeste stilte te doen plaats hebben, aan welke aanmaning veelal gehoor is gegeven.

Om de maatregelen te helpen uitvoeren en om op alle die omstandigheden te letten, die op bepaalde plaatsen de gezondheid nadeelig konden zijn, en vooral om eene verbinding daar te stellen tusschen de ingezetenen en de geneeskundigen, bediende men zich te Utrecht van de tusschenkomst der wijkmeesters. Aan hen was opgedragen op de zindelijkheid en zuiverheid in de onder hun opzigt gestelde wijken te letten. Door hunne tusschenkomst was aan de ingezetenen de verdeeling der stads-geneeskundige wijken kenbaar gemaakt en het in elke wijk aanwezige geneeskundig personeel aangewezen. Ten hunnen huize konde, zoo wel over dag als des nachts, aanvraag naar den geneesheer of heelmeester, of wel naar den draagbaar gedaan worden, en waren de wijkboden belast om den geneesheer of heelmeester op te zoeken en te ontbieden.

[illegible] gebragt met de in die maand invallende kermis, dezelve als oorzaak van het toenemend getal zieken beschouwd en de regering openlijk in dagbladen verweten, dat zij, door de kermis te doen plaats hebben, medegewerkt heeft tot de meerdere uitbreiding der ziekte.

De Commissie deelt niet in dat gevoelen. Zij schrijft de ontwikkeling der ziekte aan algemeene oorzaken toe. Deze hadden eenigen tijd gesluimerd, doch ontwikkelden zich snel, of door het jaargetijde, of door andere omstandigheden.

Dat de kermis met het toenemen der ziekte in geen verband staat, blijkt verder uit de ontwikkeling der ziekte zelve. De kermis werd ingeluid op den 4. Julij. Op dien dag waren in behandeling gebleven 20 zieken en één nieuw geval voorgekomen. Na dien dag begonnen de voorbereidingen tot de kermis, maar de eigenlijke kermisvreugde nam slechts een aanvang op maandag den 16. Julij.

In de week van 8 tot 15 Julij waren 56 nieuwe cholera-gevallen aangegeven, meer dan driemaal zoo veel als in de vorige week, toen het getal 16 was geweest. De ziekte was dus kennelijk snel klimmende. In de kermisweek zelve, (15 tot 22 Julij) steeg het getal zieken tot [illegible], en overtrof dus het vorige getal viermaal.

In de week na kermis (22 tot 29 Julij), toen van de kermis niets meer overig was, klom het getal tot nagenoeg 300, en van 29 Julij tot den 5 Augustus was het getal aangetasten 342. De beide volgende weken bleef de toestand genoegzaam gelijk, en werden aangetast 283 en 323 personen; in [illegible] volgende weken 172, en 129, en, zoo [illegible]ende, werden in de week na het midden [illegible] September 21, daarna tot het einde van [illegible] 10, en met [illegible] October geene personen [illegible] aangetast. Wanneer men deze cijfers onderling vergelijkt, bespeurt men het weder ontkiemen der ziekte in het laatst van Mei, hare langzame ontwikkeling in Junij en de eerste week van Julij, het bereiken van den hoogsten trap van ontwikkeling in het laatst van Julij en het begin van Augustus, waarna de ziekte een

paar weken nagenoeg op dezelfde hoogte bleef, daarna eerst langzaam, vervolgens spoediger en eindelijk zeer snel afnemende.

Gelijk de ziekte zich in hare ontwikkeling eerst langzaam vertoond had en daarna snel was toegenomen, even zoo was haar afnemen in bijzondere perioden eerst langzaam, dan snel [illegible]rende. De geschiedenis der ziekte duidt aan, dat de oorzaak der ziekte allengs de ligchamen der menschen voorbereidde, en vooral velen voor de ziekte vatbaar gemaakt, [illegible] werkende oorzaak [illegible] aangetast, [illegible] ontwikkeling en sterfte toenam. Verder [illegible] omdat nog velen vatbaar waren, [illegible] de oorzaak verminderde, en eindelijk [illegible] dering om dat én de werkende oorzaak [illegible] vatbare voorwerpen minder waren. [illegible] [illegible], als kermissen, vereenigingen van menschen en dergelijken, kunnen derhalve niet als oorzaken van dezen volksramp worden aangenomen [illegible] die [illegible] regelen werkzaam waren, — krachten, waarvan wel de aard onbekend is, maar waarvan men weet, dat zij door hoogere hand bestuurd, door menschelijke wijsheid en voorzorgen niet waren af te wenden.

De geschiedenis der ziekte, ook in die andere plaatsen, als Rotterdam, Leiden en Leeuwarden is waargenomen, schijnt deze zienswijze geheel te bevestigen.

Zeiden wij hiervoren reeds, dat in [illegible] de Heeren geneeskundigen in de [illegible] meesten ijver en zelfopoffering hunne moeijelijke pligten hadden volbragt, en daardoor toonden het gewigt van hunne edele roeping in deszelfs geheelen omvang te bevatten, ook in de stad Utrecht waren de geneeskundigen met niet minder ijver en volharding werkzaam. De wijk-Doctoren waren Prof. de Fremerij, de Doctoren Snijck, van Koten, Onkkaas, Oudenhof, de Ridder, Haertog, Kolert, Schot, Dompeling, van den Heuvel, Becken, Kops, van Schermbeek, Taats, Broers, Koning en Kroonwinkel; benevens de medische kandidaten Vermeulen en Delmonte Lyon. Meer bepaaldelijk voor het hospitaal Prof. de Fremerij en de Doctoren [illegible]

De Hoofdcommissie [illegible] bestond uit Heeren Burgemeester en Wethouders, Prof. P. J. I. de Fremerij, Doctor Kops en den Heer W. A. Beers als Secretaris.

De geestelijke zusters, behoorende tot de orde van St. Vincentius de Paulo, en de gereformeerde liefde-zusters verzorgden de lijders met onbezweken moed en liefdevolle zelfopoffering.

De Commissie van onderstand te Utrecht, bestaande uit de Heeren Hinlópen, Metelerkamp en Walland, was onvermoeid werkzaam om den algemeenen nood te lenigen.

Belangrijke sommen werden door de gegoeden uit eigen beweging aan deze Commissie ter hand gesteld.

Elke stand der maatschappij beijverde zich om naar vermogen den penning af te zonderen, die den lijder, den natuurgenoot hulp en verzachting kon aanbrengen!

Treurig was ons de vermelding van den [illegible] ramp, die dit gewest heeft getroffen; [illegible] echter is het ons geweest, daarbij zoo vele blijken van algemeene menschenliefde, christelijken zin en belangelooze hulpvaardigheid te kunnen opgeven.

Aangaande den dom[illegible] te Utrecht is ons het navolgende medegedeeld: Krankzinnigen gesticht.

[illegible] 1849 [illegible] Directie [illegible] jaren. — De Directie [illegible] Heeren [illegible] Taats van Amerongen [illegible] houwers, wier ijverige pogingen [illegible] der belangen van het gesticht [illegible] toegepast [illegible] geene [illegible] aangevuld [illegible] 1849 [illegible] aantal [illegible]

68 vrouwen,
waarvan ingekomen 19 mannen
9 vrouwen.
Hersteld of verbeterd, is het gesticht verlaten door
10 mannen
6 vrouwen,
waartegen [illegible] overstaat het getal van overledenen 10 mannen
10 vrouwen,
welk [illegible] getal overledenen is ontstaan door [illegible] in het gesticht geheerscht hebbende cholera, aan welke ziekte zijn overleden 8 mannen
7 vrouwen.

Met lof kan worden melding gemaakt van den ijver en de onvermoeide zorgen, waarmede de geneesheer van het gesticht deze ongelukkigen heeft behandeld, en waarmede de Directeur en Directrice met al de overige suppoosten hen hebben verzorgd en opgepast.

De [illegible] verspreiding der ziekte heeft men getracht, door [illegible] spoedige en algeheele afzondering der aangetasten van de overige patienten en derzelver plaatsing in afzonderlijke ziekenzalen, [illegible]

Op den 1 Januarij beliep de bevolking van het gesticht een getal van 111 patienten, 61 mannen en 50 vrouwen, bij welke over het algemeen een rustige geest en lust tot het verrigten van eenig werk heerschende zijn.

Door eenige plaatselijke Besturen werd ons te kennen gegeven, dat in andere Provinciën voor de verpleging van behoeftige krankzinnigen [illegible] subsidie werd verleend, en werden wij dien ten gevolge verzocht om, daarwegens [illegible] den Minister van Binnenl. Zaken [illegible].

Op onze daartoe betrekkelijke [illegible] werd ons door [illegible] Minister geantwoord, dat op de staatsbegrooting [illegible] in de verpleging van behoeftige krankzinnigen een post is uitgetrokken, [illegible] voor zoo verre die daartoe toereikend is, [illegible] bijdrage van rijkswege, doorgaans ten bedrage van ƒ 40 's jaars voor iederen verpleegde wordt [illegible], in geval gelijke verstrekking plaats heeft uit de Provinciale fondsen.

Het doel dezer [illegible] daarmede de [illegible] te bevorderen. — Dit doel in [illegible] een algemeen maatschappelijk belang voort te staan, [illegible] een post op de [illegible] grooting te brengen.

Wij zullen dit voorstel, nader toegelicht, aan deze vergadering voordragen.

Cultuur van woeste gronden.

De ontginning van woeste gronden wordt gedurig voortgezet. In het afgeloopen jaar zijn wederom verscheidene aangiften gedaan en het getal bunders, welker ontginning in het afgeloopen tijdvak is voltooid, en waarvoor naar aanleiding der wet van 6 Junij 1840 Staatsbl. No. 7 vrijdom van grondlasten is toegekend, bedroeg 38 bunders, 77 roeden, 66 ellen. [illegible] ontginningen hebben plaats [illegible] in de gemeenten Amersfoort, Maartensdijk, Soest en de Vuursche.

Verveeningen.

De toepassing van het Reglement op de veenderijen vindt hier en daar, voornamelijk in de veendistricten Loosdrecht en Loenderveen, nog tegenkanting. De oorzaken dezer tegenkanting komt ons voor, voornamentlijk daarin gelegen te zijn, dat deze districten, vroeger tot het gewest Noord-Holland behoord hebbende, in de bepalingen van het reglement minder overeenkomst vinden met de in die districten aangenomen vormen en gewoonten. Daarenboven [illegible] verschillend en het was derhalve te voorzien, dat een [illegible] reglement hier en daar in de toepassing bezwaren zoude ondervinden; dit betreft voornamenlijk de bepalingen omtrent de breedte der zwetten, de legakkers, de voorgronden, den afstand der verveeningen van de dijken, enz. Bij de vaststelling van het reglement waren deze bezwaren reeds voorzien, en het was daarom, dat in hetzelve het art. 25 werd opgenomen, waarbij aan Gedeputeerde Staten werd overgelaten om, daar waar de toepassing van het reglement, zoo als het daar lag, in [illegible] veenderijen bezwaren moest ontmoeten, dat [illegible] deszelfs algeheele toepassing voornamenlijk in [illegible] veenderijen minder doelmatig zoude zijn, na verhoor van de veenderijbesturen plaatselijke wijzigingen [illegible] der breedte van de zwetten, legakkers, enz. vast te stellen. Bij de tegenkanting, welke het reglement derhalve speciaal in de districten van Loosdrecht en Loenderveen ondervond, werd door ons herhaaldelijk het veenderij-bestuur uitgenoodigd, om voor zoo verre de toepassing der art. 22, 23 en 24 daar ter plaatse zwarigheden mogt ondervinden, die te willen opgeven, opdat wij daardoor in de gelegenheid gesteld zouden worden, die bezwaren uit den weg te ruimen door de wijziging dier artikelen met betrekking tot die speciale veenderijen. — Aan die uitnoodigingen is echter niet voldaan, maar wel zijn er adressen ingekomen en zelfs bij de Hooge Regering ingezonden, waarbij, zonder opgave van bepaalde grieven, maar in algemeene termen, het reglement van ongrondwettigheid, van verkrachting van eigendomsregt, enz. werd beschuldigd. In dezen stand van zaken bleef, naar ons oordeel, het reglement, zooals het daar was, van toepassing en de handhaving van deszelfs bepalingen, die dus ook in die oude veenderijen geene wijziging hadden kunnen verkrijgen, veroorzaakte de procedures van het openbaar ministerie tegen de overtreders van het reglement, welke bij verschillende instantien behandeld, thans nog voor den Hoogen Raad aanhangig zijn.

Intusschen heeft de zaak thans, hoezeer de uitspraak van den Hoogen Raad nog niet is gevolgd, eene gunstige wending genomen. Althans het veenderijbestuur, en ook een aantal veenlieden in de gemelde districten, hebben zich in April dezes jaars aan ons geadresseerd met het verzoek, om bepaalde wijzingen in de gezegde artikelen van het reglement. Naar de informatien van het veenderijbestuur verkregen, zouden die wijzigingen wel niet in het algemeen kunnen worden toegestaan, doch op sommige bepaalde plaatsen zonder eenig bezwaar kunnen worden toegekend, terwijl dezelve in enkele gevallen zouden moeten gepaard gaan met eenige bepalingen en voorzorgen, ten einde eventuele schade aan de dijken en wegen te voorkomen. Wij gelooven, dat langs dezen weg de bestaande bezwaren zullen kunnen worden opgeruimd, zonder dat daaronder het doel van het reglement, om namelijk de verveeningen binnen zekere grenzen, door het algemeene welzijn gevorderd, te beperken, zal behoeven te lijden.

[illegible] volstrekt noodig zijn [illegible]

Immers, het verveenen is eene eigenaardige exploitatie van den grond, waardoor deze laatste [illegible]

Zoolang de verveening duurt, werpt die buitengewone winsten af, maar ook daarmede heeft alle winstgevendheid opgehouden, en de uitgestrekte eenzame waterplas ligt daar, zonder iets meer op te leveren. Onnoemelijke kosten worden er dan gevorderd om dien waterplas weer droog te maken en wederom in vruchtgevenden grond te herscheppen; wat [illegible] dan dat met de verveening het eene geslacht al het voordeel van kapitaal en renten opteert, en aan de nakomelingschap alle de lasten overlaat. — Het bewijs dezer stelling ligt daadwerkelijk voor ons. — Men bezoeke slechts die streken, waar reeds voorlang de verveeningen zijn aangevangen en voortgezet. De armoedige hutten der bewoners en de onafzienbare waterplassen doen ons zien, dat daar alles, kapitaal en vrucht, is verbruikt en aan den nakomeling niets is overgelaten, en toch waren die streken eertijds bewoond en bebouwd, en getuigden van eene ongemeene welvaart!

Het is derhalve van eene volstrekte noodzakelijkheid, dat de autoriteit, welke geroepen is om deze exploitatie te regelen, zich voorstelle om aan dezelve den waarborg te [illegible], dat niet alles verloren ga, maar eenig vooruitzigt blijve, dat dit verbruikte kapitaal eenmaal, althans gedeeltelijk, wederom worde te voorschijn gebragt. Daarom heeft men een fonds van waarborggelden daargesteld, om daaruit de lasten, waarmede de grond was verpligt, te kunnen voldoen, zoo als dijk- en polderlasten, enz.; daarom heeft men een fonds van consignatie-penningen bepaald, om daarmede dijken en ringkaden te versterken, en daardoor eventueel, de droogmaking van den polder te bevorderen. Derhalve deze zijn er nog andere voorzorgen noodig, namenlijk om den waterplas, ten gevolge der verveening ontstaan, zoo min mogelijk schadelijk te doen zijn voor de aangrenzende landerijen, dijken en wegen; [illegible] niet voetstoots [illegible] weggeveend, maar legakkers zouden [illegible] gelaten; daarom heeft men de breedte [illegible] en den afstand be-

paald, op welke de verveening van de dijken en wegen verwijderd behoorde te blijven, omdat anders deze dijken en wegen zouden worden ondermijnd, en mede in den waterplas wegzinken. — Daarom is bij dit alles bepaald, dat geene verveening voor het vervolg zal worden geoctrooijeerd, zonder dat tevens een plan tot bedijking wordt overgelegd, ten einde daardoor den grondslag te leggen, dat de veenderij eenmaal geheel uitgeveend zijnde, de aanvankelijk noodige voorwaarden zouden aanwezig zijn om de droogmaking van den polder mogelijk te maken.

Dit alles waarborgt onzes inziens het reglement.

Het kon echter zijn, dat men met het oog op het verkrijgen dezer waarborgen gevestigd, eenigzins te ver ware gegaan, en daardoor de lasten, welke men den verveener had opgelegd, zoodanig had verzwaard, dat daarom de verveening moest worden nagelaten en derhalve deze tak van industrie niet meer zoude voldoen aan de plaatselijke behoefte aan het fabricaat, (de turf), of althans dat deze tak van industrie in dit gewest niet meer met [illegible] Wij gelooven echter niet, dat zulks het geval is; naar onze beschouwing blijft de exploitatie van den veengrond bij de vele lasten, welke het reglement den verveener oplegt, nog altijd eene winstgevende [illegible].

Wij hebben getracht, in dit kort bestek, een overzigt der zaak te geven. Bij het reglement heeft men zoo veel mogelijk het algemeen belang met het bijzonder belang der ingezetenen trachten in overeenstemming te brengen. Hetzelve mogt niet of daar in de toepassing nog eene harde zijde hebben, deze zoude weg te nemen zijn, althans men van wege de veenderij-besturen door eene bescheidene en duidelijke uiteenzetting der bezwaren, van derzelver gegrondheid kan worden overtuigd, gelijk dit al reeds heeft plaats gehad door de aanpassing van het reglement, door UEd. Gr. Achtb. in het voorleden jaar vastgesteld, en goedgekeurd bij koninklijk besluit van 15 October 1849, n°. 41, ten gevolge waarvan de veenlieden in het genot zijn getreden der renten der ingebrachte consignatie-penningen.

Bij de regering schijnt het voornemen te bestaan om de verordeningen op de verveeningen te herzien [illegible] Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche zaken heeft ons advies gelieven te vragen omtrent de algemeene regelen, die door eene wet op de verveeningen van lage gronden zouden behooren te worden behartigd.

Wij hebben bij die gelegenheid de vrijheid genomen, Z. Exc. gemelden Minister te kennen te geven, dat in het algemeen de uitoefening van het private eigendomsregt behoort te worden beperkt in alle die gevallen, waar deszelfs vrije en onbelemmerde uitoefening het algemeen belang zoude schaden, en derhalve eene doelmatige wet op de verveeningen zoodanige bepalingen behoorde te bevatten, waardoor zooveel mogelijk de nadeelen werden voorgekomen, welke aan den Staat en de algemeene welvaart worden toegebragt door het onttrekken der gronden aan de gewone productie, ten gevolge van het uitveenen derzelve, waardoor zij tot water worden gebragt, en verders zoodanige bepalingen, waardoor het voordeelig werd verzekerd, dat zoodanige uitgeveende gronden eenmaal weder door droogmaking aan derzelver natuurlijke bestemming zouden kunnen worden teruggegeven.

Wat de bijzondere vragen betreft, ons door Z. Exc. gemelden Minister ter beantwoording voorgesteld, door welke magt de vergunning tot verveening zou moeten worden verleend, en welke voorwaarden behooren te worden opgelegd zoowel aan hen, die daartoe vergunning erlangen, als aan anderen, die door de uitvoering van werken in veenpolders worden gebaat, hebben wij te kennen gegeven, dat de vergunning tot verveening in het algemeen zoude moeten worden verleend door den Koning, aangezien alleen het hoogste gezag in den Staat op het standpunt is geplaatst, om de redenen tot al of niet vergunning, welke niet altijd van plaatselijken maar soms van algemeenen aard zijn, te kunnen beoordeelen; dat verder de vergunning nimmer diende te worden gegeven dan onder de voorwaarde van behoorlijke bedijking der gronden en de daarstelling van de noodige fondsen om die bedijkingen daar te [illegible] den te onderhouden, en op die wijze eene [illegible] ast van droogmaking mogelijk te maken [illegible] de reglementaire

verordeningen omtrent de wijze van verveenen aan de Provinciale Staten zouden moeten worden opgedragen, aangezien deze verordeningen naar de locale omstandigheden dienen te worden ingerigt en gewijzigd, en daarvoor bezwaarlijk algemeene regelen zijn vast te stellen.

Tot herstel van het kerkgebouw der Hervormde gemeente van Schalkwijk, is door ons eene subsidie uit de Provinciale fondsen toegelegd van *f* 400. — Kerkelijke Zaken.

Tot verbetering van de pastorij der Hervormde gemeente te Oud Loosdrecht, eene subsidie van *f* 600.

Tot herstel der pastorij van de Hervormde gemeente te Vleuten, eene subsidie van *f* 200.

Tot verbetering van het kerkgebouw der Hervormde gemeente te Tienhoven is door ons de vroeger toegelegde subsidie van *f* 533 tot op *f* 800 verhoogd, uit aanmerking, dat door voormelde gemeente tot voorschreven einde geene rijks-subsidie is verkregen.

Voor de Israëlitische gemeente te Veenendaal bestaat de behoefte aan eene synagoge, waarvan de kosten [illegible] op *f* 5060, terwijl de aankoop van den daarvoor benoodigden grond *f* 1400 vordert. Op de daartoe gedane aanvrage hebben wij aan voormelde kerkelijke gemeente het vooruitzigt gegeven op eene provinciale subsidie van *f* 1000, wanneer zal gebleken zijn, dat door de gezegde gemeente toereikende fondsen zullen worden bijeengebragt, om het kerkgebouw op bovengemelden voet daar te stellen.

Tot herstel van het kerkgebouw der Roomsch Catholieke gemeente te Benschop is door ons eene subsidie verleend van *f* 500, welke som, gevoegd bij die, ten voorleden jare voor dat gebouw verstrekt, thans genoegzaam is om hetzelve naar den eisch te verbeteren.

Voor de Willebrorduskerk te Utrecht *f* 500.

Aan Heeren kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde gemeente te Utrecht hebben wij, op de deswegens gedane aanvrage, autorisatie verleend tot den openbaren verkoop van zekere huizinge te Utrecht, wijk B, no. 490, tot eenen prijs van *f* 1250, onder de voorwaarde van belegging der kooppenningen bij inschrijving op een der grootboeken van de nationale schuld.

Voorts is door ons aan kerkvoogden der Hervormde gemeente te Blauwkapel [illegible] ming van *f* 550, tegen 4 pct. en eene jaarlijksche aflossing van minstens *f* 50, ten einde daarmede verder te bestrijden de kosten van reparatie van hun kerkgebouw.

Tot aanvaarding van legaten aan kerkelijke instellingen besproken, zijn door Z. M. de navolgende autorisatien verleend:

Aan het R. Cath. kerkbestuur van Breukelen, tot aanvaarding van een legaat ad *f* 3000, van wijlen den Heer W. Offerman.

Aan kerkvoogden der Hervormde gemeente te Maarssen en Nieuw Maarsseveen, tot aanvaarding van een legaat ad *f* 400, van wijlen de Heer P. van Henningen.

Z. Exc. de Minister van Buitenl. Zaken, voorloopig belast met het bestuur van het Departement voor de Zaken der R. Cath. eeredienst, heeft bij missive van 25 Feb. ll. het verlangen te kennen gegeven, dat bij te verleenen autorisatien aan kerkbesturen, tot het aanvaarden van legaten of het verkoopen van goederen en aflossingen van kapitalen, steeds in het oog mogt worden gehouden, dat zoodanige autorisatien niet worden verleend dan onder de bepaalde voorwaarde van wederbelegging der kapitalen, en de daarvan komende gelden in geen geval behooren te worden gebezigd ter voorziening in gewone of buitengewone behoeften, — dat het ook dan, wanneer goederen of fondsen, zonder aanwijzing van bepaalde [illegible] lijksche lasten aan kerken zijn vermaakt, [illegible] te min in den aard van zoodanige making [illegible] ligt, dat zij rentgevend blijven, ten einde [illegible] kerkekas daaruit vaste inkomsten erlange, [illegible] dmaking harer doorloopende uitgaven.

Ofschoon door Z. Exc. [illegible] den Minister, daartoe herinnerd, hadden [illegible] ons reeds vroeger striktelijk aan dit beginsel [illegible] ouden, en hetzelve meermalen, voornamelijk [illegible] met betrekking tot de administratien der [illegible] ngen van liefdadigheid gehandhaafd, — [illegible] gd, dat vooral bij de toenemende behoeften der instellingen, eene langzame verbrokkeling van hunne fondsen, noodlottige gevolgen zoude hebben.

[illegible] van onze [illegible] om dit beginsel te [illegible] is echter door sommige kerkelijke aanbesturen niet aan die voorwaarde voldaan, en hebben wij [illegible] bedenkingen daaromtrent in het [illegible] den Minister van Binnenlandsche Zaken [illegible] medegedeeld.

Brandblusch-middelen.

De [illegible] brandbluschmiddelen in de steden en gemeenten dezer Provincie bevinden zich, over het [illegible] in een voldoenden staat. De [illegible] besturen zorgen doelmatig voor derzelver onderhoud, en tevens voor de oefening van het daarbij dienstdoende personeel.

In het afgeloopen jaar hebben geene bijzondere aanschaffingen van nieuw materieel plaats gehad, alleen zijn in [illegible] eenige [illegible] vernieuwingen aan de aanwezige perspomp aangebragt, en [illegible] gevolge [illegible] gemeente in [illegible]

Maten en gewigten stelsel.

[illegible] der maten en gewigten hebben in het afgeloopen jaar geregeld plaats gehad.

[illegible] de [illegible] van bevordering der Arrondissements-ijkers en de verantwoording der ontvangen [illegible], is in allen deele gevolg gegeven.

Bij Koninklijk besluit van 18 December 1849, No. [illegible], is eene wijziging daargesteld omtrent de bepalingen vervat in het besluit van [illegible] December 1834, Staatsbl. No. 46, [illegible] gebruik van oud vaatwerk, [illegible] tevens tot maat [illegible] door verkoop [illegible] wordt [illegible] de verzoeken van [illegible], enz., vergund, dat het [illegible] door de bevoegde ambtenaren [illegible], en alzoo na eene [illegible] in gebruik te houden.

[illegible] Arrondissements-ijker te Amersfoort [illegible] eenige bedenkingen aan ons medegedeeld [illegible] in de verschillende [illegible] lijk betreffende [illegible]

1. op het bedrag der [illegible], de ongelijkmatigheid in de bepaling van het ijkloon, en het af-[illegible] tonnematen.

2. op de ongelijkmatigheid van het ijkloon, ten aanzien der verschillende gewigten.

3. op het wenschelijke van eene wijziging der [illegible] dat de fabrikanten [illegible] op [illegible] gewigten te stellen, [illegible] is voorgeschreven [illegible]

4. op het wenschelijke eener bepaling, dat van [illegible] het ijzer gewigt [illegible] alleen stukken van een [illegible] gewigt [illegible] mogen worden geijkt.

[illegible] dat belang [illegible] aan Z. Exc. [illegible]

Grensscheiding der Provincie.

[illegible] eene Provincie het verlangen te kennen gegeven [illegible] dat in hare grenzen eene verandering [illegible] den Minister van Binnenlandsche Zaken aanleiding gegeven [illegible] te vragen, of eene verandering [illegible] van ons gewest noodig of wenschelijk [illegible] Heer Minister ge-[illegible] het [illegible] bekend onder den naam [illegible] Geldersche [illegible] behoorende tot de gemeente Ede, aan [illegible] gemeente Veenendaal, [illegible] dit gewenscht [illegible] Immers [illegible] alhoewel [illegible] groot [illegible] tot eene [illegible] Provincie behoort [illegible] aanleiding zoowel tot [illegible] moeijelijkheid [illegible] administratie dier gemeente [illegible] ongerief voor de ingezetenen van het Geldersche [illegible] — Overigens [illegible] het [illegible] betreft [illegible] regeling der grenzen op enkele punten, gelooven wij, dat bepaaldelijk de derden Schaepenmeel en Heevelaken, welke vroeger ook tot dit gewest hebben behoord, [illegible] met [illegible] een gedeelte hebben uitgemaakt van het [illegible] der Zuiderzee, [illegible] het belang dier gemeenten zelve aan deze Provincie zouden kunnen worden [illegible] [illegible] van Z. [illegible] den gemelden Minister, daartoe [illegible] hebben wij gemeend [illegible] te mogen nemen [illegible] aan Z. Exc. te [illegible] gegeven.

[illegible] grensteekenen tusschen deze Provincie en het [illegible] (tot Noord-Holland behoorende) [illegible] zijnde, hebben wij [illegible] eene correspondentie gevoerd met Heeren Gedeputeerde Staten van gemeld gewest, waarvan het [illegible] geweest, dat de [illegible] hunner [illegible] zal [illegible] door [illegible] van steenen palen op de [illegible] punten [illegible] geschieden. De [illegible] dezer werkzaamheden, welke voor rekening [illegible] plaats hebben, is [illegible] opgedragen aan den Heer [illegible] Ingenieur Verificateur van het kadaster te Utrecht.

Kadastrale [illegible]

[illegible] voltooijing wij bij ons vorig verslag gewaagden, [illegible] het licht [illegible] kaart, waarvan [illegible] goed is [illegible] de [illegible], is vervaardigd op eene schaal van 1 tot 50,000. Op dezelve zijn vele bijzonderheden aangewezen, en op vele plaatsen [illegible] opzigt tot het nulpunt [illegible] Amsterdamsche peilschaal (A.P.) aangeduid. De [illegible] verdeeld in graden [illegible], lengte en breedte, [illegible] in mijlen [illegible] van 1000 [illegible] der [illegible] meridiaan, loopende door den [illegible] van Utrecht, en bij een perpendiculair op die lijn, [illegible] door dat punt gaande. Behalve de lengte en breedte der plaatsen, kan alzoo derzelver afstand tot die lijnen [illegible] worden: terwijl de verdeeling overigens het voordeel aanbiedt, van rondom ieder blad eene schaal aan te treffen.

Het exemplaar der kaart, bevattende vier bladen [illegible] tegen [illegible]

Ofschoon de aanzienlijke kosten aan deze kaart [illegible] kunnen worden gedekt, is het ons echter aangenaam te vermelden, dat vele autoriteiten, collegien, ambtenaren en particulieren op dezelve hebben ingeschreven, en alzoo het nuttige en doelmatige van het besluit dezer vergadering, om eene [illegible] lijke kaart te doen vervaardigen, [illegible]

De [illegible] kosten der kaart hebben bedragen [illegible]

Tot [illegible] 150 exemplaren gedebiteerd.

Middelen van vervoer.

Voor de navolgende diensten is concessie verleend:

Aan A. van Nimwegen, voor eene derde diligence-dienst tusschen Amersfoort en Utrecht.

Aan [illegible] van Vaaren, voor eene diligence-dienst tusschen Gouda en Utrecht.

Aan H. [illegible] eene diligence-dienst tusschen Woerden en Utrecht.

Aan J. W. de Groot, voor eene diligence-dienst, tusschen Vreeswijk en Utrecht, in verband met de [illegible]

[illegible] en Loos is vergund, om voor hunne diligence-dienst tusschen 's Gravenhage en Utrecht ligtere rijtuigen van negen [illegible] in plaats van met drie paarden.

De diligence-dienst van J. P. Koens en H. O. van Mourik, tusschen Utrecht en Gorinchem, welke tijdelijk was gestaakt, heeft geheel opgehouden.

In de diligence-dienst zijn in den loop van 1849 [illegible] twee klagten ingekomen, [illegible] A. van Nimwegen, als ondernemer [illegible] diligence-dienst tusschen Amersfoort en Utrecht, de [illegible] ingeschreven te Utrecht, [illegible] het [illegible] eener plaats [illegible] te laat [illegible] der [illegible] en het weigeren van [illegible] de andere, ingeschreven te Amersfoort [illegible] de berekening van [illegible] of vervolging [illegible] gevonden, terwijl de [illegible] boek, [illegible]

[illegible] is tegen denzelfden ondernemer proces-

verbaal opgemaakt, wegens het opnemen van passagiers boven het bepaald getal, en aan den Heer Officier van Justitie ter vervolging ingezonden.

[illegible] Pad van [illegible] vergunning het [illegible] eener stoomboot [illegible] van Utrecht door [illegible] wijk en verder [illegible]. De inwilliging van het gevraagde afhankelijk [illegible] zijnde van vooraf te nemen proeven, [illegible] [illegible] lijden [illegible] bewegingen [illegible] gemaakt [illegible] verzoek afgetien [illegible].

[illegible] zijn [illegible] concessie ingediend, waarop door ons [illegible] zal het [illegible] plaats hebben [illegible] vaarten [illegible] aan Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken kenbaar gemaakt.

De dienst op den Rijnspoorweg [illegible] plaats [illegible] [illegible] plaats gehad.

Begrooting der kosten van huishoudelijk bestuur der Provincie en algemeene begrooting der inkomsten en uitgaven derzelve.

De [illegible] huishoudelijk Bestuur der Provincie zijn voor het jaar 1850 uitgetrokken ter somma van [illegible].

De algemeene begrooting der [illegible] voor 1850 is, zoo als dezelve door de Provinciale Staten [illegible] bedrage van [illegible] is vastgesteld, bij Koninklijk besluit van 20 December 1849 no. 44, goedgekeurd.

Ten gevolge der autorisatie der Provinciale Staten in [illegible] jaar [illegible] hebben wij de dienst van den Provincialen Waterstaat [illegible] geregeld. Voor zoo verre de daarvoor benoodigde sommen niet uit de betrekkelijke posten der begrooting konden gevonden worden [illegible] ten gevolge van de machtiging der vergadering van [illegible] jaar, daarvoor [illegible] verkregen bij Z. M. besluit van 11 Maart 1850, no. 89, [illegible].

Door den [illegible] belast met het beheer der Provinciale fondsen [illegible] opgemaakt:

De 2de of laatste suppletoire rekening van 1846;

De 1ste suppletoire rekening van 1847;

De 1ste rekening van 1848.

Deze rekeningen zijn reeds voor lang aan [illegible] de Algemeene Rekenkamer te worden opgenomen en gesloten.

De [illegible] van het beheer geschiedt [illegible] en regelmatig.

Krachtens de wet van 29 Julij 1848, Staatsblad n°. 33, is aan de Provincie door het Rijk terug betaald de som van [illegible], voor het te veel gekorte voor kwade posten op de provinciale opcenten der personele belasting over het dienstjaar 1846/47, welke som ten bate der provinciale fondsen is geboekt op het dienstjaar 1847.

Gemeente-finantiën en plaatselijke belastingen.

De Gemeenterekeningen over 1848 zijn door ons [illegible] nagezien en [illegible]. De door ons gegevene voorschriften, bij onze circulaire van [illegible] September 1848 no. 28, hebben een gunstigen invloed gehad en de regelmatigheid der gemeentelijke comptabiliteit bevorderd.

Door de Algemeene Rekenkamer [illegible] van onderzoek [illegible] de gemeente-rekeningen der stad [illegible] der gemeenten Oudhuizen en Portengen, [illegible] onderzoek heeft de gemelde Rekenkamer geene bedenkingen [illegible].

Ten aanzien der Gemeente-Financiën zijn de navolgende bijzonderheden te vermelden:

De stedelijke belasting op de huurwaarde der gebouwde eigendommen te Utrecht is niet langer dan over het jaar 1849 geheven. [illegible] is door den Raad dier stad vastgesteld eene plaatselijke belasting op de bovenstaande opcenten het Rijk [illegible] belasting, bij Koninklijk besluit van 18 [illegible] 1850 no. 42 [illegible] voor den tijd van [illegible] goedgekeurd.

De ge[illegible] Koninklijk besluit van 22 Augustus [illegible] tot de heffing eener [illegible] landsch gedistilleerd [illegible] opcenten [illegible] buitenlandsche likeuren [illegible] 20 opcenten [illegible] op de [illegible] sommen van den rijks[illegible].

De menigvuldige fraudes, door [illegible] van buitenlandsch gedistilleerd, [illegible]

in te voeren, heeft de aanleiding [illegible] bestuur op het invoeren der [illegible] belasting gevestigd.

Door ons zijn in het afgeloopen [illegible] keurd het Reglement op de heffing der [illegible] de honden te Jutphaas, welke belasting [illegible] toriseerd bij Koninklijk besluit van 24 Sept. [illegible] no. 71, en

Brandblusch-middelen.

het Reglement op de heffing der belasting [illegible] de huurwaarde der gebouwen te [illegible].

De gemeenten [illegible] en [illegible], welke in 1849 van plaatselijken omslag hebben [illegible] voeren, de eerste tot bedrage van [illegible], de tweede tot bedrage van [illegible] uitgaven [illegible] een [illegible].

In de gemeente [illegible] vraagd, ten gevolge van gunstigere [illegible] den niet behoeven geheven te worden.

Wegen en stedelijke uitgaven.

De finantiën der stad [illegible] in [illegible] in 1849 ruim ƒ 2000 kunnen besteed worden tot buitengewone stedelijke werken.

Ook van de gemeente [illegible] stige [illegible] worden gemaakt, [illegible] en 1850 zijn ƒ 2100 uit de gemeente [illegible] op het grootboek der nat. schuld belegd [illegible] worden.

[illegible] slag [illegible] en te [illegible]

In de gemeente Loenersloot [illegible] 1850 tot ƒ 700 verhoogd.

In de gemeente [illegible] tot ƒ [illegible]

[illegible] Maarssen [illegible] tot ƒ [illegible]

[illegible]

In de gemeente [illegible] Langerak [illegible]

In de volgende gemeenten [illegible] den omslag voor 1850 verhoogd, en als volgt:

In de gemeente Doorn tot ƒ 700.

» » » Hamelen tot ƒ 1600.

» » » Veenendaal tot ƒ 2000.

» » » Walverhorst tot ƒ 310.

[illegible] vermogen der belastingschuldigen tot grondslag genomen.

In 1848 was het bedrag der [illegible] gemeenten der provincie [illegible] ƒ [illegible]

In 1849 in 63 gemeenten [illegible]

Bij ons rapport van 1848 [illegible] het bedrag [illegible] gemeente [illegible] uit de vergelijking der [illegible] [illegible] de vernieuwing der [illegible]

Geldleening der Provincie.

[illegible] eener geldleening van ƒ [illegible] tegen eene rente van 4 pct. en eene [illegible] bij transactie [illegible] eigendom van [illegible] door ons [illegible] Behoorlijk [illegible]

Onderwijs-belastingen.

[illegible] 1848 [illegible] de daarvan [illegible] [illegible] wenschelijke [illegible]

	1848.	1849.	Vermeerdering.	Vermindering.
Zegel.	f 504[illegible]	f 51889.18[5]	f 1475.90	„
Registratie.	- [illegible]1[5]	- 144784.22[5]	„	[illegible]
Griffie.	- 1428.41	- 1275.[illegible]	„	[illegible]
Hypotheken.	- 20576.48	- [illegible]	„	[illegible]
Successie.	- 228213.96[5]	- 110[illegible]	„	[illegible]
Totaal.	f 488719.[illegible]	f [illegible]	f 14[illegible]	f 184717.05[5]
Opcenten.	- 183827.37[5]	- [illegible]	„	[illegible]
Totaal.	f [illegible]	f 443[illegible]	f 1475.[illegible]	[illegible]

[illegible] op het zegel en de verminde[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] hypotheken [illegible] door mindere belangrijke eigendoms overgangen; — die op de successieregten, door min[illegible]

[illegible]

[illegible] Directien [illegible] en daarvoor in de plaats gesteld Directien van de Registratie en Domeinen in [illegible] Directiën der Indirecte Belastingen te Amsterdam en te Utrecht. 's Gravenhage en Rotterdam. [illegible] en Drenthe Nijmegen en Zwolle. [illegible] tot eene Directie vereenigd [illegible] Directeur der [illegible] medegedeeld.

KADASTRAAL INKOMEN.		OPCENTEN.							
Gebouwde eigendom.	Ongebouwde eigendom.	[illegible]	Totaal.	2 voor kwade posten.	18 buitengewone [illegible]	6 voor de Prov.	voor de [illegible]	Totaal Generaal.	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	621,30
[illegible]	2,384,375.29	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	2,382,995.01	186,0[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	2,383,1[illegible]	186,662.86	300,344.85	493,007.71	9,860.15	88,741.40	29,580.39	24,650.47	645,840.10

Dienst.	HOOFDSOM.	OPCENTEN.			TOTAAL.
		20 voor 't Rijk	6 voor de Prov.	7 voor de Gem.	
1846—47	384,886.74	76,[illegible]	21,[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]—48	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]—49	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Die van het Patentregt:

[illegible]

[illegible] de belastbare waarde der gebouwde eigendommen gedurende de laatste jaren steeds vermeerderd is geweest, niettegenstaande vele vrijstellingen [illegible] is een gevolg van verstrekte vrijdommen voor [illegible] gebouwen.

[illegible] waarde der ongebouwde eigendommen [illegible] waar van men zich [illegible] zou kunnen geven, omdat [illegible] voor [illegible] konden.

[illegible] oorzaken [illegible]:

[illegible] hersteld [illegible]

[illegible] stelling van 12 [illegible] 1826 [illegible] eigendommen van visscherijen op rivieren [illegible] kanalen, in [illegible] van 1847,

c. het onbelast [illegible] worden van gronden tot 's lands verdediging [illegible] gebezigd;

d. aanspoelingen [illegible] de Zuiderzee en de Lek.

[illegible] te dezer gelegenheid [illegible] ongepast [illegible]

[illegible] door den eigenaar van [illegible] de [illegible] bij [illegible] gemeenschappelijke [illegible] gevolgen der [illegible] schade [illegible] verstoken van de [illegible] bij [illegible] door verzuim [illegible] aangifte, de veranderde [illegible] Provincie en [illegible] gevolge der [illegible] van de Hooge Gerigtshoof [illegible] 1849 [illegible] van verschijning [illegible] en aan [illegible] bij vergelijking [illegible] nieuwen [illegible] te doen overboeken [illegible] een groot aantal [illegible] eenmaal bij droogmaking tot vele moeijelijkheid zal leiden. De administratie heeft reeds [illegible] om [illegible] te verkrijgen.

Het al of niet uitoefenen van het kiesregt en verkiesbaarheid tot leden der eerste kamer kunnen [illegible] Voor de beoordeeling der welvaart van het gewest is het niet onbelangrijk [illegible] de personele belasting aangegeven [illegible] en [illegible]

Volgens de kohieren was het getal dienstboden in 1846 en 1849 als volgt:

Controles.	1e klasse.		2e klasse.		3e klasse.		[illegible]		4e klasse.		5e klasse.	
	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849
Amerongen	[illegible]	581	80	80	51	[illegible]	[illegible]	1407	47	40	4	1
Amersfoort	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	63	78	6	7
Breukelen	414	402	53	48	49	27	383	[illegible]	64	60	1	1
Utrecht	1645	1620	166	176	47	[illegible]	[illegible]	[illegible]	88	71	30	31
IJsselstein	267	378	29	36	25	11	1374	1301	[illegible]	[illegible]	1	2
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	303	296	42	42

Controles	Totaal 1846	1849
Amerongen	2073	2032
Amersfoort	1760	1824
Breukelen	1391	1381
Utrecht	[illegible]	[illegible]
IJsselstein	1755	1782
Totaal generaal	9131	9100

Het getal paarden was als volgt:

Controles.	[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]		[illegible]		5e klasse.		Totaal.		6e klasse Tientall.	
	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	1849	1846	49
Amerongen	76	84	[illegible]	11	48	44	46	[illegible]	[illegible]	89	177	164	472	442	1	2
Amersfoort	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	102	228	224	429	415	„	„
Breukelen	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	107	82	70	69	151	144	459	397	„	„
Utrecht	161	152	22	21	22	24	[illegible]	[illegible]	[illegible]	164	181	188	578	584	6	3
IJsselstein	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	203	67	77	122	121	487	510	1	1
Totaal	473	471	45	60	153	180	395	380	339	521	859	841	2405	2348	8	6

De dienstboden der 1e klasse hebben alzoo geene vermindering ondergaan [illegible] 1849 [illegible] hunne opgaven te doen [illegible] Evenzeer is dit het geval met de paarden [illegible] der eerste klasse, heeft de [illegible] gebezigd [illegible] daaruit mindere welvaart te besluiten, uit de [illegible] klassen [illegible] dat de [illegible] heid meerdere [illegible] gebezigd [illegible] de jaren 1847 en 1848 in [illegible] waren [illegible]; doch het jaar 1849 kan bezwaarlijk in vergelijking be-

Het bedrag van het patentregt is verminderd met f 1726 50° en f 7007 07°, dewijl men ...

Het getal reclames, waarop door ons is beschikt, was:

wegens de personeel belasting, dienst 1849/50		59
" het patentregt	"	75
gunstige beschikkingen zijn genomen op eerstgemelde		47
"	op laatstgemelde	37

Rust en vrede in den laatste ... tot eene vermindering van werklieden te concluderen ...

... afschrijvingen wegens het niet voorzien van paardenplaatsen ... 1e Nov. van het dienstjaar, zijn hieronder begrepen.

Onze voordragt, ten voorleden jare, aan de vergadering gedaan, tot het verleenen van pensioen aan de Provinciale waterstaats-beambten en het opdragen der geheele dienst der Provinciale werken aan de ambtenaren van den waterstaat, niet aangenomen ... de noodige maatregelen genomen ter voorziening van de dienst, en voor de waarneming derzelve aan de Heeren ambtenaren van den waterstaat voor de laatste helft van het jaar 1849 en de eerste zes maanden van het jaar 1850 zoodanige indemniteiten toegekend, als wij vermeenden in het belang der zaak noodig te zijn.

Wij zullen deswegens ter dezer vergadering een afzonderlijk verslag uitbrengen, en daarbij tevens voorstellen doen ter definitieve regeling dezer aangelegenheid.

De Heer B. F. Fijnje van Salverda, belast met de dienst van Hoofdingenieur in dit gewest, is bij ... benoemd tot Hoofdingenieur in het 6e District (Noordbrabant), en de waarneming der dienst van Hoofdingenieur in het 8e District (Provincie Utrecht), te rekenen van 1 Nov. 1849 opgedragen aan den Heer Jhr. J. Ortt van Schonauwen.

Ofschoon slechts korten tijd aan deze Provinciale verbonden, heeft de Heer Fijnje van Salverda echter ... deselve belangen ... waarvoor ... onze erkentelijkheid ...

... in deze Provincie zijn de navolgende bijzonderheden ...

Het onderhoud van de kuil-schutsluis te Vreeswijk is wederom voor drie achtereen volgende jaren ...

... sluize ... gezegde ... en het aan ... kunnen ... Gedurende het jaar ... doch het jaar 1848 kan derwaarts in vergelijking ...

Maanden.	met de riolen		met de volle opening der sluis.
Januarij			
Februarij	"		"
Maart	"		"
April	16	uren	"
Mei	330		"
Junij	323	"	"
Julij	730	"	377 uren
Augustus	388		90
September	360		155
October	48		52
November	191		24
December	18		"

Den ... April 1849 ... den 28 November 1849 ... den 17 December ...

Het driejarig onderhoud der krib, pak en bleeswerk ... van den Neder-Rhijn ... Provinciale ... gesteld directien van de ... volgens ... en in voldoenden staat ...

Aangaande de rivieren de Neder-Rhijn en Lek. Nadat den 31 December 1849 te Vreeswijk de schipbrug ... den 24 en 25 ... boven Wijk bij Duurstede, den ... de Horden. — Den 1 Januarij 1850 ging men te Vreeswijk te voet over het ijs, ... Het ijs verkeerde ...

Den 10 Januarij begon het ijs ... te gaan, dit geschiedde den 15 ... 17 ... wederom vast, ... Wijk bij Duurstede ... nog wel eenig ... De bij die gelegenheid ... bestanden waren.

Grebbe.	17 Jan.	n. m.	1½	0.71	10.39
Wijk b. D.	18		2½		7.34
Schalkwijk.	18		4	1.32	6.10
Vreeswijk.	18	"	2		5.45
...	18		11	1.92	3.07

Zoo verre bekend is hebben er geene veranderingen in genoemde rivieren plaats gehad, alleen nemen de groote kromtingen boven Wijk bij Duurstede steeds toe. — Aan het, ingevolge Ministeriele aanschrijving ingediende Ontwerp van eene afsnijding der bogt bij den ..., begroot op f 262,700, is wegens de groote kosten als om andere bezwaren, voorloopig geen gevolg gegeven.

De zich in de rivier bevindende ..., even boven Wijk bij Duurstede, bij ..., Honswijk en Langerak, waren gedurende den zomer van 1849 voor de scheepvaart hinderlijk, doch over het algemeen de rivierstanden in den ... en Lek ...

Maanden.	+ AP.			
Januarij				
Februarij				3.19
Maart				3.44
April				2.37
Mei				2.08
Junij				2.27
Julij				2.78
Augustus				2.07
September				1.84
October				1.07
November				1.39
December				4.05

In de maand September kon men bij Cuylenburg zeer goed door de rivier baden, daar er slechts 0,509 water diepte stond.

Het monument te Soestdijk.

Het onderhoud van dit monument zal wederom in het ter approbatie ingezonden onderhoudsbestek der groote wegen worden opgenomen. — Men stelt zich voor het verouderde houten omringhek door een ijzeren te vervangen.

Ten aanzien der groote wegen.

Alle de groote wegen der 1e klasse in deze Provincie gelegen, zijn met den weg van Zeist naar Woudenberg, ter gezamentlijke lengte van 148,718 ellen in de maand April ll. voor den tijd van vijf jaren, in massa in onderhoud aangenomen voor de som van *f* 36586 's jaars.

Van de groote wegen kan gezegd worden, dat zij in [illegible] staat van onderhoud verkeeren. [illegible] in het voorjaar van 1849 zijn de wegen voor zwaar beladen wagens afgesloten geweest. Bij zulke gelegenheden gevoelt men het [illegible] De weg van de Meern naar Utrecht heeft door het dagelijks berijden van den hoogenaamden gestwagen, (de diligence van Rotterdam naar Utrecht) welke soms duizende ponden gewigt heeft, veel te lijden gehad.

Ten aanzien van de Schipbrug over de Lek te Vreeswijk.

Het driejarig onderhoud van deze brug van 1 April 1849, tot 30 Maart 1850 is uitbesteed voor *f* 2175 's jaars.

B. *van de Provinciale en gesubsidieerde werken.*

Vaartsche Rijn.

De diephouding van dit vaarwater is aan het Stedelijk bestuur van Utrecht over eene lengte van 3390 ellen (van de Weerdsluis tot Rotsoord) en aan de gemeente-besturen van Jutphaas, over 7444 ellen, en Vreeswijk over 748 ellen lengte opgedragen. De volgende waterstanden op den Vaartschen Rijn kan opgegeven worden:

	Gemiddeld te Utrecht.		Hoogste stand boven AP.		Laagste stand beneden AP.	
Januarij	0,584 »	Zomerpeil.	15	0,75	10	0,42
Februarij	0,624 »		27	0,70	12	0,53
Maart	0,554 »		7	0,67	24	0,42
April	0,507	Zomerpeil.	21	0,65	17	0,42
Mei	0,466		18	0,61	24	0,36
Junij	0,397		19	0,48	5	0,07
Julij	0,473		29	0,53	12	0,36
Augustus	0,467		27	0,55	23	0,38
September	0,387		17	0,47	30	0,31
October	0,483		22	0,59	3	0,26
November	0,524	Winterpeil.	19	0,62	13	0,41
December	0,749		16	0,74	1	0,50

De schutsluis aan den Doorslag is in goeden staat. — De nieuw gebouwde sluiswachterswoning voldoet aan de behoefte.

Het onderhoud van den steenen duiker te Wijk bij Duurstede is voor drie achtereenvolgende jaren, eindigende 31 December 1853 uitbesteed voor de som van *f* 130 's jaars.

Ten gevolge van het maken van een steenen glooijing door het Collegie van den Lekdijk-Bovendams, werd het noodzakelijk tot betere aansluiting, de bestaande schoeijing voor het buitenfront van dezen duiker te verlagen en verder door eene steenglooijing te vervangen.

Met dezen duiker is gedurende 1849 water gegeven als volgt: gedurende 98 dagen met voldoend water, dat is, met de sluis ongeveer ⅔ open — gedurende 70 dagen met ⅓ open — gedurende 114 dagen te lagen waterstand in de Lek om water te kunnen geven; gedurende 83 dagen geheel digt.

De groote weg der 2e klasse, no. 1, van Utrecht over Houten naar Schalkwijk met den zijtak van Houten naar het Beusichemsche veer, is in een goeden staat van onderhoud. De bogt in den weg nabij Houten is op lengte van 37 ellen, twee ellen verbreed, waardoor op dat punt eene aanmerkelijke verbetering van den weg is verkregen. Als garand voor de rentebetaling ad 4½ pct. van het voor den laatstgenoemden weg genegotieerde kapitaal van *f* 18000, is voor het jaar 1849 door de Provincie [illegible] *f* 1740,12.

De [illegible] de Klomps [illegible] naar het Ingensche veer, is mede in behoorlijke orde. — Voor de door de Provincie gegarandeerde rentebetaling ad 4½ pct. van een kapitaal van *f* 18000, is voor het jaar 1849 benoodigd geweest de som van *f* 550.

De provinciale weg van Utrecht naar Coten bevindt zich in een goeden staat. Wij gaven bij ons vorig verslag te kennen, dat deze weg, na den afloop der geheele begrinting eene mindere subsidie zou vorderen. Dit is [illegible] gebleken, aangezien deze weg, voor welken vele jaren eene subsidie van *f* 1200 's jaars is verleend, over 1849 eene subsidie van slechts *f* 600 heeft gevorderd.

Door HH. Watergraaf en Heemraden van de Biltsche en Zeyster grift zijn klagten ingebragt over de ongenoegzame hoogte van de brug bij Koningslust, als niet voldoende aan de bepalingen der ordonnantie van de Ed. Mog. Heeren Staten 's lands van Utrecht, van 9 Junij 1668, welke onvoldoende hoogte [illegible] Ten einde aan deze gegronde klagten tegemoet te komen, hebben wij gezorgd, dat bij het opmaken van een nieuw onderhoudsbestek, de vernieuwing dezer brug zal worden opgenomen, zullende de voldoende hoogte dezer brug worden verkregen door het optrekken der regtstandsmuren en het vervangen van het gemetselde gewelf door een houten dek.

De vernieuwing der gezegde brug op voorschreven wijze, met het onderhoud derzelve en het onderhoud der Kerkbrug te Zuilen, tot ultimo April 1856, is bij openbare aanbesteding verkregen voor de som van *f* 1480.

C. *Van de Werken door Collegien beheerd wordende.*

De Grebbedijk, eene belangrijke waterkeering voor een aanzienlijk deel der provincie, verkeert in een goeden staat van onderhoud. — De zoo noodzakelijke verhooging van denzelven zal thans worden ten uitvoer gelegd door het aanbrengen van eene noodkade op denzelven. Dit werk zal door de Collegien der [illegible] landen, zijnde [illegible] die van de Rhenensche Nude en Achterbergsche hooilanden, het Collegie van Veenraden der Geldersche en Stichtsche veenen, en van de Gecommitteerden uit de buurtschappen Manen en Veldhuizen, worden ondernomen. De kosten van dit werk zijn op ongeveer op *f* 16,000 begroot. — Onze pogingen om het Collegie van den Slaperdijk, als naar ons gevoelen, daartoe volgens de conventie van den jare 1714, aangegaan tusschen de Staten van Gelderland en Utrecht, in billijkheid, zoo niet regtens, verpligt, te bewegen om in de kosten dier verhooging te dragen, hebben tot geene gunstige uitkomst geleid. — Intusschen zal niet dit belangrijk werk toch worden voortgegaan. — Wij hebben gemeend, voor dit werk, als dienende om een aanzienlijk deel der provincie voor de rampen eener mogelijke dijkbreuk te beveiligen, eene provinciale subsidie te moeten voorstellen, waartoe wij de beweegredenen bij de toelichtende memorie voor de algemeene provinciale begrooting nader zullen ontwikkelen en aan het oordeel van UwEd.Gr.Achtb. onderwerpen.

De Lekdijk Bovendams. Deze voor de provincie Utrecht [illegible] waterkeering wordt in een uitmuntenden staat onderhouden en voortdurend door het Collegie aanmerkelijk verbeterd, door verhooging en [illegible] dijk en het aanbrengen van bermen. Behalve de herstellingen van den in den afgeloopen winter (1849—1850) bekomen afslag en het gewone bezanden en als rijweg onderhouden van den dijks kruin, is door het Collegie van den Lekdijk Bovendams, de rivieroever langs de stad Wijk bij Duurstede bevestigd. Verder is een gedeelte dijk, beoosten de Hulpsluis te Vreeswijk, aanmerkelijk van 0,[illegible] tot 0,75 verhoogd en tot 0,40 boven [illegible] gebragt, over eene lengte van 475 ellen, met eene kruinsbreedte van 7,50, de taluds vallingen van 3 op 1.

In dezen dijk liggen vier sluizen.

a. De duikersluis te Wijk bij Duurstede, (zie hierboven.)

b. De inundatiesluis bij het fort Honswijk. Deze wordt door het Departement van Oorlog onderhouden. Bij een voorschrift, goedgekeurd door Z. E. den Minister van Oorlog, dd. 21 April 1829, is

de wijze van water-verdeeling bij deze sluis in tijden van hooge waterstanden [illegible].

[illegible] schutsluis [illegible] is mede in [illegible].

c. De kleine of hulp-schutsluis te Vreeswijk, (zie hiervoren.)

d. De groote schutsluis te Vreeswijk. (zie hiervoren.)

[illegible] den Hoogen [illegible] de Spoorweg, [illegible] meer en meer wenschelijk [illegible] krachtdadiger maatregelen van [illegible] te wenden.

Aan den Lekdijk Benedendams zijn in 1849 de navolgende belangrijke werken ten uitvoer gelegd:

Het weder op de hoogte brengen van den dijkkruin, van paal no. 33, tot paal no. 42, over eene lengte van 637 ellen, en van paal no. 42 tot 148, over eene lengte van 550 ellen.

Het aanbrengen van eenen binnenberm in het [illegible] 33, over eene lengte van 118 ellen, [illegible] hoog [illegible].

Het aanbrengen van eene buitendossering van [illegible] paal no. 237 tot paal no. 242, ter lengte van 650 ellen.

Een binnenberm van paal no. 236 tot 242, ter lengte van 220 ellen.

Ofschoon deze [illegible] zich in den besten staat bevindt, treft men er een gedeelte schaardijk boven het dorp Jaarsveld aan, hetwelk steeds de bijzondere aandacht vordert. Daar ter plaatse ligt eene groote zandplaat, de *Horden* genaamd, welke den stroom op den Lekdijk aandringt. Het Collegie heeft zich tot het Hooge Bestuur gewend, met het verzoek om in den eigendom van deze plaat te mogen worden gesteld, en daardoor zorg te kunnen dragen, dat dezelve zich niet door het opslag van griendhout verhooge en meer en meer voor den dijk gevaarlijke stroomen en ijsstoppingen veroorzake.

De groote schutsluis te Vreeswijk aan de Vaart wordt voor rekening der stad Utrecht onderhouden.

De waterkeering bevindt zich in een voldoenden staat van onderhoud.

den molen aan de beide zijden dezer schutsluis laat echter nog veel te wenschen over. Om dezelve in verband te brengen met de sterkte van den Noorder Lekdijk, zoude men de gebrekkige wijze van tijdelijke noodkisting met palen, planken en mest over de straten van het dorp door eene betere, sterkere en blijvende waterkeering dienen te vervangen. Hiertoe biedt zich eene allezins geschikte gelegenheid aan door de buitenkaden langs de rivier tot volle dijkshoogte te verhoogen en te verzwaren. Deze wijze van waterkeering heeft daarenboven voor de veiligheid van het geheele gewest nog het groote voordeel van het water [illegible] het rivierwater van de Lek (bij hoogen waterstand) en den Vaartschen Rijn tusschen deze waterkeeringen te kunnen verdeelen, hetwelk echter ondoenlijk is, wanneer de noodkisting door de molensteeg en verder tot de kleine sluis als hoofdwaterkeering wordt gebruikt en de bovenste sluis geheel wordt gesloten. — Reeds in 1845 was tot verbetering dezer waterkeering door den toenmaligen hoofdingenieur in deze provincie, den Heer Tierens, een plan ontworpen, waarmede het collegie van den Lekdijk bovendams zich heeft vereenigd. [illegible] door gemeld Collegie aan de stedelijke regering van Utrecht voorstellen gedaan, waarin echter van die zijde bezwaar werd gevonden. De onderhandelingen over dit punt zijn echter nog niet ten einde gebragt, en men mag derhalve hopen, dat deze gewigtige aangelegenheid met den tijd naar wensch zal worden geregeld.

De waardsluis buiten de stad Utrecht aan de zijde van de Vecht, [illegible] stad in onderhouden, bevindt zich in goeden staat.

Het [illegible] den Vaartschen Rijn wordt door aftapping [illegible] op de bepaalde hoogte gehouden.

Tot dat einde heeft de sluis als volgt water doorgelaten:

Maanden.	met de schuiven uren.	met de waaijerdeur. uren.
Januarij	163	[illegible]
Februarij	236	8
Maart	203	72
April	48	24
Mei	11	8
Junij	41	27
Julij		»
Augustus		»
September		»
October	90	25
November		»
December	386	97

De dijken langs de rivier de [illegible] in voldoenden staat. De ondiepten [illegible] van deze rivier zijn bij lagen waterstand hinderlijk [illegible]

[illegible] gestrektheid onbeheerd; de ondiepten in dezelve worden wel van tijd tot tijd opgeruimd, [illegible] te kunnen zeggen, dat de rivier [illegible] Keulsche vaart kan worden gebruikt [illegible] zouden algemeene maatregelen [illegible] worden. Reeds in 1847 zijn [illegible] den Heer Hoofdingenieur voorstellen gedaan.

De rivier de Hollandsche IJssel verkeert in een verwaarloosden toestand. Verschillende [illegible] mingen en voorstellen tot verbetering van dit [illegible] water hebben reeds sedert vele jaren plaats gehad, doch zonder gevolg.

Omtrent de proefafsluiting van [illegible] aan den Doorslag, welke sluis [illegible] jaren een onderwerp van beraadslaging in Uwe Ed. Groot Achtb. vergadering is geweest, [illegible] Durring en [illegible] een nader voorstel [illegible] UwEd. Groot Achtb. tegenwoordige vergadering worden behandeld.

Uit de waterwaarnemingen aan den Doorslag en aan de Waardsluis gedaan blijkt:

dat de sluis aan den Doorslag in het jaar 1849, 83 maal heeft opengestaan of op den Vaartschen Rijn gestroomd, als in

Januarij [illegible]		boven peil was . . 9 maal.
Februarij	4	»
Maart	6	»
April	2	»
Mei	4	»
Junij	11	»
Julij	14	» alle deze dagen werd
Augustus	18	» er te Vreeswijk water
September	5	» ingelaten.
October	0	»
November	2	»
December	4	» 2 »

Te zamen 83 maal, waarvan tijdens de Vecht boven peil was [illegible] maal.

Het onderhoud van den Krommen Rijn is voor den tijd van drie jaren aanbesteed. In het bestek is bepaald, dat het gedeelte Krommen Rijn van den Wijden Rijn af tot aan de stad Utrecht, zijnde eene lengte van [illegible] ellen, gedurende dat onderhoud 0,05 verdiept en daarna op de diepte van 0,90 onderhouden zal worden.

De Spakenburger sluis bevindt zich in goeden staat, en is gedurende den hoogen waterstand in December jl., behalve door de deuren met [illegible] regel schotbalken afgesloten geweest. Deze [illegible] waterstand heeft aan de hoofddijken, welke [illegible] goede steenglooijingen voorzien zijn, geene [illegible] veroorzaakt. De kaden, waarmede [illegible] den tusschen Spakenburg en de [illegible] beveiligd worden, zijn evenwel [illegible] als de daarvoor liggende [illegible] lijk beschadigd.

Bij ons vorig verslag [illegible] meld, dat de [illegible] sluis, gelegen tusschen [illegible] rivier de [illegible] de Weerverveensche [illegible] vernieuwing [illegible]. Dit werk is echter [illegible] voorbragt van den Waag [illegible] staat voltooid [illegible] geheel vernieuwde sluis [illegible]

in October 1849 wederom voor de scheepvaart geopend.

Bij Koninklijk besluit van 15 Februarij 1850 no. 60, is een nieuw tarief voor de heffing van schutgelden bij doorvaart dezer sluis bekrachtigd, — dit tarief is geregeld naar de inhoudsgrootte of zoogenaamde tonnenmaat der vaartuigen.

De Achterkade heeft in het afgeloopen jaar geene schade geleden. De beveiligingsmiddelen aan de Zuid- of Utrechtsche zijde aangelegd, zijn in voldoenden staat ter afwering van den golfslag en daardoor te ontstane afkabbelingen.

Door het overhalen van schuiten van den Kortenhoefschen in den Loenderveenschen plas en omgekeerd, was deze kade op dat punten iets verlaagd; wenschelijk ware het, tot voorkoming van verdere beschadiging, dat op een geschikt punt een stoogenaamde overtoom werd daargesteld. Daar het onderhoud der Achterkade voor rekening van den polder Kortenhoef komt, hebben wij HH. Gedep. Staten van Noord-Holland verzocht het Polderbestuur van Kortenhoef den last op te dragen, om in de daarstelling van eenen overtoom te voorzien.

In het voorleden jaar werd ons door UwEd.Gr. Achtb. op het daartoe strekkende voorstel van het lid dezer vergadering, den Heer B. C. J. E. Menso, de last opgedragen, om door alle mogelijke middelen de regeling te bevorderen der drie navolgende onderwerpen, te weten:

1°. De verhooging en verzwaring van den Grebbedijk,

2°. het gebruik der sluis aan de Grebbe, tot het doorschutten van vaartuigen,

3°. de uitwatering der zoogenaamde exonererende landen.

Het eerste dezer onderwerpen, de verhooging van den Grebbedijk, is ten gevolge van het project, tot het daarstellen eener noodkade, door de Collegien der exonererende landen, zelve in behandeling genomen.

Met betrekking tot de beide andere onderwerpen, zijn wij bij overweging der antecedenten derzelven, tot de overtuiging gekomen, dat daarop bij de Hooge Regering herhaaldelijk dienaangaande teruggekomen, ontvangen missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 12 Aug. 1847 no. 114, in der tijd door ons aan de belanghebbende kennis gegeven, dat het gebruik der Grebbesluis tot het doorschutten van vaartuigen kan worden verkregen onder de voorwaarde, dat door den belanghebbende eene retributie worde betaald, voldoende om daaruit de belooning van eenen sluiswachter te kunnen bestrijden, mitsgaders alle die kosten, welke uit het openen van het doorschutten zouden voortspruiten, alsmede dat een behoorlijk reglement op het doorschutten worde gemaakt, waarbij tevens een schutpeil worde bepaald, en eindelijk dat het gouvernement worde gevrijwaard, dat hetzelve in dien aanzien niet door de besturen der landen bemoeijelijkt.

Met betrekking tot de uitwatering der exonererende landen, is in den jare 1840 door de Regering te kennen gegeven, dat, bijaldien de belanghebbenden het omtrent deze afwatering eens mogten zijn met de daarbij betrokkene collegien en ingelanden, het voor die afwatering benoodigde gedeelte der Grebbelinie daartoe ter hunner beschikking kan worden gesteld, met dien verstande, dat alle de kosten van aanleg, uitvoering en onderhoud der gemelde waterlossing ten laste komen van de exonererende landen, en bovendien de Regering gevrijwaard worde, dat daardoor aan singelgrachten geen nadeel worde toegebragt.

Met betrekking tot deze beide laatste onderwerpen zal het derhalve noodig zijn, dat door de belanghebbenden een bepaald plan van regeling en uitvoering worde opgemaakt, alvorens bij de Regering op dat voorstel kan worden terug gekomen.

Wij hebben deze bedenkingen in der tijd aan den Heer voorsteller medegedeeld.

In het voorleden jaar is ons een adres geworden van eenige ingelanden uit den polder Over Zeldert, strekkende tot verhooging van den Slaagschen dijk, zijnde eene voortzetting van den Eemdijk naar de zijde van Amersfoort. Dit verzoek werd door het collegie van den Heemraad der veen- en veldedijk ondersteund, doch krachtig bestreden bij adressen van verscheidene landeigenaren onder Amersfoort, Leusden en Woudenberg, die eene plaatselijke opneming van het terrein, gevoegd bij de voorlichtingen te dezer zake van den Heer fungerenden Hoofd-Ingenieur, hebben ons overtuigd, dat door eene zoodanige verhooging van den Slaagschen dijk eene aanmerkelijke verandering zoude worden te weeg gebragt in den waterstand van de rivier de Eem, wanneer deze door N. W. stormen wordt opgestuwd. — De stad Amersfoort en de daarachter gelegene landen, de polder van Bunnik en de landen bij Soestdijk, zouden daardoor zeer worden bezwaard, terwijl de overloop van den Slaagschen dijk, wanneer het water op de Eem tot zoodanige hoogte is opgedreven, dat die overloop plaats heeft, aan de alsdan geinundeerd wordende polders geene merkelijke schade veroorzaakt, daar de landen in dezelve grootendeels weilanden zijn. De Heer fungerende Hoofd-Ingenieur was van oordeel, dat alleen in verband met andere daar te stellen werken de eenparige hoogte van de Eemdijken zoude kunnen worden verkregen, waardoor de thans tegenstrijdige belangen der aangelegene landen zouden kunnen worden vereenigd, en wij hebben, onder afwijzing van het verzoek tot verhooging van gemelden dijk, aan de adressanten te kennen gegeven, dat deze aangelegenheid door ons in overleg met den waterstaat in nadere overweging zal worden genomen. — Wij ontveinzen ons echter niet, dat welligt de kostbaarheid der werken, die tot eene voldoende regeling dezer zaak zullen benoodigd zijn, derzelver daarstelling zal vertragen.

De weg en waterkeering van Galgenwaard tot aan de Portengensche brug, heeft thans eene kruinsbreedte van 8½ el, met glooijingen aan de waterzijde van twee, en aan de binnenzijde van een maal de hoogte der basis, en eene kruinshoogte gelijk aan het peilteeken aan de Portengensche brug. In dezen weg bevinden zich zeven wisselplaatsen benevens drie uitwegen. Aan alle de voorwaarden van het bestek voldaan zijnde, is daarop de uitbetaling der toegelegde provinciale subsidie ad ƒ 500 gevolgd.

Met betrekking tot de verbetering van den weg van Leusden naar Doorn, een gedeelte uitmakende van den grooten marktweg van Wijk bij Duurstede op Amersfoort, waarvoor door Uwe vergadering in het voorleden jaar eene subsidie is toegekend, is door het Stedelijk bestuur van Amersfoort berigt, dat de stukken en projecten tot deze zaak betrekkelijk, in handen zijn gesteld van eene commissie uit den Stedelijken Raad, waaromtrent het rapport wordt te gemoet gezien.

Omtrent den afloop der onderhandelingen, door ons gevoerd met de Besturen der gemeenten, welke geacht kunnen worden belang te hebben, bij het onderhoud van het trek- en jaagpad langs de vaart van Utrecht op Leiden, over het bijdragen in deszelfs onderhoud, voor zoo verre hetzelve binnen deze Provincie is gelegen, zullen wij UwEd.Gr. Achtb. een afzonderlijk verslag uitbrengen.

Het Collegie van Gecommitteerde Geërfden van Eemnes, uitmakende het Dijkbestuur aldaar, is geautoriseerd tot het doen eener geldleening van ƒ 2000, tegen 4 percent, voor den polder van Eemnes binnendijks, zoo tot verbetering van den poldermolen „de Hoop", als ter aflossing eener vroegere geldleening, ten laste van gemelden molen, van ƒ 4000, vroeger genegotieerd tegen eene rente van 5 percent.

De schouwbrief op het onderhoud van den nieuw aangelegden zandweg onder Wulverhorst, zoo als die door UwEd.Gr.Achtb. op den 3. Julij 1849 is vastgesteld, is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 10 September 1849 no. 53, en aan het betrokken Polderbestuur ter uitvoering gezonden.

Wij hebben in het afgeloopen tijdvak eene herziening daargesteld van de borgtogten der gadermeesters van polder- en veenderijkassen, ten gevolge waarvan deze aangelegenheid thans naar behooren is geregeld.

Tot de verbetering van den Karngrijkschen weg is door ons eene subsidie verleend van ƒ 300.

Z. Exc. de Minister van Binnenl. Zaken heeft in het belang der goede instandhouding van de gemeente-, polder- of buurtwegen en de openbare voetpaden verlangd, dat in iedere gemeente werd opgemaakt een staat, aanwijzende:

1°. De buurtwegen, die als middel van gemeenschap tusschen de onderscheidene gemeenten dienen, en niet behooren tot de groote wegen der 1e en 2e klasse,

2°. de openbare rijd- of landwegen en voetpa-

[illegible]

Hijdrechtsche droogmakerij.

In den Mijdrechtsche droogmakerij zijn [illegible] het afgeloopen jaar geene nieuwe werken ter verbetering ondernomen; doch is alleen voor het goede onderhoud der bestaande werken gezorgd, waarvan [illegible]

Men kan niet zeggen, dat gedurende het afgeloopen jaar, wat den waterstand betreft, dezelfde vooruitgang heeft plaats gehad, als in het voorgaande.

Het polderwater teekende op

20 Januarij 1848		[illegible]	[illegible]
19 "	1849	4,50	[illegible]
19 "	1850	[illegible]	[illegible]

De oppervlakte der bebouwbare landen is derhalve niet vergroot.

Het denkbeeld om de Mijdrechtsche droogmakerij te verkoopen, heeft meer en meer veld gewonnen, [illegible] de Minister van Financien [illegible] der voorwaarden, [illegible]

Nationale Militie en Schutterijen.

De werkzaamheden tot uitvoering der voorschriften op het stuk der Nationale Militie hebben in dit gewest met [illegible] plaats gehad.

Het getal der ingeschrevenen voor de ligting van 1850 heeft bedragen 1395.

[illegible] ligting, door deze Provincie [illegible] bij Z. M. besluit van 27 Januarij 1850 n°. [illegible] bepaald op [illegible]

Het buitengewone contingent, ter aanvulling van ontbrekenden bij de corpsen, door overlijden, [illegible] art. 16 der wet van [illegible]

[illegible]

Voortvlugtigen.

Menschappen, die niet geleverd [illegible] worden.

Die nog ingedeeld moeten worden [illegible]

[illegible] der vaartuigen.

[illegible]

voldoenden staat ter afwering van [illegible]

De inspectie [illegible]

[illegible]

en hebben allen met den besten geest [illegible]

In het voorleden jaar werd [illegible]

[illegible]

Rustende Schutterij

[illegible]

Totaal generaal [illegible]

[illegible]

Hooger Onderwijs.

[illegible]

plaats met eere handhaven onder de Universiteiten onzes Vaderlands. [illegible]

[illegible]

Medische faculteit [illegible]

[illegible]

[illegible]

elders doo[illegible]rood geleden [illegible]

[illegible]

west vele begunstigers [illegible]

[illegible]

ring der oefeningen strekken. Behalve hetgeen [illegible]

[illegible] werken. [illegible] bewerking van [illegible] catalogus [illegible], wordt [illegible] bij [illegible]

Het Chemisch [illegible] bleef uitstekende [illegible] der scheikunde [illegible] vonden er bij voortdurend [illegible] heid tot eigene beoefening in die [illegible]

[illegible] physiologisch [illegible] in het algemeen wordt [illegible] door de studenten [illegible] en meer dan eens belangrijk [illegible] in dit jaar door den [illegible]

[illegible] den, die tot de kennis van [illegible] der vrouw [illegible] de zwangerschap betrekking hebben.

[illegible] te Amsterdam gestorven olifant, benevens eenige zeldzame schedels. Ook werd het mineralogisch kabinet en dat van physische werktuigen weder uitgebreid. De hortus academicus zag hare verzameling [illegible]

[illegible] van 74 [illegible], alle vrouwen verlieten, na gemiddeld een getal van twaalf dagen [illegible] op de kraamzaal te zijn gebleven, [illegible] zijn behandeld 226 [illegible] 40 in de cliniek, [illegible] van welke 16 in de cliniek. [illegible] voor het clinisch onderwijs [illegible] zich bevonden, [illegible] vele [illegible] en in het algemeen voor de [illegible]

Middelbaar Onderwijs.

[illegible] gymnasium te Utrecht heeft zijn vorigen [illegible] gelijk blijkt uit het getal van 80 [illegible] met welke in Augustus 1849 de [illegible]

[illegible] hebben Heeren Curatoren eenige belangrijke [illegible] gemaakt, deels om aan hetzelve [illegible] te geven, deels om, zooveel mogelijk [illegible], dat de leerlingen voor het [illegible] schoolcursus [illegible] aan het staats[illegible] in 1849 voor dat examen [illegible] vier [illegible] gebracht [illegible] door de Commissie tot [illegible] lessen [illegible] der [illegible] viel, [illegible] jaar, en [illegible] het einde [illegible] schoolcursus tot de Academische lessen [illegible] over [illegible]

Onder de gemelde veranderingen [illegible] verplaatsen van [illegible] vacantie, om deze met het staats-examen in overeenstemming te brengen, [illegible] gerekend worden, dat het getal school-

[illegible]

[illegible] jaar hebben [illegible] raad van 14 Junij [illegible] gymnasium benoemd [illegible], tot conrector [illegible] Leignes Bakhoven, en tot praeceptor Dr. [illegible] H. A. [illegible]

De Latijnsche scholen te Amersfoort, [illegible] wordt bekleed door Dr. [illegible], worden door 22 leerlingen bezocht, [illegible] hooger is dan sedert vele jaren [illegible] conrector aan [illegible] wordt thans [illegible] [illegible] tijdens [illegible] en trouw was waargenomen.

[illegible] deze scholen [illegible] bekleed door den Heer H. A. Hamelberg.

De verschillende docenten [illegible] het onderwijs in overeenstemming [illegible] de [illegible] van het staats-examen. [illegible] het afgeloopen jaar, [illegible] cursus, de proef van het examen [illegible] gestaan, en is tot de academische lessen toegelaten.

Als eene [illegible], dat door de Heeren [illegible], G. J. Mulder en R. van Rees een plan is gevormd tot oprigting eener technische school te Utrecht. Deze school zoude eenen schakel uitmaken tusschen lager en hooger onderwijs; — aan jonge lieden, die het voornemen hebben de academie te Delft te bezoeken, den overgang der lagere school tot de academie gemakkelijk te maken, anderen tot het onderwijs op de scholen van landbouw en handel voortebereiden, en eindelijk degenen, die het voornemen niet hebben, om of naar de school te Delft [illegible] de gelegenheid te geven tot het [illegible] van ruimer onderwijs in de algemeen nuttige kundigheden en wetenschappen.

[illegible] de bijzonderheden betreft, naar het daarvan uitgegeven prospectus of plan, gedrukt te Utrecht ter boek- en steendrukkerij van P. W. van de Weijer. 1850.

Wij voegen hier alleenlijk bij, [illegible] dat deze school op den voet [illegible] het plan wordt voorgesteld, in werking zal treden, [illegible] dat aan eene groote behoefte in ons vaderland zou worden te gemoet gekomen.

Lager Onderwijs.

Zijne Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken heeft bij circulaire van 2 December 1849, het verlangen te kennen gegeven, dat de Plaatselijke en Provinciale Besturen bij de beoordeeling van aanzoeken tot oprigting van scholen, voortaan, in den geest der tegenwoordige grondwet, de meest mogelijke vrijgevigheid in acht zouden nemen, waardoor tevens gevolg zoude worden [illegible] aan de toezegging des Gouvernements, [illegible] [illegible] de Plaatselijke Besturen medegedeeld bij Provinciaal blad 1849 no. 44.

[illegible] in het afgeloopen jaar verlies geleden door het overlijden van den Heer H. E. Schlimmer, School-opziener in het 5e district. — Dezelve vierde in het laatst van 1848 zijn veertigjarigen gedenkdag van de vervulling dier betrekking, en ten blijke van de achting, die hij zich in de waarneming van dezelve had verworven, werd hem, door de onderscheidene onderwijzers van het School-district, een gouden gedenkpenning met toepasselijk opschrift aangeboden.

[illegible] vervulling der vacature van Schoolopziener in het 5e district, [illegible] van 29 April 1850 [illegible] de Heer [illegible] Lector [illegible] te Amersfoort.

De [illegible], welke over 1848 en 1849 [illegible] verleend aan de onderwijzers [illegible] te Montfoort, en J. van [illegible]

[illegible] April 1850 [illegible] het jaar 1850 [illegible] van [illegible] bedrage van [illegible]

Tot uitbreiding van het lager onderwijs [illegible] zijn door subsidiën [illegible] het jaar 1849 de navolgende subsidiën uit de [illegible] fondsen toegekend:

Voor [illegible] . . . f 82,50
» Nieuwer-[illegible] . . . » 60
» [illegible] . . . » 100
» [illegible] Mijdrecht, voor de bijschool aan
» den Hoef . . . » 60
» Meuten . . . » 25
» Westbroek . . . » 50
» [illegible] . . . » 50

Te zamen f 387,50

Voor de verbetering der [illegible] en de herstelling van het schoollokaal te Oud Loosdrecht is eene rijks-subsidie toegekend van f 1000 [illegible]

zal uit de gemeente fondsen worden aangevuld.

De [illegible] van het schoollokaal en de onderwijzers-woning te Hoogland, [illegible] verbindt [illegible] de uitbetaling der provinciale subsidie van f 650 gevolgd.

Omtrent den staat van het lager onderwijs in deze provincie kunnen wij de volgende bijzonderheden mededeelen:

Er waren [illegible] scholen:

openbare . . . 80
[illegible]

Het getal der leerlingen bedroeg:

[illegible]

In de bijzondere der 1e klasse
jongens 2455
meisjes 2143
[illegible] 1598

In de bijzondere der 2e klasse

[illegible]

2287

Totaal over 1849 18911
Over 1848 bedroeg dit getal 18540
Dus eene vermeerdering van 371

Wat den aard en de deugdelijkheid van het onderwijs aangaat, mag men niet ontveinzen, dat nog altijd, vooral in de steden, een aantal kinderen van den leeftijd, op welken zij onderwijs moeten ontvangen, van hetzelve verstoken blijft. Hier is het gebrek aan de noodige geldmiddelen, daar onverschilligheid der ouders, elders de zucht om van het verwacht [illegible] vrije onderwijs gebruik te maken. Intusschen worden zoo wel door de schoolbesturen als door de gemeente besturen de beste zorgen aangewend, om dat bezwaar uit den weg te ruimen, en wordt de verhouding tusschen de schoolgaande en schoolpligtige kinderen dan ook meer en meer gunstig. Dan behalve deze [illegible] is nog [illegible] voor de kinderen op de openbare scholen op het platte land eene voorname reden, waarom het onderwijs in hun [illegible] betere resultaten oplevert, te zoeken in het [illegible] school. Zoo lang de ouders niet overtuigd worden, dat het ware belang hunner kinderen en dat der geheele maatschappij vordert, dat zij de voordeelen, door de hulp der kinderen in landbouw en nijverheid te weeg gebragt, opofferen aan derzelver maatschappelijke en wetenschappelijke vorming, zoo lang zal het vroegtijdig verlaten der scholen [illegible] de groote bezwaren moeten geteld worden [illegible] het meest [illegible]

De [illegible] en gemeenschappen in landbouwkundige [illegible]

[illegible]

vroeger [illegible] die onderwijzers [illegible]

[illegible] waternood geleden hadden, [illegible]

Over het algemeen [illegible] moet moeijelijk [illegible]

[illegible]

het algemeen [illegible] west vele begunstigers en [illegible] Utrecht [illegible] in de vaderlandsche geschiedenis [illegible] met veel belangstelling zijn bijgewoond. [illegible]

[illegible] gegeven, gaven [illegible] zers van vele onderwerpen in het dagelijksch leven kennis te doen dragen, welke hun vroeger geheel onbekend waren, en die een belangrijken invloed uitoefenen op hunne vorming. — Wel mag men het als een gelukkig verschijnsel van den tegenwoordigen tijd aanmerken, dat de [illegible]

[illegible]

school aansluiten, en door de beide gemeente maatschappijen worden ondersteund met geldelijke bijdragen. Afgescheiden daarvan bestaat het [illegible]

Mulder en van Rees, hoogleeraren, en de Heeren Bake en de Haas,

Ofschoon hier ter plaatse niet bepaaldelijk behoorende, meenen wij echter nog te moeten vermelden, dat op de inrigting tot middelbaar onderwijs van den Heer Tip te Utrecht gelegenheid bestaat tot het aanleeren van talen, geschiedenis en mathematische wetenschappen, terwijl ook de schei- en natuurkunde, en derzelver toepassing onderwezen wordt.

De hier gevestigde [illegible] onderwijzers [illegible] hebben verleend, blijft aan derzelver bestemming beantwoorden. Er wordt door onderwijzers en kweekelingen uit [illegible] Commissie van onderwijs [illegible] zoo wel wat de vermeerdering van wetenschappelijke kennis betreft, als wat aangaat de [illegible] kundige ontwikkeling van het verstand.

[illegible] om het [illegible] de toekomst te gemoet te zien. De onzekerheid [illegible]

[illegible]

De tarwe, die in [illegible] van 1848 in sommige streken nog [illegible] door de slakken geleden had, en wier groei in het voorjaar van 1849 door de sneeuw, in Maart en April gevallen, werd vertraagd, begon in de maand Mei in ontwikkeling toe te nemen; [illegible] is dezelve door veelvuldige regens hier en daar ter neder geslagen en wel vóór dat zij gebloeid had, waardoor het gewas op sommige plaatsen veel geleden heeft. — Bij gunstiger weersgesteldheid heeft zij zich echter nog weder hersteld. De tarwe, die staande is gebleven en geregeld heeft kunnen doorgroeijen, is goed gewassen en voordeelig ingeoogst, hebbende lang en veel stroo gegeven. — Doorgaande kan men rekenen dat zij 16-18 en 20 mud graan van het bunder heeft uitgeleverd, zijnde de korrel van eene [illegible] hoedanigheid.

De marktprijs was van ƒ 6,00—7,00, het mud.

De nieuw uitgezaaide tarwe is goed te veld gekomen en stond in den voorwinter voordeelig, doch werd op vele plaatsen door de slakken beschadigd, en brugten ook de muizen nadeel aan dezelve toe.

Winter-rogge. Hetgeen van den tragen groei in [illegible] [illegible] de rogge in het laatst van April nam zij in groei spoedig toe, is geregeld doorgewassen en heeft gunstig gebloeid, terwijl ook de inoogsting voorspoedig heeft kunnen plaats hebben, zoodat de rogge kan gezegd worden, zoowel op de klei als vooral niet minder op de zandgronden, een gunstigen uitslag te hebben opgeleverd, zoo wel het stroo als het graan betreft. In enkele [illegible] van sommige akkers echier eene [illegible] verkregen. Er werden door elkander 20 vim van het bunder gemaaid en van 1—1½ mud van de vim gedorscht.

De prijzen waren van ƒ 4,35—4,50 het mud.

De nieuw gezaaide rogge is gedurende de maand October [illegible] heeft van November gunstig te veld gebragt, en staat voordeelig, behalve dat zij op sommige akkers veel door de slakken heeft geleden. Het zaadkoorn was van eene goede hoedanigheid, zoodat van het gezaaide weinig is teruggebleven.

De ingevallen vorst van den 20 November heeft de verdere inzaaijing verhinderd.

De zomer-rogge [illegible] April [illegible] kwam spoedig op en stoelde reeds vroegtijdig zeer goed uit, groeide voordeelig voort en had een [illegible] echter door de nachtvorsten in de maand Junij, waardoor de zaadzetting verminderd werd en vele halmen geheel of grootendeels loos bleven. — Daar, waar het gewas niet door de vorst werd getroffen, gaven de nederhangende aren te kennen, dat zij goed geladen waren. De inoogsting ging mede naar wensch. Over het geheel heeft dus de zomer-rogge een voldoenden uitslag opgeleverd, en verschilde de opbrengst niet veel van die winter-rogge, bedragende namelijk van 18-20 vim van het bunder.

De winter-garst heeft mede een goed gewas opgeleverd [illegible] dat de vele regenvlagen, [illegible] hadden neergeslagen, veel nadeel zouden hebben toegebragt, doch is dezelve later gunstig bijgekomen en heeft eene goede uitkomst gegeven. De opbrengst kan door elkander berekend worden op 1½ mud van de vim, zijnde hier en daar 30-40 mud van het bunder gemaaid.

De zomer-garst, voor zoo ver die slechts voor een gering gedeelte en meest om groen tot veevoeder te worden afgemaaid, in deze provincie wordt verbouwd, heeft een goed gewas gegeven, zelfs die in de omgeploegde boekweitlanden was gezaaid, gaf nog een tamelijken oogst van een middelmatig beschot.

De marktprijs was van ƒ 3,50—3,90 het mud.

De nieuw uitgezaaide garst is tijdig te veld gebragt en goed opgekomen.

De haver, onder afwisselend vochtig en droog weder, meest [illegible] goed voortgekomen, en heeft een voordeelige [illegible] gehad. — De [illegible] [illegible] [illegible] tegenspoed, doch brag[illegible] [illegible] prijzen daaraan in sommige streken schade toe. [illegible] goede en [illegible] gronden heeft [illegible] nagenoeg [illegible] mud van het bunder [illegible] slechtere [illegible] naar evenredigheid minder, namentlijk 20 [illegible] mud van het bunder.

De prijzen van de haver zijn in verhouding tot andere graansoorten [illegible] gebleven, [illegible] waren van ƒ 2,50—3,00 het mud.

De boekweit kwam daar waar zij goed te veld was gekomen, spoedig en geregeld op, zoodat het gewas tot 10 Junij voorspoedig te veld bleven. Van den 10 op den 11 Junij echter werden vele akkers in sommige streken door [illegible] door sterke nachtvorst getroffen, welke zich van den 28 op den 29 nogmaals herhaalde, zoodat de akkers op nieuw met hetzelfde of eenig ander gewas moesten worden ingezaaid. — [illegible] ingezaaide boekweit kwam wederom goed voor den dag en groeide zelfs ongemeen sterk in het loof, terwijl zij mede krachtig bloeide. De boekweit, welke niet door de vorst was getroffen, heeft sterk gebloeid en werd vrij goed, hier en daar zelfs sterk met graan beladen, van goede kwaliteit, leverde 1½ mud van de vim, doch ook minder en gaf dus eene vrij voordeelige uitkomst. — Bij de opdroog was het weder bij eenige regenachtige dagen daarvoor ongunstig, waardoor de boekweit langer dan wenschelijk was op den akker moest blijven. — Over het geheel was het echter hier wijdig. Met de weder ingezaaide boekweit was het minder gunstig gesteld. Van deze is de korrel slechts voor een [illegible] geschikt geworden om tot grutten of meel gebruikt te worden, zoodat dezelve meest uitsluitend slechts tot veevoeder kon worden gebezigd. — Deze boekweit leverde [illegible] ½ mud graan op ter zwaarte van 110—[illegible] Ned. ponden. — Bij sommige landbouwers echter werd het gewas het dorschen niet waardig geheurd, maar met het graan tot veevoeder gebruikt.

De prijzen der goede boekweit waren van ƒ 4,30— ƒ 4,75 à ƒ 4,80.

Het koolzaad stond [illegible] het najaar en den winter zeer voordeelig, [illegible] door den [illegible] [illegible] gunde [illegible] en de naverwacht gevallen sneeuw en [illegible] en hoordeelige dagen in Maart. Vele akkers werden weder omgeploegd, terwijl andere zijn blijven staan. — De laatste hebben, naar gelang van den toestand der planten, [illegible] zijn voorjaar gebleken dat de wortels veel [illegible] waren aangedaan, verschillende uitkomsten opgeleverd. In sommige streken is het koolzaad mislukt, in andere hebben zich de akkers door het [illegible] Mei hersteld [illegible] [illegible] meer dan 5 en 6 mud van het bunder is ingeoogst.

Het nieuw uitgezaaide winterkoolzaad staat aan[illegible]

Het vroeg gezaaide zomerkoolzaad is vrij goed opgekomen, doch leed veel van de aardvloo en de schrale dagen van April 1849.

Het later gezaaide is beter geslaagd en heeft eene redelijke opbrengst gegeven, kunnende [illegible] op 12 mud van het bunder worden [illegible]

De marktprijzen waren van ƒ 11,00 tot ƒ 12,00 het mud.

De hennip is vrij gunstig opgekomen en goed geslaagd.

De prijzen van het hennipzaad waren ƒ 5—ƒ 5,50 het mud.

De prijzen van den hennip zijn, voor zoo veel dezelve bekend zijn, ƒ 13,50—14,00 de 50 Ned. ponden.

De tabak is algemeen goed geslaagd. Te Amerongen werd de plant in Julij voor een gedeelte door den hagelslag verwoest. Hetgeen behouden bleef, heeft een schoon gewas opgeleverd. In de omstreken van Amersfoort en Woudenberg, waar de planters hun [illegible] niet geregeld kunnen afzetten, wordt [illegible] het kapitaal voor deze cultuur benoodigd, en in het gewigt van den tabak te veel verloren. De tabak is niet zwaar van gewigt geweest [illegible] van stuk en de qualiteit goed. Te Amersfoort zijn eenige partijen tabak voor rekening der Regie van Frankrijk opgekocht, doch het grootste gedeelte is daar nog aanwezig.

De prijzen te Amersfoort gemaakt waren:

bestgoed ƒ 16 de 50 nederl. ponden;
aardgoed „ 12 „
zandgoed en
uitschot „ 10 „

Te Amerongen was het gewas, zoo in hoedanigheid als gewigt, uitmuntend. De prijzen van het bestgoed waren ƒ 12 de 50 ned. ponden, zonder [illegible] dat bij goede qualiteit en [illegible] gewigt het uitschot van het best goed, hetwelk anders steeds voor de helft van den prijs wordt geleverd, voor gelijken prijs als het best goed zou worden aangenomen.

Van het aardgoed ƒ 22 de 50 ned. ponden.

Tot een bewijs, hoezeer het gewas van Amerongen gewild is, kan strekken, dat niet slechts de kleine partijen tegen denzelfden prijs als de groote zijn afgezet, maar dat sommige planters later zelfs [illegible] voor het best goed hebben kunnen bedingen.

Te Woudenberg:

Best goed ƒ 12 de 50 ned. ponden.
Minder of ondergoed - 9 à [illegible]
Zuigers - 4,50.

Erwten. De verschillende soorten van erwten zijn goed gewassen en hebben een goeden uitslag gegeven, hebbende men gemiddeld 18 mud van het bunder verkregen.

De erwten waren echter veelal klein van stuk, hetwelk aan het aanhoudend bloeijen wordt toegeschreven.

De marktprijzen der verschillende soorten waren:

Groene ƒ 7,00 tot ƒ 9,50, later ƒ 6,00 tot ƒ 7,20.
Capucijners - 9,00 - ƒ 10,00, - - 6,00 - - 8,00.

De Boonen, (Paarden en Duiven-) hebben eene zeer voordeelige uitkomst opgeleverd, door elkander [illegible] mud van het bunder [illegible] echter [illegible] dan in andere jaren te velde gebragt.

De prijzen waren ƒ 4,50 tot ƒ 5,00 het mud.

De Wikken en Linzen hebben een goed gewas opgeleverd, namelijk 14 à 15 mud van het bunder.

Aardappelen. De vroeg gepote zijn over het algemeen voordeelig geweest; vele aardappelvelden werden echter van den 19 op den 11 Junij en later door de nachtvorsten getroffen, waardoor het loof gedeeltelijk, soms geheel, afstierf, hetwelk echter hier en daar nog wederom is uitgeloopen. De uitwerking der vorst deed zich vooral op de lage gedeelten der akkers bemerken. Bij de planten, die door de vorst waren aangedaan, werd de groei aanmerkelijk vertraagd, en de opbrengst der akkers daardoor later merkelijk verminderd. In het laatst van Julij en het begin van Augustus werden bijna overal de sporen der bekende ziekte in het loof der aardappelen ontdekt, gepaard met een onaangenamen reuk op de velden. Het bederf bepaalde zich eerst alleen tot het loof, hetwelk spoedig in meerdere of mindere mate verdorde en het loof deed sterven, zonder nogthans tot den knol te zijn doorgedrongen, doch later ontdekte men, dat ook deze, immers op vele plaatsen, van [illegible] rooijen gaaf en gezond schijnende, later tot bederf overging. Vooral bleken ook wederom de zoogenaamde *muizen*, *witte roode* en de *groote westlanders*, meer dan anderen te zijn aangedaan; terwijl de zoogenaamde *wolkemners*, de *heeren roodes* en meer andere grove soorten meerendeels daarvan verschoond zijn gebleven. In de kleistreken en op de lage landen werden de aardappelen ook nu wederom meer door de ziekte aangedaan dan op de zand- en hooge gronden.

Bij de rooijing is inmiddels de uitkomst zeer medegevallen, zijnde de aardappelen niet zoo algemeen bevonden van het bederf te zijn aangedaan als het algemeen verdorren van het loof dit had doen vreezen. Algemeen zijn de aardappelen wegens den beletten voortgang in hunnen groei door de nachtvorsten in Junij, kleiner van stuk gebleven dan gewoonlijk.

In de kleistreken konde de schade door de ziekte te weeggebragt op [illegible] der opbrengst worden gerekend; — op de zandgronden zal dezelve niet veel minder hebben bedragen.

[illegible] bunders, welke met aardappelen zijn bepoot, [illegible] mogelijkerwijs minder wel gelukken dezer vrucht door de gezegde ziekte, en de verminderde opbrengst van den oogst, echter een genoegzame voorraad verkregen om in de behoeften der voeding van menschen en vee te voorzien; zijnde dan ook de prijzen doorgaande zeer matig gebleven.

De rooijing is vroegtijdig begonnen en afgeloopen. De vroege aardappelen, die door het bederf niet waren aangedaan, of tijdens hetzelve ontstond, reeds gerooid waren, waren van eene uitstekende hoedanigheid.

De markt[illegible] waren in September ƒ 1,80 à ƒ 1,90 later ƒ 1,20 [illegible] ƒ 1,60 het mud.

De knollen hebben [illegible] vroegtijdige verwijdering der rogge van de velden, spoedig in de stoppelen gezaaid kunnen worden; ook zijn er vele landen na de boekweit bezaaid, was met knollen bezaaid en daarop voordeelig opgekomen, van hier, dat er bijna bij geen menschen gelengen zoo overvloedig knollen zijn geweest, dan in het afgeloopen herfst-saisoen. De vroeg ingevallen vorst in November heeft evenwel belet, dat de voorraad op verre na niet overal uit [illegible] goed is gekomen, om tot veevoeder te worden gebruikt.

De *wortelgewassen* werden op sommige plaatsen door den draadworm gedund. Die behouden zijn gebleven, zijn goed opgegroeid, en daar de genoemde worm niet overal nadeel heeft aangebragt, kan de uitslag, dien deze gewassen hebben opgeleverd, als voldoende beschouwd worden.

De *spurrie* is goed geslaagd — de vroege vorst heeft echter de geheele afweiding door de schapen belet. Tot nog toe is de groote spurrie (spergula maxima), in deze provincie weinig gebouwd. Enkele proeven, hiermede genomen, hebben uitstekend voldaan, daar de opbrengst meer dan het dubbele heeft bedragen dan die der gewone spurrie (spergula arvensis).

De *Klaver*, hoewel in het begin tegenspoed ondervonden hebbende, waardoor zij [illegible] jaar, is echter vrij wel geslaagd; — vooral de tweede snede is vrij wel gegroeid en met goed gevolg tot hooi gewonnen; met uitzondering van sommige streken, zal men in het algemeen kunnen zeggen, dat de klaverbouw eene middelmatige opbrengst heeft opgeleverd.

Wij voegen hierbij eenen staat, aanwijzende de bunderstallen, welke in het jaar 1849 met onderscheidene gewassen zijn beteeld geworden.

Voortbrengselen van Landbouw.	Getal Bunders.	Gemiddelde opbrengst per bunder.	TOTAAL der Opbrengst.
Aardappelen	3320	ruim 131	437144 mud.
Boekweit	5850	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Boonen { duiven	47	[illegible]	1678
{ paarden	423	[illegible]	5790
Erwten { groene	421	ruim 13	5648
{ graauwe.	94	10 à 11	1028
Garst	256^{78}	23 à 24	6013
Haver	976	ongeveer 21	[illegible]
Hennip	[illegible]	[illegible]	[illegible] pond
Hennipzaad	76	13 en 14	1066
Koolzaad	277^{85}	ruim 10	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Rogge	[illegible]	8	14868^{78} "
Spelt	4^{5}	ongeveer 37	165 "
Tabak	340^{6}	2587	[illegible] pond
Tarwe	3703^{64}	ruim 18	[illegible] mud
Wortelen	28	ongev. 236	6600

Graslanden en hooi. De weilanden hebben den geheelen zomer genoegzaam gras opgeleverd, en waren reeds in April op sommige plaatsen geschikt om het vee op te nemen, waaruit hetzelve echter wegens den gevallen sneeuw, kort na het midden van April, voor een korten tijd weder moest verwijderd worden. — Weiders in de weide tot in den herfst overvloedig gebleven, zoowel op de binnenlanden als op de uiterwaarden, welke laatsten ook geene schade van buitengewoon water ondervonden hebben.

De hooibouw is reeds in de eerste helft van Junij begonnen en ongehinderd kunnen voortgezet worden.

Het hooi is uitstekend goed gewonnen en voldoet in allen opzigte, zoo in hoeveelheid als hoedanigheid; — de broeijing van het hooi was niet overmatig. De naweiden stonden aanvankelijk, wegens de droogte stil, doch herstelden zich vervolgens door milde regens, zoodat zij in Augustus overvloedig gras opleverden, doch werden daarna in sommige streken door de vele *muizen* benadeeld.

De graslanden hebben meestal tot in het midden van November kunnen beweid worden.

De prijzen van het hooi waren ƒ 9,00 tot ƒ 10,00 de 500 ned. ponden.

Het *Rundvee* had in het voorjaar de [illegible] in goeden staat verlaten, waaraan de voldoende hoeveelheid van goed hooi veel had [illegible]. De markt was ruim en bij veel handel in veestapel gunstig.

Men wil op sommige plaatsen [illegible] het rundvee sterke darmontsteekingen hebben waargenomen, hetwelk in verband werd [illegible] tot den invloed, waaruit de cholera [illegible]

Ofschoon de [illegible] en besmettende longziekte wel in [illegible] is afgenomen, en ofschoon hare kwaadaardigheid eenigermate schijnt te verminderen, is zij toch in deze provincie in onder-

[illegible] gemeenten [illegible] heerschen, als: te Abcoude, Benschop, [illegible], Bunschoten, Eem-nes, Jutphaas, [illegible], Loenersloot, Loenen, [illegible]recht, [illegible], Maartensdijk, [illegible], Wilnis en [illegible].

In den [illegible] brak het mond[illegible] [illegible] met [illegible]ering, over een groot getal [illegible] van [illegible] het rundvee uit, waaraan echter, zooveel men [illegible]nomen heeft, geene runderen zijn gestorven; [illegible] die ziekte over het geheel minder [illegible] en zachtaardiger geweest dan in vorige jaren.

Het vette vee is in het algemeen [illegible] geweest, doch de prijzen waren niet zoo hoog als in de vorige jaren, en daar er hooge prijzen in het voorjaar waren besteed voor het inkoopen in de weide, hebben de vetweiders doorgaans geene voordeelige rekening gemaakt.

De prijzen van het rundvleesch, zonder den [illegible], waren ƒ 0,40 à ƒ 0,50 [illegible] ƒ 0,30 à ƒ 0,35 [illegible] van het varkensvleesch ƒ 0,35 à 0,40 [illegible] ƒ 0,22 à ƒ 0,26 het ned. pond.

[illegible] veel boter, van eene goede hoedanigheid gekarnd.

De prijzen zijn echter bij voortduring laag gebleven, bedragende door elkander 60 tot 70 centen het ned. pond.

[illegible] niet overal zooveel kaas is gemaakt als algemeen in het vorige jaar, [illegible] hoeveelheid echter als voldoende [illegible]. Dezelve was van eene goede hoedanigheid [illegible] de prijzen zijn te [illegible] lager gebleven [illegible] de [illegible].

De prijzen waren:

Voor [illegible] ƒ [illegible] à [illegible] de 100 ned. pond.

[illegible]

[illegible] buitengewone ziekten be[illegible] is de aanfok voorspoedig geweest [illegible] de handel naar buiten 's lands [illegible] dan vroeger, zijn echter [illegible] en wel worden de [illegible] en beste [illegible] van merriën en [illegible] aanmoediging tot verbetering van het inlandsche [illegible]

[illegible] dat [illegible] gaat, zoekende de landlieden veelal meer hun eigen dan het algemeen belang te bevorderen. De maatregelen tot aanmoediging der paardenfokkerij en verbetering van het ras, behoeven dus nog eenige [illegible] [illegible] wat aan het oogmerk te doen, [illegible]. Wij stellen [illegible] over [illegible] landbouw [illegible] nader [illegible] te [illegible].

Volgens de ingekomen [illegible] der hengstehouders [illegible] jaar gedekt [illegible]45 merriën, [illegible]

[illegible] de onderscheidene dagen der hengstenkeuringen zijn aangebragt 60 hengsten, waarvan zijn goedgekeurd 57 en afgekeurd 3. — Het getal bedraagt [illegible] minder dan in het vorige jaar.

Onder de [illegible] goedgekeurde hengsten bevonden zich:

25	[illegible]	[illegible]
14	[illegible]	[illegible]
5	[illegible]	$1\frac{1}{2}$
5	[illegible]	$4\frac{1}{2}$
2	»	$5\frac{1}{2}$
2	»	$6\frac{1}{2}$
[illegible]	»	$7\frac{1}{2}$
1	»	$9\frac{1}{2}$

[illegible] van tien paarden door den [illegible] droes aangetast en op openbaar gezag [illegible].

Schapen[illegible]. De schapen zijn gezond gebleven, en [illegible] bij voldoend voedsel in goeden [illegible] kunnen [illegible] sommige streken, [illegible]dijk, [illegible] Eemnes, schijnt de schapenteelt eenigermate [illegible] vooruitgegaan.

[illegible] bijzonderheden [illegible] worden vermeld, dat te [illegible] omtrent half [illegible] zijn geworpen, door één [illegible] twee [illegible] en voldragen ram-lammeren [illegible] twee [illegible], welke op den 18. Julij [illegible] leven waren.

In het voorjaar [illegible] de drie- en viermalen geschoren hamels [illegible] goeden prijs [illegible] [illegible] ƒ 1,00, daar [illegible] er eene daling in den prijs der schapen, dewijl er minder voor buitenlandsche behoefte werden aangekocht. In de maanden Julij en Augustus werden de geschoren [illegible] die goed gevoed waren, tot ƒ 8,00 en ƒ [illegible] verkocht.

[illegible] prijzen van het schapenvleesch waren [illegible] ƒ [illegible] het Ned. pond.

[illegible] de wol niet [illegible] was, was de [illegible] echter hooger dan het vorige jaar, en is [illegible] ook nog iets verbeterd. Er werd van ƒ 0,75 tot ƒ 0,90 per Ned. pond voor dezelve besteed.

Varkens. De aanfok was vrij voorspoedig, doch de jonge varkens zijn zeer laag in prijs gebleven, [illegible] ook de vetweiderij, waartoe de goedkoopheid der granen en voederstoffen heeft bijgedragen. In [illegible] streken der provincie openbaarde zich in de maand Julij en later de zoogenaamde blaauwe of [illegible]ziekte, waaraan een aanmerkelijk getal varkens gestorven is.

De marktprijs van het spek was [illegible] centen het [illegible] pond.

Wij voegen hierbij eene opgave van het getal paarden, runderen, schapen en varken, in dit jaar [illegible]

3006 paarden.
10802 runderen.
[illegible] kalveren.
1697 schapen.
10344 varkens.

[illegible] 107 paarden, 137 kalveren en 2142 varkens meer, doch 471 runderen en 35 schapen minder dan in 1848.

Gevogelte. [illegible] weinig [illegible] minder [illegible] dan gewoonlijk [illegible] het te [illegible] [illegible] verbod [illegible]

[illegible] weinig koolzaad en veld[illegible] hebben de bijen in de lente niet veel gewonnen. Hoewel zij hier en daar op de boekweit nog al een goed gewin hebben gehad en sommige stokken van 30—50 oude ponden zwaarte hebben verkregen, zoo is zulks echter niet overal het geval geweest, deels wegens het later bevriezen van dit gewas en ook doordien de voordeeligste dagen van het [illegible]

[illegible] Over het geheel is weinig honig [illegible] en de bijenteelt kan geacht worden geen of slechts [illegible] [illegible] men, daar vele bijenhouders naauwlijks zoo veel honig hebben gewonnen, als zij voor hunne stokken benoodigd hadden. Vele bijenstallen zijn dan ook achteruit gegaan. — Wij kunnen echter hier bij voegen, dat de bijenmarkt, welke te Veenendaal jaarlijks van 6 tot 20 Julij wordt gehouden, buitengewoon sterk bezocht werd. — Er werden [illegible] tegen den gemiddelden prijs van ƒ 2 [illegible], de prijs van den honig was ƒ 70,00 de 200 ned. ponden.

Warmoezerijen. De afwisseling van regen en droogte [illegible] is voor den tuinbouw niet ongunstig geweest, terwijl weinig door rupsen is beschadigd. — De [illegible] en vruchten [illegible] echter, wegens [illegible] [illegible] dan gewoonlijk en de prijzen daardoor laag.

Vruchtboomen. De appel- en peere[illegible] hebben uitmuntend gebloeid [illegible] [illegible] zeer laag [illegible] de verzending naar Engeland slechts ƒ 1,00 het mud konden gelden, aan den boom werden [illegible] — De peeren waren iets minder overvloedig dan de appelen.

De perzikboomen hadden veel geleden door de nachtvorsten en gevallen sneeuw in April, zoodat er weinig perziken zijn geweest. — Ten aanzien der abrikozen was het iets gunstiger gesteld. — De [illegible] der kersenboomgaarden was vrij [illegible]. — De druiven op den kouden [illegible] zijn alleen op weinige plaatsen tot rijpheid gekomen.

[illegible] De eikenboomen [illegible] goed gestaan en vrij van de rupsen gebleven, [illegible] hebben echter weinig vrucht gedragen, [illegible] de [illegible] waren. — [illegible] de beukenboomen [illegible] goed het [illegible] De sparreboomen [illegible] hier en daar beschadigd door een [illegible], waarschijnlijk [illegible] [illegible] *Forst-Insecten* [illegible]

der jonge loten zet en die doet sterven. De verwoestende dennenrups heeft zich echter dit jaar niet vertoond.

Akkerhoute hout en run. Het eiken hakhout, vooral hetgeen in het vorige jaar gekapt was, werd op meerdere plaatsen door de nachtvorsten in Mei, Junij en later sterk getroffen, waardoor het in den groei leed en in den verderen zomer niet herstelde, — ook leed hetzelve hier en daar door de rupsen, — voor zoo ver dit niet plaats had is dit hout goed gegroeid.

De prijzen van dit hout, alsmede van den run zijn zeer laag gebleven. De run is verkocht voor ƒ 28 het voeder of de 12 mudden van 65 ned. ponden, zijnde 780 ned. ponden.

Het witte hout (korte maat) voor ƒ 4,00 — ƒ 4,50 de vim of 104 bossen.

Weerden elzen en essen hakhout. Deze houtsoorten groeiden aanvankelijk naar wensch, doch het tot hoepels geschikte weerdenhout, is in sommige streken door het zoogenaamde *rood* aangetast, [illegible] waardoor de opbrengst slecht is geweest. — Ten gevolge derzelfde oorzaak was ook het gewas der teenen onvoordeelig.

Zoo wel de hoepels, wegens den verminderden uitvoer naar Duitschland, als de teenen, uit hoofde van het minder aanleggen van belangrijke rijks en particuliere werken, zijn laag in prijs gebleven. — Van de overige houtsoorten was men algemeen tevreden.

Veenderijen. Ten aanzien der Veenderijen valt alleen op te merken, dat, niettegenstaande den meestal vochtigen zomer, de turf redelijk is kunnen worden gemaakt en droog gewonnen. De exploitatie intusschen der hooge veenen maakt die der lage veenen in deze provincie minder voordeelig.

De opbrengst van het riet en de biezen was voldoende.

Uit de medegedeelde opgaven zal men mogen besluiten, dat de landbouw dit jaar over het algemeen voordeelige uitkomsten heeft opgeleverd. — Hoe voordeelig echter de uitslag der gewassen moge geweest zijn, hebben de lage prijzen der granen te weeg gebragt, dat de landman bij de hooge landpachten, die hij ten gevolge der sedert [illegible] geen bijzonder voordeelig jaar heeft gehad.

Wij kunnen hier nog bijvoegen, dat dit jaar 7 kweekelingen van 's Rijks veeartsenij school tot veeartsen zijn bevorderd:

een voor de Provincie Friesland
een " Zuid-Holland
twee " Noord-Braband
een " Gelderland
een " Zeeland
een voor het Hertogdom Limburg.

Het kabinet van landbouw binnen de stad Utrecht gevestigd, is dit jaar door een aanzienlijk getal personen bezocht, zijnde dit getal van 122 werktuigen door inlanders en vreemdelingen nagemaakt.

Volgens eene bij ons ontvangen missive van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 29 September 1849, hebben de uitgaven, die krachtens de wetten van 30 Mei 1840 Staatsbl. No. 16 en 9 Julij 1842 Staatsbl. No. 21, uit het fonds van den landbouw, hebben plaats gehad, hetzelve zoodanig uitgeput, dat daaruit geene schade- vergoedingen wegens verlies van vee meer kunnen worden voldaan, [illegible] last meer wordt gegeven tot het afmaken van ziek, besmet of verdacht vee of tot het doen van zoodanige verrigtingen, waarvoor vroeger de schadevergoedingen enz. uit het gezegde fonds werden betaald. Zijne Excellentie, voormelde Minister geeft wijders te kennen, dat, voor zoo verre dusdanige lastgevingen en uitgaven van wege de Provinciale autoriteiten doelmatig worden geoordeeld, het aan die autoriteiten, op het voetspoor van hetgeen onlangs in Friesland heeft plaats gehad, moet worden overgelaten om zelve de middelen te beramen, die geacht kunnen worden tot het beoogde doel te leiden.

Wij hebben den inhoud dezer missive medegedeeld aan de Provinciale Commissie van landbouw, welke ons daaromtrent heeft te kennen gegeven, dat de genomen maatregel daarom te betreuren is, om dat daarmede de eenparigheid, welke er tot dus verre bestond ten aanzien van de toepassing der wettelijke bepalingen omtrent het afmaken van ziek, besmet of verdacht vee met de daaruit voortvloeijende schadevergoedingen, zal worden verbroken, daar het niet te denken is, dat de maatregelen, welke in de verschillende provincien tot het bedoelde oogmerk zullen worden in werking gebragt, van gelijken aard en strekking zullen zijn, zoo dat zij op gelijke wijze aan het oogmerk zullen beantwoorden, namelijk om bij het ontstaan van besmettende veeziekten derzelver voortgang te stuiten.

Hierbij komt, dat het beramen der bedoelde maatregelen in den zin van des Ministers missive, facultatief aan de provinciale autoriteiten wordt overgelaten, zoodat het ten eenemale onzeker is, of die bepalingen in andere gewesten zullen worden tot stand gebragt. Indien zulks het geval niet mogt zijn, zullen de maatregelen, die in enkele provincien worden genomen tot afmaking van ziek of verdacht vee, weinig of niets afdoen ter beteugeling van veeziekten, die zich over een aanmerkelijk [illegible] dit met de sedert vele jaren heerschende longziekte het geval is geweest. — Met geene mogelijkheid toch kan tegen de invoering van vee van besmette stallen worden gewaakt, waarvan het gevolg is vooruit te zien, dat zoodanig vee uit gewesten, waar geene schadevergoeding wordt verleend, zal worden vervoerd naar die, waar schadevergoeding wordt gegeven; hetzelfde zal plaats hebben, indien in het eene gewest slechts eene hoogere schadevergoeding wordt gegeven dan in het andere, voorts ook in het geval, dat in een of meerdere gewesten sommige ziekten begrepen worden onder de zoodanige, waarop het afmaken en de schadevergoedingen worden toepasselijk gemaakt, terwijl die in andere gewesten daarvan blijven uitgesloten.

Wanneer derhalve de te nemen maatregelen aan derzelver doel zullen beantwoorden, zullen zij voor al de gewesten gelijk moeten zijn.

Het onlangs in de provincie Friesland vastgestelde reglement op dit onderwerp, hetwelk bij voormelde missive als voorbeeld wordt aanbevolen, schijnt, naar het gevoelen der Commissie van landbouw in dit gewest, door deszelfs omslagtigheid en de vele formaliteiten, daarbij voorgeschreven, aan te vele moeijelijkheden onderhevig [illegible] gebragt, zoodat gemelde Commissie zich overtuigd houdt, dat hetzelve steeds onvolkomen zoude worden nageleefd en uitgevoerd, en daardoor het doel zoude missen.

Naar aanleiding van deze beschouwingen hebben wij Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, onder mededeeling derzelve, in overweging gegeven, om bij algemeenen maatregel van bestuur bepalingen vast te stellen tot wering van besmettende veeziekten en tot regeling der schadevergoedingen bij afmaking van besmet of verdacht vee, welke bepalingen alsdan als regel zouden worden opgenomen in de reglementen [illegible] die op dit stuk zouden worden daargesteld, en waardoor die eenparigheid van voorschriften zoude worden verkregen, die onmisbaar noodig is, om aan dezelve in de toepassing eene doelmatige werking te verzekeren.

Van het hierop te verkrijgen antwoord zal derzelve afhangen, welke nadere voorstellen tot regeling dezer belangrijke aangelegenheid aan Uw Ed.Gr.Achtb. zullen kunnen worden gedaan.

Door het lid dezer vergadering, Jkhr. G. J. Beeldsnijder van Voshol, is in het voorleden jaar namens zijne committenten een concept reglement op de verzekering van runderen in deze provincie ingediend. Alhoewel dit reglement eene nuttige strekking had, zijn echter tegen deszelfs bepalingen vele bedenkingen bij ons gerezen, welke wij aan den inzender van dit stuk hebben medegedeeld ten einde die aan zijne committenten in overweging te geven.

Bij de hiervoren genoemde kennisgeving van Z. Exc. den Ministers van Binnenlandsche zaken [illegible] het ophouden der betalingen uit het [illegible] van den landbouw, werd tevens de mededeeling gedaan, dat ook de gewone premien [illegible] keuringen der dekhengsten niet meer voor rekening van dat fonds konden worden gebragt. Hoewel deze keuringen reeds waren bepaald en in de gemeenten aangekondigd, hebben wij gemeend, deze kosten voorloopig voor rekening der provincie te moeten [illegible] bij beschikking van Z. M. dd. 5 Dec 1849 no. 43 geautoriseerd gewor-

den, die kosten, ad ƒ 166.40 uit den post van onvoorziene uitgaven der algemeene provinciale begrooting te bestrijden.

Met 1° September 1849 heeft de vijfjarige bezoldiging uit het fonds van den landbouw, aan den veearts J. H. Houtzagers te IJsselstein toegekend, opgehouden, en hebben wij, op grond van het Koninklijk besluit van 23 Maart 1832, no. 6, de gewone toelage ad ƒ 350 uit de provinciale fondsen aan gemelden veearts verleend, onder de voorwaarde, van wekelijks op bepaalde dagen de gemeenten Achthoven, Benschop, Cabauw, Honkoop, Jaarsveld, Linschoten, Lopik, Montfoort, Snelrewaard, Veldhuizen, Willeskop, Willige Langerak, Wulverhorst, IJsselstein en Zevender te bezoeken, en zijne diensten en geneesmiddelen aan de veehouders te verleenen naar het daarvoor vastgestelde tarief.

Bij Koninklijk besluit van 8 Junij 1849 is bepaald, dat alle stukken en schrifturen, betrekkelijk tot de bevordering van de veeteelt of de verbetering van het paardenras, en die bij art. 27 A, [redacted] no. 47,) zijn vrijgesteld van het zegel, ook worden vrijgesteld van het regt van registratie.

Het vierde Landhuishoudkundig Congres is in het afgeloopen jaar te Utrecht gehouden, onder het voorzitterschap van den Heer Mr. J. G. van Nes. Vele belangrijke onderwerpen zijn bij hetzelve behandeld, en deszelfs beraadslagingen getuigden van de meer en meer toenemende belangstelling in den landbouw, als eene voorname bron van volkswelvaart. De meer wetenschappelijke behandeling van den landbouw, de verschillende mededeelingen omtrent den uitslag van genomen proeven en daardoor verkregene ondervinding, kunnen wel niet anders dan voordeelig zijn, vooral wanneer de nieuwere beschouwingen en leerwijzen met bezadigdheid en zonder vooringenomenheid met dezelve worden toegepast en aangeprezen; op deze wijze zal wetenschap en proefondervindelijk onderzoek aan den landbouw eene ontwikkeling geven, waardoor deze, bij vervolg van tijd, meerdere en thans nog ongekende voordeelen voor de volkswelvaart zal kunnen afwerpen.

Bij de verscheidenheid der belangrijke zaken, in dit Congres behandeld, is het ons niet doenlijk, UWEd. Gr. Achtb. de bijzonderheden daaromtrent [redacted] ten deze te moeten verwijzen naar het algemeen Verslag van het 4e Landhuishoudkundig Congres, te Utrecht gehouden in den jare 1849, uitgegeven ter drukkerij van L. E. Bosch en Zoon te Utrecht.

Bij ons is onlangs ingekomen eene missive van den Heer Luit.-Kolonel, Directeur der Koninklijke stoeterij te Borculo, waarbij werd te kennen gegeven, dat de voormelde stoeterij zal worden opgeheven, en dien ten gevolge in overweging werd gegeven, of het wenschelijk geacht werd, in deze provincie een soortgelijk etablissement op te rigten of wel eenige hengsten van de te ontbinden stoeterij voor rekening der provincie over te nemen.

Wat het eerste betreft, namenlijk de oprigting van eene stoeterij in deze provincie, waren wij van oordeel, dat daaraan te groote kosten zouden verbonden zijn; en wat het tweede betreft, hebben wij, op advies der Commissie van landbouw, gemeend, daarin niet te moeten treden, omdat de ondervinding heeft geleerd, dat de landlieden weinig gebruik maken van vreemde hengsten tot het dekken hunner merriën, en daarenboven ook die kruisingsteelt geene bijzondere gunstige resultaten tot verbetering van het paardenras heeft opgeleverd; en het doelmatiger voorkomt om het Stichtsche paardenras op zich zelve en zonder vermenging met vreemd bloed te verbeteren en tot die volkomenheid te brengen, waarvoor het vatbaar is.

Wij voegen bij dit verslag eenen staat van den veestapel op 1° Mei 1850, waaruit blijkt, dat de veestapel sedert het vorig jaar aanzienlijk is vermeerderd.

Bij het getal runderen boven de twee jaren, bedraagt die vermeerdering	3671	stuks.
Bij dat der paarden boven de drie jaren	339	»
Bij dat der paarden beneden de drie jaren	254	»
Bij dat der schapen	3078	»
Bij dat der varkens	2628	»
Bij het getal runderen beneden de twee jaren wordt echter eene vermindering waargenomen van	227	stuks.

De mildere duurte van het hooi heeft gunstig gewerkt op het aanhouden van vee; terwijl de lage prijs der jonge varkens in het najaar van 1849 en in het algemeen het goedkoope voeder, het getal varkens heeft doen toenemen.

Het genootschap van landbouw en kruidkunde te Utrecht heeft in het afgeloopen tijdvak, door het houden van tentoonstellingen en eenen ploegwedstrijd, alsmede door het verspreiden van zaden en het uitgeven van berigten en mededeelingen, getracht aan deszelfs doel te beantwoorden.

Dat zoodanige tentoonstellingen een grooten invloed kunnen uitoefenen, is reeds door de ondervinding bewezen. De bloemisterijen hebben zich sedert den tijd, dat te Utrecht tentoonstellingen van planten geregeld worden gehouden, belangrijk uitgebreid, en ook voor den landbouw zijn dezelve niet nutteloos geweest; want reeds zijn vele nieuwe en belangrijke werktuigen daardoor gekend en verspreid.

[redacted] de Provinciale Staten eene subsidie is gegeven, heeft alleszins aan de verwachting voldaan. Onderscheidene vreemde rassen heeft men op dezelve gezien en met de gewone landrassen kunnen vergelijken.

Het verdient vermelding, dat door den Heer J. A. Meelboom een voortreffelijke 2½ jarige Durhamsche Stier, regtstreeks uit Engeland, is ingevoerd.

De fabriek van landbouw-werktuigen van den Heer W. Jenken, is in volle werkzaamheid: onderscheidene belangrijke werktuigen zijn daar gemaakt en afgeleverd.

De lessen over Landhuishoudkunde, door den Hoogleeraar Bergsma, in het kabinet van landbouw-werktuigen voor niet studerende personen geregeld gegeven wordende, zijn door velen bijgewoond.

Het armwezen is sedert ons vorig verslag van gesteldheid niet veranderd. De aanwijzingen van het onderstands-domicilie door de administratieve autoriteit, zonder dat deze bevoegd is om de verpligting tot teruggave van verpleegkosten op te leggen, heeft ten gevolge, dat de meeste armbesturen die teruggave weigeren, wel wetende, dat het voor het gemeente- of armbestuur, dat eenige voorschotten heeft gedaan, altijd een bezwaar is om deszelfs vordering voor den regter te vervolgen, te meer daar zich omtrent de verpligting der armbesturen tot teruggave van elders voorgeschotene verpleegkosten, nog geene vaste jurisprudentie heeft gevestigd.

Armwezen en instellingen van liefdadigheid.

Wij onthouden ons van elke beoordeeling van het gewigtige vraagstuk omtrent de al of niet afhankelijkheid der Diakonieën en armbesturen, doch willen daaromtrent alleen te kennen geven, dat wij hopen, dat deze vraag in het belang der zaak eerlang door onze wetgevende magt moge worden beslist. — Van deze beslissing toch zal alles afhangen. — Zijn de diakonieën en armbesturen als publieke administratiën, die niet hunne eigene goederen, maar de fondsen der armen beheeren, afhankelijk van het publiek gezag, dan heeft de Staat ontegenzeggelijk het regt, om die administratiën regelen voor te schrijven en verpligtingen op te leggen. Behooren zij echter als kerkelijke instellingen niet onder het publiek gezag, dan kan ook, naar onze beschouwing, dit gezag die instellingen niet beheerschen, maar moeten zij vrij en onafhankelijk in de verzorging hunner armen zijn, en zich onder elkander verstaan over de wijze van verrekening der kosten, welke voor de verpleging van behoeftigen hunner gemeente elders zijn aangewend. — Wij ontveinzen niet, dat elk dezer beide stelsels eigenaardige bezwaren heeft. — Het stelsel van verpligte bedeeling, zoo als dit eenigermate bij de wet van 28 Nov. 1818 en de daarmede in verband staande Koninklijke besluiten ten grondslag ligt, waar het eigenlijk de burgerlijke Besturen zijn, die de gaven uitreiken en van de Diakonieën terug vorderen, kan slechts strekken om armoede en onzedelijkheid te bevorderen, terwijl eene vrije werkzaamheid der Diakonieën en armbesturen, die hunne bedeelingen met een streng toezigt op gedrag en zedelijkheid verbindt, voorzeker minder de armoede zal aankweeken en meer de zedelijkheid zal bevorderen. Van den anderen kant ontstaat de vraag, en deze is, naar ons oordeel, niet minder gewigtig: waar zal de ongelukkige, die als zedeloos of ar-

waardig door zijn armbestuur wordt afgewezen, hulp vinden?

Sedert ons vorig verslag zijn door Z. M. de navolgende autorisatien verleend aan armbesturen tot aanvaarding van legaten enz., als:

Aan het Hervormd armbestuur van Loenen, tot aanvaarding voor de helft der nalatenschap van wijlen Jacob van Maten, welke helft is begroot op eene waarde van ƒ 1150.

Aan het R. Cath. armbestuur van Breukelen tot aanvaarding van een legaat van ƒ 1000 aan de armen dier gemeente, besproken door wijlen den Heer W. Offerman.

Aan de Diakenen der Hervormde gemeente van Maarssen en Nieuw Maarsseveen, tot aanvaarding van een legaat, groot ƒ 600, besproken door wijlen den Heer F. van Heijningen.

Aan de Hervormde Diakoniën van Nieuw Loosdrecht, Ter Aa (Ruwiel) en Breukelen, tot aanvaarding van een legaat van ƒ 200 aan iedere dezer drie Diakoniën, besproken door M. Ploos, wed. [illegible].

Aan de Hervormde Diakonie van Nigtevecht, tot aanvaarding van een legaat van ƒ 500, haar aldaar besproken door wijlen den Heer R. B. C. Huijdecoper van Nigtevecht.

Aan het Diakoniebestuur der Hervormde gemeente van Soest, en aan den Kerkeraad der Evangelisch Luthersche gemeente te Amersfoort, tot aanvaarding der nalatenschap van Anna Hermina, ook genoemd hebbende A. H. van Oldenburg, wed. [illegible] Knip, welke nalatenschap, begroot op ƒ 80 in het geheel, voor [illegible] komt aan de voorn. Ev. Lutersche gemeente, en voor [illegible] aan de gezegde Diakonie van Soest.

Aan Armmeesteren der R. Cath. gemeente te Heeze, onder Vinkel, en Armmeesteren der R. C. gemeente van Themaat, Haar Zuilens en Laag Nieuwkoop, tot aanvaarding van een legaat, bestaande in een perceel hooiland, gelegen onder Themaat, groot 3 b. 96 r. 60 ellen, kadaster sectie A no. 408, waardig geschat ƒ 1500, aan de armen van eerstgenoemde gemeente voor de helft, aan de laatstgemelde te zamen voor de wederhelft, besproken door wijlen Maria van Rooijen.

Aan het Armbestuur der R. Cath. gemeente van Amersfoort, tot den aankoop van zekere huizinge, om daarmede aan de inrigting van het zoogenaamde Liefdehuis eene meerdere uitbreiding te geven, en om de kooppenningen ad ƒ 2000, op het voorsz. perceel gevestigd te houden, renteloos voorgeschoten door den WelEerw. Heer Blom, Pastoor van voorsz. gemeente. Bij deze autorisatie is te gelijk de magtiging verleend, om ter bekwamer tijd het gebouw te verkoopen, waarin thans de inrigting is gevestigd.

Bij gelegenheid van gezegden aankoop, is aan deze inrigting, door de Regering van Amersfoort een stuk grond van de [illegible], gratis afgestaan, na daartoe door Z. M. te zijn geautoriseerd.

Volgens art. 3 der wet van 8 Mei 1849, Stbl. no. 24, op het onvervreemdbaar verklaren van militaire pensioenen en gagementen, kunnen door weldadige instellingen en anderen, door het openbaar gezag als zedelijke ligchamen erkende of als geoorloofd toegelaten vereenigingen, hetzij renteloos, hetzij tegen eene matige rente op de voorschreve pensioenen, gagementen en soldijen, voorschotten worden verstrekt, mits de bepalingen, waarnaar die voorschotten [illegible], door Gedeputeerde Staten der provincie, waarin die zedelijke ligchamen zijn gevestigd, goedgekeurd zijn.

Naar aanleiding hiervan zijn de reglementaire bepalingen op het doen van geheel renteloze voorschotten, aan gepensioneerde militairen, enz., door Heeren Regenten der R. Cath. armenkamer te Utrecht, de Stedelijke Regering van Rhenen en de Hervormde Diakonie van Amersfoort, met onze goedkeuring bekrachtigd, terwijl mede door ons is goedgekeurd het besluit van den Stedelijken Raad te Amersfoort, waarbij het verstrekken van geldelijke voorschotten bepaald tegen eene rente van 2 ten honderd 's jaars.

Bij de behandeling der rubriek, achten wij het niet ondoelmatig te vermelden, dat, sedert de uitvoerdiging der wet van 13 Augustus 1849, Staatsblad no. 39, over de toelating en uitzetting van vreemdelingen, het aantal behoeftige vreemdelingen, in het stads ziekenhuis te Utrecht, voor rekening van het Rijk verpleegd, aanmerkelijk is verminderd. — De sommen dezer verpleegkosten, welke voor het bestaan dezer wet [illegible] de gewone maandstaten werden vervat, en [illegible] Rijk ter vereffening ingezonden, waren tot eene [illegible] hoogte gekommen.

In verband met de bovengemelde wet, is bij Koninklijk Besluit van 1 April 1850 no. 5, het vroegere van 13 Januarij 1826 no. 100, houdende bepalingen op het verkrijgen van onderstands domicilie door vreemdelingen en bedelaars buiten werking gesteld.

Bij gelegenheid van het doen eener collecte op uitnoodiging van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk, ten behoeve van het fonds voor noodlijdende kerken, is het bekend geworden, dat die collecte in eene gemeente is bewerkstelligd aan de huizen van de leden der Hervormde gemeente aldaar. Daaruit de vraag ontstaan zijnde, of daartoe al dan niet de vergunning werd vereischt, bedoeld bij art. 2 litt. A [illegible] 1829, (Staatsblad No. 41) heeft Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandsche zaken, bij circulaire van den 18. April 1850. No. 144, 7e Afdeeling, (Armwezen) die vraag toestemmend beantwoord.

Bij deze gelegenheid heeft welgemelden Minister tot de noodzakelijkheid betoogd, om de hand te houden aan den zoo noodzakelijken als heilzamen maatregel van openbare orde, die vordert, dat er geene openbare collecten aan de huizen der ingezetenen worden gedaan, zonder voorafgaande toelating van het gemeente-bestuur.

Wij hebben deze circulaire, bij provinciaal blad, aan de plaatselijke besturen, tot naleving medegedeeld.

Tot goed verstand van het Koninklijk besluit van [illegible] April 1829 no. 42, provinciaal blad no. 59, betreffende de benoeming van genees-, heel- en verloskundigen voor godshuizen en armen-inrigtingen, heeft Z. M. naar aanleiding van de hieruit ontstane vragen, beslist, dat het doel van het aangehaalde besluit, zich niet verder uitstrekt dan tot het regelen der competentie tot de benoeming der genees-, heel- en verloskundigen, waar eene zoodanige benoeming noodzakelijk wordt [illegible] den moet, van de beslissing der betrokken Besturen in iedere gemeente afhankelijk gelaten is.

De Administratien der [illegible] Armen [illegible] deelen zich in: Armwezen en instellingen van weldadigheid.

Kerkelijke Armbesturen [illegible]

Algemeene of *Burgerlijke*, —

Gecombineerde bij welke het beheer door de *kerkelijke* en *burgerlijke* besturen *vereenigd* wordt gevoerd.

Volgens de laatst daaromtrent ingekomene opgaven, behooren er van de zuiver kerkelijke armbesturen tot de

Nederduitsch Hervormden.

Waalsch Hervormden.

Evangelisch Lutherschen

Doopsgezinden.

Remonstranten

Christelijke Afgescheidenen

Roomsch Catholieken

Oud Roomsch Catholieken

Nederlandsche Israëlieten

te zamen 131

De vermelde armbesturen, hunnen aard, niet bepaaldelijk doende kennen, noemen zich te zijn op zich zelve staande zedelijke ligchamen, die, tot het uitgemerkt [illegible] zijn, gesteld, hunne benoeming en mandaat ontleenen bij de Protestantsche kerkgenootschappen van de respectieve gemeenten, tot welke zij behooren, bij de Roomsch-Catholieken, Oud-Roomsch-Catholieken en Nederlandsche Israëlieten, van de gemeenten en kerkelijke gestichten, onder welke zij ressorteren; aan welke committenten zij gevens alleen verantwoording en rekenschap schuldig te zijn omtrent de geldelijke administratie en uitoefening van het zedelijk [illegible], waartoe zij geroepen zijn.

Het *doel*, 't welk al [illegible] armbesturen zich voor onderstand, ieder afzonderlijk zich ter bereiking voorstellen, is geen [illegible], volgens de oorspronkelijke instelling, [illegible] zich met de meeste getrouwheid en naauwgezetheid te kwijten [illegible]

opgedragene gewigtige taak, die bestaat in dit, deels bezorgers te zijn van de giften door de godsdienstige weldadigheid bijeengebragt, welke zij gehouden zijn zoodanig te beheeren, als dat met het beste vrucht tot hulp en ondersteuning van de behoeftige leden van hunne gemeenten, die daarop aanspraak hebben, geschieden kan. Onder de behoeftigen komen in de eerste plaats in aanmerking de gebrekkigen, zieken en ouden van dagen, die niet in staat zijn, zelve genoegzaam in hun onderhoud te voorzien; verder ook zoodanige behoeftige gemeenteleden, die, met de zorg voor een huisgezin belast, een gedeelte des jaars tijdelijk buiten staat zijn, door handenarbeid iets te verdienen, of wier schamele verdiensten niet toereikend zijn, om in hunne nooddruft en die der hunnen te voorzien.

De aan deze behoeftigen verleende onderstand wordt verstrekt door uitdeelingen, op bepaalde tijden, in geld, in mondbehoeften of eetwaren, soms als de nood het vereischt, gekookt en toebereid; voorts in brandstoffen ter verwarming; in geneeskundige hulp en medicijnen in geval van ziekte of ongevallen; bij sommigen ook in kleeding en dekkingstukken, naar gelang van den tijd des jaars of gedurende de wintermaanden; en het verschaffen van vrije woning of het betalen der huishuren, wanneer die woningen aan derden behooren; en eindelijk, bij meest alle, ook in het verschaffen van kosteloos onderwijs in de noodwendigste kundigheden aan de kinderen der bedeelden, hetzij in daartoe afzonderlijk ingestelde diakoniale of armenscholen, hetzij in de openbare volksscholen, zoo als meest ten platten lande het geval is, alwaar dan de kinderen der behoeftigen in gemeenschap met andere leerlingen dit kosteloos onderwijs erlangen.

Aan deze zorg is verbonden met het toezigt op de zedelijkheid en de gedragingen der bedeelden. Bij de Protestantsche kerkgenootschappen bepaalt dit toezigt der armbesturen zich voornamelijk tot de zorg, dat de bedeelden geregeld de openbare godsdienstoefeningen, en hunne kinderen de catechisatien bijwonen; dat mitsdien alle zooveel mogelijk tot kennis der geloofsleer worden opgeleid, en dat zij eenen levenswandel voeren, die aan christenen betaamt. — Bij de Roomsch-Catholijken, Oud Roomsch-Catholijken en Israëlieten behooren de bedeelden hunne kerkelijke pligten naauwgezet te volbrengen, en mede een betamelijken levenswandel te voeren.

De tijd der uitdeelingen wordt, bij meest al deze armbesturen, gewijzigd naar de behoeften der gealimenteerden. Hierdoor zijn er, die, van wege hunne meerdere nooddruft, geregeld het geheele jaar door eene vaste bedeeling genieten; anderen, die slechts een gedeelte des jaars, vooral gedurende den winter, wanneer de werkloonen stil staan, in den onderstand deelen. Door de meeste dezer armbesturen worden ook de alimentatie-gelden vergoed voor behoeftigen, die in de gemeente een wettig onderstandsdomicilie hebbende, elders woonachtig zijn.

Met betrekking tot den *inwendigen toestand* van deze instellingen valt hier het navolgende in aanmerking te komen.

1°. Bij de Protestantsche kerkgenootschappen staan de armverzorgers of diakenen meestal onder superintendentie van, en in verband met de kerkeraden, waarvan zij per se leden zijn; en bij de Roomsch-Catholieken, Oud Roomsch-Catholieken en Israëlieten onder de superintendentie van hunne respectieve kerkelijke overheden. In den doorgaanden regel staat het getal der armenverzorgeren in verhouding tot het aantal personen, die door hen bedeeld worden, en tot de meerdere of mindere uitgebreidheid der kerkelijke gemeente waartoe zij behooren.

2°. Naar gelang van de uitgebreidheid der kerkelijke gemeente, verhoudt zich ook doorgaans het getal gealimenteerden tot dezelve behoorende. Voor zoo ver nu dit getal eenigzins tot maatstaf kan strekken, om daarnaar te bepalen zoowel de meerdere of mindere belangrijkheid der hier bedoelde administratien in een geldelijk opzigt, als den omvang en het gewigt der werkzaamheden en van het opzigt aan dezelve verbonden, is er tusschen deze onderscheidene armbesturen een niet onbeduidend verschil op te merken. Van uit dit oogpunt laten zij zich geschiktelijk onder zekere klassen brengen. Het getal bedeelden alzoo tot rigtsnoer aannemende verdeelen die klassen zich als volgt:

a. 3 zijn er, bij welke het getal bedeelden gewoonlijk tusschen de 2500 en 3000 beloopt.
b. 1 van 1000 tot 1500.
c. 1 " 600 " 800.
d. 3 " 400 " 600.
e. 12 " 200 " 400.
f. 17 " 100 " 200.
g. 29 " 50 " 100.
h. 65 bij welke het getal bedeelden gewoonlijk beneden de 50 bedraagt.

Uit welk laatstvermelde blijkt, dat nagenoeg de helft van het aantal dezer armbesturen, administratien van niet zeer uitgebreiden omvang hebben.

3°. Van de 131 armbesturen der hier bedoelde categorie zijn er 17 welke opgeven, geene inkomsten te hebben van bezittingen en toegekende regten, en die bij gevolg hunne uitgaven moeten bestrijden alleen uit de opbrengst van collecten en giften, of uit deze en verleende subsidien uit eenige openbare kas te zamen. Al de overige van deze armbesturen voorzien in hunne uitgaven, behalve uit de opbrengst van collecten en giften, uit de inkomsten van bezittingen en toegekende regten. Deze bezittingen bestaan, of in fondsen op het grootboek der nationale schuld, effecten en particuliere schuldbrieven alleen, of in deze te zamen met landerijen en andere vaste eigendommen, erfpachten, tijnzen, grondrenten en wat meerder onder zoodanige benaming begrepen wordt. De armbesturen, die vaste eigendommen bezitten, moeten uit de gezamenlijke inkomsten, mede in de lasten en het onderhoud van dezelve voorzien. Daar waar de revenuen der vaste eigendommen in landpachten en huishuren bestaan, komen deze niet geregeld telken jare in, of waar die bestaan in het provenu van den verkoop van boom- en veldvruchten, of van hout- en grasgewas, varieren die revenuen telken jare naar gelang de oogst of groei der gewassen meerder of minder gunstig uitvalt. Dit is van zelve van merkelijken invloed op den staat der fondsen bij deze administratien, en veroorzaakt, dat soms, in plaats van een voordeelig slot van rekening, een te kort op de uitgaven ontstaat, waarin alsdan moet worden voorzien, hetzij door middel van buitengewone collecten en inschrijvingen; hetzij door opneming van gelden, of wel, zoo als dit meestal geschiedt, door voorschotten van armmeesteren uit hun privékas zelven, welke voorschotten, in dat geval, uit de ontvangsten van het volgende dienstjaar door hen aan eigene handen worden gerembourseerd.

4°. Van de 131 kerkelijke armbesturen zijn er 24 welke uit de plaatselijke kassen subsidien erlangen. Onder deze subsidien verdienen de volgende, over 1848 verleend, om derzelver betrekkelijk nog al beduidend bedrag, bijzondere vermelding, als: aan de

R. C. armen te Utrecht.	f 3000.»
Hervormden te Amersfoort. . . .	» 2160.»
R. C. armen te Montfoort. . . .	» 1500.»
R. C. armen van de Lieve Vrouwekerk te Amersfoort. . . .	» 881.91
R. C. armen van de kerk *Soli Deo Gloria* te Amersfoort. . . .	» 778.46
R. C. armen te Wilnis. . . .	» 760.55
Nederl. Israelieten te Utrecht. . . .	» 600.»
Hervormden te Mijdrecht. . . .	» 436.10
Hervormden te Wilnis. . . .	» 420.63
R. C. armen te Mijdrecht. . . .	» 326.10
R. C. armen te Benschop. . . .	» 300.»
Hervormden te Linschoten. . . .	» 272.80
Hervormden te Waverveen. . . .	» 250.»
Nederl. Israelieten te Amersfoort. .	» 150.»
Evang. Luth, te Amersfoort. . .	» 108.»

Met opzigt tot de overige gesubsidieerde kerkelijke armbesturen, is het bedrag der in 1848 verleende subsidien bij elk beneden de f 100 gebleven.

Na het vorenstaande sub 1° ad 4° gerelateerd te hebben, is, voor zoo veel den financieelen toestand der kerkelijke armbesturen betreft, nog aan te merken, dat die toestand in de laatste jaren over het algemeen niet is vooruit gegaan, daar de omstandigheden destijds op denzelven ongunstig gewerkt hebben. Bekend is het, dat ten gevolge van den mislukten oogst van het aardappel-gewas, de prijzen niet alleen van dit artikel, maar ook van andere voedingsmiddelen merkelijk gestegen zijn. Zoowel hierdoor, als ten gevolge van geheerscht hebbende ziekten, vooral onder de minvermogende en schamele volksklassen, is het aantal der bedeelden buitengewoon vermeerderd

derd. Vele lieden, die anders, ofschoon behoeftig, uit geene openbare of armen-kas eenigen onderstand genoten, zagen zich destijds door hoogen nood gedrongen, om tot de ondersteuning der openbare weldadigheid de toevlugt te nemen. De godsdienstzin en liefdadigheid der weldenkenden in Nederland is ook toen ter hulpe toegesneld, en heeft veel toegebragt om de armenkassen voor geheele uitputting te bewaren; ook is sedert, door meer gunstige omstandigheden, de dringende nood geweken en het aantal bedeelden over het algemeen verminderd; doch doet bij vele armbesturen de druk der laatste jaren zich nog levendig gevoelen, en moeten deze de meeste spaarzaamheid bij het doen hunner uitdeelingen aan de armen betrachten, zal langzamerhand het gevorderd evenwigt tusschen hunne uitgaven en ontvangsten weder eenigzins hersteld, of voor het minst gezorgd worden, dat geene aanmerkelijke achterstanden of te korten blijven bestaan.

Wat betreft de *toepassing en werking* der kerkelijke armbesturen, zoo kan, niettegenstaande ruim twee derde van derzelver getal hun finantieelen toestand als niet vooruitgaande opgeven, uit hetgeen hier voren van hunne werkzaamheden is gezegd, gereedelijk worden afgeleid, dat allen zich beijveren, om de middelen, welke hun ten dienste staan, steeds aan te wenden, zoo wel in het voordeel van de hun toevertrouwde geldelijke administratie, als in het welbegrepen belang van de aan hunne zorg en opzigt aanbevolene verarmde geloofsgenooten. Wij durven dan ook als aannemelijk achten, dat allen zich bestendig kwijten van de pligten, tot welkers volbrenging zij geroepen zijn, waartoe in de eerste plaats behoort, dat zij zoo veel mogelijk de zorg voor de instandhouding en den bloei van hunne fondsen in overeenstemming trachten te brengen met de zorg voor de verligting van de nooddruft der behoeftigen. En daar, zoo als reeds hier boven is gezegd, het geldelijk beheer van deze armbesturen ten naauwste is verbonden met het andere gedeelte der hun opgedragene taak, namelijk het oefenen van een naauwlettend toezigt op het gedrag en den wandel van de door hen bedeeld wordende personen; en op de opvoeding van derzelver kinderen, zoo laat het zich verwachten, dat, zoo lang dit toezigt getrouw wordt uitgeoefend, dit onmiskenbaar veel moet bijdragen tot de instandhouding en den welstand dezer instellingen; en kan alzoo de werking dezer armbesturen geacht worden alleszins te strekken:

a. in het algemeen maatschappelijk belang, door het tegengaan der uitbreiding van het pauperisme en het daarmede gepaard gaande verval der zeden.

b. in het meer bijzonder belang der behoeftigen, zoo wel van eene zedelijke als stoffelijke zijde.

c. in het belang ook van andere instellingen van weldadigheid, als wier besturen thans zijn ontlast van de zorg voor zoo vele behoeftigen, die anders, buiten deze kerkelijke administratien, hunne toevlugt elders zouden moeten nemen.

Van de *kerkelijke armbesturen* tot de *burgerlijke* of *algemeene* overgaande, hebben wij te vermelden, dat er van deze 14 in de provincie bestaan.

Daaronder is wel de voornaamste de binnen de stad Utrecht gevestigde stads Aalmoezeniers of Algemeene Armen-kamer. Deze instelling is onder de administratie van [illegible] van regenten en een lid van den stedelijken Raad, als boekhouder, onder superintendentie van het stedelijk Bestuur van Utrecht.

Het *doel* dezer instelling, bij welke het gewone getal bedeelden tusschen de 4000 en 5000 bedraagt, is het verstrekken van onderstand in geld, levensmiddelen, brandstoffen, stukken tot kleeding, dekking en ligging, en van geneeskundige hulp en medicijnen aan behoeftige inwoners der stad, die geene ledematen zijn van eenig kerkgenootschap, en alzoo tot geen kerkelijk armbestuur behooren. Dit beheer vereenigt zich met de zorg van regenten voor het onderwijs van de kinderen der behoeftigen; voor de opzending van weezen, verlatene kinderen, bijzondere personen en huisgezinnen naar de kolonien of gestichten der Maatschappij van Weldadigheid.

Deze instelling bezit eenige eigene *fondsen*; doch zou, uit de inkomsten derzelve, ofschoon gepaard aan de opbrengst van collecten, in de verzorging van het betrekkelijk groot aantal harer bedeelden niet kunnen voorzien, indien zij niet uit de stedelijke fondsen krachtdadig werd te hulp gekomen. De subsidie uit de stedelijke kas in 1848 aan haar verleend, heeft de aanmerkelijke som van *f* 41429,60 bedragen.

Van de overige 13 *algemeene* of *burgerlijke* armbesturen, welke zich in gemeenten ten platten lande der provincie bevinden, komt het *doel* der instelling op dezelfde werkzaamheden, als hier boven vermeld te neder.

Het gewone getal bedeelden tot maatstaf aannemende, blijkt het dat de meeste dezer armbesturen slechts van beperkten omvang zijn.

Vier daarvan zijn er, bij welke het gezamelijk getal nog geene 50 beloopt.

Er zijn zes, die in den doorgaanden regel, 20 à 36, en drie, die doorgaans 40 à 65 armen te bedeelen hebben.

Van deze 13 armbesturen zijn vier, die in hunne uitgaven [illegible] bestaan uit de inkomsten van bezittingen van allerlei aard en toegekende regten en in de opbrengst van collecten en giften.

De overige 9 worden uit de plaatselijke kassen gesubsidieerd. Onder deze subsidien over 1848 verleend, verdienen, om derzelver nog al aanzienlijk bedrag, bijzondere vermelding die aan het algemeen armbestuur te

Benschop	ad *f* 1700 »
Snelrewaard	» » 600 »
Honkoop	» » 500 »
Willige Langerak	» » 355 »
Zuid Polsbroek	» » 200 »
Zevender,	» » 105 »

De armbesturen, die uit eigene middelen in hunne uitgaven kunnen voorzien, geven hunnen toestand als niet achteruitgaande op. Doch die, welke in de bestrijding van hunne uitgaven, door subsidien moeten worden geholpen, achten hunnen toestand slechts in zoo verre gunstig, als zij door de gedachte onderstands-gelden mogten kunnen worden in staat gesteld, om aan het oogmerk, dat zij zich ter bereiking voorstellen, op den duur te blijven beantwoorden.

Wat betreft de *toepassing en werking* der burgerlijke armbesturen, beperken dezelve zich tot de ligchamelijke verzorging of het stoffelijk welzijn der behoeftigen niet alleen, maar strekken zij zich ook uit tot het opzigt over zedelijk gedrag en wandel. Van daar, dat deze armbesturen kunnen geacht worden, even als die der onderscheidene kerkgenootschappen, zoo in het algemeen maatschappelijk belang als in dat van vele behoeftigen weldadig werkzaam te zijn.

Van de *gecombineerde* armbesturen bestaan er 3 in de provincie, als: 1 te IJsselstein en 2 te Loosdrecht.

Wat aangaat dat te IJsselstein, is, bij overeenkomst van het stedelijk Bestuur met den Hervormden Kerkeraad, het beheer dezer instelling opgedragen aan Leden van het Hervormd Diakonie bestuur, onder toezigt van de stedelijke Regering.

Dit armbestuur stelt zich ten *doel* het verleenen van onderstand aan zoodanige behoeftigen, die geene belijdenis des geloofs hebben afgelegd en aan hunne kinderen.

De *toestand* dezer administratie wordt als niet gunstig opgegeven, aangezien eene subsidie uit de stedelijke kas ad *f* 600 sinds eenige jaren aan dezelve verstrekt, op lang na niet toereikend is, om in de verpleging van het betrekkelijk groot aantal behoeftigen, hetwelk van 150 tot 200 bedraagt, te kunnen voorzien, waarom, sedert eene reeks van jaren, het te kort op de uitgaven, telken jare uit de diakonale kas der Hervormde Gemeente wordt gesuppleerd.

Uit de plaatselijke kas der gemeente Loosdrecht wordt mede aan de aldaar bestaande gemengde armbesturen, die tot hetzelfde doel als dat te IJsselstein werkzaam zijn, jaarlijks eene subsidie verleend, welke in 1848 de som van *f* 1000 heeft bedragen.

De *toestand* dezer beide administratiën wordt als ongunstig opgegeven, en wordt deze achteruitgang toegeschreven aan de vermindering van den arbeid in de veenderijen, en aan de inkrimping der dagloonen. Ten gevolge hiervan wordt gezegd, dat het getal armen, die zich om bedee-

hier gemelden, aldaar toeneemt; hebbende het-zelve in 1848 over de 200 bedragen.

Inmiddels vindt derzelver min gunstigen toestand, wat het financiële betreft, kunnen ook de hierbedoelde gecombineerde armbesturen geacht worden nuttig werkzaam te zijn, ook van uit een zedelijk oogpunt beschouwd, daar zij mede hunne zorg aanwenden, dat aan de kinderen der door hen bedeelden een doelmatig onderwijs wordt verstrekt en aan de gealimenteerden en hunne kinderen de verpligting wordt opgelegd, om geregeld, ieder in de kerkelijke gemeente tot welke zij behooren, de openbare godsdienstoefeningen bij te wonen, en voorts een betamelijken wandel te voeren.

Volgens de laatst ontvangene opgaven telt de provincie 20 *afzonderlijke stichtingen* en *erfmakingen tot verleening van onderstand aan behoeftigen*; waarvan negen onder verschillende benamingen te Utrecht zijn gevestigd, en de overige te Amersfoort, Montfoort, Rhenen, Wijk bij Duurstede, Renswoude, Jutphaas en Oudwulven.

Te Montfoort zijn deze stichtingen herkomstig van [illegible] oudemannenhuis, het oudevrouwenhuis, het gasthuis, het gasthuis en het weeshuis. Ten jare 1841 zijn de fondsen dezer vijf gestichten, als die bij hun afzonderlijk bestaan niet meer aan hunne oorspronkelijke bestemming konden beantwoorden, geconbineerd en onder het vereenigd beheer van zes regenten en een rentmeester gebragt; door welk collegie die fondsen worden geadministreerd volgens eene instructie door de Staten 's Lands van Utrecht, den 27 Julij 1688 vastgesteld.

Te Rhenen is deze stichting herkomstig van het vroeger daar bestaan hebbend Gast- en Weeshuis; waarvan de fondsen thans worden beheerd door een bijzonder daartoe aangesteld persoon, onder den naam van Gast- en Weeshuismeester, onder het onmiddellijk toezigt en de controle van het stedelijke Bestuur.

De overige veertien stichtingen zijn herkomstig of van voormalige kerkelijke fundatien, of, gelijk voor het meerendeel, van erfmakingen van bijzondere familien en personen.

Het doel van alle is over het geheel het verstrekken van onderstand aan behoeftige personen en huisgezinnen; bij de meesten, bijzonder aan de zoodanigen welke niet tot de eigenlijk bedeelde armen behooren, maar onder die ingezetenen van den minvermogenden burgerstand kunnen gerangschikt worden, welker eigen middelen van bestaan te gering zijn, om in hun onderhoud geheel te kunnen voorzien. De gedachte onderstand geschiedt door tijdelijke uitdeelingen in geld, in eetwaren en mondbehoeften, in brandstoffen, in middelen ook tot dekking en kleeding, en bij de meesten tevens in het verstrekken van vrije woningen of het betalen der huishuren, wanneer die woningen het eigendom van derden zijn.

Bij slechts twee van deze stichtingen wordt die onderstand, overeenkomstig de statuten der oorspronkelijke instelling, aan lieden van eene bijzondere godsdienstige gezindte verleend. Bij de overige achttien strekt de onderstand zich uit over lieden van allerlei gezindten, en is alleen de vraag naar een matig en eerbaar gedrag; terwijl bij allen voornamelijk tot het genieten van onderstand in aanmerking komen hoogbejaarde en gebrekkige lieden; weduwen en zij, die met een talrijk gezin bezwaard zijn.

Wat betreft den *inwendigen toestand* dezer instellingen, dezelve regelt zich naar de gesteldheid der fondsen, en wordt over het geheel als niet ongunstig vermeld. Voor de instandhouding, en, waar het kan, voor de vermeerdering ook der fondsen, wordt door de verschillende administratien gezorgd, door zoo veel mogelijk de jaarlijksche uitgaven met de inkomsten in evenwigt te brengen, en het getal der personen, aan welke onderstand wordt verleend, zoowel als het bedrag der uitdeelingen, naar den staat der ontvangsten te regelen.

De inkomsten moeten gevonden worden geheel uit de stichtingen van allerlei aard en toegekende regten; zonder dat dezelve door collecten of subsidien vermeerderd worden.

Aangaande de *toepassing en werking* dezer instellingen, kan uit het voorschrevene worden opgemaakt, dat zij alleszins aan hun doel beantwoorden; en dat door dezelve niet alleen het stoffelijk welzijn van vele behoeftigen bevorderd wordt, maar dat zij ook in een zedelijk opzigt, kunnen geacht worden veel bij te dragen, zoo in het algemeen maatschappelijk belang, als in dat van de andere instellingen van weldadigheid, vermits niet weinig behoeftigen, die anders genoodzaakt zouden zijn, tot andere openbare armenkassen hunne toevlugt te nemen, hier ondersteuning en leniging van hunne nooddruft vinden.

Van de vijf in deze provincie aanwezige *Commissien en Vereenigingen, welke gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen*, zijn die, welke in de steden *Amersfoort* en *Utrecht* bestaan, wel de voornaamste te achten.

Van beide is het doel het doen van dagelijksche uitdeeling van warme gekookte spijzen aan behoeftigen van allerlei gezindten; bij de overige, te Montfoort, aan de Bildt en te Zeist bestaande, tijdelijk van levensmiddelen, brandstoffen, dekking en kleedingstukken.

Van de inrigting, werkzaamheden en financiëlen staat der te Utrecht aanwezige Commissie tot spijsbereiding is reeds in een vroeger jaarverslag [illegible] in eene herhaling van die bijzonderheden te treden, alleen hier hebben te vermelden, dat deze Commissie op den duur voortgaat, zich van hare loffelijke, maar moeitevolle taak, met ijver te kwijten; terwijl wij het niet ondienstig achten, om voor al wie verlangt zich met deze instelling nader bekend te maken, hier te verwijzen naar de beschrijving derzelve door den Hoogleeraar C. A. Bergsma in 1848 bij den boekdrukker K. J. Gieben in het licht gegeven, en waarin de meest wetenswaardige bijzonderheden omtrent de inrigting en wijze der gedachte soepbereiding zijn vermeld.

Alleen de Commissien te Utrecht en te Montfoort erlangen subsidien uit de plaatselijke kas; en die te Utrecht ook van de armbesturen, welke daarvoor ten behoeve van hunne bedeelden over zeker getal portien spijze beschikken. Overigens bestaan de middelen, waardoor bij deze vereenigingen in de uitgaven moet worden voorzien, uit de gelden, welke bij inschrijving of door giften van particulieren worden bijeen gebragt.

Wat *de inwendige toestand* van deze instellingen aangaat, kan dezelve als voldoende beschouwd worden, daar de administratien er zich bepaaldelijk op toeleggen, om de jaarlijksche uitgaven uit de inkomsten te kunnen dekken, en zoo mogelijk een batig saldo van rekening voor bestrijding van de eerst noodwendige uitgaven te kunnen overhouden.

Uit dit zorgvuldig beheer vloeit dan ook van zelve voort, dat de *toepassing en werking* dezer instellingen aan haar nuttig doel volkomen beantwoorden, door gedurende eene reeks van maanden aan de schamele bevolking, dagelijks of tijdelijk, een gezond en smakelijk voedsel en andere leniging van hare nooddruft te verschaffen; ten gevolge waarvan, in de gemeenten, waar deze weldadige vereenigingen werkzaam zijn, een groot aantal armen voor het nijpendst gebrek bewaard blijven; terwijl bij allen van het beginsel van algemeene menschenliefde wordt uitgegaan, en de uitdeelingen geschieden aan allerlei behoeftigen, zonder onderscheid van gezindte.

Evenzeer zijn in het algemeen maatschappelijk belang en in dat der behoeftige volksklasse in het bijzonder werkzaam de te Utrecht en te Mensenveen gevestigde *genootschappen tot verleening van onderstand aan behoeftige kraamvrouwen*, wier *doel* reeds door hunne benaming zelve duidelijk wordt aangewezen.

De onderstand, door deze genootschappen verleend, bestaat in de uitreiking van verkwikkingen en levensmiddelen, geschikt naar den gezondheidstoestand en de oogenblikkelijke behoefte der verzorgden; van kleedingstukken, brandstoffen en voorwerpen tot dekking en ligging.

Deze liefdadigheid strekt zich tot moeders van alle gezindten uit; alleen onder bepaling, dat het gedrag der verzorgden eerbaar en betamend zij, opdat de verleende ondersteuning niet tot aanmoediging of stijving van losbandigheid of onzedelijken wandel diene.

De *inwendige toestand* dezer instellingen is niet achteruitgaande. Beide hebben eenige, doch geringe inkomsten van eigene bezittingen; maar moeten overigens hare voornaamste middelen ter bestrijding van hare uitgaven uit de opbrengst der contributien van particuliere inschrijvingen, vrij-

den, terwijl de maatschappij van weldadigheid te Utrecht daarenboven haren steun nog vindt in de opbrengst eener jaarlijksche collecte, en in eenen subsidie uit de stedelijke kas.

De *toepassing en werking* dezer instellingen blijkt zooveel mogelijk voldoende te zijn. Van daar bij beide eerbaarheid en huisselijkheid volstrekt vereischt worden zijn, waarop alleen de bij dezelve aanspraak hebben op het genot eener wekelijksche ondersteuning, te onderscheiden; de zedelijke invloed, dien deze genootschappen op de minvermogende volksklasse oefenen, zoowel in derzelver bijzonder belang als in dat der maatschappij in het algemeen, terwijl ook die invloed zich zijdelings uitstrekt in het voordeel van de openbare armenkassen, die door de hulp dezer genootschappen worden ontlast van de zorg, die zij anders voor vele noodlijdenden bij derzelver bevalling zouden te dragen hebben.

Het getal gestichten, gewoonlijk onder den naam [illegible] gast- en ziekenhuizen in de provincie, volgens de daarvan bekomene opgaven, vijftien.

Onder dit getal is niet begrepen *het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen* te Utrecht, nopens het welk in vroegere jaarverslagen meer omstandige vermelding is geschied, tot welke het ons vergund zij hier te verwijzen.

Van de bedoelde vijftien gestichten zijn er *vijf* uitsluitend bestemd tot de opneming en verzorging van oude en gebrekkige lieden, *twee* tot die van oude lieden en kinderen te zamen, *vier*, voor de opneming en verzorging alleen van ouderlooze kinderen of weezen, *drie*, voor zieken en gewonden, en *één*, voor bestedelingen, hetzij van wege de armbesturen, hetzij uit eigene middelen als zoogenaamde kostkoopers.

Van de eerstgemelde categorie zijn er twee, te weten het St. Pieters- en Bloklands-gasthuis te Amersfoort en het Zwoudes- en Elizabeths-gasthuis te Wijk bij Duurstede, van algemeenen en burgerlijken aard, zoo dat zij voor oude lieden van allerlei gezindte openstaan. De drie andere zijn kerkelijke instellingen, behoorende tot de Hervormde en Roomsch Catholieke gemeenten te Amersfoort, en [illegible]

Tot de tweede categorie behoort het wees-, oude mannen- en vrouwenhuis der Evangelisch Luthersche gemeente te Utrecht en het gasthuis te IJsselstein, welk laatste van algemeenen of burgerlijken aard is.

Van de weeshuizen is alleen dat te Amersfoort van algemeenen of burgerlijken aard. In de drie overige, welke te Utrecht aanwezig zijn, worden alleen ouderlooze kinderen van eene bepaalde godsdienstige gezindte, hetzij Hervormde of Roomsch Catholieke, opgenomen. Dit laatste is mede van toepassing met het in den aanvang dezes jaars opengestelde weeshuis der Oud Roomsch Catholieken te Utrecht, waardoor het getal der hier beschouwde gestichten tot zestien vermeerderd is, en waarvan wij ons voorstellen, in een volgend jaarverslag, nadere mededeeling te zullen kunnen doen.

Wat de drie gast- of ziekenhuizen betreft, waarvan een te Amersfoort en twee te Utrecht zijn gevestigd, strekken deze tot toevlugtsoord voor hulpbehoevenden van allerlei gezindte, wat evenzeer het geval is bij het te Utrecht aanwezige diakonessenhuis, ofschoon geheel uit fondsen van Protestante [illegible] opgerigt en onderhouden, als ook bij het daar gevestigd [illegible]

Van dezelfde algemeen liefdadige strekking is het bestedelingshuis, dat in de gemeente Loosdrecht bestaat.

Het bestek, waartoe wij ons bij dit jaarverslag bepalen moeten, gedoogt niet wel, om nopens ieder van de hier genoemde gestichten, in eene afzonderlijke beschouwing te treden, hetgeen ook daarom te minder noodig zal zijn, dewijl zich reeds uit derzelver respectieve benamingen genoegzaam laat afleiden [illegible] *doel* derzelver Besturen alle zich ter bereiking [illegible] voorstellen, wat alleen gewijzigd worde naar gelang de verzorging zich tot oude lieden van dagen, tot weeskinderen, of tot zieken en hulpbehoevenden bepaalt.

Voor zooveel de opgaven daarvan bij ons ingekomen zijn, blijkt daaruit, dat over het geheel de *tegenwoordige toestand* dezer instellingen niet achteruitgaande is. Alleen van het Roomsch Catholiek Weeshuis te Utrecht en van het bestedelingshuis te Loosdrecht wordt dezelve als achteruitgaande opgegeven. Ofschoon, voor zoo ver de ingekomene bescheiden doen zien, alle inkomsten hebben van eigene bezittingen en toegekende [illegible], en de besturen zich beijveren, om door inachtneming der gepaste spaarzaamheid in het gebruik dier middelen, den staat hunner instellingen ieder zoo veel mogelijk te verbeteren, en te ontstane [illegible] te verhoeden, zoo moet toch aan eenige de hulp van anderen te stade komen, om de uitgaven zonder te kort te kunnen dekken; welk laatste het geval is bij het burger-, wees- en stads-kinderhuis te Amersfoort; het gasthuis te IJsselstein, het Elizabeths gasthuis te Amersfoort, het stads ziekenhuis te Utrecht en het bestedelingshuis te Loosdrecht.

Dat de *toepassing en werking* van deze gestichten, hoe gewijzigd dan ook naar derzelver onderscheidenen aard en inrigting, de werkzaamheden van derzelver respectieve besturen mogen zijn, allezins weldadig, en zoowel in het algemeen maatschappelijk [illegible] gende volksklassen moet zijn, laat zich reeds à priori verwachten, vooral met opzigt tot den zedelijken invloed, dien de besturen op de door hen verzorgde kinderen, ouden van dagen en andere hulpbehoevenden trachten uit te oefenen, dewijl in de opgenoemde gestichten met getrouwheid wordt zorg gedragen, dat het niet ontbreke aan godsdienstige vermaning en opwekking, en bijzonder het opkomend geslacht in de weeshuizen in de gelegenheid wordt gesteld tot het verwerven van die kundigheden, welke aan jonge lieden in hun verderen leeftijd nuttig te stade komen, waaronder in de eerste plaats behoort de kennis der godsdienstleer, het lezen, schrijven en rekenen, de beginselen der geschiedenis en aardrijkskunde, terwijl zij daarna werden opgeleid, de jongens tot het aanleeren van eenig vak van handwerk, bedrijf of kunst, de meisjes, tot het zich bekwaam maken in vrouwelijke handwerken en al datgene wat haar tot geschikte dienstboden of arbeidzame huismoeders vormen kan.

Het laatstvermelde doet ons hier een geschikten overgang vinden, om te gewagen van de instellingen, die meer bijzonder zijn bestemd tot het verstrekken van onderwijs en [illegible] tevens van nuttige kennis onder meer bejaarden van de minvermogende volksklasse. Deze instellingen laten zich verdeelen in:

Eigenlijke armenscholen, waarin uitsluitend aan kinderen van behoeftigen, zoowel bedeelden als niet bedeelden, kosteloos onderwijs en schoolbehoeften worden verstrekt.

Gemengde scholen, of dezulke, *waarin aan de bedeelde kinderen, in gemeenschap met anderen, een kosteloos onderwijs wordt gegeven.*

Kleine kinder- of bewaarscholen, voor zoo veel die behooren onder de [illegible] scholen, waarin de kinderen gratis en zonder betaling van schoolgeld door de ouders, worden opgenomen.

Werkscholen, vooral bestemd om behoeftige kinderen tot de kennis van eenig handwerk op te leiden.

Zondagscholen, tevens voor het onderwijs van bejaarde lieden.

Van de eerstgenoemde soort zijn er in de provincie, volgens de ingekomen opgaven, 16 aanwezig. Vijf daar van zijn algemeene of burgerlijke armenscholen, waarvan een te Amersfoort, twee te Utrecht, eene te Wijk bij Duurstede en eene te Veenendaal zijn gevestigd; de overige elf zijn kerkelijke armenscholen, waarin uitsluitend kinderen van eene bepaalde godsdienstige gezindte onderwezen worden. Van deze behooren te Amersfoort éene tot de Hervormde, de andere tot de Roomsch Catholieke gemeente; te Utrecht vier tot de [illegible] Herwormden, éene tot de [illegible] Hervormde gemeente; twee tot de Roomsch Catholieken; éene tot de Oud Roomsch Catholieken; en éene tot de Nederlandsche Israëlieten.

Van al deze scholen is het doel [illegible] verstrekken van kosteloos onderwijs en schoolbehoeften aan de kinderen van behoeftigen, zoo bedeelde als niet bedeelde ouders, en zulks van beiderlei geslacht. Het onderwijs bepaalt zich tot de meest noodzakelijke kundigheden, als lezen, schrijven, rekenen en de opleiding tot een goed en ordelijk gedrag.

De *tegenwoordige toestand* van deze scholen wordt bij allen als voldoende opgegeven; in bijzonderheid

wat betreft de inrigting der scholen en de werkzaamheden der onderwijzers; en, bij de algemeene armenscholen onder het onmiddellijk toezigt staan van het plaatselijk bestuur, of de plaatselijke schoolcommissien, en bij de godsdienstige of diakonale armenscholen onder het toezigt van daartoe benoemde commissien uit de kerkelijke of armbesturen. Uit de opgaven, aangaande den financielen staat dezer instellingen, voor zooveel die bij ons ingekomen zijn, blijkt, dat, behalve de burgerlijke of algemeene armenscholen, ook de armenschool voor de Nederlandsche Israëlitische jeugd te Utrecht, derzelver middelen tot dekking der uitgaven moeten vinden uit de subsidien der plaatselijke en armbesturen, of uit deze met de opbrengst van gewone en buitengewone collecten te zamen; terwijl de scholen, voor de Roomsch-Catholieke behoeftige jeugd, mede hare inkomsten vinden uit het heffen der schoolgelden, door daartoe eenigzins vermogende ouders tot instandhouding derzelve bijeengebragt.

Het zelfde, met opzigt tot doel en inwendigen toestand, is hier te vermelden van de scholen der tweede genoemde categorie, of dezulke, waarin kinderen van behoeftigen, zoo bedeelde als onbedeelde ouders, in gemeenschap met anderen, kosteloos onderwezen worden, en de noodige schoolbehoeften gratis ontvangen. Van deze soort van scholen zijn er, volgens de laatst ingekomen opgaven, in de provincie, eene in de stad Montfoort, drie te Rhenen en voorts nog 65 in de gemeenten ten platten lande. Al deze scholen zijn van algemeenen of burgerlijken aard, dewijl alle kinderen van beiderlei geslacht, onverschillig tot welk kerkgenootschap of godsdienstige gemeente zij behooren, daarin worden toegelaten.

Door de plaatselijke Besturen wordt, op aanbeveling der provinciale autoriteit, en onder medewerking der in de gemeente aanwezige armbesturen, en hier en daar ook van liefdadige particulieren, aanhoudend gezorgd, dat een zoo groot mogelijk aantal kinderen, van dit kosteloos onderwijs gebruik kunne maken; en dat, zoo veel de fondsen, waarover men beschikken kan, dit toelaten, het den onderwijzers niet aan aanmoediging ontbreke; terwijl daar, waar de plaatselijke kassen of die der armbesturen te kort schieten, om in de kosten van onderwijs en schoolbehoeften genoegzaam te voorzien, aan de onderwijzers wordt te [illegible] provinciale kassen, of door vrijwillige bijdragen van particulieren; onder welke laatste het te wenschen is, dat de aanzienlijke som, door den ambachtsheer van Loosdrecht tot hiertoe jaarlijks aan het onderwijs der talrijke behoeftige jeugd aldaar, ten koste gelegd, en van welke belangrijke gift wij meermalen dankbaar melding hebben gemaakt, aan die gemeente bij voortduring moge te stade komen.

Van de *kleine kinder-* of *bewaarscholen* zijn er 10 in de provincie, van welke die te Montfoort uitsluitend voor kinderen van Roomsch-Catholieke ouders, en die van de Nederduitsche en van de Waalsch Hervormde gemeente te Utrecht, bijzonder voor kinderen van Protestantsche ouders is ingerigt. De overige zeven zijn van algemeenen of burgerlijken aard, en worden daarin dus kinderen opgenomen van ouders van verschillende godsdienstige gezindten. Over het algemeen bepaalt zich bij al deze scholen de opneming der kinderen tot den leeftijd van beneden de zes of zeven jaren, en worden de kinderen onder andere bezig gehouden, ook met het onderrigt in het spellen en lezen, het van buiten leeren van bevattelijke kindergedichtjes en stichtelijke gezangen, en soms ook met eenige handwerken. De kinder-bewaarschool, welke te Baarn is opgerigt, is geheel voor rekening van Mevrouw, de Douairière den Heer Huijdecoper van Maarsseveen. De te Amersfoort bestaande Anna Paulona kinderbewaarschool ontvangt, behalve de vrijwillige bijdragen van particuliere ingezetenen, jaarlijks eene subsidie van H. M. de Koningin moeder, en uit de kas voor de aldaar gevestigde afdeeling der Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen*. De te Utrecht gevestigde vrije bewaarschool ontvangt eene subsidie uit de stedelijke kas. Overigens worden de kosten voor de instandhouding, zoo van het toezigt als der lokalen, meest gevonden uit de bijdragen van particulieren.

Behalve in de reeds genoemde drie steden en te Baarn, bestaan ook in de gemeenten de Bilt, Renswoude, Veenendaal en Zeist deze scholen, en wordt derzelver *uitwendige toestand* over het geheel als van het oogmerk voldoende, opgegeven; met uitzondering van die te Veenendaal, als welke, uit gebrek aan fondsen, achteruitgaande wordt vermeld.

Onder de *werkscholen* zijn begrepen:

De inrigting tot opleiding van zoogenaamde haveloze kinderen, te Utrecht in 1848 tot stand gebragt door de weldadige zorg van eenige menschenvrienden, die zich voornamelijk ten doel stelden, om zoodanige kinderen, welke anders geheel verstoken van eenige opleiding, verwilderd en verwaarloosd zouden zijn opgegroeid of tot den bedelstaf vervallen, onder toezigt te nemen, door eene school voor hen te openen, waarin zij dagelijks, gedurende eenige uren des voor- en namiddags, onderwezen worden — de jongens, deels in het kleedermaken, deels in het vervaardigen van kamermatten van Oostindische hennip, die door hen wordt gesponnen, geverwd en vervolgens op weefgetouwen gebragt; de meisjes in het naaijen en ander vrouwelijk handwerk; terwijl te gelijkertijd, onder de leiding van bekwame voorgangers, ook voor de zedelijke vorming van [illegible] gezorgd; alzoo tracht men hen niet alleen aan nuttige werkzaamheid te gewennen en van verderfelijken ledigang terug te houden, maar ook, door het aankweeken van godsdienstige beginselen, hen tot meerdere beschaving, en tot een arbeidzaam en braaf gedrag op te leiden.

De *inwendige toestand* dezer instelling, waarin dagelijks bij afwisseling 170 à 180 kinderen ter school komen, is van dien aard, dat, bij de aanvankelijke geringheid der fondsen, welke meest door de liefdadigheid van bijzondere personen zijn bijeengebragt, evenwel het uitzigt is geopend op meerdere uitbreiding dezer school, wanneer, bij de reeds in werking zijnde weefgetouwen, meerdere zullen kunnen worden aangelegd, om van dezelfde grondstof ook vloerkleeden, karpetten, enz. te vervaardigen.

De werkschool in de gemeente Veenendaal, door en voor rekening van Mevrouw van de Poll geboren Hooft aldaar gesticht, ten doel hebbende om jonge meisjes van den behoeftigen stand, zonder onderscheid van godsdienstige gezindte, te doen onderwijzen in de noodige kunde van het wollen en linnen naaijen, het breijen, enz., en die jonge [illegible] in staat te stellen, op verderen leeftijd zelf door handenarbeid in haar onderhoud te voorzien, of wanneer zij den stand van dienstboden verkiezen, in het verrigten ook van vrouwelijk handwerk bedreven te zijn.

De *inwendige toestand* dezer school, die 36 leerlingen telt, doet hopen dat deze instelling voorspoedig slagen zal, en door de medewerking van meerdere particulieren, ten nutte der behoeftige bevolking van de gemeente, allengs zal kunnen worden uitgebreid.

Van de *Zondagsscholen*, eindelijk, bestaan er twee te Utrecht, en voorts aan de Bildt, te Langbroek, te Mijdrecht, te Veenendaal en te Zeist.

Deze instellingen zijn of van kerkelijken *aard*, en gelijk te Utrecht en te Mijdrecht oorspronkelijk haar bestaan verschuldigd aan de werkzaamheden van het Nederlandsch zendeling- en bijbelgenootschap; of gesticht door de liefdadigheid van bijzondere personen. Zoo is die te Langbroek vóór ruim vijf en twintig jaren gesticht door den Heer J. A. Godin van Westrenen, die voortgaat met in de kosten dezer inrigting jaarlijks te voorzien, en zich thans gedurende het vierde van eene eeuw mag verheugen, over den bloei derzelve, en het goed, dat zij, in dit tijdsverloop, voor velen heeft te weeg gebragt. Van die aan de Bildt en te Zeist zijn ons de stichters en donateurs, aan wier weldadigheid, die instellingen aldaar haar bestaan en voortdurend onderhoud te danken hebben, alleen als vereeniging en niet nominatum opgegeven.

Het *doel* dezer scholen is voornamelijk om jonge lieden van zekeren leeftijd en ook meer bejaarden van beiderlei geslacht, gedurende eenige uren des Zondags, in de gelegenheid te stellen tot het ontvangen van het hun nog ontbrekend onderrigt in het lezen, schrijven en rekenen, maar bepaald in datgene, wat zij tot het wel verstaan der bijbelsche geschiedenis en geloofsleer, en in het algemeen tot het verwerven van meerdere godsdienstige kennis, het zich bekwaam maken tot het afleggen van belijdenis, enz. noodig hebben.

De *inwendige toestand* dezer scholen, tot welker

instandhouding door de vrijwillige bijdragen van particulieren, en gedeeltelijk door ondersteuning van het schoolgeld en bijdragen van de gemeente, wordt over het geheel als gunstig opgegeven, met uitzondering van die te Veenendaal, als welker bestaan, sedert het vertrek van den onderwijzer Scholten, die deze school geheel voor eigene rekening had opgerigt, zeer onzeker is, zoo niet door de noodige fondsen tot de bekostiging derzelve wordt bijgedragen.

Na al hetgeen van de verschillende categorien der schoolinrigtingen, voor zooveel zij tot de [illegible] scholen behooren en meer bijzonder voor de minvermogenden en behoeftigen dienstbaar zijn, hierboven gezegd is, zal het wel niet behoeven te worden betoogd hoe veel de *toepassing en werking* van alle, zonder onderscheid, is strekkende in het belang zoowel van de burgerlijke zamenleving in het algemeen, als in dat van de behoeftige volksklasse meer bijzonder; daar toch van allen kan getuigd worden, dat derzelver Besturen er zich met ijver en naauwgezetheid op toeleggen, om deze instellingen aan haar loffelijk en gewigtig doeleinde zooveel mogelijk te doen beantwoorden, zorg dragende, zoo wel voor de geschiktheid der onderwijzers die in de scholen werkzaam zijn, als voor hunne billijke bezoldiging, voor de inrigting en verwarming der vereischte lokalen, voor de noodige schoolbehoeften en voor den geregelden gang van het onderwijs; terwijl het gegeven onderwijs onmiskenbaar, ook van heilzamen invloed moet zijn op de zedelijkheid van het opkomend geslacht, zoowel als in de Zondagsscholen van de meer bejaarden; dewijl daaraan in 't algemeen die rigting wordt gegeven, dat het niet alleen strekt om door het aanleeren van nuttige kundigheden, den geest der onderwijzelingen te ontwikkelen en hun verstand te beschaven, maar ook dienstbaar is, om in het hart goede beginselen uit te kweeken en het gemoed vatbaar te maken voor deugd en godsdienstzin.

Zonder op den loffelijken ijver en de getrouwheid der verschillende, daartoe werkzame besturen het minste af te dingen, of aan de erkentenis, die aan hen deswege regtmatig toekomt, iets te kort te willen doen, kan men het zich, bij eene onpartijdige beschouwing van onzen maatschappelijken toestand, niet ontveinzen, dat er voor de beschaving onzer [illegible] blijft. Hoe veel arbeids daaraan ook in ons vaderland wordt ten koste gelegd, er blijft onder den geringeren stand in onze steden en ten platten lande, nog veel onkunde, gebrek aan beschaving en aan zedelijkheid heerschen. De verhelping, zoo niet geheele uitroeijing dezer volkskwalen, behoort zeker tot de meest aangelegene, maar niet minder meest moeijelijke vraagstukken, voor elk wie nadenkt over de belangen der menschheid en prijs stelt op de uitbreiding van ware verlichting en deugd. Het is echter een gunstig verschijnsel dezes tijds, dat het onderzoek naar middelen tot verbetering van dien toestand, thans meer dan ooit, de aandacht en de bemoeijingen van wetenschappelijke vereenigingen en menschenvrienden bezig houdt. En wij durven daarom het heugelijk vertrouwen voeden, dat ook de besturen, aan welke het toezigt en de zorg over de hier vermelde inrigtingen is opgedragen, zoowel als de bijzondere personen, die door hunne medewerking in het verstrekken van geldelijke en andere ondersteuning steeds hebben blijk gegeven van hunne belangstelling in de instandhouding dezer scholen, op den duur zullen blijven [illegible] te bevorderen, waardoor voor ons vaderland en voor deze provincie in het bijzonder, ook in de toekomst, de vruchten zullen verzekerd blijven, welke een doelmatig onderwijs en de verspreiding van nuttige en in het leven bruikbare kennis onder de mindere standen, voor het geluk der huisgezinnen, voor het welzijn van bijzondere personen, en voor het algemeene heil der maatschappij kunnen opleveren.

Kerken- en Begrafenisbussen. Van deze instellingen zijn er in de provincie 21 aanwezig, waarvan drie te Amersfoort, 12 te Utrecht, twee te Loosdrecht, en de overige te Maarssen, Maartensdijk, Westbroek [illegible].

In de twee genoemde steden zijn deze bussen meestal herkomstig van de voormalige corporatien der gilden, en in de gemeenten ten platten lande, oorspronkelijk ingesteld door onderlinge vereeniging van bijzondere personen.

De *aard* dezer instellingen is geheel burgerlijk of van algemeene strekking, zoodat de deelneming daarin voor ieder open staat, met bepaling alleen bij die, welke van [illegible] gild herkomstig zijn, dat de deelnemers tot zeker bedrijf [illegible] behooren.

Het *doel* dezer bussen, welker beheer [illegible] de standen onder het toezigt der plaatselijke besturen geschiedt, en gevoerd wordt door commissarissen of directeuren uit de deelhebbers en door dezen [illegible] verkozen, is hoofdzakelijk, om door het bijeenbrengen van matige contributiegelden, hetzij wekelijks of op andere bepaalde tijden, eene bus of spaarkas daar te stellen, waaruit aan de deelgenooten of aan derzelver nagelatene betrekkingen, zekere bepaalde som wordt uitgekeerd, om, in geval van overlijden, de kosten te kunnen bestrijden van eene behoorlijke teraardebestelling; terwijl ook eenige van deze bussen daarmede het doel verbinden, om in gevallen van ziekte, aan de deelgenooten zekeren bepaalden onderstand in geld, of wel geneeskundige hulp en medicijnen te verstrekken.

[illegible] dezer instellingen wordt over het geheel als niet ongunstig opgegeven; daar verreweg de meeste, behalve de opbrengst der inleg- en contributie gelden, ook eenige inkomsten nog van beleggingen en toegekende regten hebben, en de administratien er zich steeds op toeleggen, om hunne statuten zoodanig in te rigten, dat het ontstaan van jaarlijksche te korten wordt verhoed; terwijl bij velen dezer bussen het gebruik is ingevoerd, om hetgeen er jaarlijks, na aftrek van alle uitgaven, van de ontvangsten is overgehouden, onder de gezamenlijke deelgenooten te verdeelen.

Daar deze bussen meest zijn ingesteld voor den geringeren werkman en ambachtslieden, en ten platten lande voor arbeiders in de veenderijen en bij den landbouw, is derzelver *toepassing en werking* van veel belang te achten, vermits door deze instellingen aan de minvermogenden de gelegenheid wordt verschaft, om door de afzondering wekelijks van eene geringe bijdrage, ingevalle van ziekte of der hunnen, eene ondersteuning te erlangen; terwijl zij langs dezen weg tevens bevrijd blijven van den voor het betamelijk eergevoel ook van deze minvermogenden, altoos hinderlijke noodzakelijkheid, om, bij ziekte of sterfgeval der hunnen, de ondersteuning der openbare armenkassen [illegible]

Na de mededeeling der bovenvermelde bijzonderheden, door ons over het geheel ontleend aan de laatst ingezondene nota's van beschouwingen, aangaande de onderscheidene instellingen van weldadigheid, meenen wij ons alhier gevoegelijk te kunnen ontheffen van gedetailleerde opgaven betrekkelijk de ontvangsten en uitgaven der verschillende administratien, eensdeels, dewijl dit het bestek van het tegenwoordig jaarverslag voor dit onderwerp te veel zou doen uitdijen, maar ten anderen ook, omdat de bedoelde opgaven toch betrekkelijk zeer onvolledig zouden moeten blijven, uit hoofde van verscheidene, en daaronder in omvang aanzienlijke administratien, de renseignementen daartoe benoodigd, niet bij ons ontvangen zijn.

Banken van Leening.

Met betrekking tot deze instellingen, biedt eene vergelijking van het getal panden, hetwelk gedurende de beide laatste dienstjaren is beleend, of waarvan de beleening is vernieuwd geworden, het volgende resultaat daarvan aan:

	1848	1849
Utrecht . . .	124617	117932
Amersfoort . . .	35395	37658
Rhenen . . .	2978	2784
Wijk bij Duurstede	3835	3773
IJsselstein . . .	5046	5547
Maarssen . . .	841	799

Het cijfer der op deze panden geschotene gelden heeft bedragen,

	1848	1849
Utrecht . . .	f 504695 75	f 473619 [illegible]
Amersfoort . . .	» 73200 55	» [illegible] 50.
Rhenen . . .	» 3217 »	» [illegible] »
Wijk bij Duurstede	» 7267 »	» [illegible]158 »
IJsselstein . . .	» 2650 »	» 2766 »
Maarssen . . .	» 2130 [illegible]	» 2263 04.

Spaarbanken.

Het getal deelnemers bij de te Utrecht gevestigde spaarbank bedroeg in 1849 . . 1017.

Het credit der bank bedroeg . . . f 107340 74.

Het debet daarentegen . . . » 105328 22.

Het zuiver bedrag van het reservefonds bedroeg alzoo . . . f 2012 52.

Zijnde alzoo meerder dan over 1848, de som van

[illegible] worden toegestaan [illegible] de verzekering der inleggelden van [illegible] deelnemers, die [illegible] bekomen [illegible]

Provinciaal Archief.

Ten aanzien van de werkzaamheden in de archieven [illegible] provincie en der vijf voormalige kapittel[illegible], meenen wij te kunnen verwijzen naar [illegible] verslag, waarvan een gedrukt exemplaar aan UWEd.Gr.Achtb. zal worden medegedeeld. [illegible] verslag bevat tevens eenige [illegible] omtrent andere verzamelingen in [illegible] met een beknopt [illegible] van de archieven der steden en gemeenten van ons gewest, voor zooverre hetzelve uit de aan den Heer Staatsraad Gouverneur der provincie ingezondene catalogussen konde worden verkregen.

Het zal UWEd.Gr.Achtb. uit dat stuk blijken, dat de regeling van [illegible] archief thans zoo verre is gevorderd, dat wij onze aandacht hebben kunnen vestigen op de inventarisatie der archieven van de steden en gemeenten, van welke in den laatsten tijd dikwerf sprake is geweest, en [illegible] Gelderland door Heeren Gedeputeerde Staten de vereischte maatregelen genomen zijn. Het is ons wenschelijk voorgekomen, dat de inventarisatie dier archieven op eene gelijkmatige wijze geschiede, en het is om die reden, dat de archivarius gemagtigd is, om in den loop van dit jaar eenen aanvang met dat werk te maken.

Wij meenen in deze op de medewerking der stedelijke en plaatselijke Besturen [illegible] te kunnen rekenen, en zullen gaarne het onze bijdragen om de opgemaakte inventarissen [illegible] der historische wetenschap te doen strekken; terwijl wij ons vleijen, dat [illegible] een gunstigen invloed [illegible] op de bewaring van hetgeen in onderscheidene [illegible] voorhanden is, en de besturen [illegible] van het belang, om in die archieven eene behoorlijke orde te onderhouden.

Nijverheid, Handel- en Scheepvaart-fabrieken.

[illegible] Koninklijk besluit van [illegible] Januarij [illegible], Staatsblad No. 10, zijn [illegible] verleend:

[illegible] H. Klein [illegible] stokerij van vernisten;

[illegible] B. [illegible] te Utrecht, [illegible] Koninklijk besluit [illegible] 1850, No. 47 [illegible] verleend tot het in werking brengen eener machinale [illegible]fabriek, met aanwending van een stoomwerktuig.

Bij Koninklijk besluit van den 6. Februarij 1850, staatsblad No. [illegible], zijn de heurverplaatsen, [illegible] bloed [illegible] van [illegible] en [illegible]vruchten [illegible] en kaarsenmakerijen, opgenomen onder de inrigtingen, welke, volgens art. 8 van het Koninklijk besluit van [illegible] 1824, niet dan na verkregene toestemming [illegible] besturen mogen worden in werking gebragt.

[illegible] C. M. van Eijen te Utrecht, in [illegible] te niet gegaan.

De handel en scheepvaart blijven in dit gewest [illegible] dezelfde, en zijn [illegible] geene bijzondere veranderingen te bespeuren, [illegible] door zamenwerking [illegible] bijzondere omstandigheden eenig [illegible] teruggaande [illegible]

[illegible] der [illegible] van het [illegible] der Vaartschen Rijn gedurende twintig jaren, van 1830 tot en met 1849, toont aan, dat [illegible] scheepvaart weinige verandering heeft ondergaan [illegible] opheldering diene, dat het verliepgeld [illegible] behoorende [illegible] van alle vaartuigen, houtvlotten, [illegible] den [illegible] Rijn bevarende, en het bedrag van dit [illegible] alzoo den maatstaf aangeeft van voor- of [illegible] der scheepvaart op de Lek en Rijn, [illegible] tevens eenigermate van den handel met [illegible] provinciën.

[illegible] verliepgeld bedroeg:

in 1830	ƒ 2307.20
» 1831	» 1822.07
» 1832	» [illegible]
» 1833	» [illegible]
» 1834	» 2308.55
» 1835	» 2110.20
» [illegible]	» 227[illegible]
» [illegible]	» 2388.70
» 1838	» 2262.»
» 1839	» 2477.80

[illegible] te [illegible] jaar aan onderhoud [illegible] ƒ 1227.83, dat van het mobilair [illegible]

» 1848 » 2248.75

Het onderhoud [illegible] te Amersfoort, dat van het mobilair [illegible] heeft gekost [illegible]

[illegible] 1847 [illegible]

» 1848 [illegible]

» 1849 » 2856.[illegible]

Omtrent de algemeene welvaart valt weinig op te merken. De [illegible] der noodzakelijkste levensbehoeften heeft de armoede eenigzins verminderd. [illegible] de welvaart van den [illegible] middelstand is toegenomen, gelooven wij echter niet, dat kan worden aangenomen.

In de stad Utrecht was het getal patentpligtigen in 1849 nagenoeg gelijk met dat van het vorig jaar. Het getal werklieden niet minder. Het debiet der winkeliers is echter niet toegenomen.

Het getal tappers en kroeghouders, zoo ook het getal kramers is nagenoeg gelijk gebleven aan dat van [illegible]

Het getal dienstboden en personen van weelde in 1849 gehouden, was minder dan [illegible] van 1848, doch derzelver verhouding was echter niet [illegible] als die van 1847 tot 1848.

In het voorjaar van 1850 bespeurde men veel werk onder de verschillende ambachtslieden; — de aanzienlijke werken aan de forten in de nabijheid der stad, en de vele werken, welke H. M. de Koningin-Moeder op het slot Soestdijk heeft laten verrigten, zullen daartoe hebben bijgedragen.

Te Amersfoort was de toestand van het fabriekwezen in 1849 eenigzins verbeterd, als [illegible] rijen [illegible] druk, dewijl de werkloonen laag waren. — Het debiet van gefabriceerde goederen was vrij groot, de prijzen onveranderd. — Door de rijzing van de prijzen der grondstoffen waren de verdiensten der fabriekanten gering.

De katoenspinnerijen gingen minder druk dan in het voorgaande jaar, ten gevolge van den aanzienlijken aanvoer van Engelsche gesponnen garens. De zijdetwijnderijen waren kwijnende; — de haar[illegible] geheel stil.

In de overige steden en gemeenten der provincie, [illegible] landbouw ontleenen, staat de welvaart der ingezetenen meestal in eene onmiddellijke verhouding tot de meerdere of mindere voordeelen van denzelven. — Van dien tak van bedrijf zijn derhalve onder deze rubriek geene bijzonderheden te vermelden.

Met betrekking tot de zeevisscherij in de gemeente Bunschoten is ons medegedeeld [illegible]

De [illegible] of haringvisscherij heeft geene voordeelen opgeleverd, evenmin als de ansjovisvisscherij, uithoofde van de geringe vangst en [illegible] lage prijzen; de botvisscherij leverde mede niet veel op, daarbij waren de prijzen laag en de aftrek gering, uithoofde der ziekte, die op vele plaatsen heerschte. Het haringschakelen was [illegible] niet voordeelig, werd daarenboven door de vroeg ingevallene [illegible], en na dezelve, door de aanhoudende stormen in de maand Februarij van dit jaar tegengewerkt.

Over het geheel is derhalve het afgeloopen tijdvak voor de zeevisscherij ongunstig geweest, en is de visschersstand in voormelde gemeente daardoor achteruit gegaan.

Omtrent deze aangelegenheid zijn ons door de [illegible] collegien, [illegible] de navolgende berigten geworden:

In het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Utrecht zijn in het jaar 1849 opgenomen: 169 burgerlijke gevangenen, waarvan 133 mannen en 36 vrouwen, — wijders 75 militairen en 234 passanten, waarvan 188 mannen en 46 vrouwen; alle welke gezamenlijk ten koste van het rijk hebben opgeleverd 14627 verpleegdagen, die met den aankleve van dien eene uitgave hebben veroorzaakt van ƒ 3634.43, en derhalve per man en per dag van ƒ » 25 [illegible]

In het huis van arrest te Amersfoort zijn in 1849 opgenomen 254 mannen, 57 vrouwen en 44 militairen. — De verpleegkosten ten laste van het rijk zijn geweest 5004 [illegible] uitbetaald [illegible] som van [illegible] cent per man [illegible]

Het getal gevangenen is alzoo in [illegible] der beide voorgaande jaren doorgaande [illegible]

Het gebouw te [illegible] heeft in het afgeloopen jaar aan onderhoud gekost de somma van ƒ 1287,62[5]; dat van het mobilair [illegible] ƒ 222,86; te zamen ƒ 1510,48[5].

Het onderhoud van het gebouw te Amersfoort, dat van het mobilair [illegible] en de daaronder begrepen, heeft gekost ƒ [illegible],04[5].

Jagt en Visscherij.

De jagt heeft zich, in verhouding tot de voorgaande jaren, gunstig onderscheiden voor zooveel de hazen en patrijzen betreft, welke beide wildsoorten in grooter getale in het jagtveld aanwezig waren [illegible] is dan ook over het geheel veel wild geschoten. — Daar echter de patrijzen reeds vroeg [illegible] hadden, en dus bij de opening der jagt reeds zeer sterk en schuw waren, en daardoor moeijelijker te naderen, terwijl de in de laatste dagen voor het sluiten der jagt gevallen sneeuw het jagen op hazen heeft verhinderd, die in vele partikuliere jagten tot de laatste dagen worden gespaard, is er een groot aantal dezer beide wildsoorten overgebleven, zoodat bij gunstige voortteeling, een goed [illegible]. De fazanten zijn mede op onderscheidene plaatsen goed gelukt; — de trek van houtsnippen was gering. [illegible] bijzonderheid kan worden vermeld, dat [illegible] December en Januarij, toen de velden met sneeuw bedekt waren, zich een buitengewoon getal wilde ganzen heeft vertoond, die op vele plaatsen, waar de sneeuw [illegible] was weggewoeid en eenig groen zigtbaar was, bij honderden [illegible] het veld bedekten en zoo mak waren, [illegible] ten gevolge van gebrek aan voedsel, dat men dezelve tot op geringen afstand kon naderen. Het is niet gebleken, dat zij aan de veldgewassen eenig nadeel hebben toegebragt.

Wijders zijn ons door de Heeren Houtvesters der beide jagtdistricten de navolgende bijzonderheden medegedeeld.

In de twee jagtdistricten dezer Provincie, heeft het getal uitgegeven akten en het cijfer der recognitiën bedragen, als in onderstaande staat [illegible] uitgedrukt.

Kantoor van Registratie.	Aantal afgegeven acten. Jagt.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Utrecht	194	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
IJsselstein	96	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Loenen	69	75	657. „	[illegible]	885.50	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Maarssen	93	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	452	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Amersfoort	139	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Rhenen	53	4	652. „	7.50	659.50	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Wijk bij Duurstede	156	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2e Jagtdistrict	348	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ƒ 3680.75	ƒ 1816.77	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1e [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Totaal generaal...	800	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Het aantal beëedigde opzieners der jagt en visscherij bepaalt zich [illegible], en een [illegible] opzigter, [illegible] welke eersten [illegible] [illegible] terwijl de vijfde door [illegible].

Buiten [illegible], zijn in het 1e district 10 veldwachters [illegible] commissiën als onbezoldigde opzieners der jagt en visscherij voorzien, voorts 27 [illegible] in dienst van [illegible] en de [illegible] der stedelijke [illegible] te Utrecht, [illegible] welke [illegible] echter alleen is [illegible] acht te geven.

Het [illegible] gelast [illegible] voor [illegible] worden toegekend [illegible] te [illegible].

Voor het dooden van schadelijk gedierte [illegible] in het eerste district de navolgende premiën uitbetaald, als voor:

[illegible] valken
[illegible] wezels
[illegible] bunsings
[illegible]

daarentegen [illegible] dat district [illegible] 2 [illegible] waarvoor echter geene premiën [illegible] [illegible] uitgegeven, [illegible] verleend.

Het gedoode en vertoonde schadelijk gedierte heeft in het tweede jagtdistrict [illegible]:

[illegible] moeyvogels
[illegible] roofvogels
[illegible] jonge vossen
[illegible] valken
[illegible] Bunsings
[illegible] arend

[illegible] Heeren Gedeputeerde Staten de vereischte maatregelen genomen [illegible].

[illegible] de belastingen, van commissiën voorzien.

[illegible] jagt-overtredingen.

[illegible] 1824, Staatsblad [illegible].

Uit de bovenstaande opgaven kan worden opgemaakt, dat de jagt en visscherij niet alleen als eene liefhebberij ten behoeve van [illegible] del worden bevorderd; ongeacht nog, dat het jagtbedrijf en de visscherij [illegible] aan de [illegible] regeling van het stuk der jagt, gelooven wij [illegible] voordeelen [illegible] meer, [illegible].

[illegible] behandeld.

[illegible] voor onze provincie en ons gewest. [illegible] belangen des lands, [illegible] provincie voor te stellen [illegible] bereidheid, ten einde [illegible] aan [illegible] en welvaart moge [illegible].

Utrecht, den 8 Jan. 1850.

[illegible] Gedeputeerde Staten der [illegible] Utrecht,

[illegible] TOLL, vitt.

[illegible] van Dezelven,

[illegible] Griffier der Staten,

C. W. MOORREES.

A.

STAAT van het getal der aan de CHOLERA-ZIEKTE aangetaste personen ... in de provincie UTRECHT ... BEVOLKING ... 1 Januarij ...

Namen der Gemeenten.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		V.
Abcoude Baambrugge	600	627	41	47	»	5	»	»
Abcoude Proostdij en Aasdom.	« 549	553	32	12	1	1	1	»
[illegible]hoven.	« 49	43	6	7	« »	»	«»	»
Achttienhoven	« 202	198	5	4	« »	»	«	»
A[illegible]ongen	« 947	942	22	22	« 1	1	16	14
A[illegible]foort	5517	6273	416	440	43	3	222	140
B[illegible]	1020	976	18	182	»	3	«»	1
B[illegible]chop	« 698	685	22	38	»	»	«3	1
de Bilt	« 842	767	43	51	« 3	»	22	19
B[illegible] Nijenrodes.	« 779	832	58	70	« 5	11	37	37
B[illegible] St. Pieters.	« 349	337	24	22	« »	»	«6	24
B[illegible]	« 460	388	26	22	« »	»	«7	1
B[illegible]schoten	632	554	12	6	« 4	1	«6	11
[illegible]	« 84	[illegible]	7	3	1 »	»	«4	4
[illegible]	« 326	331	18	14	« »	»	[illegible]	[illegible]
[illegible]	« 131	119	»	1	« »	»	[illegible]	»
D[illegible]	« 548	557	9	24	« 1	»	[illegible]	10
D[illegible]bergen	« 546	502	19	24	« 1	7	« »	[illegible]
D[illegible]	« 105	97	»	»	1 »	»	«»	»
E[illegible]	« 767	727	7	5	« »	»	«»	»
G[illegible]koop	« 94	68	1	7	« »	»	«»	»
's G[illegible]	« 54	53	4	5	« 1	»	«3	3
[illegible] Zuilens	« 153	142	15	6	« »	»	«»	»
H[illegible]	« 550	577	24	26	« 4	4	«2	2
H[illegible]op.	« 144	126	13	17	»	»	«»	»
H[illegible]land.	1001	999	1	»	« »	»	[illegible]	»
H[illegible]	[illegible]	488	28	13	« »	»	18	7
J[illegible]veld.	[illegible]	528	15	11	« »	»	12	20
J[illegible]	1044	1018	43	»	« »	»	«»	»
K[illegible] Mijzijde	182	172	13	22	« 1	3	«2	»
K[illegible]rik en de [illegible]	« 289	293	20	12	« 2	»	10	13
K[illegible]ngen	« 307	335	25	16	« »	4	«3	2
L[illegible] Nieuwkoop	« 148	147	7	13	« »	»	«1	»
L[illegible]broek	« 568	470	13	11	« 1	»	«1	»
L[illegible]	« 447	433	10	21	1 »	»	22	16
L[illegible]	« 813	702	19	8	« 1	»	[illegible]	»
L[illegible]	1432	396	22	16	« »	»	29	21
L[illegible]	« 514	564	81	60	1 2	1	«»	»
L[illegible]	128	127	22	19	0 2	»	«»	»
L[illegible]recht	1362	1352	26	31	« 2	2	56	79
Lopik	« 660	[illegible]	[illegible]	[illegible]	28	5	«9	6
M[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	«	»	«6	5
M[illegible]sen.	« 728	758	30	52	« 2	6	15	16
M[illegible]	543	626	19	29	1 »	»	«»	»
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
M[illegible]tensdijk.	« 812	744	32	31	« 2	»	12	17
M[illegible]fort.	« 779	858	118	84	« 1	1	14	6
M[illegible]echt.	1193	1191	24	71	12	4	19	3
N[illegible]vecht	« 187	202	24	18	1 »	1	«4	3
Odijk.	« 218	187	9	9	4 »	»	«5	1
O[illegible] Rijn	« 216	217	6	9	« »	»	«6	»
O[illegible]huizen	« 192	191	»	1	« »	»	«4	»
O[illegible]nlven	« 129	108	12	7	« »	»	«2	2
P[illegible]broek (Noord)	« 192	184	5	12	« »	»	«6	13
P[illegible]broek (Zuid)	« 128	132	7	12	« »	»	«4	7
P[illegible]ngen	« 26	27	2	2	« »	1	[illegible]	1
R[illegible]woude	« 529	531	11	7	« 1	1	17	7
R[illegible]	1721	1706	10	8	« 2	1	18	10
R[illegible]	« 29	25	8	8	« 4	1	«4	2
R[illegible]	« 207	219	16	16	« »	»	«6	11
R[illegible]	« 101	83	36	36	« 2	»	«2	1
R[illegible]burg	« 542	508	30	26	« 3	»	«1	»
S[illegible]wijk	« 113	103	7	10	« »	»	«1	3
S[illegible]	« 207	181	13	13	« »	»	«6	1
S[illegible]waard	1431	1409	20	1	« »	»	«7	3
Soest	« 146	118	5	61	« »	»	«»	»
S[illegible]burg	« 376	331	10	7	« »	»	«»	»
S[illegible]burg	« 73	69	8	3	« »	»	«»	»
T[illegible]	« 193	154	7	7	« 2	»	«8	3
T[illegible]	1218	230	28	10	« »	»	18	5
T[illegible] Waak	20769	25340	986	815	184	86	420	196
Utrecht	1042	1451	14	33	13	[illegible]	40	48
V[illegible]	« 150	140	10	20	2	»	»	»
V[illegible]veen en [illegible]	910	931	43	28	«	»	[illegible]	»
V[illegible]	517	530	39	29	«	»	»	4
Vr[illegible]	304	324	9	19	8	1	42	10
Vr[illegible]	580	600	13	11	25	29	38	20
Vuursche (de)	130	114	6	12	«	»	[illegible]	3
Werkhoven	384	371	32	21	4	1	5	1
[illegible]broek	355	325	10	16	[illegible]	1	[illegible]	»
[illegible]op.	283	260	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	»
W[illegible] Langerak	204	199	8	[illegible]	»	»	»	»
Wi[illegible]	638	592	12	9	»	»	3	»
Wo[illegible]	996	945	44	23	9	»	19	44
Wu[illegible]	33	46	3	[illegible]	»	»	»	»
Wijk bij [illegible]de	1220	1235	35	30	3	3	20	24
IJsselstein.	1449	1514	40	47	4	3	6	[illegible]
Zegveld	308	339	6	14	»	»	»	»
Zeist.	1273	1318	60	162	6	8	15	[illegible]
Zevender	352	60	172	2	12	»	[illegible]	2
Zuilen.	285	351	49	20	4	6	7	7
TOTAAL	89470	74150	3094	2316	262	205	1966	928

B.

STAAT der BEVOLKING der Provincie UTRECHT, op 1. Januarij 1850

STEDEN EN GEMEENTEN.	Hervormden: Nederduitsche	Hervormden: Fransche of Waalsche	Hervormden: Engelsche of Presbyteriaansche	Engelsche Episcopalen.	Evangelisch Lutherschen.	Hersteld Lutherschen.	Doopsgezinden.	Remonstranten.	Moravische broeders.	Christelijk Afgescheidenen.	Roomsch Katholijken.	Oud Roomschen van de Bisschoppelijke Clerezij.	Israëliten der Nederduitsche	Israëliten der Portugeesche	Tot geene der gezindten behoorende	TOTAAL der Bevolking der Steden en Gemeenten.	Aanmerkingen.
Abcoude Baambrugge	895	5	1	2	93	3	1	2	23	[illegible]	447	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Abcoude Proostdije	421	»	»	»	9	»	»	»	3	[illegible]	740	[illegible]	5	»	»	[illegible]	
Aschthoven	13	»	»	»	»	»	»	»	3	19	93	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Achttienhoven	303	»	[illegible]	»	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	83	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Amerongen	1885	2	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	37	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Amersfoort	6040	29	»	»	295	9	[illegible]	23	31	[illegible]	[illegible]	[illegible]	427	»	»	[illegible]	Waaronder begrepen het garnizoen ad [illegible] man.
Baarn	1068	4	[illegible]	»	24	1	[illegible]	1	22	385	507	[illegible]	40	»	»	[illegible]	
Benschop	1008	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	»	43	[illegible]	508	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
de Bilt	1537	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	»	33	[illegible]	308	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Breukelen Nijenrodes	1069	2	[illegible]	»	94	»	[illegible]	2	24	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Breukelen St. Pieters	495	2	[illegible]	»	7	»	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Bunnik	310	1	[illegible]	»	8	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
Bunschoten	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	3	486	9	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Cabauw	»	»	[illegible]	»	»	»	1	»	[illegible]	[illegible]	129	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Cothen	168	»	»	»	[illegible]	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Derthuizen	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	»	2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Doorn	[illegible]	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	20	[illegible]	8	»	»	[illegible]	
Driebergen	896	»	»	1	6	1	[illegible]	6	»	[illegible]	185	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Duits	16	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]	164	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Eemnes	885	»	»	»	1	»	»	»	»	[illegible]	865	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Gerverscop	75	»	»	»	1	»	»	»	»	[illegible]	97	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
's Gravesloot	98	»	»	»	»	»	6	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Haarzuilens	26	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	260	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Harmelen	512	1	»	»	1	2	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	6	»	»	[illegible]	
Honkoop	94	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]	205	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Hoogland	134	2	[illegible]	»	15	»	[illegible]	2	[illegible]	[illegible]	1640	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Houten	[illegible]	»	[illegible]	»	2	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	731	[illegible]	»	»	1	[illegible]	
Jaarsveld	879	»	»	»	2	»	»	2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Jutphaas	966	12	[illegible]	»	10	»	22	»	[illegible]	[illegible]	1065	[illegible]	10	»	»	[illegible]	
Kamerik Mijzijde	298	»	[illegible]	»	»	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	84	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Kamerijk Houtdijken	329	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	236	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Kockengen	[illegible]	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	149	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Laag Nieuwkoop	[illegible]	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	193	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Langbroek	775	»	[illegible]	»	1	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	377	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Leersum	990	»	[illegible]	»	4	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Leusden	594	»	[illegible]	»	4	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	835	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Linschoten	568	»	»	»	»	1	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	261	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Loenen	309	1	»	»	24	10	[illegible]	1	22	[illegible]	349	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Loenersloot	172	»	[illegible]	»	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	164	[illegible]	4	»	»	[illegible]	
Loosdrecht	2355	2	[illegible]	»	17	[illegible]	[illegible]	3	[illegible]	[illegible]	319	[illegible]	7	»	4	[illegible]	
Lopik	751	1	[illegible]	»	»	»	[illegible]	»	1	[illegible]	530	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Maarn	587	»	[illegible]	»	4	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	[illegible]	
Maarssen	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	1	1605	
Maarseveen	826	3	»	»	11	3	6	1	»	»	343	»	37	»	»	[illegible]	
Maarssenbroek	11	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	125	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Maartensdijk	1327	»	[illegible]	»	11	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	1	»	[illegible]	
Montfoort	463	9	[illegible]	1	15	[illegible]	[illegible]	4	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	29	»	»	[illegible]	*) Zich noemende de Christelijke Broedergemeente.
Mijdrecht	1130	»	»	»	5	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	1169	[illegible]	60	»	25*	[illegible]	
Nichtevecht	349	[illegible]	»	»	7	[illegible]	[illegible]	»	6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Odijk	111	»	»	»	»	»	[illegible]	»	6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Oudenrijn	142	1	»	»	3	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	302	[illegible]	»	»	1	[illegible]	
Oudhuizen	272	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Oudwulven	127	1	[illegible]	»	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	419	[illegible]	5	»	»	[illegible]	
Polsbroek (Noord)	[illegible]	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	7	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Polsbroek (Zuid)	[illegible]	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	43	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Portengen	[illegible]	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	11	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Renswoude	1025	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	33	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Rhenen	3354	4	»	»	49	[illegible]	78	»	8	[illegible]	49	[illegible]	21	»	»	[illegible]	
Rhijnauwen	[illegible]	1	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	38	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Ruwiel	240	»	[illegible]	»	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	192	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Rijsenburg	81	2	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	188	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Schalkwijk	160	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	7	[illegible]	912	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Schonauwen	88	»	[illegible]	»	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	130	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Snelrewaard	169	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	228	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Soest	967	2	»	»	5	[illegible]	16	»	[illegible]	[illegible]	1065	[illegible]	[illegible]	»	»	[illegible]	
Sterkenburg	210	»	»	»	1	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	47	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Stoutenburg	[illegible]	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	8	[illegible]	571	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Teckop	60	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	7	[illegible]	90	[illegible]	»	»	»	147	
Tienhoven	320	»	[illegible]	»	»	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Tull en 't Waal	140	»	[illegible]	»	38	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Utrecht	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	94	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Hieronder begrepen het garnizoen ad [illegible] man.
Veenendaal	[illegible]	1	»	»	»	[illegible]	209	»	[illegible]	470	149	[illegible]	67	»	»	[illegible]	
Veldhuizen	78	»	»	»	»	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	245	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Vinkeveen en Waverveen	624	2	»	»	10	»	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	1296	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Vleuten	316	7	[illegible]	1	11	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	777	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Vreeland	497	»	[illegible]	»	6	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	177	[illegible]	12	»	»	[illegible]	
Vreeswijk	[illegible]	1	»	»	1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	6	[illegible]	[illegible]	[illegible]	11	»	»	[illegible]	
Vuursche	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Werkhoven	[illegible]	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	563	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Westbroek	[illegible]	»	»	»	8	[illegible]	[illegible]	»	1	[illegible]	178	[illegible]	»	»	»	590	
Willescop	[illegible]	»	»	»	»	[illegible]	[illegible]	»	8	[illegible]	373	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Willige Langerak	[illegible]	»	[illegible]	»	»	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	58	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Wilnis	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1	[illegible]	[illegible]	608	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Woudenberg	[illegible]	[illegible]	»	2	16	[illegible]	8	»	3	[illegible]	30	[illegible]	9	»	»	[illegible]	
Wulverhorst	79	[illegible]	[illegible]	»	2	[illegible]	[illegible]	»	8	[illegible]	27	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Wijk bij Duurstede	1161	[illegible]	[illegible]	»	12	[illegible]	[illegible]	5	[illegible]	[illegible]	1314	[illegible]	[illegible]	»	»	[illegible]	
IJsselstein	1369	3	[illegible]	»	9	[illegible]	[illegible]	3	3	[illegible]	1697	[illegible]	[illegible]	»	1	[illegible]	
Zegveld	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	7	[illegible]	[illegible]	194	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Zeijst	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	34	[illegible]	[illegible]	»	281	[illegible]	1056	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Zevender	[illegible]	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	82	[illegible]	»	»	»	[illegible]	
Zuilen	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	»	»	»	261	[illegible]	»	»	»	765	
TOTAAL	[illegible]	526	10	25	2050	168	310	171	253	[illegible]	[illegible]	1207	[illegible]	15	[illegible]	150279	

STAAT VAN DEN LOOP DER CHOLERA-ZIEKTE, (1)

[illegible] Utrecht, over het tijdvak van [illegible] 1848 tot [illegible] 1849.

GEMEENTEN.	Dag of tijdstip van het ontstaan der Cholera.		Aangetasten sedert het ontstaan der ziekte.	Hersteld.	Overleden.	Bevolking der Gemeenten op 1e. Jan. 1850.
Abcoude Baambrugge.	9 Junij	1849	2	—	2	1322
Abcoude Proostdije.	1 »	»	30	15	15	1145
[illegible]	—		—	—	—	106
[illegible]	28 »	»	3	3	—	412
[illegible]	19 Sept.	»	2	1	1	1935
Amersfoort.	26 Junij	»	195	74	121	12723
[illegible]	—		—	—	—	1920
[illegible]	14 »	1848	14	[illegible]	10	1444
[illegible] (de)	23 Julij	1849	[illegible]	1	1	[illegible]
Breukelen Nijenrode.	18 Nov.	1848	[illegible]	27	37	1744
Breukelen St. Pieters.	11 Dec.	»	17	11	6	713
[illegible]	30 Julij	1849	13	8	5	890
[illegible]	21 Sept.		6	2	4	1202
[illegible]	17 [illegible]		2	—	2	129
[illegible]	[illegible]	»	44	[illegible]	13	690
[illegible]			—	—	—	251
[illegible]	[illegible]	»	1	—	1	[illegible]
[illegible]	[illegible] »	»	8	—	8	[illegible]
[illegible]	—		—	—	—	[illegible]
[illegible]	—		—	—	—	1454
[illegible]	—		—	—	—	174
[illegible]						111
[illegible]	21 Aug.	»	2	2	—	316
[illegible]	25 Junij	»	105	53	52	1205
[illegible]	2 Jan.	»	2	1	1	306
[illegible]	16 Aug.	»	2	1	1	2067
[illegible]	3 Sept.	»	6	5	1	1030
[illegible]	17 Julij	»	12	3	9	1120
[illegible]	[illegible]	»	89	46	43	2107
[illegible] Mijzijde.	26 Julij	»	1	—	1	393
[illegible] Houtdijken.	16 Junij	»	4	—	4	627
[illegible]	30 »	»	42	10	32	678
[illegible]	23 Julij	»	13	6	7	318
[illegible]	[illegible] Junij	»	5	—	5	1054
[illegible]	—		—	—	—	918
[illegible]	[illegible]	»	1	—	1	1555
[illegible]	4 »	»	1	—	1	865
[illegible]	[illegible] Nov.	1848	12	—	12	1205
[illegible]	[illegible] Sept.	1849	1	—	1	297
[illegible]	14 Oct.	1848	[illegible]	21	17	[illegible]
[illegible]	5 Sept.	1849	1	1	—	1309
[illegible]	—		—	—	—	[illegible]
[illegible]	[illegible]	1848	[illegible]	38	38	1569
[illegible]	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]	24	1230
[illegible]	—		—	—	—	136
[illegible]	9 Julij	1849	6	[illegible]	[illegible]	1626
Transport			848	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Transport			848	373	475	57769
Montfoort.	30 Julij	1849	175	51	124	1843
Mijdrecht.	20 Mei	»	329	229	100	2428
Nichtevecht.	—		—	—	—	416
Odijk.	22 Julij	»	6	1	5	[illegible]
Oude Rijn	28 »	»	4	2	2	[illegible]
Oudhuizen.	5 Junij	»	40	6	34	[illegible]
Oudewater.	13 Aug.	»	2	2	—	263
Polsbroek (Noord).	—		—	—	—	382
Polsbroek (Zuid)	—		—	—	—	278
Portengen.	—		—	—	—	53
Renswoude.	—		—	—	—	1080
Rhenen.	12 Junij	»	28	18	10	[illegible]
Rhijnauwen.	—		—	—	—	79
Ruwiel.	30 April	»	4	2	2	460
Rijsenburg.	—		—	—	—	[illegible]
Schalkwijk.	—		—	—	—	1072
Schonauwen.	12 Sept.	»	1	1	—	234
Snelrewaard.	—		—	—	—	417
Soest.	8 »	»	1	—	1	[illegible]
Sterkenburg.	28 Junij	»	5	2	3	276
Stoutenburg.	—		—	—	—	726
Teckop.	18 Julij	»	1	—	1	147
Tienhoven.	1 »	»	5	[illegible]	4	352
Tull en 't Waal.	26 »	»	13	7	6	488
Utrecht.	24 Oct.	[illegible]	2777	1106	1671	[illegible]
Veenendaal.	17 Mei	1849	153	79	74	2950
Veldhuizen.	12 Julij	»	25	13	12	323
Vinkeveen en Waverveen.	18 Mei	»	188	[illegible]	71	1924
Vleuten.	12 Julij	»	44	[illegible]	32	1119
Vreeland.	3 Jan.	»	[illegible]	28	8	654
Vreeswijk.	5 Junij	»	47	20	27	[illegible]
Vuursche (de).	—		—	—	—	257
Werkhoven.	3 Jan.	»	17	10	7	[illegible]
Westbroek.	—		—	—	—	696
Willeskop.	13 Junij	»	8	6	2	564
Willige Langerak.	11 Sept.	»	4	2	2	426
Wilnis.	13 Mei	»	106	31	75	1261
Woudenberg.	—		—	—	—	[illegible]
Wulverhorst.	—		—	—	—	[illegible]
Wijk bij Duurstede.	9 Junij	»	166	101	65	[illegible]
IJsselstein.	1 Julij	»	72	[illegible]	54	[illegible]
Zegveld.	3 Junij	»	[illegible]	2	[illegible]	665
Zeist.	21 Julij	»	[illegible]	9	[illegible]	3712
Zevender.	—		—	—	—	[illegible]
Zuilen.	[illegible] Nov.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
TOTAAL.			5182	2265	[illegible]	[illegible]

D.

STAAT van den VEESTAPEL, in de provincie UTRECHT, op 1. Mei 1850.

NAMEN der STEDEN en GEMEENTEN.	RUNDEREN boven de 2 jaren.	RUNDEREN beneden de 2 jaren.	PAARDEN boven de 3 jaren.	PAARDEN beneden de 3 jaren.	SCHAPEN.	VARKENS.
Abcoude Baambrugge.	1232	890	106	52	333	307
Abcoude Proostdije.	983	272	65	22	191	194
Achthoven.	300	102	30	15	38	68
Achttienhoven.	438	195	56	18	42	83
Amerongen.	388	186	120	33	546	414
Amersfoort.	556	220	214	18	405	316
Baarn.	380	318	142	20	200	255
Benschop.	1708	1037	135	86	424	905
Bildt (de).	757	539	206	55	1139	361
Breukelen Nijenrodes.	550	320	78	20	150	173
Breukelen St. Pieters.	262	154	42	28	202	48
Bunnik.	384	263	140	72	7	161
Bunschoten.	684	416	67	51	339	104
Cabauw.	188	103	10	4	16	73
Cothen.	253	467	135	124	65	229
Darthuizen.	87	55	43	9	571	84
Doorn.	241	118	98	25	1034	243
Driebergen.	227	162	97	32	898	238
Duist.	192	235	22	12	4	38
Eemnes.	717	366	154	29	21	269
Gerverskop.	288	259	25	7	115	182
's Gravesloot.	172	86	14	5	68	78
Haar Zuilens.	366	238	64	43	190	207
Harmelen.	750	441	69	19	228	262
Hoenkoop.	558	294	30	6	144	277
Hoogland.	1125	960	197	60	765	360
Houten.	540	232	174	81	558	227
Jaarsveld.	382	302	62	35	209	284
Jutphaas.	1177	895	223	138	342	677
Kamerik Mijzijde.	733	395	29	7	281	271
Kamerik en de Houtdijken.	1136	584	41	10	333	454
Kockengen.	708	347	34	2	159	235
Laag Nieuwkoop.	549	147	29	4	100	153
Langbroek.	331	411	130	73	105	348
Leersum.	207	146	76	11	1496	203
Leusden.	693	641	218	48	960	392
Linschoten.	898	582	102	65	624	403
Loenen.	600	298	95	38	185	179
Loenersloot.	478	233	32	10	142	207
Loosdrecht.	655	386	184	42	235	239
Lopik.	1935	748	159	116	332	636
Maarn.	[illegible]	101	63	7	798	130
Maarssen.	390	221	64	18	180	413
Maarsseveen.	564	[illegible]	41	19	30	80
Maarssenbroek.	189	149	16	21	43	64
[illegible]	1095	882	203	85	1041	449
Transport	26845	25590	4844	1393	[illegible]	13417

NAMEN der STEDEN en GEMEENTEN.	RUNDEREN boven de 2 jaren.	RUNDEREN beneden de 2 jaren.	PAARDEN boven de 3 jaren.	PAARDEN beneden de 3 jaren.	SCHAPEN.	VARKENS.
Transport	26445	25438	4311	1698	27388	1161
Montfoort.	217	77	53	11	56	[illegible]
Mijdrecht.	951	271	136	18	315	[illegible]
Nichtevecht.	423	184	34	14	95	[illegible]
Odijk.	212	214	68	21	10	[illegible]
Oude Rijn.	649	428	102	57	286	[illegible]
Oudhuizen.	457	110	13		132	[illegible]
Oudwulven.	499	164	120	55	145	[illegible]
Polsbroek (Noord).	652	167	35	10	135	[illegible]
Polsbroek (Zuid).	310	58	18	5	78	[illegible]
Portengen.	82	26	4		20	[illegible]
Renswoude.	302	146	84	18	440	[illegible]
Rhenen.	625	287	139	36	2649	[illegible]
Rhijnauwen.	60	46	25	14	5	[illegible]
Ruwiel.	696	216	54	21	149	[illegible]
Rijsenburg.	85	69	39	19	252	[illegible]
Schalkwijk.	702	702	209	169	698	[illegible]
Schonauwen.	338	113	65	23	64	[illegible]
Snelrewaard.	788	434	56	39	333	[illegible]
Soest.	929	357	233	35	604	[illegible]
Sterkenburg.	140	119	52	26	222	[illegible]
Stoutenburg.	426	387	80	28	275	[illegible]
Teckop.	336	70	12		138	[illegible]
Tienhoven.	75	47	9	3	3	[illegible]
Tull en 't Waal.	257	144	76	30	132	[illegible]
Utrecht.	1280	590	714	80	2156	[illegible]
Veenendaal.	225	60	46	6	278	[illegible]
Veldhuizen.	613	420	65	30	161	[illegible]
Vinkeveen en Waverveen.	1482	369	47	8	382	[illegible]
Vleuten.	778	569	151	26	261	[illegible]
Vreeland.	244	92	48		74	[illegible]
Vreeswijk.	221	130	69	17	46	[illegible]
Vuursche (de).	59	29	22		85	[illegible]
Werkhoven.	457	217	188	33	20	[illegible]
Westbroek.	578	275	55	43	60	[illegible]
Willeskop.	919	371	105	62	419	[illegible]
Willige Langerak.	421	299	47	25	151	[illegible]
Wilnis.	568	175	14		124	[illegible]
Woudenberg.	680	402	166		[illegible]	[illegible]
Wulverhorst.	258	154	28	24	108	[illegible]
Wijk bij Duurstede.	490	524	183	118	21	[illegible]
IJsselstein.	1216	841	208		1054	[illegible]
Zegveld.	1175	698	44	4	499	[illegible]
Zeist.	314	216	[illegible]		1214	[illegible]
Zevender.	183	108	10		44	[illegible]
Zuilen.	384	[illegible]	66	40	258	[illegible]
TOTAAL	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3300	30740	[illegible]